

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

**ΠΜΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ
ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**

**Η ΕΓΓΥΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΙ Η ΕΝΕΓΓΥΟΣ ΠΙΣΤΩΣΗ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΩΝ
ΟΜΟΙΟΜΟΡΦΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΩΝ INCOTERMS 2010**

**Διπλωματική Εργασία
Σωτηρίου Ντούσκα
(ΑΜ: 0911Μ015)**

**Τριμελής Επιτροπή: Καθηγητής Β. Δούβλης (επιβλέπων)
Επ. Καθηγητής Α. Μπώλος
Ειδικός Επιστήμονας Δ. Ρούσσης**

ΑΘΗΝΑ

Νοέμβριος 2013

ABSTRACT

Throughout the years, first demand guarantees and documentary credits have been the most effective means of dealing with payments in international transactions as well as securing that the one part of a contract will stay loyal to its contractual obligations.

Taken into account the mentioned above, the International Chamber of Commerce has adopted the Uniform Rules for Demand Guarantees (URDG), as well as the Uniform Customs and Practices for Documentary Credits (UCP). The main objective of those codifications has been and remains to be, the unification of the most severe aspects concerning the function of these financing tools. This unification refers firstly to the main legal aspects of the credits and the guarantees. These are the governing principles of the independence of the credit (or guarantee) and the “strict compliance with the documents” doctrine, which have been developed over time as a result of customary banking practice. In addition, the Chamber’s Rules intend to give solutions to the most severe practical problems that may occur during a letter of credit or demand guarantee transaction, such as the examination of the documents and the ambiguities caused by the vague or unclear language that is used in many letters of credit or first demand guarantees. Thus, we assume that the codifications aim not only to depict the basic principles of these tools, but also to address all the crucial developments in the field of banking industries that concern the credits and the guarantees. An additional matter of great importance is the way in which the regulations of the URDG and the UCP interact with the several legislations. This is significant in what it has to do with the exceptions in the independence principle, especially in operating the fraud exception so as to stop payment in some rare and extraordinary circumstances. At this point we locate the most crucial differences among decisions of the national courts. The English Courts adopt a more conservative perspective in favor of the beneficiary, because they demand from the applicant to prove that the beneficiary acted fraudulently in purpose. In addition they acknowledge few exceptions to the strict compliance doctrine. In comparison, the American, French and arbitral ones tend to interpret the URDG and the UCP in favor of the bank’s applicant. Outlining these differences, will be one of the main objectives of the present thesis.

In conclusion, we should take into consideration the effect that ICC’s Incoterms may have in the compliance of the documents and in the payment of a credit too. This issue has a practical importance concerning the compliance of bills of lading, as well as the one of the commercial invoices.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ελληνικές

ΑΚ: Αστικός Κώδικας

αντ: αντίθετα

ΑΠ: Άρειος Πάγος

Αρμ: Αρμενόπουλος

βλ: βλέπε

ΓΟΣ: Γενικοί Όροι Συναλλαγών

ΔΕΕ: Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιρειών

ΔΕΕΤ: Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών

ΕΕΝ: Εφημερίς Ελλήνων Νομικών

ΕΕΤ: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών

ΕΚ: Ευρωπαϊκή Κοινότητα

ΕΕμπΔ: Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου

ΕμπΝ: Εμπορικός Νόμος

ΕπισκΕΔ: Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου

ΕΤρΑΧρΔ: Επιθεώρηση Τραπεζικού Αξιογραφικού και Χρηματιστηριακού Δικαίου

ΕφΑθ: Εφετείο Αθηνών

ΕφΔωδ: Εφετείο Δωδεκανήσου

ΕφΘεσ: Εφετείο Θεσσαλονίκης

ΕφΙωαν: Εφετείο Ιωαννίνων

ΕφΛαρ: Εφετείο Λαρίσης

ΕφΠειρ: Εφετείο Πειραιώς

ΚΠολΔ: Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας

ΜΠρΑθ: Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών

ΜΠρΒερ: Μονομελές Πρωτοδικείο Βέροιας

ΜΠρΘεσ: Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης

ΜΠρΙωαν: Μονομελές Πρωτοδικείο Ιωαννίνων

ΜΠρΚαρ: Μονομελές Πρωτοδικείο Καρδίτσας

ΜΠρΛαμίας: Μονομελές Πρωτοδικείο Λαμίας

ΜΠρΛαρ: Μονομελές Πρωτοδικείο Λαρίσης

ΜΠρΠειρ: Μονομελές Πρωτοδικείο Πειραιώς

ΜΠρΣάμου: Μονομελές Πρωτοδικείο Σάμου

ΜΠρΧαλκ: Μονομελές Πρωτοδικείο Χαλκίδας

ν.δ: νομοθετικό διάταγμα

ΝοΒ: Νομικό Βήμα

ΟΚΕΕΠΖ: Ομοιόμορφοι Κανόνες για τις Εγγυητικές Επιστολές σε Πρώτη Ζήτηση

ΟΚΣ: Ομοιόμορφοι Κανόνες και Συνήθειες

ΟΛΑΠ: Ολομέλεια Αρείου Πάγου

π.δ : προεδρικό διάταγμα

ΠΔ/ΤΕ: Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος

ΠειρΝ: Πειραϊκή Νομολογία

ΠΠρΑθ: Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών

ΠΠρΘεσ: Πολυμελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης

ΠΠρΚαβ: Πολυμελές Πρωτοδικείο Καβάλας

ΠρΠειρ: Πρωτοδικείο Πειραιώς

ΠτΚ: Πτωχευτικός Κώδικας

Ξένες

CISG: Contracts for International Sale of Goods

CRCICA: Cairo Regional Centre for International Commercial Arbitration

EDI: Electronic Data Interchange

FOSFA: Federation of Oil Seeds and Fats Association

GAFTA: Grain and Feed Trade Association

ICC: International Chamber of Commerce

Incoterms: International Commercial Terms

ISBP: International Standard Banking Practices

IUSCT: Iran-United States Claims Tribunal

UCC: Uniform Commercial Code

UCP: Uniform Customs and Practice

UNCITRAL: United Nations Commission of International Trade Law

URDG: Uniform Rules for Demand Guarantees

URF: Uniform Rules for Forfeiting

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	10-11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΩΣ ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΟΜΟΙΟΜΟΡΦΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

1.1 Το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο ως ιδιωτικός φορέας του διεθνούς εμπορίου.....	12
1.2 Οι Ομοιόμορφοι Κανόνες και Συνήθειες-διαδικασία διαμόρφωσης τους από τις Επιτροπές και υιοθέτησης τους από το Επιμελητήριο.....	12-13
1.2.1 Η υιοθέτηση των Κανόνων του Επιμελητηρίου από τις εθνικές ενώσεις τραπεζών....	14-15
1.3 Η νομική φύση των Κανόνων του Επιμελητηρίου.....	15
1.3.1 Οι Κανόνες ως μέρος της <i>lex mercatoria</i>	15-16
1.3.2 Οι Κανόνες ως έθιμο.....	16-17
1.3.3 Οι κανόνες ως εμπορική συνήθεια.....	17
1.3.4 Η θεωρία της <i>sui generis</i> φύσης των Κανόνων.....	18
1.3.5 Οι Κανόνες ως Γενικοί Όροι Συναλλαγών.....	19-22
1.4 Η προτεινόμενη θέση.....	22-24
1.5 Οι αρχές της κωδικοποίησης.....	24
1.5.1 Οι εσωτερικές αρχές.....	24-25
1.5.2 Οι εξωτερικές αρχές.....	25-26
1.5.3 Η αντιμετώπιση των Κανόνων του Επιμελητηρίου από τον εθνικό δικαστή.....	26-27
1.6 Σύγκρουση των Κανόνων με διατάξεις αναγκαστικού δίκαιο (<i>jus cogens</i>).....	27-28
1.7 Σύγκρουση των Κανόνων με διατάξεις της δημόσιας τάξης.....	28-29
1.8 Η θεώρηση των Κανόνων από την εθνική νομολογία.....	29-30
1.9 Η μορφολογία των Κανόνων.....	30
1.9.1 Τα άρθρα κανονιστικού χαρακτήρα.....	31
1.9.2 Άρθρα τα οποία ιδρύουν δικαιώματα ή υποχρεώσεις.....	31-33
1.9.3 Τα άρθρα ερμηνευτικού χαρακτήρα.....	33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

Η ΕΓΓΥΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

2.1 Έννοια της εγγυητικής επιστολής και ιστορική εξέλιξη του θεσμού.....	34
2.2 Η ρύθμιση του θεσμού της εγγυητικής επιστολής από τους ΟΚΕΕΠΖ 758.....	34
2.3 Έννοια της εγγυητικής επιστολής, ορισμοί, έκδοση και αρχές που διέπουν τον θεσμό.....	34-35
2.3.1 Η έκδοση της εγγυητικής επιστολής (αρ. 4 ΟΚΕΕΠΖ).....	35-37

2.3.2 Ο τύπος της εγγυητικής επιστολής (αρ. 2 ΟΚΕΕΠΖ).....	37-38
2.3.3 Η αρχή της αυτονομίας της εγγυητικής επιστολής (αρ.5 ΟΚΕΕΠΖ).....	38-40
2.3.4. Η ευθύνη του εγγυητή σύμφωνα με το περιεχόμενο της εγγυητικής επιστολής (αρ. 12 ΟΚΕΕΠΖ).....	40-41
2.4 Λειτουργία της εγγυητικής επιστολής.....	41
2.4.1 Η κοινοποίηση της εγγυητικής επιστολής (αρ. 10 ΟΚΕΕΠΖ).....	41-43
2.4.2 Αυξομειώσεις επί του ποσού της εγγυητικής επιστολής (αρ. 13 ΟΚΕΕΠΖ).....	43
2.4.3 Η υποβολή του αιτήματος κατάπτωσης (αρ. 15 ΟΚΕΕΠΖ).....	43-46
2.4.4 Ενημέρωση του οφειλέτη για την υποβολή του αιτήματος κατάπτωσης και προθεσμία εξέτασης (αρ. 16 & 20 ΟΚΕΕΠΖ).....	46-47
2.4.5 Η εξέταση των προσκομιθέντων εγγράφων από την εκδότη (αρ. 19 ΟΚΕΕΠΖ)....	48-49
2.4.6 Μη σύμφωνο αίτημα κατάπτωσης (αρ. 22&24 ΟΚΕΕΠΖ).....	49-50
2.4.7 Παράταση ή πληρωμή (αρ.23 ΟΚΕΕΠΖ).....	50-51
2.4.8 Λήξη της εγγυητικής επιστολής, διάρκεια και παραγραφή (αρ. 25 παρ. β ΟΚΕΕΠΖ).....	51-52
2.5 Ζητήματα περιορισμού της ευθύνης των πιστωτικών ιδρυμάτων.....	53
2.5.1 Η οριοθέτηση της ανωτέρας βίας (αρ. 26, παρ. α ΟΚΕΕΠΖ).....	53
2.5.2 Απαλλαγή ευθύνης για πράξεις τρίτων (αρ. 29 ΟΚΕΕΠΖ).....	54-56
2.6 Μεταβίβαση της εγγυητικής επιστολής και εκχώρηση του προϊόντος (αρ. 33 ΟΚΕΕΠΖ).....	56-57
2.7 Εφαρμοστέο δίκαιο και διεθνής δικαιοδοσία (αρ.34-35 ΟΚΕΕΠΖ).....	57
2.8 Οι δυνατότητες αποτροπής της κατάπτωσης.....	58-59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

Η ΕΝΕΓΓΥΑ ΠΙΣΤΩΣΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

3.1 Έννοια και οικονομική σημασία της τραπεζικής ενέγγυας πίστωσης.....	60
3.2 Η ρύθμιση της πίστωσης έναντι εγγράφων από τους ΟΚΣ 600.....	61
3.3 Ορισμοί και βασικές αρχές της πίστωσης έναντι εγγράφων (αρ.1-5 ΟΚΣ).	61
3.3.1 Ορισμοί και ασυμφωνίες με το εθνικό δίκαιο (αρ.2 ΟΚΣ).....	61-62
3.3.2 Πρακτικά προβλήματα που προκύπτουν από τους τρόπους πληρωμής με διαπραγμάτευση (negotiation) ή μελλοντική πληρωμή (deferred payment) του αρ. 2 ΟΚΣ.....	62-63
3.3.3 Η αρχή της αυτονομίας της πίστωσης (αρ. 4 ΟΚΣ).....	63-66
3.3.4 Η συναλλαγή επί εγγράφων ως εκδήλωση της αρχής της αυτονομίας (αρ.5 ΟΚΣ).....	66-68
3.4 Λειτουργία της πίστωσης (αρ.6-33 ΟΚΣ).....	68
3.4.1 Διαθέσιμη πίστωση, διάρκεια ισχύος και τόπος παρουσίασης.....	68

3.4.2 Έκδοση, βεβαίωση και τροποποιήσεις της πίστωσης (αρ. 7,8,9 ,10 ΟΚΣ).....	69
3.4.3 Οι συμφωνίες κάλυψης μεταξύ των τραπεζών (αρ. 13 ΟΚΣ).....	70-71
3.4.4 Ο έλεγχος των εγγράφων (αρ. 14 ΟΚΣ).....	71-74
3.4.5 Το ρήγμα στην strict compliance doctrine σύμφωνα με τους ΟΚΣ και τη νομολογία.....	74-76
3.4.6 Ασυμφωνία των εγγράφων (αρ. 16 ΟΚΣ).....	76-78
3.5 Απαλλακτικές ρήτρες (αρ. 34-37 ΟΚΣ).....	78
3.5.1 Απαλλαγή από την ευθύνη για την αποτελεσματικότητα των εγγράφων (αρ. 34 ΟΚΣ).....	78
3.5.2 Ευθύνη για τη διαβίβαση και τη μετάφραση (αρ. 35 ΟΚΣ).....	78
3.5.3 Απαλλαγή από ευθύνη ένεκα ανωτέρας βίας (αρ. 36 ΟΚΣ).....	79
3.5.4 Απαλλαγή της ευθύνης για πταίσμα της ανταποκρίτριας (αρ. 37 ΟΚΣ).....	79-81
3.5.5 Η μεταβίβαση της πίστωσης (αρ. 38 ΟΚΣ).....	81-82
3.6 Οι περιπτώσεις κάμψης της αρχής της αυτονομίας.....	82-83
3.6.1 Η στοιχειοθέτηση της απάτης ειδικότερα: η ύπαρξη ακραία κακόπιστης συμπεριφοράς.....	83
3.6.2 Απάτη περί τα έγγραφα (fraudulent documents).....	83-84
3.6.3 Απάτη περί τη συναλλαγή (material fraud).....	84-85
3.6.4 Το στοιχείο του προφανούς και ευαπόδεικτου.....	85-86
3.6.5 Η προϋπόθεση της γνώσης του δικαιούχου.....	86-87
3.6.6 Συγκριτική θεώρηση της εξαίρεσης της απάτης σε σχέση με το εθνικό δίκαιο.....	87-88

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΟΙ INCOTERMS 2010 ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

4.1 Ιστορική εξέλιξη των Όρων Incoterms.....	89
4.2 Η νομική φύση των Όρων.....	89-91
4.3 Τα χαρακτηριστικά των επιμέρους Όρων.....	91-95
4.4 Οι ρήτρες Incoterms ως κριτήριο εντοπισμού της ευθύνης της εκδότριας την πίστωση τράπεζας.....	96-100
4.5 Το ζήτημα της ασυμφωνίας των Incoterms οι οποίοι τίθενται στα φορτωτικά έγγραφα της και τα τιμολόγια.....	100-103
4.6 Το πρόβλημα της ασυμφωνίας του περιεχομένου της φορτωτικής με τους Incoterms μέσα από την αλλοδαπή νομολογία.....	103-108
Σύνοψη.....	109-111
Βιβλιογραφία.....	113-122

Νομολογία.....	123-129
Λημματικό ευρετήριο.....	130-132

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έκδοση εγγυητικών επιστολών και το άνοιγμα ενέγγυων πιστώσεων αποτελούν δύο σημαντικές μορφές τραπεζικής διαμεσολάβησης, στην πρώτη περίπτωση προς εξασφάλιση απαιτήσεων, στην δεύτερη προς χρηματοδότηση των (διεθνών) εμπορικών συναλλαγών. Εντούτοις, υφίστανται συχνά εμπόδια στην αποτελεσματικότητα των εν λόγω θεσμών. Αυτά είναι κατά κύριο λόγο η ύπαρξη διαφορετικής αντιμετώπισης των θεσμών από τα διάφορα δικαιοκτικά συστήματα, καθώς και η ύπαρξη παρεμβατικής οικονομικής πολιτικής από το κράτος στη δικαιοδοσία του οποίου υπάγεται κάποιο από τα εμπλεκόμενα στη συναλλαγή μέρη. Τα δύο αυτά προσχώματα έχουν ως συνέπεια την ύπαρξη αφενός μεν ανασφάλειας δικαίου, στοιχείο ανεπιθύμητο στις διεθνείς συναλλαγές, αφετέρου μεν, την ύπαρξη έντονης νομοθετικής παρέμβασης στην λειτουργία των θεσμών, το οποίο με τη σειρά του τους καθιστά δύσπλαστους, σε αντίθεση με το σκοπούμενο το οποίο είναι η μεγαλύτερη δυνατή ομοιογένεια.

Σε αυτή την κατεύθυνση, το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο έχει επιχειρήσει να άρει την ανομοιογένεια των εθνικών νομοθετικών ρυθμίσεων μέσω της έκδοσης Κανόνων οι οποίοι να ρυθμίζουν κατά τρόπο ομοιόμορφο την εγγυητική επιστολή και την ενέγγυο πίστωση¹. Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας θα γίνει αναφορά στον τρόπο υιοθέτησης των Κανόνων από τις τράπεζες και τις εθνικές ενώσεις τραπεζών, καθώς και στις θεωρίες σχετικά με τη νομική τους φύση. Η θέση που θα υιοθετήσουμε σχετικά με τη νομική φύση των Κανόνων είναι ιδιαίτερα σημαντική, ενόψει της συνέχειας. Περαιτέρω, θα επιχειρηθεί μία απαρίθμηση των αρχών που διέπουν τις κωδικοποιήσεις, καθώς και θα τεθεί το ζήτημα της σύγκρουσης των Κανόνων με τις εθνικές διατάξεις αναγκαστικού δικαίου ή και της ουσιαστικής δημόσιας τάξης. Αυτή η εισαγωγική επισκόπηση κρίνεται χρήσιμη προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι διαφοροποιήσεις που είναι δυνατόν να προκύψουν ανάμεσα στα άρθρα των ΟΚΕΕΠΖ και των ΟΚΣ και τις διατάξεις *jus cogens* του εθνικού δικαίου. Επιπλέον, ανάλογα με την θέση την οποία έχει πάρει κανείς στο ζήτημα της νομικής φύσης, απαντάει με διαφορετικό τρόπο στο ερώτημα της μεταχείρισης των κανόνων από τις διατάξεις του εθνικού δικαίου σε περίπτωση που οι πρώτες συγκρούονται με τις ρυθμίσεις των δεύτερων.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στον θεσμό της εγγυητικής επιστολής όπως διαμορφώνεται από τους ΟΚΕΕΠΖ, αλλά και τα πορίσματα της νομολογίας του Διαιτητικού Δικαστηρίου του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, αλλά και των αλλοδαπών δικαστηρίων, κυρίως αγγλικών και αμερικάνικων. Επιπλέον θα τονιστούν, όπου είναι υπαρκτές, οι αντιθέσεις ανάμεσα στην εν λόγω αντιμετώπιση και τις αντιλήψεις του εθνικού δικαίου, σε θεωρία και νομολογία. Σκοπός είναι να καταδειχθούν οι διαφορές ανάμεσα στα διάφορα δικαιοκτικά συστήματα,

---

1. Σκοπούμενο των εκδόσεων είναι επίσης να άρουν και ασάφειες σχετικά με θέματα της τραπεζικής πρακτικής, όπως είναι το ζήτημα της σύμφωνης παρουσίασης εγγράφων. Σύμφωνα με τα πορίσματα της Τραπεζικής Επιτροπής του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, το εν λόγω θέμα ευθύνεται κατά κύριο λόγο για την μη πληρωμή ενός σημαντικού όγκου πιστώσεων έναντι εγγράφων διεθνώς.

διαφορές οι οποίες είναι πιθανό να έχουν σημαντικό πρακτικό αντίκτυπο μεταξύ των διάφορων εφαρμοστέων δικαίων. Αυτό καταδεικνύεται ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τον έλεγχο των εγγράφων (επί των εγγυητικών επιστολών υπό όρους), τις απαλλακτικές ρήτρες για πταίσματα της ανταποκρίτριας τράπεζας, καθώς και την στοιχειοθέτηση της καταχρηστικής συμπεριφοράς του αιτούντος την κατάπτωση. Το ζήτημα αναπτύσσει την πρακτική του σημασία σχετικά με την προσφυγή στην προσωρινή δικαστική προστασία.

Το τρίτο κεφάλαιο ακολουθεί παρόμοια δομή. Παράλληλα με την παρουσίαση της πίστωσης έναντι εγγράφων όπως ρυθμίζεται από τους ΟΚΣ, θα επιχειρηθεί και η προσέγγιση του θεσμού από την σκοπιά της διεθνούς νομολογίας². Τα κρίσιμα σημεία που θα τονιστούν αφορούν (όπως και επί της εγγυητικής επιστολής), τον έλεγχο των εγγράφων, τις απαλλακτικές ρήτρες για τα πταίσματα της ανταποκρίτριας τράπεζας, καθώς και οι δυνατότητες αποτροπής της πληρωμής ή είσπραξης του ποσού της πίστωσης λόγω κακόπιστης συμπεριφοράς του δικαιούχου. Όπως και επί της εγγυητικής επιστολής, έτσι και εδώ οι απαλλακτικές ρήτρες ενδέχεται να συγκρούονται με τις ρυθμίσεις αναγκαστικού δικαίου του εθνικού νομοθέτη (εδώ το ν.δ 17-1/13-8-1923), ενώ η δυνατότητα αποτροπής της πληρωμής ή της είσπραξης εδράζεται σε διατάξεις της ουσιαστικής δημόσιας τάξης, οι οποίες ερμηνεύουν την κακόπιστη συμπεριφορά του δικαιούχου με σημαντικές, ανά εφαρμοστέο δίκαιο, αποχρώσεις. Σε αυτή την κατεύθυνση, θα επιχειρηθεί προσέγγιση του θεσμού της απάτης όπως αντιμετωπίζεται από τις αλλοδαπές έννομες τάξεις, σε αντιπαράθεση με την καταχρηστική άσκηση δικαιώματος της ΑΚ 281. Σκοπός είναι να καταδειχθούν οι αποχρώσεις διαφορές μεταξύ των εκάστοτε εθνικών δικαίων, και μέσω αυτού να δοθεί μία πειστική εξήγηση στον λόγο για τον οποίο οι συντάκτες των ΟΚΣ επέλεξαν να μην ρυθμίσουν ρητά τις περιπτώσεις άρσης της αρχής της αυτονομίας. Το εν λόγω ερώτημα άλλωστε, είναι υπαρκτό και επί των εγγυητικών επιστολών.

Τέλος, στο τέταρτο κεφάλαιο θα γίνει αδρομερής παρουσίαση των Όρων Incoterms, όπως προέκυψαν από την έκδοση του 2010. Κυρίως δε, θα επιχειρηθεί καταγραφή των ζητημάτων τα οποία ανακύπτουν όταν οι ρήτρες Incoterms εμπλέκονται με τα έγγραφα τα οποία οφείλουν να παρουσιαστούν στην τράπεζα με βάση τη σύμβαση της ενέγγυας πίστωσης. Η αλληλεπίδραση αυτή των Incoterms με τη λειτουργία των πιστώσεων έναντι εγγράφων, αναπτύσσει την πρακτική της σημασία στις καλούμενες «τριγωνικές συναλλαγές», οι οποίες χρησιμοποιούνται για την εισαγωγή αγαθών σε χώρες όπου έχει επιβληθεί εμπορικός αποκλεισμός. Τα είδη εγγράφων τα οποία θα μας απασχολήσουν εδώ, είναι κυρίως τα τιμολόγια (commercial invoices) και οι φορτωτικές (bills of lading).

---

2. Κριτήριο για την επιλογή των αποφάσεων αποτέλεσε (και επί της εγγυητικής επιστολής) το εάν το Δικαστήριο απασχόλησαν συμβάσεις όπου είχαν ενσωματωθεί οι Κανόνες του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΩΣ ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΟΜΟΙΟΜΟΡΦΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

1.1. Το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο ως ιδιωτικός φορέας του διεθνούς εμπορίου

Ιδρυθέν στο Atlantic City το 1919 μετά τη λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο (εφεξής το Επιμελητήριο-International Chamber of Commerce ή ICC) λειτουργεί ως μη κρατικός, υπερεθνικός φορέας με έδρα το Παρίσι, με μέλη του επιχειρήσεις από όλο τον κόσμο, οργανωμένα σε επιμέρους υποεπιτροπές, ανάλογα με τον κλάδο ενασχόλησης τους³. Το έργο του χαρακτηρίζεται ως συμβουλευτικό και επιβοηθητικό των δραστηριοτήτων του διεθνούς εμπορίου. Για αυτό τον λόγο έχει να επιδείξει μία έντονη εκδοτική δραστηριότητα κανόνων αναφορικά με σειρά συναλλαγών⁴, οι οποίοι αποσκοπούν, με την ενσωμάτωση τους στις οικείες συμβάσεις να ομογενοποιήσουν το δίκαιο των διεθνών συναλλαγών και να άρουν τα όποια κωλύματα μπορεί να ανακύψουν από τη σύγκρουση διαφορετικών νομοθετικών ρυθμίσεων από τα εκάστοτε εθνικά δίκαια⁵. Αξιοσημείωτο τέλος, είναι η συνεισφορά του ως κέντρου διεθνούς (θεσμικής) διαιτησίας για εμπορικές διαφορές⁶.

1.2. Οι Ομοιόμορφοι Κανόνες και Συνήθειες-διαδικασία διαμόρφωσης τους από τις Επιτροπές και υιοθέτησης τους από το Επιμελητήριο

Τα βασικά όργανα που μετέχουν στην παραγωγή και αναθεώρηση των Κανόνων του Επιμελητηρίου είναι η εκάστοτε υποεπιτροπή του οικείου επιχειρηματικού κλάδου, καθώς και οι επιμέρους εθνικές επιτροπές⁷. Πλέον, ενδιαφέρει κυρίως η αναθεώρηση των ήδη υπαρχόντων Κανόνων. Η πρωτοβουλία αναθεώρησης λαμβάνεται (σε σχέση με τις Εγγυητικές Επιστολές και τις Πιστώσεις έναντι εγγράφων) από την Τραπεζική Επιτροπή, η οποία λειτουργεί σε μόνιμη βάση με ομάδες διαβούλευσης επί των ήδη εκδοθέντων κανόνων, οι οποίες ομάδες λαμβάνουν τα σχόλια και τις κριτικές από κάθε φορέα ή πρόσωπο με ενασχόληση με τον τομέα των τραπεζικών συναλλαγών και του διεθνούς εμπορίου⁸. Σε περίπτωση που οι κριτικές και οι προβληματισμοί αποτυπώσουν πράγματι μία στροφή των συναλλαγών προς νέες πρακτικές, τις οποίες δεν μπορεί

3. *Ψυχομάνης*, Η πίστωση έναντι εγγράφων : σύγχρονες πρακτικές - διάκριση από την ενέγγυο πίστωση (2001), 71, <http://www.iccwbo.org/about-icc/history/the-merchants-of-peace/>.

4. Εκτός των Ομοιόμορφων Κανόνων και Συνηθειών (εφεξής ΟΚΣ) για την πίστωση έναντι εγγράφων και τους Ομοιόμορφους Κανόνες για τις Εγγυητικές Επιστολές σε Πρώτη Ζήτηση (εφεξής ΟΚΕΕΠΖ), το Επιμελητήριο έχει να επιδείξει την έκδοση των INCOTERMS, αναφορικά με τις υποχρεώσεις των μερών στις συμβάσεις διεθνούς πώλησης (βλ. παρακάτω), των Ομοιόμορφων Κανόνων Διεθνούς Διαιτησίας, (ICC Rules of Arbitration 2012) και των Ομοιόμορφων Κανόνων για τη χρηματοδότηση εξαγωγών (Uniform Rules for Forfaiting-URF).

5. Φλάμπουρας σε *Παμπούκη*, Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, 2010, 560-*Χατζησεβαστού*, Εγγυητική επιστολή σε πρώτη ζήτηση : δυνατότητες αποτροπής της καταπτώσεως, (2011), 38.

6. *Περάκης*, Γενικό Μέρος του Εμπορικού Δικαίου, (2004), 129.

7. Η Ελλάδα μετέχει στο Επιμελητήριο με την Εθνική Ελληνική Επιτροπή Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου (ν.δ. 31-12/12-6-1926) με την αναλογία των Επιμελητηρίων που μετέχουν να ορίζεται από τον Υπουργό Εμπορίου (αρ.4 ν.2081/1992), ενώ στην Τραπεζική Επιτροπή εκπροσωπείται από την ΕΕΤ.

8. *Αιγυπτιάδης*, Ομοιόμορφοι κανόνες και συνήθειες του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου για τις ενέγγυες πιστώσεις, (2002), 81-82.

πλέον να καλύψει η υπάρχουσα έκδοση των Κανόνων, τότε η Τραπεζική Επιτροπή κηρύσσει την έναρξη διαβουλεύσεων για την αναθεώρηση των Κανόνων.

Στην εν λόγω διαβούλευση μετέχουν, εκτός των εθνικών τραπεζικών επιτροπών (από τις εθνικές ενώσεις τραπεζών), όλοι οι φορείς του διεθνούς εμπορίου, όπως εκπροσωπούνται από την Επιτροπή Διεθνούς Εμπορικής Πρακτικής του Επιμελητηρίου, καθώς και τα κράτη τα οποία μετέχουν στην UNCITRAL και δεν εκπροσωπούνται στο Επιμελητήριο. Οι εν λόγω επιτροπές συναπαρτίζουν την ομάδα εργασίας η οποία εκπονεί το πρώτο προσχέδιο Κανόνων και διαβουλεύεται επ' αυτού. Προφανής σκοπός αυτής της διαδικασίας είναι να διατυπωθούν όλες οι απόψεις και το υπό έκδοση κείμενο κανόνων να τύχει της μεγαλύτερης δυνατής αποδοχής⁹. Το τελικό κείμενο υποβάλλεται προς ψήφιση σε κάποια από τις τακτικές συνόδους του Συμβουλίου του Επιμελητηρίου.

1.2.1. Η υιοθέτηση των Κανόνων του Επιμελητηρίου από τις εθνικές ενώσεις τραπεζών

Μετά την απόφαση περί υιοθέτησης του αναθεωρημένου κειμένου των κανόνων από το Συμβούλιο, το Επιμελητήριο απευθύνεται στις εθνικές ενώσεις τραπεζών για να πληροφορηθεί αν σκοπεύουν να εφαρμόσουν το αναθεωρημένο κείμενο στις συμβάσεις που συνάπτουν.

Σε περίπτωση κατά την οποία δεν υπάρχει τραπεζική ένωση, το κάθε πιστωτικό ίδρυμα ατομικά ανακοινώνει την προσχώρηση του ή μη στους κανόνες¹⁰. Από την αναγγελία προσχώρησης, όλα τα πιστωτικά ιδρύματα της εκάστοτε εθνικής ένωσης, ή ατομικά δεσμεύονται (*ex nunc*) να εφαρμόζουν τους κανόνες, εκτός αν ρητά οι ενώσεις ζητήσουν να εξαιρεθούν από κάποιο κεφάλαιο ή μεμονωμένη διάταξη (*opt-out*)¹¹. Σε περίπτωση κατά την οποία έχει ζητηθεί να βεβαιώσει την πίστωση πιστωτικό ίδρυμα το οποίο δεν έχει προσχωρήσει, τότε, και δεδομένου ότι κανένα κείμενο

---

9. *Castaneda, Comparative Study of UCP 600 and UCP 500*, 2007, 3·Γκόρτσος σε *Ελληνική Ένωση Τραπεζών (επιμ.)*, Ομοιόμορφοι Κανόνες του ΔΕΕ για τις εγγυητικές επιστολές σε πρώτη ζήτηση, (2011), 15. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι συσκέψεις επαναλαμβάνονται μέχρι να υπάρξει απόλυτη ομοφωνία ως προς το περιεχόμενο του κειμένου· Αιγυπτιάδης (2002), 84.

10. Έτσι, στην Ελλάδα, τα αναθεωρημένα κείμενα του 1951 και του 1963 υιοθέτησαν ατομικά η Εθνική Τράπεζα και η Τράπεζα της Ελλάδος, καθώς δεν είχε επανασυσταθεί η ΕΕΤ μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ώστε να δεσμεύονται από τις αποφάσεις της.

11. Η άποψη του Αιγυπτιάδη (2002), 98 ότι οι Κανόνες εφαρμόζονται απαρέγκλιτα από τη στιγμή που το πιστωτικό ίδρυμα δεσμεύτηκε (ατομικά ή δια της εθνικής του ένωσης) δεν θα έπρεπε να γίνει δεκτή σε περίπτωση κατά την οποία το πιστωτικό ίδρυμα συμφωνεί με τον αντισυμβαλλόμενο του περί μη εφαρμογής των κανόνων στη σχέση. Η εν λόγω θέση θα μπορούσε να γίνει δεκτή, μόνο στην περίπτωση που η εθνική ένωση τραπεζών ή το πιστωτικό ίδρυμα έχουν δηλώσει σαφώς ότι οι συμβάσεις που θα καταρτίζουν θα ρυθμίζονται στους Ομοιόμορφους Κανόνες του Επιμελητηρίου κατά τρόπο μη δεχόμενο διαπραγμάτευση. Δεν θα αρκεί λοιπόν απλή δήλωση ότι δέχονται να ενσωματώσουν τους κανόνες, αλλά ότι επιπρόσθετα αποκλείουν και κάθε προοπτική διαφορετικής συμφωνίας σχετικά. Επίσης, η παραδοχή της άποψης της απαρέγκλιτης εφαρμογής θα δημιουργούσε δυσμενή τετελεσμένα για τα πιστωτικά ιδρύματα, δεδομένου ότι πολλές εκδόσεις των Ομοιόμορφων Κανόνων κρίνονται μεταγενέστερα ως μη επιτυχείς. Συνεπώς, αν δεχθούμε ότι με μόνη τη δήλωση αποδοχής/ προσχώρησης ένα πιστωτικό ίδρυμα δεσμεύεται από την εφαρμογή των (κριθέντων ως μη δημοφιλών στις συναλλαγές) κανόνων, τότε θα δημιουργούσαμε στο πιστωτικό ίδρυμα ένα απαράδεκτο ανταγωνιστικό μειονέκτημα, έναντι ενός άλλου πιστωτικού ιδρύματος το οποίο δεν έχει προσχωρήσει στους κανόνες, μειονέκτημα που θα διαρκούσε μέχρι την επόμενη πιθανή αναθεώρηση.

των κανόνων δεν προβλέπει σχετικά, θα πρέπει το ζήτημα να επιλυθεί στη βάση διμερούς συμφωνίας μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων.

1.3. Η νομική φύση των Κανόνων του Επιμελητηρίου

Περί της νομικής φύσης των Κανόνων επικρατεί ιδιαίτερη διχογνωμία σε επίπεδο εθνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας, ενώ η εθνική νομολογία δείχνει να έχει κατασταλάξει. Πάντως είναι κοινός τόπος για κάθε άποψη ότι δεν έχουν ισχύ νόμου, καθώς δεν εκπορεύονται από οργανισμό με νομοθετικές αρμοδιότητες¹². Το ερώτημα της νομικής φύσης είναι ουσιώδες να απαντηθεί προτού τεθεί κάθε άλλος προβληματισμός. Αυτό συμβαίνει γιατί, ανάλογα με την θέση που θα πάρουμε στο ερώτημα αυτό, παραλλάσσουν ουσιωδώς οι προσεγγίσεις στο ζήτημα της σύγκρουσης των Κανόνων με διατάξεις *ius cogens* του εθνικού δικαίου, καθώς και με διατάξεις της ουσιαστικής δημόσιας τάξης. Οι κυριότερες απόψεις που έχουν διατυπωθεί είναι οι εξής:

1.3.1. Οι Κανόνες ως μέρος της *lex mercatoria*: η εν λόγω θεωρία αντιλαμβάνεται του Κανόνες ως ένα υποσύστημα ενός συνόλου ρυθμίσεων (*lex mercatoria*), οι οποίες αποτελούν ένα δίκαιο των διεθνών συναλλαγών ανεθνικής προέλευσης και αυτόνομο από τις εθνικές ρυθμίσεις¹³. Η άποψη αυτή εντάσσει εδώ τους Κανόνες, λόγω του ότι αποτυπώνουν πρακτικές του διεθνούς εμπορίου οι οποίες εφαρμόζονται κατά τρόπο πάγιο, την δε μακρόχρονη αυτή εφαρμογή και επικράτηση τους πιστοποιεί το ότι εκπορεύονται από έναν διεθνή οργανισμό με αυξημένο κύρος (το Επιμελητήριο). Κατά αυτόν τον τρόπο επεδίωξαν να προσδώσουν στους Κανόνες χαρακτήρα ομοιόμορφου διεθνούς «δικαίου» του οποίου η ισχύ απορρέει από την παγίωση του στις συναλλαγές¹⁴.

Η *lex mercatoria* ως έννοια διατυπώθηκε μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μολονότι είλκυε την καταγωγή της ήδη από τη μεσαιωνική *lex mercatorum*¹⁵. Τα εκάστοτε κρατικά δίκαια κατά την μεταπολεμική εκείνη περίοδο διακρίνονταν από υψηλό προστατευτισμό και αδυναμία να δώσουν πειστικές λύσεις στις, διεθνούς χαρακτήρα, διαφορές που αναφύονταν. Επιπλέον, οι τεχνικές ανεύρεσης του εφαρμοστέου δικαίου κάθε σχέσης παρουσίαζαν ανεπιθύμητη

12. Τετριμέλη, Τραπεζική ενέγγυα πίστωση, (2012), 26·Μαρούδας, Η τραπεζική ενέγγυος πίστωση στο ελληνικό και αγγλικό δίκαιο : οι ομοιόμορφοι κανόνες και συνήθειες του διεθνούς εμπορικού επιμελητηρίου, (2000), 12.

13. Περάκης (2004), 161-163·Παμπούκης, Η *lex mercatoria* ως εφαρμοστέο δίκαιο στις διεθνείς συμβατικές ενοχές : συμβολή στη γενική θεωρία του δικαίου των διεθνών συναλλαγών, (1996), 31.

14. Fall, Defence and Illustration of *Lex Mercatoria* in Maritime Arbitration-The Case Study of "Extra-Contractual Detention" in Voyage Charter-party Disputes, Kluwer Law International, (1998), [http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1484&context=lcp](http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN8585&query=AND(content%3A%22incoterms%22,content%3A%22documentary%22,content%3A%22credit%22)·Cremades/Plehn, The New Lex Mercatoria and the Harmonization of the Laws of International Commercial Transaction, Boston University Law Journal, (1984), 318·Chatzimihail, The many lives and faces of <i>lex mercatoria</i>: History as genealogy in International Business Law, <a href=).

15. Περάκης, Εισαγωγή στο Εμπορικό Δίκαιο, 2011, 90·Schmitchoff, The unification of the law of International Trade, (1968), 105.

πολυπλοκότητα¹⁶. Συνεπώς, η *lex mercatoria* ήρθε να δώσει απαντήσεις στο εν λόγω πρόβλημα, ώστε να αναπτυχθεί το διεθνές εμπόριο σε ένα πλαίσιο ασφάλειας δικαίου.

Πλέον, εδώ μπορεί να εντάξει κανείς το σύνολο των αρχών και των ανεθνικών κανόνων-συνηθειών που αποσκοπούν στην ουσιαστική ρύθμιση των διεθνών σχέσεων. Η απουσία γενικών αρχών στη *lex mercatoria* δεν αποτελεί πρόβλημα, καθώς τον ρόλο αυτό διαδραματίζουν τα κείμενα της Unidroit¹⁷. Ακόμη, πολύ σημαντική πηγή κανόνων της *lex mercatoria* αποτελούν, κατά μία άποψη, οι όροι και οι κανόνες οι οποίοι αποτελούν απόρροια της διεθνούς πρακτικής και αποτυπώνουν σε μεγάλο μέρος τους διεθνείς εθιμικό δίκαιο και συνήθειες. Στους φορείς οι οποίοι κωδικοποιούν αυτές τις συνήθειες εντάσσεται, κατά μία άποψη και το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο ή η UNCITRAL, από κοινού με άλλους διεθνείς φορείς εγνωσμένου κύρους σε συγκεκριμένες επαγγελματικές δραστηριότητες, πχ. η London Corn Trade Association κ.α¹⁸.

Κύριος λόγος για τον οποίο επιχειρήθηκε η ένταξη των Κανόνων στη *lex mercatoria* ήταν το ότι δείχνει η μόνη πειστική απάντηση σχετικά με τη νομική φύση τους, καθώς τα εκάστοτε εθνικά δίκαια παρουσιάζουν μεγάλη ασυμφωνία απόψεων ως προς αυτό¹⁹.

1.3.2. Οι Κανόνες ως έθιμο: αυτή η άποψη, η οποία βρήκε μεγάλη απήχηση παλαιότερα στην ελληνική θεωρία δεν θα έπρεπε, κατά τη γνώμη μας, να γίνει δεκτή. Συγκεκριμένα, μερίδα της θεωρίας είχε υιοθετήσει (περί το μέσο του 20^{ου} αιώνα) την άποψη ότι η επί μακρόν και κατά τρόπο αδιαμφισβήτητο εφαρμογή των Κανόνων στις διεθνείς συναλλαγές είχε προσδώσει χαρακτήρα εθίμου στους Κανόνες²⁰. Όμως, για να δεχθούμε αυτή τη θέση θα πρέπει να εξετάσουμε αν οι Κανόνες πληρούν τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να τους προσδοθεί ο χαρακτήρας εθίμου, συγκεκριμένα αν εφαρμόζονται μακροχρόνια και ομοιόμορφα, με την πεποίθηση ότι αποτελούν κανόνα δικαίου (*opinio juris*) ή έστω ότι εφαρμόζονται αναγκαστικά (*opinio necessitatis*)²¹. Θα διαπιστώσουμε λοιπόν, ότι οι περισσότεροι Κανόνες υπόκεινται σε συνεχείς αναθεωρήσεις, γεγονός που αποτρέπει σημαντικά την μακρόχρονη εφαρμογή τους, καθώς η πληθώρα νέων εκδόσεων δίνει την εντύπωση ενός μάλλον εύπλαστου κειμένου²², με αποστολή να προσαρμόζεται στις νέες συνθήκες²³. Κατά τα άλλα, η υιοθέτηση τους από πενήνταετία από την ΕΕΤ δείχνει να

---

16. Ψυχομάνης (2001), 97· Παμπούκης (1996), 34.

17. Παμπούκης, Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, (2010), 64, βλ. για τα κείμενα Αρχών της Unidroit στη συνδιάσκεψη της Ρώμης, <http://www.unidroit.org/english/documents/1994/contents.htm>.

18. Κιάντος, Ιδιωτικό Δίκαιο του Διεθνούς Εμπορίου, (2005), 14.

19. Αιγυπτιάδης (2002), 21.

20. Λουκόπουλος, Η αμετάκλητος αποσβεστική πίστωση, 1953, 10· Τσιμικάλης, Μελέται εκ του δικαίου των τραπεζών, 1949, 115, αλλά και Μάζης, Θέματα Αστικού, Εμπορικού και Δικονομικού Δικαίου, τ. II, (2004), 578, Eberth, The Uniform Customs and Practice for Documentary Credits, (1983), 28· αντ. Βελέντζας, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων (εργασιών), (2004), 391, ΠΠρΘεσ 1564/ 1982.

21. Γεωργιάδης Απ., Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, (2012), 22· Περάκης (2004), 119.

22. Χωρίς αυτό να αναιρεί την ορθή διαπίστωση ότι ορισμένες εθιμικές πρακτικές διαιωνίζονται σε κάθε κείμενο. Όμως αυτό δεν αρκεί για να εξάγουμε συμπεράσματα για όλα τα κείμενα αδιακρίτως.

23. Η κρίση περί της μακρόχρονης εφαρμογής ίσως να ήταν διαφορετική αν υιοθετούσαμε την άποψη του στιγμιαίου εθίμου, Παμπούκης (1996), 55, η οποία όμως, ως πιο επιεικής αναφορικά με το χρονικό σκέλος

πληροί την προϋπόθεση του ομοιόμορφου. Αναφορικά με την πεποίθηση εφαρμογής κανόνα δικαίου, είναι ξεκάθαρο στα μέρη ότι εφαρμόζουν οι μεν πελάτες των πιστωτικών ιδρυμάτων, κανόνες που έχουν συνομολογήσει συμβατικά, τα δε πιστωτικά ιδρύματα κανόνες στους οποίους έχουν προσχωρήσει με την σχετική αναγγελία στην Τραπεζική Επιτροπή του Επιμελητηρίου. Επομένως η θέση ότι πρόκειται περί εθίμου δεν δείχνει να είναι η ενδεδειγμένη.

1.3.3 Οι κανόνες ως εμπορική συνήθεια: η εν λόγω άποψη διακρίνεται από το εμπορικό έθιμο, κατά το ότι δεν αναγνωρίζει ότι οι Κανόνες εφαρμόζονται με πεποίθηση ότι αποτελούν κανόνα δικαίου, το οποίο είναι ορθό. Αρκούνται έτσι, να διαπιστώσουν την μακρόχρονη και επαναλαμβανόμενη εφαρμογή στις συναλλαγές (*longa consuetudo*), η οποία εφαρμογή συνοδεύεται και από την πεποίθηση ότι η εν λόγω πρακτική επαναλαμβάνεται από το σύνολο της εμπορικής κοινότητας κατά τρόπο ομοιόμορφο²⁴. Η άποψη αυτή βρήκε ιδιαίτερη απήχηση στην Γαλλία, όπου υποστηρίζεται ότι, αν μετά από εξηκονταετή εφαρμογή, μία κωδικοποίηση συνεχίζει να χρησιμοποιείται, τότε αποκτά χαρακτήρα εμπορικής συνήθειας²⁵. Αυτή την αντίληψη δείχνουν να συμμερίζονται και αρκετές πολιτειακές νομοθεσίες στις ΗΠΑ²⁶, οι οποίες τροποποιώντας το αρ.5 του Ομοιόμορφου Εμπορικού Κώδικα (UCC) θέσπισαν την πρόβλεψη ότι οι ΟΚΣ εξοβελίζουν την εφαρμογή του αρ.5 για όσες πιστώσεις έναντι εγγράφων ρητά υπάγονται στο δικό τους ρυθμιστικό πεδίο.

Εντούτοις, κύριο γνώρισμα των εμπορικών συνηθειών είναι ότι δεν εκπορεύονται ως κείμενο από κάποιο φορέα, ενώ και η χρήση τους στην εκάστοτε σχέση είναι συμπληρωματική των κενών τα οποία δημιουργεί η έλλειψη νομοθετικής ρύθμισης ή συμβατικής πρόβλεψης. Επιπλέον, οι εμπορικές συνήθειες κατά κανόνα διαπιστώνονται μετά την γένεση τους (*a posteriori*).

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η εν λόγω θέση δείχνει να παραγνωρίζει κατά τρόπο αδικαιολόγητο την διαδικασία αναθεώρησης των Κανόνων. Πράγματι, οι Κανόνες τροποποιούνται με πρόθεση διάπλασης τους, ώστε να είναι πιο ευπροσάρμοστοι στις ανάγκες του διεθνούς εμπορίου. Αυτό συνεπάγεται ότι, όχι μόνο διαπιστώνουν εκ των υστέρων, την δημιουργία εμπορικών συνηθειών, αλλά προσπαθούν να δημιουργήσουν και νέες, οι οποίες να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της πρακτικής. Ακόμη, οι Κανόνες του Επιμελητηρίου, δεν λειτουργούν συμπληρωματικά κατά το πρότυπο των εμπορικών συνηθειών, αλλά βρίσκουν εφαρμογή σε κάθε ζήτημα που ρυθμίζουν από την στιγμή που θα συνομολογηθούν ρητά από τα μέρη. Για αυτούς τους λόγους, η εν λόγω θεωρία δεν δείχνει να απαντάει πειστικά στο πρόβλημα της νομικής φύσης των Κανόνων.

εφαρμογής της κάθε πρακτικής, δεν δείχνει ενδεδειγμένη για την εξαγωγή απόλυτα ασφαλών συμπερασμάτων.

24. Περράκης (2004), 130· Θεοφιλόπουλος, Η πίστωση έναντι φορτωτικών εγγράφων, 1964,88· Κοτσίρης, Αι εμπορικά συνήθειαι, ΝοΒ, (1962), 537.

25. Kassiss, *Theorie generale des usages du commerce*, (1984), 105.

26. Dolan, *The Law of Letters of Credit*, (2007), 3.

1.3.4. Η θεωρία της *suī generis* φύσης των Κανόνων: η άποψη αυτή υποστηρίχθηκε από μερίδα της θεωρίας στην Γαλλία²⁷, και προσπάθησε να συγκεράσει τις ομοιότητες των Κανόνων με το έθιμο και τις εμπορικές συνήθειες. Προτού καταλήξει στο εν λόγω συμπέρασμα, ο Stoufflet προβαίνει στη διάκριση των διατάξεων των Κανόνων, σε διατάξεις που απηχούν εμπορικά έθιμα και συνήθειες, καθώς και σε διατάξεις οι οποίες προτείνουν νέες λύσεις σε τεχνικά ζητήματα της τραπεζικής πρακτικής.

Κατόπιν αυτού, ισχυρίζεται ότι η κωδικοποίηση είναι εξαιρετικά δημοφιλής και διαδεδομένη, ενώ επίσης δεν απαιτείται ρητή συνομολόγηση της προκειμένου να εφαρμοστεί στη σχέση. Λόγω της ευρείας εφαρμογής των Κανόνων και της απουσίας ανάγκης ρητής συνομολόγησης τους, συμπεραίνει ότι αυτοί παρουσιάζουν την εξής ιδιομορφία στη νομική τους φύση: ομοιάζουν με το έθιμο, εντούτοις όμως εκπορεύονται από έναν φορέα (το Επιμελητήριο) με εγνωσμένη ικανότητα στην ερμηνεία των αναγκών του διεθνούς εμπορίου.

Όμως, το συμπέρασμα στο οποίο προβαίνει είναι αυθαίρετο. Αρχικά, η ρητή συνομολόγηση των Κανόνων πλέον είναι απαιτούμενο από όλες τις κωδικοποιήσεις, αδιάφορο αν κατά την περίοδο που διατυπώθηκε η εν λόγω άποψη πράγματι δεν απαιτούνταν. Επιπλέον, ο συγγραφέας δεν αιτιολογεί επαρκώς τον λόγο για τον οποίο το Επιμελητήριο έχει αναμφισβήτητα τα εχέγγυα της ορθής ερμηνείας των αναγκών του διεθνούς εμπορίου. Άλλωστε, αν ήταν σε θέση να ερμηνεύει ορθά τις ανάγκες του διεθνούς εμπορίου ανά πάσα στιγμή, δεν θα παρουσιαζόταν η ανάγκη των συχνών αναθεωρήσεων²⁸.

Ακόμη, με το να δέχεται ότι οι Κανόνες εκπορεύονται από έναν φορέα με τέτοιες ιδιότητες και έχουν φύση η οποία προσιδιάζει στο έθιμο, αναγνωρίζει έμμεσα δικαιοθετικές αρμοδιότητες στο Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο, λαμβανομένου υπόψη ότι το έθιμο θεωρείται πηγή δικαίου. Όμως, τον εν λόγω ρόλο αποποιείται ρητά το Επιμελητήριο, καθώς το ίδιο δίνει πρωτεύοντα λόγο στην αυτορρύθμιση των επιχειρηματικών σχέσεων, χωρίς ιδιαίτερες επιπλοκές νομοθετικών διατάξεων²⁹. Υπό αυτή την έννοια, οι Κανόνες φιλοδοξούν να αποτελέσουν, πέραν των άλλων, ένα πρότυπο κείμενο για τις σχέσεις τις οποίες ρυθμίζουν³⁰, χωρίς να διεκδικούν ισχύ νόμου, ούτε εκπορεύονται από έναν σχετικό φορέα με νομοθετικές αρμοδιότητες.

---

27. Stoufflet, *L'oeuvre normative de la Chambre de Commerce Internationale dans le domain bancaire*, σε *Fouchard/ Kahn, Le droit de relations économiques internationales*, (1982), 361.

28. Και το ίδιο το Επιμελητήριο έχει αναγνωρίσει την αποτυχία του να εκδώσει επιτυχημένες κωδικοποιήσεις. Παραδείγματος χάριν, αναφορικά με τους ΟΚΕΕΠΖ, επισημάνθηκε από τον *Georges Allfaki, Ελληνική Ένωση Τραπεζών*, Ομοιόμορφοι Κανόνες του ΔΕΕ για τις εγγυητικές επιστολές σε πρώτη ζήτηση, (2011), 22, η ασάφεια και η αποσπασματικότητα των ΟΚΕΕΠΖ 458, η οποία οδήγησε και στην ανάγκη σύνταξης της έκδοσης ΟΚΕΕΠΖ 758: «Important practices were left out of URDG 458. This was particularly the case for the advice of a guarantee, amendments, standards for examination of presentations {...} in addition there was only fragmentary treatment of counter-guarantees».

29. Seban σε *Ελληνική Ένωση Τραπεζών*, Ομοιόμορφες Συνήθειες και Πρακτική για τις ενέγγυες πιστώσεις, (2007), 17.

30. Rozdadowski σε *Ελληνική Ένωση Τραπεζών*, Ομοιόμορφοι Κανόνες του Επιμελητηρίου για τις εγγυητικές επιστολές σε πρώτη ζήτηση, (2011), 17.

1.3.5. Οι Κανόνες ως Γενικοί Όροι Συναλλαγών: η εν λόγω άποψη είναι η κρατούσα μέχρι αυτή τη στιγμή στη νομολογία³¹, ενώ την ασπάζεται και σημαντικό μέρος της θεωρίας. Για τους υποστηρικτές της άποψης αυτής, κρίσιμο κριτήριο είναι ότι οι Κανόνες (όπως και οι ΓΟΣ) προορίζονται να ενσωματωθούν σε έναν μεγάλο αριθμό συμβάσεων, ενώ επιβάλλονται στους αντισυμβαλλόμενους από το οικονομικά και διαπραγματευτικά ισχυρότερο μέρος, εν προκειμένω τα πιστωτικά ιδρύματα³². Επιπλέον, εδώ πληρούται και το κριτήριο του προδιατυπωμένου χαρακτήρα, καθώς οι Κανόνες έχουν συνταχθεί εκ των προτέρων χωρίς να έχει προηγηθεί κάποια διαπραγμάτευση μεταξύ των μερών, ενώ επίσης η προσχώρηση σε αυτούς γίνεται εν συνόλω, χωρίς δυνατότητα του ασθενούς αντισυμβαλλόμενου να εξαιρέσει από την εφαρμογή κάποιο άρθρο³³.

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, πράγματι οι Κανόνες παρουσιάζουν εξωτερικά ιδιαίτερα μεγάλη ομοιότητα με τους ΓΟΣ, σε βαθμό όπου η άποψη αυτή να δείχνει η ορθότερη από τις παραπάνω εκτεθείσες. Τυχόν παραδοχή μάλιστα, ότι αποτελούν ΓΟΣ, δεν είναι αναγκαστικά ασυμβίβαστη και με την διαπίστωση ότι αποτυπώνουν εμπορικές συνήθειες, καθώς ο χαρακτηρισμός τους ως ΓΟΣ, αφορά περισσότερο τον τρόπο εισαγωγής τους στη σύμβαση³⁴. Προκειμένου να το διαπιστώσουμε, θα εξετάσουμε τα κριτήρια βάσει των οποίων αναγνωρίζεται ένας ΓΟΣ, καθώς και τη συμβατότητα των Κανόνων με αυτά. Εδώ, θα εστιάσουμε στον προδιατυπωμένο χαρακτήρα των Κανόνων, την μονομερή επιβολή τους από το οικονομικά ισχυρότερο μέρος, καθώς και τον φορέα ο οποίος τους επιβάλλει στη σχέση.

Αναφορικά με τον προδιατυπωμένο χαρακτήρα τους, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι επί τούτου εντοπίζεται η πρώτη σοβαρή ομοιότητα με τους ΓΟΣ. Επιπλέον, πληρούται και το στοιχείο της μονομερούς επιβολής των Κανόνων, καίτοι κατά τη γνώμη μας, η εμφάνιση του εδώ δεν είναι της ίδιας έντασης με το αντίστοιχο φαινόμενο σε συναλλαγές της λιανικής τραπεζικής οι οποίες αφορούν αντισυμβαλλόμενους καταναλωτές. Αυτό διότι, οι συμβάσεις της εγγυητικής επιστολής και της ενέγγυας πίστωσης αποτελούν συναλλαγές σημαντικά επικερδείς για τα πιστωτικά ιδρύματα, με αντισυμβαλλόμενους ιδιαίτερης οικονομικής επιφάνειας, οι οποίοι μάλιστα είναι συνήθως τακτικοί πελάτες των εκάστοτε πιστωτικών ιδρυμάτων. Οι παράγοντες αυτοί οδηγούν στο

---

31. ΑΠ 394/2006, ΑΠ 38/2006, ΑΠ 1160/1998, ΕφΘεσ 2453/1997, ΕφΑθ 9188/84, ΕφΘεσ 2541/1983, ΠΠρΚαβ 220/1997, ΠΠρΘεσ 12604/1995, ΠΠρΑθ 9227/1994, ΜΠρΧαλκ 3007/2005, ΜΠρΑθ 23647/1993.

32. Μεντής, Γενικοί Όροι Συναλλαγών σε καταναλωτικές και εμπορικές συμβάσεις, (2000), 32· Γεωργιάδης Απ., Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, (2012), 472· Δελούκας, Οι γενικοί όροι των συναλλαγών, (1952), 16.

33. Τετριμέλη (2012), 27· Χατζησεβαστού (2011), 43, Γεωργιάδης Απ., Η εξασφάλιση των πιστώσεων, (2008), 245· Χατζής, Ευθύνη της τράπεζας για πλημμελή εκπλήρωση τραπεζικών συμβάσεων, (2004), 118· Θεμελή, Τραπεζική ενέγγυα πίστωση : σύμβαση πολλαπλότητας και περιπλοκότητας, (2003), 26· Μαρούδας (2000), Ψυχομάνης (2001), 73· ο ίδιος, Οι γενικοί όροι στις τραπεζικές συμβάσεις, ΕΕμπΔ, (1998), 892· Γκούσκου, Η εγγυητική επιστολή με ρήτρα πληρωμής σε πρώτη ζήτηση, (1995), 51· Μάζης, Εμπράγματοι εξασφάλιση τραπεζών και ανωνύμων εταιρειών : σύμφωνα με το Ν.Δ. της 17.7/13.8.1923 περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών και την υπόλοιπη σχετική ειδική νομοθεσία, (1993), 347· Μαρίνος, Η αναθεώρηση των Ομοιόμορφων Κανόνων και Συνηθειών σχετικών με την Ενέγγυα Πίστωση του 1983 και το Standby Letter of Credit, ΔΕΕΤ, Β τριμηνία, (1987), 34.

34. Περάκης, (2004), 138.

συμπέρασμα ότι ένα πιστωτικό ίδρυμα δεν θα πιέσει ώστε να επιβάλλει την εφαρμογή των Κανόνων με τον ίδιο απαρέγκλιτο τρόπο που θα το έπραττε αν ο αντισυμβαλλόμενος ήταν ένας ευκαιριακός πελάτης ο οποίος ενέπιπτε στην έννοια του καταναλωτή³⁵. Για αυτό τον λόγο, το στοιχείο της προσχώρησης αμβλύνεται σημαντικά σε σχέση πχ. με συναλλαγές της καταναλωτικής πίστης. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι εξοβελίζεται.

Το κρίσιμο στοιχείο εντέλει, για να διαπιστώσουμε αν η νομική φύση των Κανόνων προσιδιάζει στους ΓΟΣ, είναι ο φορέας ο οποίος επιβάλλει μονομερώς τους Κανόνες. Εδώ εντοπίζονται σοβαρές ενστάσεις σε σχέση με την κρατούσα άποψη. Το υποκείμενο της σχέσης το οποίο επιβάλλει μονομερώς τους ΓΟΣ, είναι κατά κανόνα απαρέγκλιτο μία συμβαλλόμενη επιχείρηση, η οποία αναγκαστικά βρίσκεται σε ισχυρότερη διαπραγματευτικά θέση από τον αντισυμβαλλόμενο της³⁶.

Όμως εδώ, το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο δεν αποτελεί επιχείρηση, όπως θα έπρεπε να είναι για να γίνει λόγος για ΓΟΣ³⁷, παρά έναν ιδιωτικό φορέα με δραστηριοποίηση επί θεμάτων του διεθνούς εμπορίου. Επί αυτής της παραφωνίας, έχει υποστηριχθεί ότι, καίτοι το Επιμελητήριο δεν είναι επιχείρηση, εντούτοις διαμορφώνει εκείνο τους Κανόνες τους οποίους μετέπειτα τα πιστωτικά ιδρύματα επιβάλλουν στους αντισυμβαλλομένους τους. Επιπλέον, μπορεί το Επιμελητήριο να μην είναι επιχείρηση το ίδιο, αλλά τους Κανόνες για τις ενέγγυες πιστώσεις και τις εγγυητικές επιστολές συντάσσει η Τραπεζική του Επιτροπή, η οποία αποτελείται από στελέχη τραπεζών, τα οποία για προφανείς συντεχνιακούς λόγους, συντάσσουν τις κωδικοποιήσεις κατά τρόπο τέτοιο ώστε να ωφελεί τα πιστωτικά ιδρύματα. Συμπερασματικά κατά αυτή την άποψη, από τη στιγμή που η Τραπεζική Επιτροπή διαπλάθει τις κωδικοποιήσεις προς όφελος των τραπεζών, η κατάσταση αυτή εξισώνεται με την έκδοση ΓΟΣ από μία επιχείρηση³⁸.

Το εν λόγω επιχείρημα δείχνει να μην λαμβάνει υπόψη του την διαδικασία σύνταξης και (πλέον) αναθεώρησης των Κανόνων. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η αναθεώρηση της εκάστοτε

---

35. Η έννοια της διαπραγμάτευσης των Κανόνων έχει, σύμφωνα με εμάς, το νόημα ότι ο αντισυμβαλλόμενος του πιστωτικού ιδρύματος διαπραγματεύεται την ενσωμάτωση ή μη της όλης κωδικοποίησης η οποία ρυθμίζει την εκάστοτε σχέση. Έτσι, η άποψη του *Αιγυπτιάδη*, (2002), 111, ότι οι Κανόνες ενθαρρύνουν τα μέρη να τους διαπλάσσουν ελεύθερα κατά τα συμφέροντά τους, δείχνει θεωρητικά ορθή, αλλά δεν θα πρέπει να γίνει δεκτή. Είναι δεκτό ότι το Επιμελητήριο ενθαρρύνει την αυτορρύθμιση των εμπορικών σχέσεων, αλλά αυτό δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται μέχρι της παραδοχής ότι επιτρέπεται ελεύθερα η ενσωμάτωση κάποιων από τις διατάξεις της κωδικοποίησης, καθώς αυτό θα έθετε εκποδών τον ίδιο τον σκοπό της κωδικοποίησης, που είναι η επιβολή ομοιόμορφων συνηθειών στην τραπεζική πρακτική. Συνεπώς, η ελαστικότητα και η αυτορρύθμιση των σχέσεων αναφέρεται περισσότερο στην αποδέσμευση από τα εθνικά δίκαια και τους εκάστοτε περιορισμούς που αυτά επιβάλλουν. Η άποψη αυτή δείχνει συνυφασμένη και με την ιστορική καταβολή του Επιμελητηρίου. Επομένως, ο σκοπός της κωδικοποίησης, αλλά και η πραγματικότητα της τραπεζικής πρακτικής επιβεβαιώνουν την άποψη μας ότι δεν νοείται μερική ενσωμάτωση των Κανόνων στη σχέση και ελεύθερη διάπλαση τους από τα μέρη.

36. *Δούβλης*, Ο δικαστικός έλεγχος της λειτουργίας των ΓΟΣ στις τραπεζικές συναλλαγές, ΕΤρΑξΧρΔ, (1999), 10.

37. *Γαζετάς*, Γενικοί Όροι Συναλλαγών: δικαστική προστασία, (2001), 32· *Δέλλιος*, Γενικοί Όροι Συναλλαγών, (2013), 4, αντ. ο *Καράκωστας*, Γενικοί Όροι των Τραπεζικών Συναλλαγών, (2001), 22 δέχεται ότι είναι δυνατόν και οι ενώσεις τραπεζών να εκπονούν κείμενα που περιέχουν ΓΟΣ.

38. *Ψυχομάνης*, Τραπεζικές δραστηριότητες αμφισβητήσιμης νομιμότητας, (2002), 112· ο *ίδιος*, Η πίστωση έναντι εγγράφων, (2001), 102.

κωδικοποίησης αποτελεί μία χρονοβόρα διαδικασία διαβουλεύσεων εντός της Τραπεζικής Επιτροπής, στην οποία μετέχουν, εκτός των Εθνικών Τραπεζικών Επιτροπών, η Επιτροπή Διεθνούς Εμπορικής Πρακτικής του Επιμελητηρίου³⁹ και εκπρόσωποι κρατών τα οποία έχουν προσχωρήσει στην UNCITRAL. Αν ο αληθής σκοπός της Τραπεζικής Επιτροπής ήταν να δημιουργήσει μία ακραία «φιλοτραπεζική» κωδικοποίηση, τότε θα παρέλειπε την εν λόγω διαδικασία διαβουλεύσεων, η οποία αποσκοπεί στην ευρύτερη δυνατή νομιμοποίηση των Κανόνων, γεγονός αναμενόμενο αν αναλογιστούμε ότι δεν θα ήταν εφικτή η ομοιόμορφη εφαρμογή και η ευρεία αποδοχή τους χωρίς τη συναίνεση από όλους τους σημαντικούς φορείς του διεθνούς εμπορίου. Μάλιστα, οι συζητήσεις επί της κάθε αναθεώρησης δεν λήγουν αν δεν επιτευχθεί συντριπτικό ποσοστό ομοφωνίας ως προς τα νέα άρθρα, κάτι το οποίο καταδεικνύει το κλίμα ομοφωνίας που επικρατεί⁴⁰.

Πέραν του λόγου αυτού, η άποψη η οποία ταυτίζει το Επιμελητήριο το οποίο εκδίδει τους Κανόνες, με τα πιστωτικά ιδρύματα που τους εφαρμόζουν, πρέπει να απορριφθεί και διότι προκαταβάλλει συλλήβδην ως «φιλοτραπεζικές» όλες τις διατάξεις της κωδικοποίησης. Οι Κανόνες, δεν αποτελούν, ούτε φιλοδοξούν να αποτελέσουν ένα συνεπές στους ορισμούς του και ολοκληρωμένο στις ρυθμίσεις του, νομικό κείμενο. Απεναντίας, αποτελούν ένα κράμα διατάξεων οι οποίες αποκρυσταλλώνουν πάγιες εμπορικές συνήθειες⁴¹, κρατούσες στην τραπεζική πρακτική και διατάξεων οι οποίες επιλύουν, με νεωτερικό τρόπο σε κάθε αναθεώρηση, τεχνικά ζητήματα τα οποία δημιουργούσαν προσχώματα στις συναλλαγές κατά το παρελθόν. Σκοπός τους είναι επομένως, όχι να επιβάλλουν μονομερώς συμφέρουσες για τις τράπεζες ρυθμίσεις (πράγμα αδύνατο από τη στιγμή που το Επιμελητήριο δεν συμβάλλεται με κάποιον), αλλά να αποτελέσουν ένα εύχρηστο μέσο στην κατεύθυνση της ομοιογενοποίησης της αγοράς εγγυητικών επιστολών και ενέγγυων πιστώσεων. Το ότι κάποιες διατάξεις ενδέχεται να έχουν φιλική προς τα πιστωτικά ιδρύματα, απόχρωση είναι κάτι το οποίο, ακόμη και αν καταφάσκεται σύμφωνα με κάποιους⁴², είναι αποσπασματικό και δεν αναιρεί τον τεχνικό χαρακτήρα και τον πρακτικό σκοπό της όλης κωδικοποίησης.

Για τους ως άνω λόγους, συμπεραίνουμε ότι η θεωρία η οποία δίνει χαρακτηριστικά ΓΟΣ στους Κανόνες πρέπει να απορριφθεί⁴³. Αυτό διότι, οι Κανόνες εκπορεύονται από έναν διεθνή φορέα και

---

39. Rozdadowski (2011), 15.

40. Ενδεικτικά, η πρόσφατη αναθεώρηση των Ομοιόμορφων Κανόνων για το forfeiting εγκρίθηκε με ποσοστό 96%, βλ. Banking Commission Annual Review (2012), 9 http://iccmex.mx/documentos/publicos/ICC_Banking_Annual_Review_2012.pdf

41. Το οποίο παραδέχεται και ο Ψυχομάνης, εντός του ίδιου έργου του, βλ. Ψυχομάνης, Η πίστωση έναντι εγγράφων, (2001), 101.

42. Ψυχομάνης, Οι γενικοί όροι στις τραπεζικές συμβάσεις, ΕΕμπΔ, (1998), 892.

43. Συναφώς, παρέλκει και η συζήτηση για το αν οι Κανόνες ελέγχονται από τον ν.2251/1994 ως καταναλωτικοί ΓΟΣ, βλ. αντί πολλών Χατζησεβαστού (2011), 45· Ψυχομάνης, Η πίστωση έναντι εγγράφων, (2001), 104· Μαρούδας (2000), 13. Εν συνόψει πάντως, πρόκειται για εμάς για μία αδικαιολόγητη διεύρυνση της έννοιας του καταναλωτή, καίτοι δείχνει συνεπής με το, επίσης διευρυμένο, κριτήριο του τελικού αποδέκτη, το οποίο καθιερώνει ο ν.2251/1994, βλ. και Περάκης σε Αλεξανδρίδου, Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτή, (2008), 48· Βασιλόπουλος σε Δούβλη/ Μπώλου, Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτών, (2008), 39· Κοτσίρης, Η

δεν εκδίδονται ούτε επιβάλλονται από κάποια επιχείρηση. Επιπλέον, απορριπτέα είναι και η άποψη η οποία προσπαθεί να εξομοιώσει το Επιμελητήριο με τα πιστωτικά ιδρύματα. Αυτό επειδή, όπως κατέδειξε και η διαδικασία αναθεώρησης των Κανόνων, η κωδικοποίηση απολαμβάνει ευρύτατης νομιμοποίησης από τον εμπορικό κόσμο. Συνεπώς, η αναζήτηση αποσπασματικών άρθρων τα οποία συμφέρουν τα πιστωτικά ιδρύματα, μολονότι ενδιαφέρουσα θεωρητικά, δεν είναι δυνατόν, για εμάς, να καταλήγει σε «δίκη προθέσεων» των συντακτών, ειδικά από την στιγμή που έχει δηλωθεί ρητά ότι οι σκοποί της κωδικοποίησης είναι η πρακτική διευκόλυνση των εμπλεκομένων μερών, παρά η εύνοια των πιστωτικών ιδρυμάτων. Βέβαια, η απάντηση θα ήταν διαφορετική αν στη θέση του Επιμελητηρίου ήταν μία επαγγελματική ένωση, όπως η ΕΕΤ. Σε αυτή την περίπτωση θα μπορούσαμε ενδεχομένως να επανεξετάσουμε την πιθανή μεροληψία μίας κωδικοποίησης, δεδομένου ότι μέλη της ΕΕΤ είναι αποκλειστικά τα πιστωτικά ιδρύματα με έδρα ή δραστηριοποίηση στην Ελλάδα δια μόνιμης εγκατάστασης.

1.4. Η προτεινόμενη θέση

Βάσει των όσων έχουν εκτεθεί παραπάνω, γνώμη μας είναι ότι η θεωρία της *lex mercatoria* δείχνει να παρέχει τις πιο πειστικές απαντήσεις στο ερώτημα της νομικής φύσης των Κανόνων. Αυτό, καθώς οι Κανόνες του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου αποτυπώνουν κατά κοινή ομολογία, σε ένα μεγάλο μέρος τους, χρόνια διαδεδομένες συνήθειες της τραπεζικής πρακτικής, η οποία από κοινού με άλλα αντίστοιχα κείμενα (κυρίως της UNCITRAL) αποτελούν μία ενότητα «κανόνων» ανεθνικού χαρακτήρα, οι οποίοι διεκδικούν άμεση εφαρμογή στις σχέσεις τις οποίες ρυθμίζουν⁴⁴. Οι επικριτές της εν λόγω άποψης αντιτείνουν ότι η κωδικοποίηση δεν αντιπροσωπεύει στο σύνολο της διεθνώς διαδεδομένες πρακτικές και συνήθειες των συναλλαγών, καθώς οι Κανόνες αναθεωρούνται τακτικά, με συνέπεια να μην είναι εφικτό να επαληθεύσουμε με σαφήνεια ποιά κωδικοποίηση πράγματι ανήκει στην *lex mercatoria* και σε ποιο μέρος της⁴⁵. Όμως, η ανάγνωση αυτή δεν είναι απόλυτα ακριβής. Πράγματι, οι συχνές αναθεωρήσεις δίνουν την εντύπωση ότι δημιουργούν πρόσχωμα στην μακρόχρονη και ομοιόμορφη εφαρμογή των Κανόνων. Εντούτοις, η

έννοια του καταναλωτή, ΔΕΕ, (2005), 1130·Περάκης, Η έννοια του καταναλωτή κατά τον νέο ν.2251/1994, ΔΕΕ, (1995), 33, αντ. όμως Καρακώστας, Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτή, (2008), 71·Δωρής, Η εξειδίκευση της καλής πίστης στο αρ. 2 ν.2251/1994 για την προστασία των καταναλωτών και η σημασία της στο κοινό Αστικό Δίκαιο, ΝοΒ, (2000), 742·Σταθόπουλος σε Σταθόπουλου/ Χιωτέλλη/ Αυγουστιανάκη, Κοινοτικό Αστικό Δίκαιο, (1995), 42.

44. Έτσι και ο *Cuniberti*, Three Theories of Lex Mercatoria, Columbia Journey of Transnational Law, (2013), http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2244349, ο οποίος όμως υπογραμμίζει την όχι τόσο διευρυμένη χρησιμοποίηση των Κανόνων σε σχέση με τους Incoterms, βλ. και *Cranston*, Theorizing transnational Commercial Law, Texas International Law Journal, (2007), 599. Γνώμη μας είναι πως το εν λόγω επιχείρημα δεν υποστηρίζεται επαρκώς με στατιστικά στοιχεία, σε ό,τι δε αφορά την πίστωση έναντι εγγράφων δεν δείχνει να ευσταθεί, καθώς η διάδοση των ΟΚΣ, ειδικά μετά την αναθεώρηση του αρ. 5 του Ομοιόμορφου Εμπορικού Κώδικα των ΗΠΑ είναι μάλλον αναμφισβήτητη. Αντ. όμως ο *Their*, Letters of Credit: A solution to the problem of documentary compliance, Fordham Law Review, (1982), 857. Επίσης, ο *Schmitthoff* υποστηρίζει ότι οι Κανόνες έχουν αμιγώς συμβατική φύση και ισχύουν μόνο με την ενσωμάτωση τους στη σύμβαση, θέση συνεπής με την αγγλική θεωρία, βλ. *Schmitthoff*, Export Trade (1990), 402.

45. Αιγυπτιάδης (2002), 122.

λανθασμένη αυτή εντύπωση δημιουργείται από το γεγονός ότι πολλοί μελετητές των Κανόνων τους αντιμετωπίζουν σαν κωδικοποίηση με ενιαία χαρακτηριστικά. Στην πραγματικότητα όμως, οι Κανόνες ενσωματώνουν διατάξεις με ποικίλους σκοπούς: αφενός υπάρχουν άρθρα τα οποία αποτυπώνουν χρόνια διαδεδομένες πρακτικές και αντιλήψεις των διεθνών συναλλαγών⁴⁶, πολλές εκ των οποίων μάλιστα εντάσσονται και στη σφαίρα των εμπορικών συνηθειών, αφετέρου υπάρχουν άρθρα τα οποία επιδιώκουν να δώσουν λύσεις σε αμιγώς τεχνικά προβλήματα ή να θεραπεύσουν την αποσπασματικότητα κάποιας προηγούμενης έκδοσης⁴⁷.

Όμως, το γεγονός ότι αρκετές αναθεωρήσεις έχουν ως κίνητρο την επικαιροποίηση κάποιων τεχνικών, ώστε να συμβαδίζουν με τις ανάγκες της αγοράς, δεν αρκεί από μόνο του για να αρνηθούμε στην κωδικοποίηση το ότι εκφράζει πολλές εμπορικές συνήθειες και παγιωμένες διεθνώς αντιλήψεις για τα όσα ρυθμίζει. Για να το εκφράσουμε διαφορετικά, η επιλογή του Επιμελητηρίου να καταστήσει πιο επίκαιρους και αποτελεσματικούς τους Κανόνες μέσω μίας αναθεώρησης, δεν σημαίνει ότι το Επιμελητήριο απεμπόλησε διαχρονικές αντιλήψεις του σχετικά με εμπορικές συνήθειες που εκφράζει η κωδικοποίηση, ούτε ότι εγκατέλειψε την φιλοσοφία του, που έγκειται στην ρύθμιση των εμπορικών σχέσεων κατά τρόπο ανεθνικό και αποσπασμένο από τις παρεμβάσεις ή και τον προστατευτισμό των εκάστοτε εθνικών δικαίων⁴⁸.

---

46. Ως τέτοιες πάγιες αντιλήψεις θα σταχυολογούσε κανείς ενδεικτικά την αρχή της αυτονομίας και της συναλλαγής των πιστωτικών ιδρυμάτων μόνο βάσει εγγράφων, όπως διατυπώνονται σήμερα στα αρ.3,4 των ΟΚΣ 600 και στο αρ.5 των ΟΚΕΕΠΖ 758, βλ. για την εν λόγω θέση *Τσιμικάλης*, Μελέται εκ του δικαίου των τραπεζών, (1949), 114·*Λουκόπουλος*, Η αμετάκλητος αποσβεστική πίστωση, (1953), 11, Σε αυτή την κατεύθυνση επιβοηθητική είναι και η απόφαση *Korean Companies v Egyptian Company, Interim Case, ICC Case No. 11651/ 2002*, η οποία εφαρμόζει τους ΟΚΕΕΠΖ, καίτοι καλείται στη σχέση σε εφαρμογή το αιγυπτιακό δίκαιο, με την αιτιολογία ότι οι ΟΚΕΕΠΖ απηχούν ομοιόμορφα διαδεδομένες εμπορικές συνήθειες. Από τη στιγμή που το ίδιο το όργανο υπό την ευθύνη του οποίου συντάχθηκαν οι Κανόνες τους εφαρμόζει στη σχέση καίτοι δεν συνομολογήθηκαν ρητά, γίνεται εμφανές ότι η άποψη υπέρ των ΓΟΣ πρέπει να εγκαταλειφθεί. Αν η νομική τους φύση προσidiaζε σε ΓΟΣ άλλωστε, θα καλούνταν στη σχέση μόνο κατόπιν ρητής παραπομπής, το οποίο εδώ δεν συμβαίνει, βλ. και στο κείμενο της απόφασης «In this respect the ICC Uniform Rules for Demand Guarantees only reflect an internationally applied principle of private international law which requires application even if the ICC Uniform Rules for Demand Guarantees are not agreed between [Guarantor Bank] and Respondent. Art. 355, para. 2 of the Egyptian Commercial Code requires the application of international customs and practice. The ICC Uniform Rules for Demand Guarantees can be regarded as such international customs under Egyptian law». Κατά αυτό, το Επιμελητήριο διαφοροποιείται και από την θεωρία περί της αμιγούς συμβατικής, νομικής φύσης των Κανόνων, που διατυπώνεται κυρίως στο αγγλικό δίκαιο, βλ. *Murray/ Holloway*, *Schmitchoff's export trade: the law and practice of international trade*, (2007), 185· *Mistelis/Fletcher*, *Is Harmonization a necessary evil? The future of harmonization and new resources of international trade law*, (2001), 12· *Schmitchoff*, *Export Trade*, (1980), 245.

47. Όπως οι ΟΚΕΕΠΖ 758 επεδίωξαν, μεταξύ άλλων να θεραπεύσουν, κατά ομολογία της Τραπεζικής Επιτροπής, την αποσπασματικότητα των ΟΚΕΕΠΖ 458 επί των αντεγγυητικών επιστολών, βλ. *Φώσκολος*, Η Διαρκής Επιτροπή Εμπειρογνομώνων για θέματα εφαρμογής και ερμηνείας των Ομοιόμορφων Κανόνων του ΔΕΕ, ΔΕΕΤ, (β' τριμ. 1998), 93.

48. Για τον λόγο αυτό, οι ΟΚΣ και οι ΟΚΕΕΠΖ έχουν γίνει αποδεκτοί και από την UNCITRAL, φορέα με κύρια δραστηριότητα την διάπλωση ανεθνικών κανόνων ρύθμισης των εμπορικών σχέσεων, βλ. <http://www.iccwbo.org/Advocacy-Codes-and-Rules/Document-centre/1999/ICC-endorsement-of-the-UNCITRAL-Convention-on-independent-guarantees-and-stand-by-letters-of-credit/>. Άλλωστε, υφίστανται πλέον συμπληρωματικές κωδικοποιήσεις οι οποίες αφορούν εξ' ολοκλήρου τεχνικά ζητήματα, όπως οι Συμπληρωματικοί Κανόνες για πιστώσεις έναντι εγγράφων με ηλεκτρονική παρουσίαση (e-UCP 600), οι οποίοι αποσκοπούν να επιλύσουν τεχνικά ζητήματα επί των πιστώσεων όπου χρησιμοποιούνται ηλεκτρονικά έγγραφα, χωρίς να είναι αποκομμένοι από την θεμελιώδη φιλοσοφία του Επιμελητηρίου, η οποία είναι να διαμορφώνει κανόνες ανεθνικής προέλευσης, με ομοιόμορφη εφαρμογή στο διεθνές εμπόριο, βλ. και *Gary*

Από τα παραπάνω εκτεθέντα προκύπτει ότι οι Κανόνες του Επιμελητηρίου εντάσσονται στις πηγές της *lex mercatoria*⁴⁹, ως κανόνες και πρακτικές οι οποίοι αντλούν τη νομιμοποίηση τους από την πρακτική. Για τον λόγο αυτό, είναι συνεπές να δεχθούμε ότι, σε περίπτωση κατά την οποία οι Κανόνες δεν έχουν συνομολογηθεί ρητά στη σχέση, εντούτοις θα καλούνται σε εφαρμογή κάποια άρθρα τα οποία απηχούν απόλυτα παραδεδεδγμένες αντιλήψεις του διεθνούς εμπορίου (ΑΚ 200, ΑΚ 288)⁵⁰. Έτσι, δεν θα πρέπει να συγχέεται η εφαρμογή των Κανόνων στη σχέση, με την περίπτωση εκείνη κατά την οποία χρησιμοποιούνται ως ερμηνευτικά μέσα, ήτοι καλούνται επικουρικά στη σχέση⁵¹.

1.5. Οι αρχές της κωδικοποίησης

Η κωδικοποίηση των Κανόνων, είτε αφορά τις εγγυητικές επιστολές είτε τις ενέγγυες πιστώσεις, παρουσιάζει μία εσωτερική συνοχή, αλλά και μία εξωτερική ομοιογένεια. Αυτό συμβαίνει καθώς οι Κανόνες διέπονται από αρχές οι οποίες αιτιολογούν τη φύση της κάθε ρύθμισης και οδηγούν σε πληρέστερη ερμηνεία (εσωτερικές αρχές), καθώς και από αρχές οι οποίες αφορούν τη συνολικότερη λειτουργία της ρυθμιζόμενης σχέσης, είτε πρόκειται περί εγγυητικής επιστολής, είτε περί ενέγγυας πίστωσης (εξωτερικές αρχές).

1.5.1. Οι εσωτερικές αρχές

- **Η αρχή της αυτονομίας της βούλησης των μερών:** η εν λόγω αρχή έχει την έννοια ότι, σε περίπτωση κατά την οποία ένα θέμα δεν ρυθμίζεται διεξοδικά στους Κανόνες, ή ρυθμίζεται αποσπασματικά, τότε προέχει η ρύθμιση από τα μέρη στα πλαίσια της συμβατικής σχέσης η οποία τα συνδέει. Πράγματι, παρατηρώντας τις κωδικοποιήσεις, συμπεραίνει κανείς ότι απουσιάζουν αρκετές διατάξεις οι οποίες θα καθιστούσαν το έργο των συντακτών πλήρες, από νομικής τουλάχιστον πλευράς. Για παράδειγμα, από τους ΟΚΕΕΠΖ 758 και ΟΚΣ 600 απουσιάζει κάθε ρητή πρόβλεψη για τον τύπο των συμβάσεων, τις εξασφαλίσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων, κ.ο.κ. Αυτές οι παραλείψεις δίνουν έναν αποσπασματικό χαρακτήρα στην κωδικοποίηση, ο οποίος θα ήταν απευκαίρις υπό διαφορετικές συνθήκες. Γνώμη μας είναι όμως, ότι οι εν λόγω παραλείψεις είναι ηθελημένες. Σκοπός του Επιμελητηρίου ήταν να διαπλάσει τις σχέσεις κατά τρόπο εναρμονισμένο με την πάγια διεθνή τραπεζική πρακτική, αλλά παράλληλα και με σεβασμό

Collyer σε *Ελληνική Ένωση Τραπεζών*, Ομοιόμορφες Συνήθειες και Πρακτική για τις ενέγγυες πιστώσεις, (2007), 125· *Galland*, Paperless letters of credit and EDI on the Internet, Electronic Markets, (1995), 14.

49. Λόγω της ποικιλομορφίας των εν λόγω πηγών, θεωρείται πιο ακριβές να γίνεται λόγος για *leges mercatoriae*, *Παμπούκης*, Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, (2009), 65.

50. *Γεωργιάδης Απ.* (2008), 245. Έτσι και οι *Intraco Ltd v. Notis Shipping Corporation, Torpak Mashulleri Ofisi v. Finagrain Compagnie Commerciale Agricole, Fortis Bank S.A&Stemcor UK Limited v. Indian Overseas Bank (2011)*: «when Courts here and abroad are asked to rule on questions such as the present, they seek to give effect to the international consequences underlying the UCP».

51. *Παμπούκης*, Η *lex mercatoria* ως εφαρμοστέο δίκαιο στις διεθνείς συμβατικές ενοχές : συμβολή στη γενική θεωρία του δικαίου των διεθνών συναλλαγών, (1996), 140

στην αυτονομία των μερών και την μεγαλύτερη δυνατή ελευθερία τους να ρυθμίζουν τις μεταξύ τους σχέσεις όπως το επιθυμούν.

Η επόμενη σημαντική έκφραση της εν λόγω αρχής εντοπίζεται στο ότι η εφαρμογή των εκάστοτε Κανόνων στη σχέση είναι απόλυτα προαιρετική. Συνεπώς, οι Κανόνες καλούνται σε εφαρμογή μόνο σε περίπτωση κατά την οποία έχουν συνομολογηθεί στη σχέση και με τους όποιους περιορισμούς επιβάλλει το εκάστοτε εθνικό δίκαιο (βλ. παρακάτω). Εξαίρεση θα πρέπει να γίνει για την περίπτωση κατά την οποία κάποιο άρθρο εκφράζει μία ,απόλυτα αποδεκτή στο διεθνές εμπόριο, αντίληψη οπότε και υπάρχει δυνατότητα εφαρμογής τους στη σχέση κατόπιν σχετικής ερμηνείας (ΑΚ 200, ΑΚ 288).

- **Η αρχή της αυτάρκειας:** η αρχή αυτή περιγράφει την λεπτομέρεια και την πληρότητα που δίδει τα άρθρα των Κανόνων σχετικά με τις σχέσεις που ρυθμίζουν. Αυτή η πληρότητα έχει ως αποτέλεσμα ότι τα μέρη τα οποία ενσωματώνουν στη σχέση τους Κανόνες δεν έχουν ανάγκη να καταφύγουν σε ερμηνείες ή σε πηγές άλλες πέρα από αυτές της ίδιας της κωδικοποίησης. Αυτό αποδεικνύεται αν ανατρέξουμε στους ορισμούς των αρ.2-3 των ΟΚΕΕΠΖ 758 και των ΟΚΣ 600, όπου δίνονται οι ερμηνείες κάθε όρου, ώστε να μην χρειαστεί τα μέρη ή ο εφαρμοστής του δικαίου να ερμηνεύσουν το λεκτικό των Κανόνων σύμφωνα με τις εκάστοτε διατάξεις των εθνικών δικαίων και να διατηρηθεί στον μέγιστο δυνατό βαθμό η αποδέσμευση των κωδικοποιήσεων από τις ρυθμίσεις των εθνικών δικαίων.

Ένα ακόμη επιχείρημα με το οποίο καταφάσκει η ύπαρξη της εν λόγω αρχής, είναι το ότι απουσιάζουν παντελώς από τις κωδικοποιήσεις οι παραπομπές σε άλλα κείμενα, πολλώ δε μάλλον σε διατάξεις εθνικών δικαίων. Συνεπώς, το κάθε ζήτημα το οποίο ρυθμίζουν οι Κανόνες, κρίνεται αποκλειστικά κατά τα προβλεπόμενα στους Κανόνες. Σε αυτό συνηγορεί και η εξαντλητική και λεπτομερής περιγραφή των εκατέρωθεν υποχρεώσεων και δικαιωμάτων, όπως σκιαγραφείται πχ. στο αρ. 15 των ΟΚΕΕΠΖ 758, αναφορικά με την υποβολή του αιτήματος κατάπτωσης, ή στο αρ.7 ΟΚΣ 600, αναφορικά με τις υποχρεώσεις της εκδότριας τράπεζας.

1.5.2. Οι εξωτερικές αρχές

- **Η ανεξαρτησία των σχέσεων:** αναφορικά με τους ΟΚΣ 600 και τους ΟΚΕΕΠΖ 758, οι οποίοι θα μας απασχολήσουν εν προκειμένω, σημαντικό στοιχείο για να επιτευχθεί ο οικονομικός σκοπός των θεσμών που ρυθμίζουν, είναι η καθιέρωση στο κείμενο των Κανόνων της αρχής της αυτονομίας των επιμέρους σχέσεων. Έτσι, η ανεξαρτησία της πίστωσης έναντι εγγράφων από την σχέση την οποία εξυπηρετεί (σχέση αξίας), καθώς και της εγγυητικής επιστολής ομοίως, αποτελούν το βασικό ζητούμενο ώστε να ευοδωθεί ο σκοπός τους, ο οποίος έγκειται στην ικανοποίηση του δικαιούχου της πίστωσης ή λήπτη της

εγγυητικής επιστολής ανεξάρτητα από τα τυχόν ελαττώματα της βασικής σχέσης⁵². Η εν λόγω αρχή εντοπίζεται στα αρ. 4 παρ. α ΟΚΣ 600 και 5 ΟΚΕΕΠΖ 758.

- **Η αρχή της οριοθέτησης της ευθύνης του πιστωτικού ιδρύματος:** προκειμένου να επιτευχθεί μία, όσο το δυνατόν σαφέστερη, εντός του κειμένου των Κανόνων, κατανομή των ευθυνών του κάθε μέρους, οι ΟΚΣ και οι ΟΚΕΕΠΖ καθιερώνουν το ανεύθυνο των τραπεζών για σειρά περιπτώσεων: έτσι, το πιστωτικό ίδρυμα δεν ευθύνεται για γεγονότα ανωτέρας βίας (αρ. 26 ΟΚΕΕΠΖ 758, αρ. 36 ΟΚΣ 600), για την αποτελεσματικότητα των εγγράφων τα οποία διαβιβάζονται (αρ. 28 ΟΚΕΕΠΖ 758, αρ. 34 ΟΚΣ 600). Από πρακτικής πλευράς, η σημαντικότερη έκφραση αυτής της αρχής εντοπίζεται, κατά τη γνώμη μας, στο αρ. 37 των ΟΚΣ 600, όπου και καθιερώνεται η πλήρης απαλλαγή του πιστωτικού ιδρύματος για πταίσματα της ανταποκρίτριας τράπεζας. Στην περίπτωση αυτή, το αρ.37 καθιερώνει ένα πεδίο ανεύθυνου σημαντικά ευρύτερο από αυτό του ν.δ. 17-7/13-8-1923, το οποίο δέχεται (αρ. 30 παρ. 2) ευθύνη της τράπεζας για την εκλογή ανταποκρίτριας (*culpa in eligendo*), σε περίπτωση φυσικά που τα μέρη συνομολογήσουν την εφαρμογή του στη σχέση.

1.5.3. Η αντιμετώπιση των Κανόνων του Επιμελητηρίου από τον εθνικό δικαστή

Η μεταχείριση την οποία επιφυλάσσει ο εθνικός δικαστής τους ΟΚΣ και τους ΟΚΕΕΠΖ παρουσιάζει συχνά ανεπάρκεια. Αυτό διότι εμφορείται από τις αντιλήψεις του εκάστοτε εθνικού δικαίου για τις σχέσεις τις οποίες καλείται να ερμηνεύσει. Συνεπώς, είναι αναμενόμενο η προσέγγιση του να έχει εθνοκεντρικό χαρακτήρα, παρά να σέβεται την διεθνοποιημένη αντίληψη των Κανόνων και να ερμηνεύει τις σχέσεις σύμφωνα με αυτή. Η εν λόγω ιδιαιτερότητα γίνεται ακόμη εντονότερη αν αναλογιστεί κανείς την έλλειψη εξειδίκευσης η οποία χαρακτηρίζει τον εθνικό δικαστή, σε θέματα διεθνούς εμπορίου. Πράγματι, από την στιγμή που οι εν λόγω υποθέσεις φέρονται ενώπιον δικαστών οι οποίοι έχουν μία γενικότερη έποψη της ύλης, είναι αναμενόμενο ο διεθνής χαρακτήρας τον οποίο προσδίδουν στη σχέση οι Κανόνες να παραγκωνίζεται και να προτιμάται η «ανώδυνη» λύση της υπαγωγής των σχέσεων στα πορίσματα και τις διατάξεις του εθνικού δικαίου, για τον λόγο ότι ο εθνικός δικαστής δεν έχει λάβει την εξειδίκευση που θα του επιτρέψει να κρίνει την υπόθεση λαμβάνοντας υπόψη τον διεθνή της χαρακτήρα.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις, κατά τη γνώμη μας, αφορούν τους δικαστές κάθε εθνικής δικαιοδοσίας, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό. Γίνεται εμφανές όμως, ότι η ένταση με την οποία παρουσιάζεται το εν λόγω φαινόμενο θα είναι μεγαλύτερη, ανάλογα με την αντιμετώπιση που επιφυλάσσει το κράτος του εθνικού δικαστή στο διεθνές εμπόριο. Έτσι, όσο αυξάνονται οι παρεμβάσεις του νομοθέτη στις διεθνείς συναλλαγές, είναι αναμενόμενο ο εθνικός δικαστής να εναρμονίζεται στις δικανικές κρίσεις με αυτή την προστατευτική οπτική, καθώς αυτή η στάση του εξυπηρετεί την αντίληψη του εθνικού του νομοθέτη περί οικονομικής ελευθερίας και ανάπτυξης του

---

52. Σύμφωνα και με τον Γεωργιάδη (2008), 255, η αφηρημένη και αυτόνομη δέσμευση των τραπεζών όπως καταγράφεται στους ΟΚΣ 600 για τις πιστώσεις έναντι εγγράφων συνιστά ένα διεθνές εμπορικό έθιμο.

διεθνούς εμπορίου. Άρα, καταφαίνεται ότι η, απόλυτα προσηλωμένη στο εθνικό δίκαιο, ανάγνωση μίας σχέσης η οποία έχει υπαχθεί στους Κανόνες του Επιμελητηρίου, είναι πιθανό να παραβιάζει την ελευθερία των μερών να υπαγάγουν τη σχέση τους σε μία κωδικοποίηση η οποία πρέπει να ερμηνεύεται ανεθνικά, ώστε να είναι συνεπής με το σύστημα αρχών και σκοπών το οποίο χαρακτηρίζει όλες τις σχετικές κωδικοποιήσεις του εν λόγω φορέα.

Εντούτοις, η αποδέσμευση της ερμηνείας των Κανόνων από τις αντιλήψεις του εκάστοτε εθνικού δικαίου, καίτοι είναι το επιδιωκόμενο από το Επιμελητήριο, δεν είναι δυνατόν να γίνει άκριτα. Εδώ φραγμό αποτελούν οι διατάξεις αναγκαστικού δικαίου και (ουσιαστικής) δημόσιας τάξης που καλείται να εφαρμόσει η κάθε εθνική δικαιοδοσία.

1.6. Σύγκρουση των Κανόνων με διατάξεις αναγκαστικού δικαίου (jus cogens)

Η κρίση μας σχετικά με την εν λόγω σύγκρουση, είναι άμεσα συνδεδεμένη με την θέση που παίρνουμε αναφορικά με τη νομική φύση των Κανόνων. Εν προκειμένω, έχουμε δεχθεί ότι οι Κανόνες εντάσσονται στην *lex mercatoria*, ήτοι αποτυπώνουν ένα σύνολο αρχών, κοινά αποδεκτών στις διεθνείς συναλλαγές, οι οποίες έχουν επιβληθεί από την πρακτική⁵³.

Επομένως, από την στιγμή κατά την οποία εντάσσεται στην *lex mercatoria*, η κωδικοποίηση αποκτά χαρακτήρα-από πλευράς τυπικής ισχύος-ανεθνικού δικαίου. Ως τέτοιο λοιπόν, θεωρείται κατώτερης τυπικής ισχύος από το εθνικό δίκαιο⁵⁴, με συνέπεια οι κανόνες αναγκαστικού δικαίου του τελευταίου να υπερισχύουν.

Περιπτώσιολογικά, σε ό,τι αφορά την εγγυητική επιστολή και την ενέγγυα πίστωση, οι ρυθμίσεις των ΟΚΕΕΠΖ και των ΟΚΣ θα υποχωρούν όποτε ανακύπτει ζήτημα σύγκρουσης τους με την εθνική νομοθεσία περί εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων (κύρια εδώ ο ν.3601/2007 όπως ισχύει) και τις πράξεις που εκδίδονται με νομοθετική εξουσιοδότηση (ΠΔ/ΤΕ και ΕΤΠΘ), στο βαθμό που αφορούν την έκδοση εγγυητικών επιστολών και το «άνοιγμα» ενέγγυων πιστώσεων από τα πιστωτικά ιδρύματα. Ακόμη, η ίδια απάντηση θα δίνεται και αναφορικά με την επιβολή, δια της νομοθετικής οδού, νομισματικών περιορισμών⁵⁵. Οι περιορισμοί αυτού του είδους θα ματαιώνουν, κατά κανόνα, την είσπραξη της εγγυητικής επιστολής ή της ενέγγυας πίστωσης, γεγονός ιδιαίτερα επιβλαβές για την αξιοπιστία του κράτους το οποίο προβαίνει στην υιοθέτηση τέτοιου είδους περιορισμών.

Τέλος, και ειδικότερα επί της ενέγγυας πίστωσης, ζήτημα σύγκρουσης θα αναφύεται σε περίπτωση που στη σχέση έχει συνομολογηθεί η εφαρμογή των ΟΚΣ 600, αλλά και του ν.δ 17-7/13-8-1923, λόγω του ανεύθυνου το οποίο καθιερώνουν οι ΟΚΣ 600 (αρ. 37) αναφορικά με την εκλογή

---

⁵³. Σταματιάδης, Η αυτονομία της ιδιωτικής βούλησης στο πεδίο των διεθνών συμβατικών ενοχών, (2011), 200

⁵⁴. Παμπούκης, Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, (2010), 66.

⁵⁵. Περίπτωση η οποία παρουσιάζει περισσότερο θεωρητικό παρά πρακτικό ενδιαφέρον σε ό,τι αφορά τα κράτη-μέλη της ευρωζώνης, όπου η νομισματική πολιτική ασκείται κατά κυρίαρχο τρόπο από την ΕΚΤ, παρά από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες.

ανταποκριτή (culpa in eligendo). Ακόμη, σε σπάνια περίπτωση κατά την οποία δεν έχει συνομολογηθεί η εφαρμογή του ν.δ 17-7/13-8-1923, τότε οι ΟΚΣ 600 θα συγκρούονται, αναφορικά με την εν λόγω ρήτρα ανευθύνου, με το σύστημα του ΑΚ, το οποίο αποκλείει το ανεύθυνο (ΑΚ 716) αναφορικά με το πταίσμα περί εκλογής ανταποκριτή, αλλά και με το πταίσμα περί παροχής λανθασμένων οδηγιών στον ανταποκριτή (culpa in instruendo)⁵⁶. Τέλος, απαλλαγή από τη σχετική ευθύνη θα προσκρούει και στις γενικές διατάξεις των ΑΚ 332, ΑΚ 334.

1.7. Σύγκρουση των Κανόνων με διατάξεις της δημόσιας τάξης

Στην περίπτωση κατά την οποία συγκρούονται οι Κανόνες με την δημόσια τάξη του εκάστοτε forum, είναι εμφανές ότι οι διατάξεις δημόσιας τάξης πρέπει να υπερτερούν. Αυτό συμβαίνει καθώς η δημόσια τάξη εκφράζει υπέρτερες δικαιοκές αρχές του εν λόγω forum⁵⁷, ώστε κάθε αντίθετη συμφωνία να τίθεται εκτός εφαρμογής. Βέβαια, εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι, το κάθε forum, δίνει διαφορετική ερμηνεία στην έννοια της δημόσιας τάξης⁵⁸. Συνεπώς, η συχνή της επίκληση αλλοιώνει την ομοιόμορφη λειτουργία των σχέσεων τις οποίες οι Κανόνες καλούνται κάθε φορά να ρυθμίσουν⁵⁹.

Αναφορικά με την εθνική νομολογία, δεν έχει παρατηρηθεί ως τώρα περίπτωση σύγκρουσης των Κανόνων με την δημόσια τάξη. Πάντως, στο επίπεδο της θεωρίας, πιστεύουμε ότι η (ουσιαστική) δημόσια τάξη εκδηλώνεται ιδιαίτερα στα ζητήματα της καταχρηστικής κατάπτωσης εγγυητικών επιστολών, καθώς και της απόπειρας είσπραξης ποσού ενέγγυας πίστωσης μέσω απατηλών συμπεριφορών. Σε αυτή την περίπτωση ενεργοποιείται η διάταξη της ΑΚ 281, η οποία, κατά την κρατούσα άποψη εκφράζει την ουσιαστική δημόσια τάξη⁶⁰. Όμως, θεωρούμε εξαιρετικά σπάνιο να ανακύψει τέτοιου είδους σύγκρουση στο πεδίο του εθνικού δικαίου, καθώς οι ΟΚΕΕΠΖ και οι ΟΚΣ, για λόγους που θα εξετάσουμε παρακάτω, αποφεύγουν να ρυθμίσουν τα εν λόγω ζητήματα. Μία επιφύλαξη θα μπορούσε να υπάρξει για το αρ.34 των ΟΚΣ 600, βάσει του οποίου οι τράπεζες αποποιούνται των ευθυνών τους για την αποτελεσματικότητα ή γνησιότητα των εγγράφων που φέρονται ενώπιόν τους. Η αποδοχή μίας τέτοιας ρήτρας δεν μπορεί να εξικνείται μέχρι του σημείου να αναγνωρίσουμε στην τράπεζα τη δυνατότητα να πληρώνει πιστώσεις έναντι εγγράφων που είναι οφθαλμοφανώς πλαστά ή παραποιημένα. Κάτι τέτοιο θα εξοβέλιζε πλήρως την ένσταση της απάτης από τις δυνατότητες άμυνας του εντολέα της τράπεζας.

Από τις νομολογίες αλλοδαπών δικαιοδοσιών, ενδιαφέρον παρουσιάζει η **J. Zeevi and Sons Ltd v. Grindlays Bank (Uganda), New York Court of Appeal, 1986**⁶¹: η εκκαλούσα ισραηλινή εταιρεία ήταν δικαιούχος πίστωσης έναντι εγγράφων, την οποία είχε εκδώσει η εφεσίβλητη, ενώ

56. Χατζής (2004), 58 επ.

57. ΟΛΑΠ 17/1992, ΑΠ 102/2012, 1005/2010, 2234/2009, 2084/2009, 1956/2009, 1665/2009, 1712/2008.

58. Για την έννοια της δημόσιας τάξης και τις διάφορες εκφάνσεις της βλ. αντί πολλών Πανόπουλος, Η κυρωτική αποζημίωση και η ελληνική δημόσια τάξη του άρθρου 33 ΑΚ, (2003), 63.

59. Αιγυπτιάδης (2002), 206.

60. Γκούσκου (1995), 182.

61. <http://unisetca.ipower.com/other/css/371NYS2d892.html>

ένα πιστωτικό ίδρυμα της Νέας Υόρκης τέθηκε στην πίστωση ως η τράπεζα η οποία θα αναλάμβανε να καλύψει όποιο πιστωτικό ίδρυμα διαπραγματευόταν την πίστωση. Όμως, η εκδότρια ειδοποίησε την καλύπτουσα τράπεζα να μην πληρώσει, δεδομένου ότι, η κυβέρνηση της Ουγκάντα, αποφάσισε να ακυρώσει όλες τις πιστώσεις με αντισυμβαλλόμενους υπηκόους του Ισραήλ, κίνηση με δεδομένη οικονομική ζημία για την εκκαλούσα. Το Εφετείο δέχθηκε την αντίθεση της εν λόγω πρακτικής στην ουσιαστική δημόσια τάξη των Η.Π.Α, αλλά και της πολιτειακής νομοθεσίας, δεδομένου ότι εμφορούνταν από ρατσιστικά-αντισιμιτικά κίνητρα. Επιπλέον, τυχόν εφαρμογή της εν λόγω νομοθεσίας της Ουγκάντα θα είχε ως αποτέλεσμα την μείωση της αξιοπιστίας της Νέας Υόρκης ως διεθνούς οικονομικού κέντρου, αγαθό το οποίο το Δικαστήριο θεώρησε ανάγκη να προασπίσει, εντάσσοντας το επίσης στην έννοια της δημόσιας τάξης⁶².

Επίσης, ενδιαφέρουσα είναι και πιο πρόσφατη είναι η *Mahonia Ltd. v. Morgan Chase Bank and Another (2003)*⁶³, όπου η εταιρεία Enron αποπειράθηκε μέσω της θυγατρικής της να εκδοθούν πιστώσεις έναντι εγγράφων, οι οποίες θα εξυπηρετούσαν συμβάσεις swaps. Στις εν λόγω συμβάσεις είχε συμμετάσχει η Enron με στόχο να λάβει δάνειο το οποίο δεν θα εμφάνιζε στον ισολογισμό της. Η πρακτική όμως αυτή θα ερχόταν σε αντίθεση με την νομοθεσία περί κατάρτισης οικονομικών καταστάσεων των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων (United States GAAP Financial Accounting Standard Boards Statement) και το Δικαστήριο έκρινε ότι οι πιστώσεις δεν έπρεπε να εκτελεστούν.

1.8. Η θεώρηση των Κανόνων από την εθνική νομολογία

Αδρομερώς, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η μεταχείριση των Κανόνων από τον Έλληνα δικαστή ακολουθεί μία πάγια και κοινότυπη οδό. Όπως προαναφέρθηκε, πάγια είναι στη νομολογία η άποψη ότι οι Κανόνες του Επιμελητηρίου αποτελούν Γενικούς Όρους Συναλλαγών⁶⁴. Μολονότι η ελληνική νομολογία δεν έχει προβεί σε αντίστοιχη αξιολόγηση για τους ΟΚΕΕΠΖ, παρά μόνο για τους ΟΚΣ, από την στιγμή κατά την οποία δεν παραλλάσσει ο φορέας έκδοσης των Κανόνων και η σχετική διαδικασία σύνταξης και διαμόρφωσης, πιθανολογούμε βάσιμα ότι το ίδιο συμπέρασμα θα αφορά και τους ΟΚΕΕΠΖ.

Μετά την διατύπωση της άποψης ότι οι Κανόνες αποτελούν ΓΟΣ, το επόμενο βήμα εκ μέρους της νομολογίας, είναι να τους ελέγξει σύμφωνα με το σχετικό σύστημα του ΑΚ (ΑΚ 200, ΑΚ 288, ΑΚ

---

62. «New York has an overriding and paramount interest in the outcome of this litigation. It is a financial capital of the world, serving as an international clearinghouse and market place for a plethora of international transactions, such as to be so recognized by our decisional law (*Intercontinental Planning v. Daystrom, Inc* {...}) The parties, by listing United States dollars as the form of payment, impliedly accepted these facts and set up procedures to implement their trust in our policies. In order to maintain its preeminent financial position, it is important that the justified expectations of the parties to the contract be protected. Since New York has the greatest interest and is most intimately concerned with the outcome of this litigation, its laws should be accorded paramount control over the legal issues presented.»

63. http://westminsterresearch.wmin.ac.uk/4724/1/Chuah_2003_10_final.pdf

64. ΑΠ 394/2006, 38/2006, 1160/1998, ΕφΘεσ 2453/1997, ΕφΑθ 9188/84, ΕφΘεσ 2541/1983, ΠΠρΚαβ 220/1997, ΠΠρΘεσ 12604/1995, ΠΠρΑθ 9227/1994, ΜΠρΧαλκ 3007/2005, ΜΠρΑθ 23647/1993.

332). Διαμορφώνεται έτσι σχηματικά, και απαρέγκλιτα από τη νομολογία, η ακόλουθη σειρά βημάτων: αφού διαπιστωθεί ότι οι Κανόνες προσιδιάζουν στους ΓΟΣ, ο δικαστής τους υποβάλλει σε έλεγχο σύμφωνα με τις διατάξεις του ΑΚ, η πλειοψηφία των οποίων, όχι μόνο αποτελεί *jus cogens*, αλλά εντάσσεται και στο πλέγμα διατάξεων της ουσιαστικής δημόσιας τάξης. Αντιμετωπίζει λοιπόν, τους Κανόνες ως αμιγώς συμβατικές ρυθμίσεις, οι οποίες καλούνται σε εφαρμογή κατόπιν συμφωνίας των μερών, σε κάθε περίπτωση δε, είναι υπάλληλες των διατάξεων του εθνικού δικαίου, ανεξαρτήτως τυπικής ισχύος ή τυχόν ενδοτικού ή μη χαρακτήρα⁶⁵. Η εν λόγω επιλογή κρίνεται ως η πιο ανώδυνη και φιλική προς τις παραδοχές του εθνικού δικαίου. Εντούτοις, εκτός της δεδομένης διαφωνίας μας αναφορικά με την κρίση επί της νομικής φύσης των Κανόνων, δείχνει να παραγνωρίζει και τον ιδιάζοντα ρόλο της κωδικοποίησης στο διεθνές εμπόριο, ο οποίος έγκειται στην ρύθμιση των σχέσεων με αποδέσμευση από τις αντιλήψεις του εθνικού δικαίου.

1.9. Η μορφολογία των Κανόνων

Οι Κανόνες, ως προς τη λειτουργία τους εντός της κωδικοποίησης, χωρίζονται σε δύο διακριτές κατηγορίες. Υπάρχουν άρθρα τα οποία έχουν κανονιστικό χαρακτήρα, άρθρα τα οποία ρυθμίζουν δικαιώματα και υποχρεώσεις, αλλά και άρθρα με ερμηνευτικό ρόλο, τα οποία επεξηγούν έννοιες και όρους του κανονιστικού μέρους, ώστε να αποφεύγεται κατά το δυνατόν, η προσφυγή σε ερμηνείες των εθνικών δικαίων. Αξίζει εδώ να λεχθεί, ότι η δομή των Κανόνων δεν ακολουθεί την συνέπεια ενός νομικού κειμένου, απεναντίας, η κωδικοποίηση έχει συνταχθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποτυπώνει τη λογική ακολουθία των ενεργειών κατά τη λειτουργία της εκάστοτε σχέσης (εγγυητικής επιστολής ή ενέγγυας πίστωσης). Έτσι, παρατηρούμε ότι στους ΟΚΕΕΠΖ 758, τα αρ. 1-4 αφορούν ερμηνευτικά ζητήματα της κωδικοποίησης, τα αρ.6-25 τη λειτουργία της εγγυητικής επιστολής από την έκδοση της μέχρι την υποβολή του αιτήματος κατάπτωσης και τα αρ.25-33 οριοθετούν τη σφαίρα ευθύνης του πιστωτικού ιδρύματος. Σε περίπτωση λοιπόν, κατά την οποία θα θέλαμε να προσδώσουμε μία πιο ορθόδοξη, νομικά, δομή θα ήταν ίσως πιο πρόσφορο να τεθούν οι «διατάξεις» περί υποχρεώσεων και δικαιωμάτων πρώτες, να ακολουθήσουν οι διατάξεις αναφορικά με την ευθύνη των πιστωτικών ιδρυμάτων, ενώ οι ερμηνευτικές των άρθρων διατάξεις να τεθούν στο τέλος της κωδικοποίησης⁶⁶. Η μη μέριμνα των συντακτών προς τούτο, εξηγείται προφανώς από την πρόθεση τους να εκδώσουν ένα κείμενο εύληπτο από τους ανθρώπους της καθημερινής τραπεζικής πρακτικής (υπαλλήλους και στελέχη) και τεχνικά άρτιο σχετικά με τα πιο κεφαλαιώδη ζητήματα των σχέσεων που ρυθμίζει.

---

65. Εντούτοις οι ΑΠ 38/2006, ΕφΘεσ 2541/1983 παραδέχονται την αποτύπωση πάγιων τραπεζικών και «διεθνώς ισχυουσών» συνηθειών στο κείμενο της κωδικοποίησης.

66. Ψυχομάνης (2001), 74.

1.9.1. Τα άρθρα κανονιστικού χαρακτήρα

Οι διατάξεις οι οποίες έχουν κανονιστικό χαρακτήρα επιδιώκουν να ρυθμίσουν τη συμπεριφορά των μερών της κάθε σχέσης, σκιαγραφώντας έτσι και τα όρια ευθύνης των προσώπων τα οποία μετέχουν στη σχέση. Η σημαντικότερη διαφορά της δομής των εν λόγω διατάξεων από αυτής ενός κανόνα δικαίου, έγκειται στο ότι ο κανόνας δικαίου συντίθεται από μία υποθετική πρόταση και μία έννομη συνέπεια. Έτσι, η πλήρωση της υποθετικής πρότασης (πραγματικό) συνεπάγεται την επέλευση της έννομης συνέπειας⁶⁷.

Αντίθετα, οι Κανόνες αποτελούνται ανεξαιρέτως από απλές προτάσεις, οι οποίες αναφέρουν τις υποχρεώσεις των μερών⁶⁸. Οι προτάσεις αυτές, κατά τρόπο παρόμοιο με έναν κανόνα δικαίου, είναι δυνατόν να είναι επιτακτικού, απαγορευτικού ή επιτρεπτικού χαρακτήρα. Άρα, η συνέπεια της παράλειψης, η οποία εδώ συνίσταται στην παραβίαση των συμφωνημένων Κανόνων, θα τελείται αντίστοιχα με την παράλειψη της θετικής πράξης που επιβάλλει ο Κανόνας είτε με την τέλεση πράξης αντίθετης στην απαγόρευση που εισάγει ο Κανόνας.

Έτσι, παρατηρούμε πως στο αρ.15 ΟΚΕΕΠΖ 758, ορίζεται η ανάγκη να προσκομίσει ο λήπτης δήλωση η οποία περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο ο οφειλέτης δεν εκπλήρωσε την υποχρέωση του, απαιτώντας έτσι την εν λόγω θετική συμπεριφορά του λήπτη. Στο αρ. 19 παρ. δ ΟΚΕΕΠΖ 758, εισάγεται η απαγόρευση στο πιστωτικό ίδρυμα, να λάβει υπόψη του τυχόν επιπλέον έγγραφα, πέραν των όσων έχουν συμφωνηθεί, κατά την εξέταση του αιτήματος κατάπτωσης. Τέλος, στο αρ. 13 ΟΚΕΕΠΖ 758, επιτρέπεται στα μέρη να συμφωνήσουν την έκδοση εγγυητικής επιστολής της οποίας το ποσό αυξάνεται ή μειώνεται μετά από συγκεκριμένες ημερομηνίες, ή μετά την επέλευση συγκεκριμένου γεγονότος.

Εν συνόψει, θα ήταν εύστοχο να πούμε ότι οι εν λόγω διατάξεις διαμορφώνουν το πλαίσιο εντός του οποίου τα πιστωτικά ιδρύματα πρέπει να χειρίζονται την εκάστοτε σχέση (εγγυητική επιστολή ή ενέγγυα πίστωση). Άρα εκτός από το να σκιαγραφούν το πλέγμα υποχρεώσεων και δικαιωμάτων του κάθε μέρους, επιβάλλουν έναν συγκεκριμένο τρόπο πρακτικής αντιμετώπισης από τα πιστωτικά ιδρύματα των ζητημάτων που αναφύονται κάθε φορά. Έχουν λοιπόν, εκτός των άλλων, και κατευθυντήριο χαρακτήρα⁶⁹.

1.9.2. Άρθρα τα οποία ιδρύουν δικαιώματα ή υποχρεώσεις

Οι Κανόνες, με βάση το εν λόγω κριτήριο, είναι δυνατόν να καθιερώνουν δικαιώματα, υποχρεώσεις ή να απαλλάσσουν από αυτές⁷⁰. Παρατηρούμε ότι τα άρθρα τα οποία αναφέρονται ευθέως σε

67. Γεωργιάδης, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, (2012), 57.

68. Γίνεται έτσι χρήση εκφράσεων όπως «the guarantor should» (αρ. 9 ΟΚΕΕΠΖ 758), «shall determine» (αρ.19 ΟΚΕΕΠΖ 758) και άλλες αντίστοιχες, με εμφανές το επιτακτικό ύφος.

69. Αιγυπτιάδης (2002), 68.

70. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις κατά τις οποίες οι Κανόνες ιδρύουν δικαιώματα, αποτελούν το αρ. 16 παρ. ε ΟΚΣ 600, βάσει του οποίου η τράπεζα η οποία αρνήθηκε να πληρώσει την πίστωση μπορεί να αποστείλει τα έγγραφα που της παρουσιάστηκαν οποτεδήποτε, όπως και τα αρ. 38, 39 ΟΚΣ 600, τα οποία ιδρύουν το δικαίωμα της τράπεζας να μην συναινέσει στην εκχώρηση της πίστωσης και το δικαίωμα του δικαιούχου να

καθιέρωση δικαιωμάτων είναι λίγα. Αυτό είναι εύλογο, καθώς η κωδικοποίηση αποτελεί, πέραν των άλλων, ένα τεχνικό εγχειρίδιο το οποίο απευθύνεται σε ένα κοινό τραπεζικών στελεχών, πολλά εκ των οποίων ενδιαφέρονται πρώτιστα να γνωρίζουν τις υποχρεώσεις οι οποίες δεσμεύουν την τράπεζα στη συναλλαγή με τον πελάτη της. Ως εκ τούτου, η ευθεία καταγραφή δικαιωμάτων του κάθε μέρους δεν είναι το ζητούμενο για τους συντάκτες, τόσο των ΟΚΕΕΠΖ 758, όσο και των ΟΚΣ 600. Άλλωστε, η καταγραφή των υποχρεώσεων των μερών, δείχνει να επαρκεί και για τον λόγο ότι, η μη τήρηση μίας υποχρέωσης ενός μέρους, παρέχει στο άλλο μέρος της σχέσης το δικαίωμα να απαιτήσει από τον αντισυμβαλλόμενο τη συμμόρφωση με την συμπεριφορά που σκιαγραφούν οι συνομολογηθέντες Κανόνες.

Επιπλέον, χωριστό τμήμα των κωδικοποιήσεων αφιερώνεται σε διατάξεις απαλλακτικού χαρακτήρα. Οι διατάξεις αυτές ορίζουν το πεδίο ευθύνης των πιστωτικών ιδρυμάτων κατά τρόπο αρνητικό, θέτοντας έτσι κάποιες υποχρεώσεις εκτός της σφαίρας ευθύνης τους. Εκτείνονται στα αρ.26-31 των ΟΚΕΕΠΖ 758 και στα αρ. 34-37 των ΟΚΣ 600. Στα εν λόγω άρθρα εντοπίζεται και η πιο σφοδρή κριτική ότι εισάγουν φιλικές προς τα πιστωτικά ιδρύματα ρυθμίσεις.

Συγκεκριμένα, το αρ. 37 των ΟΚΣ 600, και ενώ ίσχυαν οι προηγούμενες εκδόσεις των ΟΚΣ, υπέστη κριτική, καθώς καθιέρωνε το ανεύθυνο της τράπεζας για πταίσματα του ανταποκριτή της σε κάθε περίπτωση, αντίθετα με το ν.δ 17-7/18-3-1923, το οποίο στο αρ. 30 παρ. 2, καθιέρωνε ευθύνη της τράπεζας για την εκλογή του ανταποκριτή⁷¹.

Ακόμη, κριτική έχουν δεχθεί τα αρ. 26 ΟΚΕΕΠΖ 758 και 36 ΟΚΣ 600, τα οποία καθιερώνουν το ανεύθυνο των πιστωτικών ιδρυμάτων για γεγονότα ανωτέρας βίας. Τα άρθρα προβαίνουν σε μία ενδεικτική απαρίθμηση περιστατικών τα οποία, σύμφωνα με τους συντάκτες, εντάσσονται στην έννοια της ανωτέρας βίας. Σκοπός είναι να δημιουργηθεί ένα πλέγμα με τα πιο συνήθη περιστατικά ανωτέρας βίας, ώστε να φανεί, χωρίς ερμηνευτικές επεμβάσεις, ποια γεγονότα εκφεύγουν (κατά τους συντάκτες) από τον έλεγχο των πιστωτικών ιδρυμάτων, το οποίο είναι και το γενικό κριτήριο διάγνωσης της ανώτερης βίας.. Έτσι, εδώ αναφέρονται ενδεικτικά οι πολιτικές εξεγέρσεις, οι στάσεις, οι πόλεμοι, οι θεομηνίες και οι απεργίες. Από πλευράς εθνικού δικαίου, η εν λόγω καταγραφή μπορεί να θεωρηθεί ευνοϊκή για τα πιστωτικά ιδρύματα ανάλογα με την θεωρία περί ανωτέρας βίας την οποία θα ακολουθήσουμε. Αν αποδεχούμε τα περιστατικά ανώτερης βίας ως περιστατικά φύσει αναπότρεπτα, τα οποία κείνται εκτός των ορίων οικονομικής δραστηριότητας του

μεταβιβάσει το προϊόν της πίστωσης, αντίστοιχα. Αναφορικά με τους ΟΚΕΕΠΖ 758, αντίστοιχα δικαιώματα στο πεδίο της εγγυητικής επιστολής καθιερώνονται στα αρ. 24 (για την αποστολή των εγγράφων) και 33 για την εκχώρηση του προϊόντος της εγγυητικής επιστολής.

71. Ισχυρισμός ο οποίος συχνά βρίσκει αντίλογο, δεδομένου ότι ο πελάτης της τράπεζας συχνά ενημερώνεται για την εκλογή του ανταποκριτή στην αλλοδαπή ή ενίοτε τον υποδεικνύει ο ίδιος. Στις περιπτώσεις αυτές, αν επιθυμεί την εκλογή άλλου ανταποκριτή είναι σε θέση να εκδηλώσει την αντίθεση του. Η απάντηση θα είναι διαφορετική σε περίπτωση κατά την οποία ο πελάτης δεν έχει καν ενημερωθεί για την εκλογή του συγκεκριμένου ανταποκριτή.

πιστωτικού ιδρύματος (αντικειμενική θεωρία)⁷², τότε τα περιστατικά στα οποία αναφέρονται τα εν λόγω άρθρα πράγματι περιλαμβάνονται στην έννοια της ανωτέρας βίας, με σοβαρή εξαίρεση αυτή της απεργίας. Αντίθετα, αν ταχθούμε υπέρ της άποψης ότι τα εν λόγω περιστατικά αρκεί να είναι απρόβλεπτα και αναπότρεπτα έστω και αν υπάγονται στη σφαίρα οικονομικής δραστηριότητας του πιστωτικού ιδρύματος (υποκειμενική θεωρία), τότε όλα τα αναγραφόμενα γεγονότα ανεξαιρέτως υπάγονται στην έννοια της ανώτερης βίας. Πάντως, το γενικό κριτήριο που θέτουν τα ως άνω άρθρα αφορά στα περιστατικά εκτός του ελέγχου της τράπεζας (or any other causes beyond its control). Η επιλογή αυτής της διατύπωσης δίνει ένα ευρύ νόημα στην έννοια της ανώτερης βίας, ώστε να εντάσσεται στην εν λόγω έννοια κάθε περιστατικό που κείται εκτός της σφαίρας ελέγχου της τράπεζας. Η εξακρίβωση των ορίων της σφαίρας ελέγχου αποτελεί ζήτημα πραγματικό, και αναφέρεται σε κάθε γεγονός το οποίο η τράπεζα έχει την αντικειμενική δυνατότητα να επηρεάσει⁷³.

1.9.3. Τα άρθρα ερμηνευτικού χαρακτήρα

Τα εν λόγω άρθρα επιδιώκουν, αφενός να διασαφηνίσουν τις ασάφειες των κανονιστικών διατάξεων όπου αυτές υπάρχουν, αφετέρου να εισαγάγουν ορισμούς χρήσιμους για την λειτουργία της πίστωσης. Βασικός σκοπός των ερμηνευτικών διατάξεων είναι να αυτονομήσουν, όσο είναι δυνατόν, το κείμενο των Κανόνων από ορισμούς οι οποίοι δίνονται από τα εθνικά δίκαια, ώστε η λειτουργία της σχέσης να είναι, στο μέτρο του εφικτού, αποδεσμευμένη από ερμηνείες «εθνικής» προέλευσης.

Όπως προαναφέρθηκε, τα άρθρα 1-4 των ΟΚΕΕΠΖ 758 και 1-3 των ΟΚΣ 600, αποτελούν το τμήμα εκείνο της κωδικοποίησης το οποίο αφιερώνεται αποκλειστικά στους ορισμούς. Εντούτοις, στους ΟΚΣ 600, παρατηρείται το φαινόμενο, οι ορισμοί να βρίσκονται διάσπαρτοι σε διάφορα άρθρα πέραν των αρχικών. Έτσι, οι έννοιες των διαφόρων εγγράφων εντοπίζονται στα αρ. 18-28, χωρίς να περικλείονται στο αρ.1 το οποίο τιτλοφορείται «Ορισμοί». Αυτή η επιλογή των συντακτών δείχνει ανορθόδοξη αλλά μπορεί να εξηγηθεί αν αναλογιστούμε ότι ο σκοπός τους δεν ήταν τόσο να αποδώσουν ένα κείμενο με λογική, από νομικής πλευράς, δομή. Αντίθετα, επιθυμούσαν να δομήσουν τους Κανόνες κατά τρόπο συνεπή με την χρονική ακολουθία της σχέσης στις πραγματικές συναλλαγές. Πράγματι, τα αρ. 18-28 των ΟΚΣ 600 έπονται των διατάξεων των αρ.14-17, τα οποία ρυθμίζουν την παρουσίαση των εγγράφων από τον δικαιούχο, προκειμένου αυτός να εισπράξει το ποσό της πίστωσης. Με αυτό υπ' όψιν εξηγείται η τοποθέτηση των ερμηνευτικών αυτών διατάξεων σε αυτό το σημείο, καθώς ο ορισμός του κάθε εγγράφου βρίσκεται σε λογική ακολουθία με την εξέταση του από το πιστωτικό ίδρυμα ενώπιον του οποίου αυτό προσκομίζεται.

---

72. Αλεξανδροπούλου, Το απρόβλεπτο και το ακαταμάχητο ως θεμελιώδη κριτήρια της ανώτερης βίας στις δικαιοπρακτικές ενοχές, Αρμ. (1985), 264.

73. Αιγυπτιάδης (2002), 73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' **Η ΕΓΓΥΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ**

2.1. Έννοια της εγγυητικής επιστολής και ιστορική εξέλιξη του θεσμού

Αναζητώντας ως αφετηρία έναν ορισμό όσο το δυνατόν πιο αφαιρετικό από πλευράς διεθνών συναλλαγών, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η εγγυητική επιστολή αποτελεί υπόσχεση του εκδότη της (κατά κανόνα πιστωτικού ιδρύματος), ότι θα καταβάλει ορισμένο ποσό με την απλή ειδοποίηση εκείνου προς τον οποίο απευθύνεται η επιστολή (λήπτης)⁷⁴. Η εκπλήρωση αυτής της υποχρέωσης συνδέεται με την ανάληψη υποχρέωσης από τρίτο, ότι δεν θα ζημιωθεί ο αντισυμβαλλόμενος του (λήπτης της επιστολής) σε περίπτωση ματαίωσης ενός προσδοκώμενου αποτελέσματος. Το αποτέλεσμα αυτό απορρέει από μία μεταξύ τους συναλλακτική σχέση (σχέση αξίας) η οποία μπορεί να συνίσταται σε ποικίλα συμβατικά μορφώματα τα οποία εξυπηρετούν διάφορες επαγγελματικές ομάδες και συναλλαγές⁷⁵.

Οι εγγυητικές επιστολές ξεκίνησαν να χρησιμοποιούνται μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, λόγω της εντατικοποίησης των διεθνών συναλλαγών, η οποία αποτέλεσε συνέπεια της προσπάθειας ανοικοδόμησης των κατεστραμμένων χωρών. Ο θεσμός ήρθε να εμπεδώσει ασφάλεια στα μέρη και να άρει την αβεβαιότητα που προκαλούσε το ενδεχόμενο δικαστικών διενέξεων υπό άγνωστα δικαιοσύνη συστήματα⁷⁶. Επιπλέον, ως μορφή προσωπικής ασφάλειας, ήταν πιο ελκυστική από τις εμπράγματα, οι οποίες είναι δαπανηρές στη σύστασή τους⁷⁷, ενώ παρουσιάζουν το μειονέκτημα ότι υπάγονται στο ρυθμιστικό πεδίο του δικαίου του τόπου του πράγματος (*lex rei sitae*)⁷⁸.

2.2. Η ρύθμιση του θεσμού της εγγυητικής επιστολής από τους ΟΚΕΕΠΖ 758

Για λόγους συστηματικούς, η ανάλυση των ΟΚΕΕΠΖ θα γίνει με ομαδοποίηση των άρθρων τους σε υποκατηγορίες ως εξής: **α)** έννοια της εγγυητικής επιστολής, ορισμοί, έκδοση και αρχές που διέπουν τον θεσμό (αρ. 1,2,3,4,5,6,7,12), **β)** λειτουργία της εγγυητικής επιστολής (αρ. 8-11, 13-25), **γ)** περιορισμός της ευθύνης των πιστωτικών ιδρυμάτων (αρ. 26-30), **δ)** μεταβίβαση της επιστολής και εκχώρηση του προϊόντος (αρ.33), **ε)** εφαρμοστέο δίκαιο και διεθνής δικαιοδοσία (αρ. 34-35).

2.3. Έννοια της εγγυητικής επιστολής, ορισμοί, έκδοση και αρχές που διέπουν τον θεσμό

Τα αρ. 1-12 αφιερώνονται σε ζητήματα εννοιολογικά αλλά και αρχών προτού προχωρήσουν στα ζητήματα λειτουργίας του θεσμού και χειρισμού των επιστολών. Αυτή η κίνηση εξηγείται από την πρόθεση των συντακτών να επιλύσουν κάθε αμφιβολία επί ορισμών και γενικών αρχών πριν

---

74. Γκούσκου σε Παμπούκη, Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, (2010), 930, ΕφΠειρ 870/2006.

75. Βελέντζας, Τραπεζική εγγυητική επιστολή: προβλήματα ουσιαστικού και δικονομικού τραπεζικού δικαίου, ΕΤρΑΕΧρΔ, (1995), 231.

76. Γεωργιάδης, Η εξασφάλιση των πιστώσεων, (2008), 131.

77. Χριστακάκου-Φωτιάδη, Η εξασφάλιση του δανειστή με προσωπικές ασφάλειες εκ του νόμου, (2002), 7.

78. Παπαστερίου, Εμπράγματο Δίκαιο, τ.Ι, (2008), 14.

ακόμα αναλύσουν τα τεχνικά ζητήματα⁷⁹, το οποίο είναι ορθόδοξο νομοτεχνικά. Το αρ. 1 οριοθετεί το πεδίο εφαρμογής, στις συμβάσεις εκείνες που ρητά παραπέμπουν στους ΟΚΕΕΠΖ. Από το εν λόγω άρθρο προέρχονταν και οι περισσότερες αιτιάσεις ότι οι Κανόνες αποτελούν ΓΟΣ, καθώς κατά την άποψη αυτή, τυχόν μη συνυπολόγηση τους επιφέρει και την μη εφαρμογή τους. Για τους λόγους που αναφέραμε αυτή η άποψη, καίτοι λογικοφανής, δεν είναι ορθή.

Αυτό γίνεται πιο εμφανές από το αρ.2, όπου απαντώνται οι ορισμοί τους οποίους υιοθετούν οι συντάκτες. Λειτουργούν όπως οι ορισμοί των νομοθετικών κειμένων, οι οποίοι παρέχουν υπηρεσίες σε ό,τι αφορά την αυθεντική ερμηνεία των κανόνων ενός υποσυστήματος δικαίου. Βέβαια, το να υποστηρίξει κανείς ότι οι ορισμοί του αρ.2 μπορούν να χρησιμεύσουν από τον εφαρμοστή του δικαίου ως μέσα αυθεντικής ερμηνείας είναι κάτι μη ορθό από πλευράς μεθοδολογίας, δεδομένου ότι οι Κανόνες δεν εκπορεύονται από νομοθετικό σώμα. Σε επίπεδο λειτουργίας των ορισμών όμως, είναι εμφανής η πρόθεση των συντακτών να αποδεσμεύσουν την κωδικοποίηση από κάθε ρύθμιση των εθνικών δικαίων και να της προσδώσουν αυτάρκεια, ώστε να μην επηρεάζεται από τις, συχνά ετερόκλητες, εθνικές ρυθμίσεις. Η διαπίστωση αυτή συνηγορεί υπέρ της ύπαρξης ενός ανεθνικού συστήματος Κανόνων, καθώς αν οι συντάκτες επιθυμούσαν να δημιουργήσουν ΓΟΣ, δεν θα απασχολούνταν με τους ορισμούς, αλλά αντίθετα το αρ.2 θα εξέλιπε και οι Κανόνες θα γίνονταν πιο εύπλαστοι, σύμφωνα με τις αντιλήψεις του εκάστοτε εθνικού δικαστή⁸⁰. Τμήμα για μία τέτοια επιλογή βέβαια θα ήταν η ανασφάλεια δικαίου και η ανομοιογένεια στην ερμηνεία των Κανόνων. Όμως αυτά δεν αποτελούν σκοπό του Επιμελητηρίου⁸¹.

2.3.1. Η έκδοση της εγγυητικής επιστολής (αρ. 4 ΟΚΕΕΠΖ)

Ο τρόπος με τον οποίο η έκδοση της επιστολής μεθοδεύεται από νομικής πλευράς αποτελεί σημείο το οποίο τα εκάστοτε εθνικά δίκαια κρίνουν διαφορετικά, με συνέπεια οι συντάκτες των ΟΚΕΕΠΖ να

---

79. Προτιμούν έτσι να ακολουθήσουν κατά την σύνταξη των Κανόνων και τη χρονική σειρά λειτουργίας της επιστολής, *Χατζησεβαστού*, Εγγυητική επιστολή σε πρώτη ζήτηση : δυνατότητες αποτροπής της καταπτώσεως, (2011), 39

80. Έτσι, αν οι Κανόνες και οι όροι τους αφήνονταν στην νομική ακριβολογία της κάθε εθνικής δικαιοδοσίας, θα εντοπίζαμε αρκετούς προβληματικούς ορισμούς, πχ. ο ορισμός του αντεγγυητή από το αρ.2. Η χρήση του όρου "αντεγγυητής" εδώ υποδηλώνει τον εκδότη της αντεγγυητικής επιστολής. Εντούτοις, είναι εμφανής ο κίνδυνος σύγχυσης της λέξης, με το πρόσωπο που αντεγγυάται βάσει συμβάσεως αντεγγύησης, η οποία όπως γνωρίζουμε αποτελεί σύμβαση εγγύησης κατά τα αρ. ΑΚ 847 επ. με παρεπόμενο χαρακτήρα, σε αντίθεση με την αντεγγυητική επιστολή, η οποία είναι αυτόνομη από την βασική σχέση, βλ. Βρέλλης σε *Γεωργιάδης/ Σταθόπουλος*, Αστικός Κώδιξ, τ. IV, (1982), 367. Έτσι, πιο δόκιμοι νομικά όροι για την αυτόνομη από την σχέση αξίας εγγύησης, θα ήταν οι «contract of indemnity/ contract guarantee/ on demand bond», βλ. σχετικά *Andrews G./ Millet R.*, Law of Guarantees, (1990), 403 . Επομένως και πέραν των προφανών μεταφραστικών δυσχερειών (πχ. η μεταφορά του όρου counter guarantor ως αντεγγυητής είναι ακριβής αλλά νομικά δεν αποτυπώνει αναγκαστικά το ίδιο πρόσωπο), από την στιγμή όπου παραδεχόμαστε ότι το Επιμελητήριο δεν επιδιώκει να προκαλέσει σύγχυση με την κωδικοποίηση, είναι λογικό να δεχθούμε ότι οι εν λόγω ορισμοί περισσότερο σκοπεύουν στην παροχή τεχνικών διευκολύνσεων και την καθιέρωση ενός ανεθνικού συστήματος, παρά στην ομογενοποίηση των εκάστοτε εθνικών ορολογιών.

81. Βέβαια, η ερμηνευτική διασαφήνιση των όρων δεν αρκεί από μόνη της για να αρνηθεί τον χαρακτηρισμό των ΓΟΣ στους ΟΚΕΕΠΖ, αλλά και η πρόσθετη διαπίστωση ότι αποτυπώνουν εμπορικές πρακτικές και συνθήκες διεθνούς αποδοχής και μακρόχρονης εφαρμογής. Το ίδιο συμπέρασμα για εμάς, προσήκει και για τους ΟΚΣ.

μην ενδιαφέρονται να αναλωθούν στο να συμβιβάσουν τις εν λόγω διαφοροποιήσεις. Άρα, εύλογα το αρ.4 παρ.α εκφράζεται αφαιρετικά ορίζοντας ως χρονικό σημείο έκδοσης της επιστολής το σημείο όπου αυτή εκφεύγει του ελέγχου της εκδότριας τράπεζας⁸². Από το σημείο αυτό, η επιστολή ξεκινάει την εξασφαλιστική της λειτουργία και ενεργοποιούνται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των μερών. Επιπλέον, δυνατόν είναι επί της ίδιας σχέσης αξίας να εκδοθούν περισσότερες εγγυητικές επιστολές οι οποίες να εξασφαλίζουν την είσπραξη διαφορετικής απαίτησης κάθε φορά. Ενδεικτικά ενώπιον του Διαιτητικού Δικαστηρίου του Επιμελητηρίου (**Buyer Y v. Seller A and others, Final Award, ICC Case No. 7661/1995**)⁸³, ήχθη διαφορά από σύμβαση διεθνούς πώλησης, επί της οποίας είχε εκδοθεί εγγυητική επιστολή για την καταβολή του τιμήματος και μετέπειτα εκδόθηκε δεύτερη εγγυητική επιστολή η οποία να εξασφαλίζει την καταβολή των τελών εκτελωνισμού και τις λοιπές φορολογικές εκκρεμότητες.

Η θεώρηση αυτή, καίτοι δείχνει ιδιαίτερα πρακτική λόγω της αφαιρετικότητας της, παρουσιάζει ασυμφωνίες συγκριτικά με το εθνικό δίκαιο. Συγκεκριμένα, με βάση τα αναφερόμενα στη σχέση κάλυψης ανάμεσα στην εκδότρια και τον οφειλέτη της σχέσης αξίας, εκδίδεται η εγγυητική επιστολή, η οποία και αποστέλλεται στον λήπτη⁸⁴. Η αποστολή της εγγυητικής αποτελεί, κατά το εθνικό δίκαιο, πρόταση της τράπεζας προς σύναψη της σύμβασης εγγυητικής επιστολής, την οποία αυτός αποδέχεται σιωπηρά και χωρίς να υποχρεούται να το δηλώσει ρητά (ΑΚ 193), όπως επιβάλλουν τα σχετικά συναλλακτικά ήθη⁸⁵. Παρατηρούμε λοιπόν ότι υφίσταται διάσταση ανάμεσα στο χρονικό σημείο όπου οι ΟΚΕΕΠΖ θεωρούν εκδοθείσα την εγγυητική επιστολή, και στην αντίστοιχη θέση του εθνικού δικαίου. Αυτή η διαφοροποίηση αναπτύσσει πρακτική σημασία σε ό,τι αφορά τις εξασφαλίσεις τις οποίες λαμβάνει η τράπεζα προκειμένου να εκδώσει την επιστολή. Έτσι, μεγαλύτερος χρόνος που μεσολαβεί από την έκδοση έως την λήξη της επιστολής συνεπάγεται αναγκαστικά μεγαλύτερη προμήθεια για την τράπεζα η οποία εκτελεί την εν λόγω εργασία, αλλά και μεγαλύτερο χρόνο δέσμευσης των καταθέσεων του εντολέα της τράπεζας, αν έχει χρησιμοποιηθεί αυτό το μέσο εξασφάλισης⁸⁶, ή μεγαλύτερη προμήθεια για το άνοιγμα

---

82. Καταδεικνύεται εδώ για πρώτη φορά στην κωδικοποίηση η υιοθέτηση των σφαιρών ελέγχου, οι οποίες χρησιμοποιούνται για τον εντοπισμό της ευθύνης των εμπλεκόμενων προσώπων. Ο συγκεκριμένος μηχανισμός χρησιμοποιείται περισσότερο στην υποκατηγορία γ).

83. [http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN6099&query=AND\(content%3A%22first%22,content%3A%22demand%22,content%3A%22guarantees%22\)](http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN6099&query=AND(content%3A%22first%22,content%3A%22demand%22,content%3A%22guarantees%22))

84. Ψυχομάνης, Εγγυητικές επιστολές τραπεζής, ΕΕΝ, (1986), 101· Λουκόπουλος, Εγγυητική επιστολή Τραπεζής υπό ειδοποίησιν, αλλά «υπό όρους», ΕΕμπΔ, (1990), 732· Δημητριάδης, Η εγγυητική επιστολή, (1992), 70· Βελέντζας, Τραπεζική εγγυητική επιστολή, ΕΤρΑξΧρΔ, (1995), 236· Ρόκας/ Γκόρτσος, Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου, (2012), 270, ΕφΑθ 11349/1995, 7050/1990, ΠΠρΑθ 5614/2006, 9790/1992, ΜΠρΑθ 11682/1985.

85. Γεωργιάδης Απ. Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, (2012), 416· Βελέντζας, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων (εργασιών), (2004), 46, ΑΠ 16/2008, 1415/2012, ΕφΑθ 9223/2001, ΠΠρΑθ 3865/2005.

86. Βελέντζας, Τραπεζική διαμεσολάβηση προς εξασφάλιση απαιτήσεων, (1997), 63· Ψυχομάνης, Ζητήματα εγγυητικών επιστολών, ΝοΒ, (1994), 609.

αλληλόχρεου λογαριασμού⁸⁷, σε περίπτωση όπου οι πληρωμές των ποσών της εγγυητικής ενταχθούν σε τρέχοντα λογαριασμό ως χρεωπιστωτικά κονδύλια⁸⁸.

2.3.2. Ο τύπος της εγγυητικής επιστολής (αρ. 2 ΟΚΕΕΠΖ)

Το ζήτημα της υποχρεωτικής ή μη ύπαρξης έγγραφου τύπου επιλύθηκε από τους ΟΚΕΕΠΖ στο μέρος των ορισμών του αρ.2 όπου ρητά ορίζεται ότι η εγγυητική επιστολή αφορά οποιαδήποτε ενυπόγραφη ανάληψη υποχρέωσης (signed undertaking), με συνέπεια ο έγγραφος τύπος να θεωρείται πλέον αναγκαίος υπό το καθεστώς των ΟΚΕΕΠΖ. Το εθνικό δίκαιο δεν έχει κατασταλάξει σε μία ομοιόμορφη θέση, καθώς η μεν νομολογία δέχεται την ύπαρξη συστατικού τύπου ως αποτέλεσμα της αναλογικής εφαρμογής στην εγγυητική επιστολή των διατάξεων του ΑΚ περί εγγύησης⁸⁹. Η δε θεωρία εμφανίζεται διχασμένη καθώς έχει υποστηριχθεί ιδιαίτερα το άτυπο της σύμβασης εγγυητικής επιστολής⁹⁰.

Κατά την γνώμη μας, οι ΟΚΕΕΠΖ τέμνουν το ζήτημα πιο αποτελεσματικά για την καθημερινή τραπεζική πρακτική και όχι μόνο. Πράγματι, το ερώτημα της ύπαρξης ή μη τύπου δεν αναφύεται ποτέ σε επίπεδο πρακτικής. Αναφορικά με τον θεωρητικό όμως προβληματισμό, είναι κρίσιμο για εμάς να αναφέρουμε ότι η ύπαρξη τύπου είναι σημαντική για την προστασία της θέσης του δανειστή. Αν δεχθούμε το άτυπο, ο δανειστής-εκδότης κινδυνεύει να βρεθεί ενώπιον μεγάλων αποδεικτικών (άρα και εισπρακτικών) δυσχερειών, σε περίπτωση αφερεγγυότητας του οφειλέτη-εντολέα του. Παράλληλα θα έχει αναλώσει σημαντικά κεφάλαια του για την διεκπεραίωση μίας ιδιαίτερα επισφαλούς εργασίας. Συνεπώς, η ρητή υπέρ του έγγραφου τύπου ρύθμιση των ΟΚΕΕΠΖ μόνο θετική κρίνεται για την διαφύλαξη των συμφερόντων του δανειστή-εκδότη της επιστολής, αλλά και για την ομαλή λειτουργία του θεσμού γενικότερα.

Τέλος, η ανάγκη ύπαρξης τύπου ισχύει κατά τους ΟΚΕΕΠΖ και για την κοινοποίηση της έκδοσης της εγγυητικής επιστολής καθώς και την γνωστοποίηση των τροποποιήσεων. Αυτό, καίτοι δεν δηλώνεται ρητά στα σχετικά άρθρα (αρ. 10 και 11 ΟΚΕΕΠΖ), εντούτοις προκύπτει από την

---

87. Φαρσαρώτας, Εγγύηση και εγγυητικές επιστολές, Έψιλον 7, (2005), 241.

88. Για την ένταξη της σύμβασης σε αλληλόχρεο λογαριασμό βλ. Βερβερίδης, "Έννοια πίστωσης και ανοικτού (αλληλόχρεου) λογαριασμού, Δελτίο Δικαστικού Ε.Τ.Ε, (2004) , 247·ο ίδιος, Σύμβαση πίστωσης με αλληλόχρεο λογαριασμό, (2009), 6· Δούβλης, Η μεταβίβαση τραπεζικής πίστωσης με αλληλόχρεο λογαριασμό, (1994), 37, ΑΠ 558/1981, 1828/1988, 1524/1991, 543/1988, 577/2003, ΕφΑθ 3920/1982, 7644/1982, 1826/1993, ΕφΘεσ 2378/1993, ΕφΑθ 321/1997, 4887/2000, ΕφΘεσ 897/2002, 1051/2002, ΕφΑρ 371/2007, ΠΠρΘεσ 13449/1993, ΜΠρΛαμίας 214/1985.

89. ΑΠ 635/1988, 338/1996, 210/1993, 764/2001, 16/2008, 1287/2012, ΕφΑθ 1858/1994, ΕφΘεσ 1287/1999, ΕφΑρ 371/2007, ΠΠρΑθ 5805/2004, αντ. όμως οι ΑΠ 290/1973, 990/1973.

90. Λαδάς, Η αιτία των συμβάσεων για προσωπική ασφάλεια και η κατάχρηση δικαιώματος του δανειστή, (1990), 288·Γκούσκου, Η εγγυητική επιστολή με ρήτρα πληρωμής "σε πρώτη ζήτηση", (1995), 116·Γεωργιάδης Απ., Η εξασφάλιση των πιστώσεων, (2008), 159·Ελευθεριάδης, Καταχρηστική κατάπτωση τραπεζικής εγγυητικής επιστολής και προσωρινή δικαστική προστασία, (2002), 28·Λιακόπουλος, Γενικό Εμπορικό Δίκαιο: από την εμπορική πράξη στην εμπορική σύμβαση, (1998), 129 αντ. Θεμελή, Η ανεξάρτητη τραπεζική εγγυητική επιστολή : (μεταξύ θεωρίας και πράξης), (1999), 68·Βελέντζας, Δίκαιο τραπεζών και τραπεζικών συμβάσεων (εργασιών), (2004), 347·Χατζησεβαστού (2011), 33.

ανάγνωση τους σε συνδυασμό με το αρ.2. Προς αυτή τη θέση είναι συνεπής και η ελληνική νομολογία, μολονότι το ζήτημα δεν έχει συμβεί να την έχει απασχολήσει εκτεταμένα⁹¹.

2.3.3. Η αρχή της αυτονομίας της εγγυητικής επιστολής (αρ. 5 ΟΚΕΕΠΖ)

Η απεξάρτηση της εγγυητικής επιστολής από την σχέση αξίας την οποία εξασφαλίζει αποτελεί το βασικό ζητούμενο στη λειτουργία του θεσμού, ώστε να παρέχεται στον λήπτη της επιστολής βεβαιότητα είσπραξης⁹², χωρίς το ενδεχόμενο έγερσης ενστάσεων που σχετίζονται με την βασική σχέση⁹³. Με αυτό το σκεπτικό το αρ.5 παρ. α) των ΟΚΕΕΠΖ ορίζει τη νομική φύση της εγγυητικής επιστολής ως ανεξάρτητη (independent) από τη σχέση αξίας, αλλά και την σχέση κάλυψης, αποκλείοντας την έγερση κάθε ένστασης η οποία δεν συνδέεται με την ίδια τη σύμβαση της εγγυητικής επιστολής. Επιπλέον, κάθε αναφορά στην υποκείμενη σχέση δεν επηρεάζει την αποδέσμευση της εγγυητικής επιστολής από την εν λόγω σχέση.

Η διατύπωση αυτή του αρ.5 δείχνει όμοια στα βασικά της σημεία με τις αντίστοιχες αντιλήψεις του εθνικού δικαίου, αν και οι τελευταίες δεν βρίσκονται κωδικοποιημένες. Προβληματισμό προκαλεί η χρήση του όρου ανεξαρτησία (independence), ο οποίος όρος θα μπορούσε να δημιουργήσει υπόνοιες για πλήρη αποσύνδεση της σύμβασης εγγυητικής επιστολής από τη σχέση αξίας. Πράγματι, σε ό,τι αφορά την ελληνική ορολογία, η χρήση της λέξης «αυτονομία» δείχνει πιο εύστοχη. Αυτό διότι η λέξη «ανεξαρτησία» δίνει την εικόνα της πλήρους αποσύνδεσης από την αιτία (causa) της σύμβασης, σε βαθμό όπου να αναρωτιέται εύλογα κάποιος αν οι ΟΚΕΕΠΖ αντιμετωπίζουν την εγγυητική επιστολή ως αφηρημένη αναγνώριση χρέους (ΑΚ 873). Αυτό όμως δεν είναι αληθές για τους εξής λόγους:

Αρχικά, η εγγυητική επιστολή δεν είναι ποτέ αποσυνδεδεμένη από την αιτία έκδοσης της, η οποία συνίσταται στην ανάγκη εξασφάλισης της βασικής σχέσης και ενυπάρχει σε αυτή ως έμμεσος σκοπός⁹⁴, εκφράζεται δε σε επίπεδο λειτουργίας της επιστολής με την μετάθεση του δικαστικού αγώνα σε ύστερο της πληρωμής στάδιο (pay first, litigate later)⁹⁵. Επομένως, δεν εξοβελίζεται ποτέ από τη σύμβαση της εγγυητικής επιστολής⁹⁶. Επίσης, την εξήγηση για τη χρήση του όρου «ανεξαρτησία» αντί του όρου «αυτονομία» την δίνει πειστικά και μία δικαιοσυγκριτική επισκόπηση. Η λέξη «independence» χρησιμοποιείται στο αμερικανικό δίκαιο για να περιγράψει την αρχή της αυτονομίας, σε αντίθεση με την λέξη «autonomy», η οποία απαντάται στο αγγλικό και τα

91. ΕφΘεσ 1287/1999. Αναφορικά με την παράταση ισχύος της εγγυητικής επιστολής, θετικά έχει αποφανθεί υπέρ του συστατικού τύπου η ΑΠ 764/2001.

92. Μάρκου, Ενστάσεις επί προσωπικών εγγυοδοτικών συμβάσεων, (1997), 10.

93. Ψυχομάνης, Ζητήματα Εγγυητικών Επιστολών, ΝοΒ, (1994), 596· Θεμελή (1999), 121· Ελευθεριάδης, (2002), 28· Βελέντζας, Τραπεζική Εγγυητική Επιστολή, ΕΤρΑξΧρΔ, (1995), 239· Χελιδόνης, Οι ενστάσεις του εγγυητή κατά τον Αστικό Κώδικα, (2011), 150· Αντωνόπουλος, Η εγγυητική επιστολή απλής ειδοποίησης, ΝοΒ (1987), 258, ΑΠ 561/1966.

94. Γκούσκου (1995), 94.

95. ΑΠ 467/1992, ΕφΑθ 4758/1995, 8188/2003, ΜΠρΑθ 32577/1999.

96. Κασσιμάτης, Η αφηρημένη υπόσχεση και η αφηρημένη αναγνώριση χρέους κατά την ΑΚ 873, (2009), 27· Θεμελή (1999), 77· Ρόκας, Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου: γενικό μέρος, εμπορικές συμβάσεις, (1998), 84· Λιβάνης, Η αιτιώδης αναγνώριση χρέους, (1984), 52.

ηπειρωτικά δίκαια της Ευρώπης⁹⁷. Επιπλέον, τον όρο «ανεξαρτησία» χρησιμοποιεί και η κωδικοποίηση της UNCITRAL για τις εγγυητικές επιστολές σε πρώτη ζήτηση και σε αναμονή (standby letters of credit)⁹⁸. Λαμβάνοντας υπόψη τον σκοπό των δύο κειμένων, ο οποίος συνίσταται στην ομογενοποίηση και την ομοιομορφία των πρακτικών του διεθνούς εμπορίου κατά τρόπο αποδεσμευμένο από τα εθνικά δίκαια, θα υποστήριζε κανείς ότι η χρήση του εν λόγω όρου έγινε προς τον σκοπό της περαιτέρω ομογενοποίησης υπό μία κοινά αποδεκτή ορολογία. Άλλωστε, η αρχή της ανεξαρτησίας δεν συνεπάγεται διαφορές τόσο μεγάλες από την αρχή της αυτονομίας, ώστε να δικαιολογεί την εν λόγω εννοιολογική σύγχυση (χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είναι ανύπαρκτες)⁹⁹.

Επιβοηθητικά στα ως άνω ζητήματα λειτουργούν οι αποφάσεις του Διαιτητικού Δικαστηρίου του Επιμελητηρίου· έτσι, στην **Mexican Costruction Company v. Belgian Bank, Award, ICC Case No.3316/1979**¹⁰⁰, το Δικαστήριο έκρινε ότι η αυτονομία της εγγυητικής επιστολής συνίσταται στην ανάληψη εκ μέρους της εκδότριας, της υποχρέωσης να πληρώσει ένα προκαθορισμένο πόσο με μόνη την σχετική δήλωση του δικαιούχου, ή την προσκομιδή προσυμφωνημένων εγγράφων που πιστοποιούν την μη εκπλήρωση μίας συμβατικής υποχρέωσης¹⁰¹. Η εκδότρια δε, αποστερείται του δικαιώματος να προβάλλει οποιαδήποτε ένσταση αναφορικά με την βασική σχέση, ώστε να εμποδίσει την είσπραξη από τον λήπτη. Αυτή είναι η αληθής έννοια του όρου «unconditional payment» ο οποίος αναλύεται στην εν λόγω απόφαση και αποτυπώνει την υποχρέωση πληρωμής που είναι απεκδυμένη από κάθε ένσταση που ανάγεται στη σχέση αξίας ή κάλυψης¹⁰², παρά την αναντίρρητη υποχρέωση πληρωμής γενικά σε περίπτωση αθέτησης συμβατικής υποχρέωσης. Αυτή την άποψη του Επιμελητηρίου επανέλαβε και η **U.S. Supplier v U.S. Purchaser, Award, (ICC Case No. 4555/1985)**, η οποία πρόσθεσε ότι ο όρος πρέπει να ιδωθεί αποσυνδεδεμένος από την εκάστοτε υποκειμενική ερμηνεία που του δίνουν τα μέρη¹⁰³ και να αποτυπώσει πάγια την

---

97. Έτσι και οι Wunnicke σε Wunnicke/ Turner, Standby and Commercial Letters of Credit, (1996), 19, Ζαβού, Η εξαίρεση της απάτης στην αρχή της αυτονομίας στις ενέγγυες πιστώσεις. Σύγκριση μεταξύ Αμερικανικού και Αγγλικού Δικαίου, ΕΤρΑΕΧρΔ, (2000), 13, οι οποίοι σχολιάζουν με άξονα τις πιστώσεις έναντι εγγράφων. Ισχύουν όμως, mutandis mutandis, τα ίδια συμπεράσματα επί του θέματος και για την εγγυητική επιστολή.

98. <http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/payments/guarantees/guarantees.pdf>

99. Eonchong, The Independence Principle on Letters of Credit and Demand Guarantees, (2011), 2.

100. [http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN1311&query=AND\(content%3A%22first%22,content%3A%22demand%22,content%3A%22guarantees%22\)](http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN1311&query=AND(content%3A%22first%22,content%3A%22demand%22,content%3A%22guarantees%22))

101. «In taking as a basis the so-called **first demand guarantee** which is the most absolute and unconditional, a practice in international commerce has developed a form of guarantee by which a bank undertakes to pay a determined sum at the first request of the beneficiary either with the presentation of certain documents establishing a 'prima facie' proof of the non execution of the obligation or even without any justification whatsoever.»

102. «Indeed even if 'unconditional' alone should mean 'irrevocably' for the reasons given by (Defendant), such a meaning would nevertheless not be determining for the nature of the guarantee, for the principle that the guarantor (the bank) cannot invoke against the Beneficiary any exception based on the relationship with his clients».

103. «International commerce is served by encouraging contracting parties to state the terms of their agreement clearly and fully. It is therefore appropriate, in interpreting such a contract, to place substantial

ανάληψη υποχρέωσης η οποία δεν επηρεάζεται καθ' οποιονδήποτε τρόπο από τη βασική σχέση. Κατά αυτό η εγγυητική επιστολή διαφοροποιείται και από την κοινή εγγύηση, η οποία εξασφαλίζει επίσης κάθε αθέτηση συμβατικά ανειλημμένης υποχρέωσης¹⁰⁴, πλην όμως η καταβολή εκ μέρους του εγγυητή εξαρτάται από την μη έγερση από αυτόν ενστάσεων από την βασική σχέση. Αυτή είναι και η βασική έκφραση του παρεπόμενου χαρακτήρα της εγγύησης.

Συμπληρωματικά ως προς την αρχή του αρ.5, λειτουργούν τα αρ.6 ,7 αναφορικά με τα έγγραφα που χρησιμοποιούνται κατά την υποβολή ενός αιτήματος κατάπτωσης. Η ενασχόληση της τράπεζας-εκδότη με τα έγγραφα είναι η μόνη που εξασφαλίζει ότι δεν θα χρειαστεί να εξεταστούν ζητήματα άσχετα με την σύμβαση της εγγυητικής επιστολής, όπως η εκπλήρωση υποχρεώσεων από τη σχέση αξίας. Αυτονόητο είναι ότι και τα εν λόγω έγγραφα θα ληφθούν υπόψη επειδή η ίδια η εγγυητική επιστολή το προβλέπει στο κείμενο της. Επίσης, το πρακτικό ενδιαφέρον των εν λόγω άρθρων έχει να κάνει κυρίως με τις εγγυητικές επιστολές όπου τα αιτήματα κατάπτωσης συνοδεύονται υποχρεωτικά από την εμφάνιση προκαθορισμένων εγγράφων (όπου όροι είναι κατά κανόνα η προσκομιδή συγκεκριμένων εγγράφων). Αυτές είναι κατά κύριο λόγο οι εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης (performance bonds)¹⁰⁵, αισίου τέλους και παρακράτησης ποσών, οι οποίες εξυπηρετούν συνήθως συμβάσεις έργων και εντάσσονται ως είδη στην ευρύτερη κατηγορία των εγγυητικών επιστολών υπό όρους¹⁰⁶. Στο αμερικανικό δίκαιο απαντώνται συνηθέστερα ως εγγυητικές επιστολές αναμονής (standby letters of credit), οι οποίες δανείζονται τον μηχανισμό προσκομιδής εγγράφων από την ενέγγυο πίστωση¹⁰⁷ και χρησιμοποιούνται λόγω του ότι απαγορεύεται νομοθετικά στις αμερικανικές τράπεζες να εκδίδουν εγγυητικές επιστολές σε πρώτη ζήτηση¹⁰⁸.

2.3.4. Η ευθύνη του εγγυητή σύμφωνα με το περιεχόμενο της εγγυητικής επιστολής (αρ. 12 ΟΚΕΕΠΖ)

Η πρόβλεψη ότι ο εγγυητής θα ευθύνεται σύμφωνα με τις αρχές και τους όρους της εγγυητικής επιστολής και μόνο εξηγείται σαφώς από την αυτόνομη φύση της εγγυητικής επιστολής, η οποία

---

weight on the objective, commonly understood meaning of the contract language actually employed, and to give less weight to unarticulated and undocumented understandings.»

104. «such a guarantee constitutes an undertaking which is detached from its cause as it is independent from the relationship existing between the guarantor and the beneficiary and also because the guarantor cannot enter any plea resulting from the 'basic agreement».

105. *Bertrams*, Bank Guarantees in International Trade: The Law and Practice of Independent (first demand) Guarantees and Standby Letters of Credit in Civil Law and Common Law jurisdictions, (2004), 39.

106. *Λουκόπουλος*, Εγγυητική επιστολή Τραπεζικής υπό ειδοποίησιν, αλλά «υπό όρους», ΕΕμπΔ, (1990), 732·*Ρόκας/Γκόρτσος* (2012), 270, ΕφΑθ 11349/1995, ΠΠρΑθ. 9790/1992, 5614/2006, ΜΠρΑθ 11682/1985.

107. *Θεμελή*, Τραπεζική ενέγγυα πίστωση : σύμβαση πολλαπλότητας και περιπλοκότητας, (2003), 22·*Γκούσκου* (1995), 35.

108. *Γεωργιάδης* (2008), 138·*Ψυχομάνης*, Η πίστωση έναντι εγγράφων : σύγχρονες πρακτικές - διάκριση από την ενέγγυο πίστωση, (2001), 24·*Dolan*, The Law of Letters of Credit, (2007), 27· *Giovannucci* , Basic Trade Finance Tools: Payment methods in International Trade, (2002), http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=996765·*Rosener*, Recent Developments: Letter of Credit Transactions, (2005), http://www.pepperlaw.com/publications_article.aspx?ArticleKey=519

επιβάλλει στον εκδότη ή τη βεβαιούσα τράπεζα να ευθύνονται μέχρι το ύψος της υποχρέωσης που ανέλαβαν, χωρίς οι όροι των υποχρεώσεων τους να εξαρτώνται από ο,τιδήποτε μπορεί να αναχθεί στη βασική σχέση. Άλλωστε, κάθε διαφορετική ρύθμιση θα ήταν αντίθετη και στον σκοπό της έκδοσης της εγγυητικής επιστολής. Ο σκοπός της εγγυητικής επιστολής (όπως και κάθε προσωπικής εγγυοδοτικής σύμβασης εν γένει) είναι να καλύψει τις δυσμενείς για τον δικαιούχο περιουσιακές συνέπειες από την επέλευση της εγγυοδοτικής περίπτωσης¹⁰⁹. Είναι έτσι αντικειμενική ευθύνη εκπλήρωσης μίας ορισμένης (χρηματικής) παροχής και φέρει αποζημιωτικό χαρακτήρα¹¹⁰. Θα ήταν λοιπόν ανακόλουθο με τον σκοπό αυτό της εγγυητικής επιστολής, αντί ο δικαιούχος να επαναφέρεται στην περιουσιακή κατάσταση που βρισκόταν πριν την επέλευση του ασφαλιζόμενου κινδύνου, να μένει έκθετος σε αυτόν λόγω περιστατικών ξένων προς την εγγυοδοτική σύμβαση, ή ακόμη περισσότερο να καθίσταται πλουσιότερος ή να εγείρει αξιώσεις υπό ευνοϊκότερους όρους σε σχέση με το κείμενο της εγγυητικής επιστολής. Και τα δύο αυτά ενδεχόμενα κείνται προφανώς εκτός του οικονομικού σκοπού του θεσμού και θα πρέπει να αποκλειστούν.

2.4. Λειτουργία της εγγυητικής επιστολής

Οι διατάξεις οι οποίες εντάσσονται εδώ αφορούν περισσότερο ζητήματα τεχνικού χειρισμού των εγγυητικών επιστολών από το προσωπικό των πιστωτικών ιδρυμάτων. Αν και αποκρυσταλλώνουν κυρίως τεχνικά θέματα, αυτό δεν αναιρεί ότι αποτυπώνουν επίσης διεθνώς διαδεδομένες τραπεζικές πρακτικές.

2.4.1. Η κοινοποίηση της εγγυητικής επιστολής (αρ. 10 ΟΚΕΕΠΖ)

Αναφορικά με την κοινοποίηση της επιστολής, στον δικαιούχο, οι συντάκτες των ΟΚΕΕΠΖ ενέταξαν στο ρυθμιστικό πεδίο του αρ. 10 τις περιπτώσεις όπου η εκδότη τράπεζα χρησιμοποιεί άλλη τράπεζα ως απλό ανταποκριτή (avisbank)¹¹¹. Η avisbank, αναλαμβάνει απλά την υποχρέωση να δηλώσει στον δικαιούχο ότι εκδόθηκε η επιστολή με το συμφωνηθέν περιεχόμενο και να βεβαιώσει την αυθεντικότητα της, είτε η ίδια είτε χρησιμοποιώντας τις υπηρεσίες άλλου ανταποκριτή με τη σειρά της (δεύτερο κοινοποιούν μέρος). Το εύλογο, ερμηνευτικής υφής, ερώτημα που δημιουργείται στον αναγνώστη των ΟΚΕΕΠΖ ο οποίος έχει γνώση του εθνικού δικαίου είναι για ποιο λόγο το αρ. 10 (αλλά και η κωδικοποίηση εν συνόλω) δεν αναφέρει πουθενά το ενδεχόμενο η κοινοποίηση να συνοδεύεται και από βεβαίωση της επιστολής, ήτοι από αυτοτελή πρόσθετη ανάληψη υποχρέωσης

¹⁰⁹. ΑΠ 1261/2004, 1500/2008, ΕφΔωδ 31/2004, 165/2005, ΠΠρΑθ 9193/1973.

¹¹⁰. Χελιδόνης (2012), 172·Κριμπάς, Η εγγύησις εις τας τραπεζικάς συναλλαγάς, (1956), 43, ΜΠρΑθ 5237/1980.

¹¹¹. Ελευθεριάδης (2002), 34·Θεμελή, Η ανεξάρτητη τραπεζική εγγυητική επιστολή : (μεταξύ θεωρίας και πράξης), (1999),106.

πληρωμής από το κοινοποιούν και βεβαιούν μέρος¹¹². Περαιτέρω, το ερώτημα είναι αν η παράλειψη αυτή είναι ηθελημένη ή όχι και γιατί.

Θεωρώντας την κωδικοποίηση σαν σύνολο παρατηρεί κανείς ότι οι συντάκτες γνωρίζουν την ύπαρξη αντεγγυητικών επιστολών και την χρήση τους ως εξασφαλιστικό μέσο των βεβαιουσών τραπεζών. Από αυτό προκύπτει για εμάς ότι γνωρίζουν την ύπαρξη της δυνατότητας βεβαίωσης της επιστολής. Ένας, ακραία σχολαστικός, αντίλογος θα ήταν ότι, η αναφορά στις αντεγγυητικές επιστολές δεν υπονοεί απαραίτητα ότι οι συντάκτες γνωρίζουν την ύπαρξη της δυνατότητας βεβαίωσης, καθώς η ανάληψη υποχρέωσης της βεβαιούσας τράπεζας δεν εξασφαλίζεται νομοτελειακά μέσω αντεγγυητικής επιστολής για να εξαγάγουμε πειστικά ένα τέτοιο συμπέρασμα. Όμως αυτό θα αγνοούσε τα εξής αντεπιχειρήματα: Αφενός, είναι απίθανο η Τραπεζική Επιτροπή του Επιμελητηρίου, στελεχωμένη από τραπεζικούς εμπειρογνώμονες από όλο τον κόσμο, να μην γνώριζε την εν λόγω τραπεζική εργασία. Αφετέρου, μία τέτοια άποψη παραγνωρίζει ότι αρκετά άρθρα των Κανόνων γενικά αφορούν τεχνικά ζητήματα και δεν αποσκοπούν στο να ρυθμίσουν εξαντλητικά μορφές εξυπηρέτησης των τραπεζικών συναλλαγών οι οποίες, σε μεγάλο μέρος, καταλείπονται στη ελευθερία των μερών να τις διαπλάσσουν κατά το δοκούν (ΑΚ 361 κατά τις εθνικές διατάξεις). Σε αυτή την κατεύθυνση ορθή είναι η άποψη εκείνη η οποία εντάσσει το άρθρο περί κοινοποίησης στις διατάξεις των Κανόνων που έχουν φύση κατευθυντήριας οδηγίας για τεχνικό ζήτημα¹¹³. Επομένως, δεν χρειάζεται να αντιμετωπίσουμε με διάθεση νομικής ακριβολογίας και συστηματικής συνέπειας το εν λόγω άρθρο. Υπό αυτό το πρίσμα, η ένδειξη ότι οι συντάκτες ρυθμίζουν την αντεγγυητική επιστολή ως το πλέον δημοφιλές μέσο εξασφάλισης της αντεγγυήτριας τράπεζας αρκεί για εμάς, ώστε να εξηγήσει το ότι η εν λόγω παράλειψη από τους συντάκτες των ΟΚΕΕΠΖ δεν ήταν ακούσια, αλλά αντίθετα ότι αυτοί γνώριζαν την ύπαρξη της δυνατότητας κοινοποίησης και βεβαίωσης της επιστολής. Εντέλει, ο λόγος για τον οποίο παραλείφθηκε η ρύθμιση του εν λόγω ζητήματος είναι, για εμάς, το ότι οι ενοχικές σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των τραπεζών και η ρύθμιση τους, εκφεύγουν κατά πολύ των σκοπών της εν λόγω κωδικοποίησης, η οποία αποσκοπεί περισσότερο στην καταγραφή των ζητημάτων που προκύπτουν κατά την συναλλαγή των τραπεζών με τους δικαιούχους των επιστολών και τους εντολείς τους. Σε κάθε περίπτωση, το Διαιτητικό Δικαστήριο του Επιμελητηρίου έχει χειριστεί διαφορές στις οποίες εμπλέκεται ανταποκρίτρια τράπεζα η οποία ανέλαβε πρόσθετη υποχρέωση

---

112. Οπότε και συνδέεται με τον πρωτοφειλέτη με σχέση παραγγελίας (ΕμπΝ 90 όπου τα ΑΚ 713 επ. εφαρμόζονται αναλογικά), βλ σχετικά *Χατζησεβαστού* (2011), 25·*Βενιέρης* σε Τριανταφυλλάκη, Εφαρμογές Εμπορικού Δικαίου, (2007), 1043·*Λιακόπουλος*, Ζητήματα Εμπορικού Δικαίου, τ.ΙΙ, (1997), 190·*Βελέντζας*, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων-Εργασιών, (2004), 356, ΜΠρΑθ 4162/1992, 32577/1999, αντ. οι ΑΠ 862/1996, ΕφΑθ 5089/1988, 8320/1989, ΠΠρΑθ 4162/1992, καθώς και ο *Γεωργιάδης*, (2008), 153 κάνουν λόγο για σχέση έμμισθης εντολής. Δεν θα ήταν όμως ακριβές να εντάξουμε εδώ και την, διακριτή περίπτωση, όπου η ανταποκρίτρια αναλαμβάνει και την έκδοση της επιστολής, καθώς εδώ διαφοροποιείται το πρόσωπο του εκδότη.

113. *Αιγυπτιάδης* (2002), 64, ο οποίος ασχολείται εντούτοις με το αντίστοιχο άρθρο των ΟΚΣ 500, χωρίς όμως να υπάρχουν ουσιώδεις διαφορές ανάμεσα στις δύο αναλύσεις.

πληρωμής, πέραν της κοινοποίησης (*Contractor v. Owner, Final Award, ICC Case No.4629/1989*)¹¹⁴. Αυτό αποτελεί και ένα επιπλέον τεκμήριο στην εν λόγω κατεύθυνση.

2.4.2 Αυξομειώσεις επί του ποσού της εγγυητικής επιστολής (αρ. 13 ΟΚΕΕΠΖ)

Η εν λόγω διάταξη παρουσιάζει ενδιαφέρον για τις εγγυητικές επιστολές οι οποίες καλούνται να εξυπηρετήσουν συμβάσεις έργων. Συγκεκριμένα, η μείωση του ποσού της εγγυητικής σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ή μετά από την επέλευση ενός γεγονότος, είναι μία πρακτική που ακολουθείται εκτεταμένα στις εγγυητικές επιστολές προκαταβολών. Στις εν λόγω επιστολές, ο δικαιούχος προκαταβάλλει, στα πλαίσια της σχέσης αξίας, κάποια ποσά τα οποία ο αντισυμβαλλόμενος του χρειάζεται ώστε να «κινηθεί», να πληρώσει προσωπικό που έχει προσλάβει, να περαιώσει τις απαραίτητες παραγγελίες υλικών κ.ο.κ¹¹⁵. Η εγγυητική επιστολή εν προκειμένω, θα εξασφαλίζει στον δανειστή ότι, σε περίπτωση ανώμαλης εξέλιξης της σχέσης θα του επιστραφούν τα προκαταβληθέντα. Σε τεχνικό λοιπόν επίπεδο, για κάθε μέρος του έργου ή της σύμβασης, το οποίο προχωράει, το ποσό της εγγυητικής θα υπόκειται σε συμψηφισμό και θα μειώνεται κατά το ποσό των προκαταβολών που δόθηκαν (αρ. 25 παρ. α ΟΚΕΕΠΖ). Αυτονόητο είναι ότι, εφόσον η επιστολή λειτουργεί αποκλειστικά στη βάση εγγράφων (αρ. 6 ΟΚΕΕΠΖ), η πρόοδος της συμβατικής σχέσης θα πιστοποιείται από συμφωνημένα έγγραφα. Λογικό ακόλουθο είναι, όταν οι συμψηφισμοί ολοκληρωθούν, το ποσό της επιστολής θα μηδενιστεί και αυτή θα επιστραφεί, ένδειξη ότι εξυπηρετήσε τον εξασφαλιστικό της σκοπό και έληξε¹¹⁶. Αναφορικά με τις διαφορές που έχει επιλύσει το Διαιτητικό Δικαστήριο του Επιμελητηρίου, ενδιαφέρον παρουσίασε η *French Enterprise v. Yugoslav Subcontractor, Award, ICC Case No. 3540/1980*¹¹⁷, η οποία έκρινε επί σύμβασης έργου (υπεργολαβία) η οποία εξασφαλιζόταν με εγγυητική επιστολή υπό όρους. Ως όρος για τη μείωση του ποσού είχε τεθεί η προσκομιδή πιστοποιητικού του εργολήπτη ότι η πρόοδος του έργου σε ένα συμφωνημένο χρονικό σημείο είχε συντελεστεί κατά τα συμφωνημένα.

2.4.3. Η υποβολή του αιτήματος κατάπτωσης (αρ. 15 ΟΚΕΕΠΖ)

Το συγκεκριμένο άρθρο αποτέλεσε και το πιο ακανθώδες στην έκδοση υπ' αρ. 458 των ΟΚΕΕΠΖ, (αρ. 20α στην εν λόγω έκδοση) θεωρείται δε ορθά για εμάς¹¹⁸ ο βασικός λόγος της αποτυχίας των

114. Η εν λόγω απόφαση αφορούσε την πληρωμή εγγυητικής επιστολής αίσιας εκτέλεσης (performance bond), βλ. [http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN4426&query=AND\(content%3A%22first%22,content%3A%22demand%22,content%3A%22guarantees%22\)](http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN4426&query=AND(content%3A%22first%22,content%3A%22demand%22,content%3A%22guarantees%22))

115. Έτσι ο πωλητής χρησιμοποιεί τις προκαταβολές για την αγορά απαραίτητων υλικών, ο εργολάβος για την εκτέλεση εργασιών αναγκαίων για την περάτωση του έργου κλπ.

116. Γεωργιάδης (2008), 140· Βελέντζας, ΕΤρΑξΧρΔ, (1995), 235· Γκούσκου (1995), 78· Ψυχομάνης, Εγγυητικές Επιστολές Τραπεζίης, ΕΕΝ, (1986), 99

117. [http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN1317&query=AND\(content%3A%22first%22,content%3A%22demand%22,content%3A%22guarantees%22\)](http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN1317&query=AND(content%3A%22first%22,content%3A%22demand%22,content%3A%22guarantees%22))

118. Γεωργιάδης (2008), 163, Ελευθεριάδης (2002), 47.

ΟΚΕΕΠΖ 458 να διαδοθούν στις συναλλαγές. Αυτό διότι η υποβολή του αιτήματος κατάπτωσης απαιτούνταν να συνοδεύεται και από έγγραφο σύνταξης του λήπτη της επιστολής, στο οποίο να περιγράφεται εν συνόψει ο τρόπος με τον οποίο επήλθε ο ασφαλιζόμενος κίνδυνος, ήτοι η συμβατική υποχρέωση την οποία δεν τήρησε ο αντισυμβαλλόμενος. Μία τέτοια πρακτική επιβάρυνε περαιτέρω τον μηχανισμό διατύπωσης του αιτήματος κατάπτωσης, καθώς η σχέση αξίας φάνηκε να εμφιλοχωρεί στην λειτουργία της επιστολής με ανεπιθύμητη ένταση. Αυτό δεν σημαίνει για εμάς ότι πράγματι η σχέση αξίας εμφιλοχωρεί στην αυτόνομη φύση της εγγυητικής επιστολής, αλλά σε κάθε περίπτωση συνιστά ένα γραφειοκρατικό εμπόδιο προς τον σκοπό της άμεσης εισπραξιμότητας της ασφαλιζόμενης απαίτησης. Έτσι, το αναθεωρημένο άρθρο 15 μετρίασε την ως άνω δυσλειτουργία προβλέποντας μεν τα ίδια με το αρ. 20α των ΟΚΕΕΠΖ 458, αλλά ορίζοντας ότι παραίτηση από την ως άνω υποχρέωση με απαλλακτική ρήτρα είναι επιτρεπτή¹¹⁹. Αυτονόητο ότι η ρύθμιση ενδιαφέρει αποκλειστικά τις εγγυητικές επιστολές σε πρώτη ζήτηση, καθώς οι επιστολές υπό όρους αναφέρουν οι ίδιες τα προσκομιστέα έγγραφα που πιστοποιούν την παράβαση της υποχρέωσης του εντολέα.

Το ζήτημα που τίθεται σχετικά με την υποβολή της εν λόγω συνοδευτικής δήλωσης ή της δήλωσης περί του τρόπου με τον οποίο επήλθε η αθέτηση της υποχρέωσης εν γένει (ακόμα και αν δεν προσαρτάται στο αίτημα αλλά ενσωματώνεται σε αυτό), είναι αν θα έπρεπε να αξιώνεται σε κάθε περίπτωση η αναφορά του λόγου για τον οποίο πρέπει να γίνει δεκτό το αίτημα κατάπτωσης. Αξίζει να σημειωθεί εδώ, ότι στην **Mexican Costruction Company v. Belgian Bank, Award, ICC Case No.3316/1979**, το Διαιτητικό Δικαστήριο έκρινε πως είναι δυνατόν να υπάρξει έγκυρο αίτημα κατάπτωσης εγγυητικής επιστολής και με απλή δήλωση, η οποία δεν περιγράφει τον τρόπο αθέτησης των συμβατικών υποχρεώσεων του οφειλέτη. Οι εν λόγω εγγυητικές επιστολές ονομάζονται «abstract guarantees», αλλά η ακριβής απόδοση του όρου abstract στην ελληνική ενδέχεται, σύμφωνα με εμάς, να δημιουργήσει σύγχυση με την αφηρημένη υπόσχεση χρέους. Στην πραγματικότητα ο όρος αποτυπώνει τεχνικά, τον όχι σαφή χαρακτήρα υποβολής του αιτήματος κατάπτωσης¹²⁰ ώστε να το αντιδιαστείλει με το αίτημα κατάπτωσης που περιγράφει ευκρινώς στη συνοδευτική του δήλωση τον τρόπο επέλευσης του ασφαλιζόμενου κινδύνου¹²¹. Πλην όμως, καίτοι το Επιμελητήριο δείχνει ότι γνωρίζει την ύπαρξη του εν λόγω τρόπου υποβολής αιτημάτων κατάπτωσης, το γεγονός ότι δεν τον προβλέπει ως έγκυρο στο αρ.15 αποδεικνύει ότι δεν τον

¹¹⁹. Παλαιολόγος/ Γκούσκου (επιμ.), ICC Uniform rules for demand guarantees= ΔΕΕ Ομοιόμορφοι κανόνες για τις εγγυητικές επιστολές σε πρώτη ζήτηση / Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο/ Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, (2010), 106.

¹²⁰. βλ. για την σχετική ανάλυση [http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN1311&query=AND\(content%3A%22first%22,content%3A%22demand%22,content%3A%22guarantees%22\)](http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN1311&query=AND(content%3A%22first%22,content%3A%22demand%22,content%3A%22guarantees%22)), στην παρ. C με τίτλο «The possibilities of issuing an abstract guarantee».

¹²¹. Κατά αυτό διαφοροποιείται και από την «εν λευκώ» εγγυοδοτική σύμβαση, στην οποία απουσιάζει επιπλέον και η συγκεκριμενοποίηση του εξασφαλιστικού σκοπού, βλ. Μάρκου, (1997), 36.

επιδοκιμάζει. Εξήγηση για αυτό είναι, σύμφωνα με εμάς, ότι ήθελε να περιορίσει την υποβολή καταχρηστικών αιτημάτων στο μέτρο του εφικτού.

Το εθνικό δίκαιο έχει υποστηρίξει ότι απούσης διαφορετικής πρόβλεψης από τα μέρη, δεν πρέπει να απαιτείται ιδιαίτερη διατύπωση για το αίτημα κατάπτωσης¹²², καταλείποντας τη ρύθμιση του θέματος στη συμβατική ελευθερία και την διαμόρφωση του κειμένου της εγγυητικής όπως τα μέρη κρίνουν προσφορότερο. Κατά αυτό δείχνει να διαφέρει ουσιωδώς από την ρύθμιση του αρ. 15 παρ. α ΟΚΕΕΠΖ¹²³. Επιπλέον, είναι αληθές ότι η αναγνώριση αυτής της επιπρόσθετης υποχρέωσης περισσότερο κλονίζει (όπως έδειξε και η πρακτική με την μη χρησιμοποίηση των ΟΚΕΕΠΖ 458) παρά διευκολύνει την ευόδωση των εξασφαλιστικών σκοπών της εγγυητικής επιστολής. Η άποψη αυτή έχει υπέρ της την ιστορική διαπίστωση ότι η εν λόγω πρακτική δοκιμάστηκε στην πράξη με αποτελέσματα όχι θετικά.

Στον αντίποδα, έχει υποστηριχθεί ότι η πρόσθετη αυτή υποχρέωση θα αποθαρρύνει τους λήπτες από την διατύπωση καταχρηστικών αιτημάτων, καθώς τυχόν έγγραφα αιτήματα τα οποία ενέχουν καταχρηστικότητα και επιπλέον αναπαριστούν ψευδή γεγονότα είναι πιθανό να παρουσιάζουν και ποινικό ενδιαφέρον, γεγονός ανεπιθύμητο για τον συντάκτη τους. Εμπλουτίζοντας αυτό το επιχείρημα, το οποίο έχει ήδη διατυπωθεί στο παρελθόν¹²⁴, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι η εν λόγω πρόβλεψη εξυπηρετεί τον εξασφαλιστικό σκοπό της επιστολής επίσης, καθώς θωρακίζει τον θεσμό από καταχρηστικά αιτήματα τα οποία σε διαφορετική περίπτωση θα διατυπώνονταν με μεγαλύτερη άνεση. Έτσι, ο οικονομικός σκοπός του θεσμού δεν παραβλάπτεται, απεναντίας εξυπηρετείται. Πρόκειται επομένως για μία δύσκολη, αλλά αναγκαία στάθμιση, καθώς και οι δύο απόψεις δείχνουν να εξυπηρετούν από διαφορετική σκοπιά τον θεσμό. Η μεν πρώτη ευνοώντας τη λειτουργία ρευστότητας των επιστολών, η δε δεύτερη αυξάνοντας την αξιοπιστία τους.

Γνώμη μας είναι ότι η εν λόγω υποχρέωση ιδιαίτερης αναφοράς στον λόγο κατάπτωσης πρέπει να αφήνεται κάθε φορά στην πρόβλεψη των μερών, τα οποία γνωρίζουν καλύτερα πώς να εξυπηρετήσουν τις συναλλαγές τους. Επιπλέον, η αξιοπιστία του θεσμού δεν παραβλάπτεται ανεπανόρθωτα, ειδικά από την στιγμή κατά την οποία η δυνατότητα προσφυγής στην προσωρινή δικαστική προστασία παραμένει ως λύση, έστω και αν δεν εμποδίζει την μη διατύπωση των αιτημάτων εξ αρχής¹²⁵. Αντίθετα, το να καθίσταται δυσλειτουργική η διατύπωση του αιτήματος κατάπτωσης είναι κάτι για το οποίο δεν υφίσταται επαρκές αντίβαρο. Ακόμη, υπέρ της εν λόγω άποψης συνηγορεί το ότι η τραπεζική πρακτική νοερά αποδοκίμασε, όπως αναφέρθηκε, την επιλογή του αρ. 20^α ΟΚΕΕΠΖ 458.

---

122. ΑΠ 467/1992, ΕφΑθ 3181/1987, 2023/1988.

123. Τουλάχιστον σε περίπτωση όπου δεν έχει συνομολογηθεί ρήτρα απαλλαγής από την υποχρέωση.

124. *Ελευθεριάδης* (2002), 48.

125. Άλλωστε, η άμυνα έναντι καταχρηστικών αιτημάτων είναι αδύνατο να αποκλειστεί από την στιγμή που η ένσταση της ΑΚ 281 στηρίζεται σε διάταξη της ουσιαστικής δημόσιας τάξης, βλ. *Δούβλης*, Η απελευθέρωση των τραπεζικών εγγυητών κατ' άρθρο 862 Α.Κ., (1998), 211, ΑΠ 33/2005-*Κουράκης*, Η κατάχρησης δικαιώματος κατά το Ιδιωτικόν και το Δημόσιον Δίκαιον, (1978), 86, ΟΛΑΠ 33/2005, 34/2005, ΑΠ 1623/2011.

Τέλος, κρίνεται σκόπιμο να διευκρινίσουμε ότι η υποχρέωση αναφοράς στον τρόπο με τον οποίο παρενέβη τις συμβατικές υποχρεώσεις του ο οφειλέτης δεν καταλαμβάνει και τα έγγραφα που ενδεχομένως να πρέπει να προσκομιστούν. Η λεπτή διαφορά είναι ότι τα προσκομιστέα έγγραφα (στην εγγυητική επιστολή υπό όρους) αναφέρουν όσα τα μέρη συμφώνησαν να αναφερθούν. Επομένως, το κείμενο τους δεν κρίνεται απαραίτητο στο λεκτικό του να επεξηγεί πως έγινε η παράβαση της συμβατικής υποχρέωσης, αλλά απλά να αναγράφει όσα η σχέση λήπτη-εκδότριας απαιτεί. Το ότι τα αναγραφόμενα θα επεξηγούν κατά κανόνα τον τρόπο με τον οποίο επήλθε η εγγυοδοτική περίπτωση είναι το σύνηθες αποτέλεσμα που επέρχεται σε επίπεδο λειτουργίας της εγγυητικής επιστολής αλλά δεν είναι κατά κανόνα ο όρος που απαιτείται για να θεωρηθεί το έγγραφο σύμφωνο. Αφαιρετικά λοιπόν, αν ένα έγγραφο επεξηγεί τον τρόπο επέλευσης της εγγυοδοτικής περίπτωσης αλλά δεν είναι στην όψη του όπως απαιτεί το δόγμα της απόλυτης συμμόρφωσης με το κείμενο της επιστολής, θα απορριφθεί βάσιμα από την εκδότρια. Το ζήτημα έθιξε η ***Mexican Construction Company v Belgian Bank, Award, ICC Case No. 3316/1979***, κρίνοντας επί ενός πιστοποιητικού της Citibank, το οποίο θα βεβαίωνε την κατάθεση ενός χρηματικού ποσού στον λογαριασμό του εργολήπτη (οφειλέτη). Στις αιτιάσεις του αντιδίκου ότι το εν λόγω έγγραφο δεν επεξηγούσε επ' ουδενί τον τρόπο επέλευσης της ασφαλιζόμενης περίπτωσης, το Διαιτητικό Δικαστήριο έκρινε ότι αυτό δεν ήταν αναγκαίο και ότι, από την στιγμή που είχε ζητηθεί από τη σύμβαση εγγυητικής επιστολής η προσκομιδή ενός πιστοποιητικού κίνησης λογαριασμού χωρίς άλλες διατυπώσεις, το έγγραφο ήταν σύμφωνο με τα οριζόμενα στη σύμβαση¹²⁶.

2.4.4. Ενημέρωση του οφειλέτη για την υποβολή του αιτήματος κατάπτωσης και προθεσμία εξέτασης (αρ. 16 & 20 ΟΚΕΕΠΖ)

Η τράπεζα μόλις παραλάβει το αίτημα κατάπτωσης από τον λήπτη της επιστολής οφείλει να ενημερώσει σχετικά τον εντολέα (κατά τη διατύπωση των ΟΚΕΕΠΖ) της ή τον αντεγγυητή όπου υπάρχει. Αυτό διότι ο οφειλέτης είναι το πρόσωπο το οποίο υφίσταται ουσιαστικά την περιουσιακή ζημία από την καταβολή¹²⁷, αφού η εκδότρια κατά κανόνα θα καταβάλλει το ποσό από τις καταθέσεις (cash collateral security) που έχει δεσμεύσει κατά την σύναψη της σχέσης κάλυψης (είτε ο λογαριασμός υπήρχε είτε ανοίχθηκε επί τούτου)¹²⁸. Η εν λόγω υποχρέωση, που προβλέπεται ρητά στους ΟΚΕΕΠΖ, ορίζεται και από το εθνικό δίκαιο. Η νομολογία, η οποία δέχεται

---

126. «It is therefore indeed the document provided for in the amendment introduced in the guarantee. It is wrongly that (Defendant) relying on the advice of (the Belgian Company) has alleged that in order to be in conformity with the guarantee, the certificate should have indicated that the amounts, for which the guarantee was called were due by the (Belgian Company) under the contract, precision that Citibank was in no position to give as (Defendant) has stated itself.»

127. Γεωργακόπουλος, Χρηματιστηριακό και Τραπεζικό Δίκαιο, (1999), 406·Λιακόπουλος, Εγγυητική επιστολή με ρήτρα πληρωμής σε πρώτη ζήτηση και κατάχρηση δικαιώματος, ΝοΒ, (1987), 289.

128. Κορνηλάκης, Νομική φύση των σχέσεων της τράπεζας με τον πελάτη της και τον λήπτη της εγγυητικής επιστολής, Αρμ., (2004), 511.

την αναλογική εφαρμογή των διατάξεων της εγγύησης (ΑΚ 847 επ.) όπου συμβιβάζονται με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της εγγυητικής επιστολής¹²⁹, θεωρεί ότι η εν λόγω υποχρέωση εκπηγάει από την ΑΚ 852, ως παρεπόμενη υποχρέωση της εκδότριας¹³⁰. Σύμφωνα με εμάς, μία τέτοια κατασκευή είναι περιττή, καθώς η εν λόγω υποχρέωση απορρέει κατευθείαν από την διάταξη της ΑΚ 288 και την αρχή της καλής πίστης¹³¹, εξειδίκευση της οποίας αποτελεί και η ΑΚ 852¹³².

Αντίθετα, το αρ. 20 σχετικά με το ελάχιστο χρονικό διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στην εξέταση του αιτήματος και την πληρωμή, δημιουργεί μία ασυμφωνία σε σχέση με την πρακτική. Αυτό διότι το αρ. 20 παρ. α προβλέπει ελάχιστο διάστημα πέντε ημερών, εντός του οποίου η τράπεζα εξετάζει το αίτημα και καταβάλλει το ποσό της επιστολής. Στην εθνική, αλλά και διεθνή πρακτική όμως το αντίστοιχο διάστημα είναι έως τρεις ημέρες¹³³. Αυτό κάνει το εν λόγω άρθρο μη ελκυστικό για τις εκδότριες τράπεζες, οι οποίες επιθυμούν την ταχύτερη δυνατή εκκαθάριση της σχέσης και την περαίωση των υποχρεώσεων τους με την μικρότερη δυνατή χρονοτριβή, καθώς και για τον λήπτη ο οποίος επιθυμεί την ελάχιστη δυνατή χρονοτριβή ώστε να εισπράξει άμεσα¹³⁴. Τα παραπάνω αντιτίθενται στο συμφέρον του εντολέα της εκδότριας, ο οποίος ευνοείται από κάθε καθυστέρηση, ώστε να προετοιμάσει πιο αποτελεσματικά την άμυνα του¹³⁵.

Τέλος, με την, άπρακτη εκ μέρους του εντολέα, παρέλευση του ως άνω διαστήματος, η εκδότρια υποχρεούται να πληρώσει, με την πληρωμή να πρέπει να γίνει στα γραφεία της (αρ. 20 παρ. γ ΟΚΕΕΠΖ). Αντίθετα, κατά το εθνικό δίκαιο τόπος πληρωμής, άνευ αντίθετης συμφωνίας είναι ο τόπος όπου έχει την εγκατάσταση του ο δανειστής, κατά εφαρμογή της ΑΚ 321¹³⁶. Επομένως, το χρέος κατά τους ΟΚΕΕΠΖ είναι άρσιμο στην κατοικία του οφειλέτη (επαγγελματική εγκατάσταση), ενώ κατά το εθνικό δίκαιο κομίσιο στην κατοικία του λήπτη¹³⁷. Πάντως, αυτή η αντίθεση δεν δείχνει να δημιουργεί ιδιαίτερα προσχώματα ή ασυμφωνίες, καθώς ο τόπος εκπλήρωσης μπορεί να συμφωνηθεί ελεύθερα κατά το εθνικό δίκαιο, χωρίς έτσι να παρεμποδίζεται η εφαρμογή ούτε του αρ. 20 παρ. γ.

---

129. *Ελευθεριάδης* (2002), 31·*Βελέντζας*, *Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων* (εργασιών), (2004), 52, *Τραπεζική Εγγυητική Επιστολή*, ΕΤρΑξΧρΔ, (1995), 241·*Τσούμας* (2006), 198, ΑΠ 210/1993, 1481/2007, 1612/2009, 911/2010, 1287/2012, ΕφΑθ 7209/1993, 1858/1994, ΕφΘεσ 1337/1994, 104/2001, ΕφΛαρ 371/2007, 805/2011, ΠΠρΑθ 3865/2005, ΜΠρΘεσ 1627/2003, αντ. ο *Κοζύρης*, Το παραδεκτόν της παραιτήσεως του εγγυητού από ενστάσεων μετριαζουσών την ευθύνην του, ΕΕΝ, (1972), 416 ο οποίος υπήγαγε απευθείας στις διατάξεις περί εγγύησης την εγγυητική επιστολή, άποψη που σαφώς παραγνωρίζει τον ιδιαίτερο (εγγυοδοτικό) της χαρακτήρα.

130. *Γεωργιάδης* (2008), 165.

131. *Ρόκας/Γκόρτσος* (2012), 272.

132. Αντίστοιχα, την καλή πίστη εξειδικεύει και η ΑΚ 718, όπου μπορούμε να θεμελιώσουμε επίσης την εν λόγω υποχρέωση, ως παρεπόμενη υποχρέωση στις σχέσεις εντολέα (οφειλέτη) και εντολοδόχου (εκδότριας τράπεζας).

133. *Γκούσκου* (1995), 136.

134. *Γκούσκου* (1995), 72.

135. ΕφΑθ 3850/1993, ΠΠρΘεσ 1411/1980, ΜΠρΙωαν 25/1987.

136. *Θεμελή* (1999), 19.

137. Γενικά για τις διακρίσεις του χρέους ανάλογα με τον τόπο εκπλήρωσης της παροχής βλ. *Σταθόπουλος*, *Επιτομή Γενικού Ενοχικού Δικαίου*, (2004), 355.

2.4.5. Η εξέταση των προσκομιθέντων εγγράφων από την εκδότρια (αρ. 19 ΟΚΕΕΠΖ)

Η εν λόγω διάταξη των ΟΚΕΕΠΖ παρουσιάζει πρακτικό ενδιαφέρον για τις εγγυητικές επιστολές υπό όρους. Αντίθετα, τα αντίστοιχα ζητήματα του αρ.19 για τις, αμερικανικής σύλληψης, εγγυητικές επιστολές αναμονής θα ρυθμίζονται από τους ΟΚΣ 600¹³⁸, καθώς αυτές θεωρούνται από τους ΟΚΣ ως πιστώσεις έναντι εγγράφων, για λόγους που έχουν να κάνουν αφενός με τον μηχανισμό τους ο οποίος ομοιάζει με της ενέγγυου πιστώσεως, αφετέρου με την απαγόρευση στις αμερικανικές τράπεζες να εκδίδουν εγγυήσεις σε πρώτη ζήτηση¹³⁹. Ο έλεγχος των εγγράφων απαιτείται να είναι τυπικός και να μην εισχωρεί στην ουσία των γεγονότων που αναπαριστούν. Αυτή η αρχή προκύπτει ερμηνευτικά και από το αρ. 6 ΟΚΕΕΠΖ, το οποίο ορίζει ότι οι συναλλαγές γίνονται αποκλειστικά έναντι εγγράφων. “Έτσι, θα ήταν ανακόλουθο κατά την εξέταση αυτών, η εκδότρια να ενδιαφέρεται για την ουσία τους. Αυτό αποτυπώνει και η έκφραση «στην όψη τους» (in their face) της παρ. α), ότι δηλαδή τα έγγραφα αρκεί να δείχνουν σύμφωνα με αυτά που προκαθορίστηκαν κατά τη σύναψη της σύμβασης, χωρίς να έχει δικαίωμα ο εκδότης να προβεί σε περαιτέρω εξέταση. Πρόκειται για το δόγμα της «απόλυτης συμμόρφωσης» (doctrine of strict compliance) με τους όρους της σύμβασης, το οποίο σε ό,τι αφορά τα έγγραφα παράγει τα αποτελέσματα του κυρίαρχα στο πεδίο της πίστωσης έναντι εγγράφων¹⁴⁰. Στο πεδίο της εγγυητικής επιστολής το ζήτημα δεν είναι εκτεταμένο, εν μέρει και επειδή δεν αφορά παρά ένα είδος επιστολών και όχι αναγκαστικά το πιο δημοφιλές.

Σε επίπεδο εθνικού δικαίου δεν παρατηρείται κάποια απόκλιση ως προς αυτή την άποψη, καθώς η τυπική εξωτερική προϋπόθεση της εξέτασης των εγγράφων στην όψη τους αποτελεί υποχρέωση της εγγυήτριας τράπεζας¹⁴¹. Η νομολογία δεν έχει αντιμετωπίσει ιδιαίτερα το ζήτημα στο πεδίο της εγγυητικής επιστολής αλλά τουναντίον, τα πορίσματα είναι πλούσια σε ό,τι αφορά την πίστωση έναντι εγγράφων. Με άξονα τα παραπάνω και το αρ. 19 παρ. β ΟΚΕΕΠΖ προσπαθεί να συμβιβάσει καταστάσεις όπου τα έγγραφα είναι εντάξει στην όψη τους αλλά παρουσιάζουν επουσιώδεις ατέλειες, οι οποίες με απαρέγκλιτη εφαρμογή της απόλυτης συμμόρφωσης προς τα οριζόμενα στη σύμβαση θα κινδύνευαν να προκαλέσουν την ασυμφωνία των εγγράφων και την απόρριψη του αιτήματος κατάπτωσης (αρ.24 ΟΚΕΕΠΖ). “Έτσι, τα έγγραφα ακόμη και αν δεν είναι απόλυτα εντάξει στην όψη τους (need not be identical to) αρκεί τα δεδομένα τους να μην βρίσκονται σε προφανή λογική αντίφαση με τα υπόλοιπα προσκομιστέα έγγραφα ή τα οριζόμενα

138. Θεμελή, Τραπεζική ενέγγυα πίστωση : σύμβαση πολλαπλότητας και περιπλοκότητας, (2003), 22.

139. Βέβαια μπορούν ανεμπόδιστα να ασκούν την εν λόγω εργασία αν έχουν εγκατάσταση σε κράτη των οποίων η εποπτική νομοθεσία το επιτρέπει (έτσι για το εθνικό δίκαιο προβλέπει το αρ. 11, παρ.1, περ. στ) ν. 3601/2007).

140. Το δόγμα αποκρυσταλλώθηκε σε διεθνές επίπεδο στο πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα με τις *Basse and Selve v. Bank of Australasia (1904)*, *English Scottish and Australian Bank v. Bank of South Africa (1922)*, *Equitable Trust Co. Of New York v. Dawson Partners Ltd (1927)*. Στη σύγχρονη νομολογία αντί πολλών, βλ. *Credit Agricole Indosuez v. Muslim Commercial Bank Ltd (2000)*. Εντούτοις, οι εν λόγω αποφάσεις αφορούν την πίστωση έναντι εγγράφων, ενώ στην εγγυητική επιστολή δεν υπάρχει κάποιο αντίστοιχο κεκτημένο.

141. Γκούσκου (1995), 149.

στους ΟΚΕΕΠΖ που ρυθμίζουν την πίστωση. Αυτή η πρόβλεψη συγκεράζει την ανάγκη απόλυτης συμφωνίας των εγγράφων με την ανάγκη χειρισμού των αιτημάτων κατάπτωσης με στοιχειώδη λογική εκ μέρους των εκδοτριών τραπεζών. Πάντως, στο σκέλος αυτό, πολλά σε επίπεδο πρακτικής έχουν να προσφέρουν οι εκδόσεις του Επιμελητηρίου για την Τυποποιημένη Διεθνή Τραπεζική Πρακτική (ICC ISP98), οι οποίες δίνουν λύσεις σε μία ευρεία περιπτώσιολογία την οποία έχει σταχυολογήσει η Τραπεζική Επιτροπή¹⁴².

Εντέλει, πρόβλεψη υπάρχει στο αρ.27 ΟΚΕΕΠΖ για την απαλλαγή της εκδότριας από κάθε ευθύνη που αφορά την αποτελεσματικότητα των εγγράφων. Η ρύθμιση αυτή είναι ορθή, καθώς την αποκλειστική ευθύνη για το περιεχόμενο των εγγράφων το φέρει ο εντολέας της εκδότριας ο οποίος αιτείται την έκδοση της επιστολής.

2.4.6. Μη σύμφωνο αίτημα κατάπτωσης (αρ. 22&24 ΟΚΕΕΠΖ)

Ο χειρισμός ενός μη σύμφωνου αιτήματος κατάπτωσης είναι ιδιαίτερα σημαντικός, κυρίως για τις σχέσεις εκδότριας τράπεζας και εντολέα. Αυτό καθώς, αν η εκδότρια θεωρήσει σύμφωνο ένα αίτημα κατάπτωσης κρίνοντας λανθασμένα, θα στερηθεί το δικαίωμα αναγωγής κατά του εντολές της (ΑΚ 858) ή το δικαίωμα αναζήτησης των δαπανών ως εντολοδόχος (ΑΚ 722), έχοντας μόνο την αξίωση αδικαιολόγητου πλουτισμού κατά του λήπτη (ΑΚ 904)¹⁴³. Βέβαια, σε επίπεδο πρακτικής, συχνά θα έχει εισπράξει ήδη το ποσό από δεσμευμένη κατάθεση του εντολέα, με συνέπεια αυτός να υφίσταται την σχετική περιουσιακή ζημία. Η δυσμενής αυτή κατάσταση αναδεικνύει την ανάγκη συνεννόησης ανάμεσα στην εκδότρια και τον οφειλέτη προτού αυτή κρίνει ένα αίτημα σύμφωνο.

Για αυτό τον λόγο, οι συντάκτες του αρ. 22 ΟΚΕΕΠΖ έκριναν ότι ένα ελάχιστο επίπεδο συνεννόησης ανάμεσα στα μέρη της σχέσης κάλυψης έπρεπε να προβλεφθεί. Άλλωστε, αυτό είναι και προς όφελος του εντολέα της τράπεζας, ώστε να μπορεί να την ενημερώσει απρόσκοπτα για τυχόν καταχρηστικά αιτήματα και αυτά να απορριφθούν χωρίς την ανάγκη προσφυγής στην προσωρινή δικαστική προστασία. Η ρύθμιση αυτή είναι απόλυτα εναρμονισμένη και με την άποψη του εθνικού δικαίου. Η υποχρέωση ενημέρωσης για την υποβολή του αιτήματος κατάπτωσης απορρέει από τη σχέση παραγγελίας που συνδέει τα μέρη¹⁴⁴, στην οποία εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις της εντολής (ΑΚ 713 επ.). Έτσι, εδράζεται στην αναλογικά εφαρμοζόμενη ΑΚ 718, αλλά και στην ΑΚ 288 ως γενική αρχή.

Περαιτέρω, ακόμη και αν το αίτημα κρίνεται ασύμφωνο, η τράπεζα έχει την δυνατότητα να επικοινωνεί με τον οφειλέτη, ώστε να λάβει οδηγίες για το αν θα απορρίψει το αίτημα ή θα το δεχθεί με νέους όρους. Τέλος, αναγκαία προσθήκη στο ρυθμιστικό πλαίσιο του αρ. 24 ήταν η υποχρέωση

¹⁴². *Byrne*, The Official Commentary on the International Standby Practices, (1998), 140.

¹⁴³. *Γκούσκου* (1995), 153· *Αντωνόπουλος*, Η εγγυητική επιστολή απλής ειδοποίησης, ΝοΒ, (1987), 260.

¹⁴⁴. *Χελιδόνης* (2012), 160· *Βενιέρης* σε Τριανταφυλλάκη, Εφαρμογές Εμπορικού Δικαίου, (2007), 1043· *Λιακόπουλος*, Ζητήματα Εμπορικού Δικαίου, τ.ΙΙ, (1997), 190· *Βελέντζας*, Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων-Εργασιών, (2004), 356· *Ψυχομάνης*, Εγγυητικές Επιστολές Τραπεζής, ΕΕΝ, (1986), 116, ΑΠ 1658/2006.

της τράπεζας να αναγγείλει την ασυμφωνία στον αιτήσαντα, καθώς και τους λόγους απόρριψης του αιτήματος. Η συνέπεια που απαγγέλει η παράλειψη αυτής της υποχρέωσης, ήτοι η αδυναμία της τράπεζας να επικαλεστεί την ασυμφωνία μετά την πάροδο πέντε ημερών, τονίζει την ανάγκη για σαφή ανάληψη ή μη των οικονομικών υποχρεώσεων του οφειλέτη από τη σχέση αξίας, όπως αυτό εκφράζεται στο πεδίο των εγγυοδοτικών συμβάσεων γενικά¹⁴⁵. Η εν λόγω θέση εκφράστηκε και στην *Credit Insurer v. Bank, ICC Case 9427/1998*¹⁴⁶, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι το πιστωτικό ίδρυμα του εισαγωγέα-αγοραστή όφειλε άμα τη υποβολή του αιτήματος κατάπτωσης να εξετάσει αυτό και να ενημερώσει με κάθε πρόσφορο μέσο για την απόρριψη του αιτήματος και τους λόγους αυτής.

2.4.7. Παράταση ή πληρωμή (αρ. 23 ΟΚΕΕΠΖ)

Η διάταξη του αρ.23 πραγματεύεται ένα ειδικότερο ζήτημα το οποίο έχει απασχολήσει την θεωρία σε ό,τι αφορά κυρίως την ανίχνευση καταχρηστικών αιτημάτων. Η δήλωση παράτασης ή πληρωμής (extend or pay) λειτουργεί ως εξής: με την υποβολή του αιτήματος κατάπτωσης, ο λήπτης καλεί την εκδότρια εναλλακτικά να παρατείνει την ισχύ της εγγυητικής επιστολής αντί να τον πληρώσει. Σε περίπτωση που η τράπεζα δεν απαντήσει στην δήλωση extend or pay, γίνεται δεκτό στο εθνικό δίκαιο ότι δεν παρατείνεται η διάρκεια της επιστολής και πρέπει να απαντήσει επί του αιτήματος κατάπτωσης¹⁴⁷. Διχογνωμία υπάρχει για το αν ένα αίτημα κατάπτωσης που συνοδεύεται από μία τέτοια δήλωση είναι έγκυρο ή αντίθετα, ενέχει καταχρηστικότητα¹⁴⁸. Πράγματι, έχει υποστηριχθεί πειστικά ότι ένα αίτημα το οποίο συνοδεύεται και από την επικουρική πρόταση της παράτασης δεν πείθει επαρκώς ότι επήλθε ο ασφαλιζόμενος κίνδυνος, με συνέπεια να θεωρείται αβάσιμο¹⁴⁹. Αν ο κίνδυνος είχε πράγματι επέλθει, κάθε συνετός λήπτης θα επεδίωκε αναντίρρητα την ανόρθωση της ζημίας που υπέστη, χωρίς άλλες διατυπώσεις.

Όμως, αυτή η ανάγνωση καίτοι λογικοφανής, δημιουργεί προβλήματα στη σχέση που εξασφαλίζει λόγω της απολυτότητας της, και δεν θα πρέπει να γίνει δεκτή σύμφωνα με εμάς. Αυτό διότι η δήλωση παράτασης δεν είναι πάντα επαρκής λόγος για να θεωρηθεί ένα αίτημα καταχρηστικό. Για παράδειγμα, σε μία σύμβαση έργου, ο εργοδότης έχει εντοπίσει ένα πραγματικό ελάττωμα, αλλά ενεργώντας καλή τη πίστει, θέλει να παραλείψει την κατάπτωση ώστε να δώσει χρόνο στον

---

145. Μάρκου (1997), 15.

146. Σκέψεις 30, 31, «the ICC Uniform Rules of Demand Guarantees provide that, "If the Guarantor decides to refuse a demand, he shall immediately give notice thereof to the Beneficiary by teletransmission, or, if that is not possible, by other expeditious means. Any documents presented under the Guarantee shall be held at the disposal of the Beneficiary.»», « In this case, buyer's Bank has not acted in accordance with the last - mentioned provision, which has been followed generally in international banking practice.».

147. Κεραμέας, Ζητήματα κατάπτωσης εγγυητικών επιστολών, ΕπισκΕΔ, (1998), 14. Άλλωστε, η σιωπή δεν έχει κάποιο δικαιοπρακτικό αποτέλεσμα, πέραν των περιπτώσεων όπου ο νομοθέτης το προβλέπει ρητά όπως στις περιπτώσεις των ΑΚ 476, 564, 650, 1850, βλ. Γεωργιάδης, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, (2012), 416.

148. Έτσι και ο Ψυχομάνης, Περί καταχρηστικής καταπτώσεως ή εξαναγκασμού σε παράταση της ισχύος εγγυητικών επιστολών, Αρμ., (2005), 1001.

149. Ελευθεριάδης (2002), 49.

οφειλέτη να το διορθώσει. Εδώ είναι προφανές ότι ο ασφαλιζόμενος κίνδυνος έχει επέλθει αλλά ο λήπτης αρκείται και στη δήλωση παράτασης. Συμπερασματικά, θεωρούμε ότι η εξυπηρέτηση του εξασφαλιστικού σκοπού της επιστολής δεν είναι δυνατό ή επιθυμητό να εξικνούνται μέχρι το σημείο του να δημιουργεί επιπλοκές στη σχέση που καλείται να εξυπηρετήσει, ειδικά από την στιγμή που τα ίδια τα μέρη επιθυμούν να αποφύγουν τις εν λόγω επιπλοκές.

Με βάση την ως άνω ανάλυση, διαπιστώνουμε ότι οι συντάκτες των ΟΚΕΕΠΖ έλαβαν υπόψη τους ότι η αρνητική στάση απέναντι στη δήλωση παράτασης είναι προβληματική στα «άκρα όρια» της. Για τον λόγο αυτό, το αρ. 23 παρ. α, προέβλεπε ότι μία τέτοια δήλωση δεν καθιστά άκυρο το αίτημα, αλλά η παράταση μπορεί να δοθεί μόνο για τριάντα ημερολογιακές ημέρες, με το πέρας των οποίων η τράπεζα (πρωτεγγυήτρια ή μη) είναι δυνατόν να πληρώσει χωρίς άλλη διατύπωση¹⁵⁰. Περαιτέρω η έκδοση των ISP98 προέβλεπε ότι σε περίπτωση όπου, ένεκα ανωτέρας βίας ή μη εργάσιμης ημέρας, η τράπεζα αδυνατεί να εξυπηρετήσει τον λήπτη την τριακοστή ημερολογιακή ημέρα, αυτή θα μετράται κατά την επόμενη εργάσιμη ημέρα όπου η τράπεζα είναι σε θέση να παράσχει υπηρεσίες¹⁵¹. Επομένως, οι ΟΚΕΕΠΖ τέμνουν ορθά ως προς την εξυπηρέτηση της σχέσης αξίας το ζήτημα. Πάντως, το γεγονός ότι το εθνικό δίκαιο δεν έχει παγιωμένη αντίληψη σχετικά ενδέχεται να δημιουργήσει επιπλοκές από την εφαρμογή των Κανόνων στο άμεσο μέλλον.

2.4.8. Λήξη της εγγυητικής επιστολής, διάρκεια και παραγραφή (αρ. 25 παρ. β ΟΚΕΕΠΖ)

Η πρόβλεψη των ΟΚΕΕΠΖ είναι ότι η εγγυητική επιστολή λήγει όταν παρέλθει το χρονικό όριο εντός του οποίου παράγει το εξασφαλιστικό της αποτέλεσμα (χρόνος λήξης), το οποίο κατά κανόνα ταυτίζεται με το χρονικό σημείο εντός του οποίου πρέπει να έχει εκπληρωθεί η ασφαλιζόμενη απαίτηση και όταν το ποσό της έχει μηδενιστεί, περίπτωση συνήθης στις εγγυητικές επιστολές προκαταβολών (βλ. παραπάνω). Επιπλέον, υπάρχει και η δυνατότητα ο λήπτης να απαλλάξει με ενυπόγραφη δήλωση του την εκδότρια από την υποχρέωση καταβολής¹⁵². Στην σπάνια δε, περίπτωση όπου δεν έχει συμφωνηθεί διάρκεια, ισχύει η τριετής από την ημερομηνία έκδοσης της επιστολής. Ακόμη, η δυνατότητα παράτασης της ισχύος της εγγυητικής επιστολής πρέπει να προβλέπεται ρητά, όπως έκρινε η *African Company v. European Company, Award, CRCICA Case No. 491994/1996*, η οποία αρνήθηκε τη δυνατότητα παράτασης ισχύος της εγγυητικής επιστολής, απλά επειδή είχε ήδη παραταθεί στο παρελθόν με πρωτοβουλία της εργοδότης

150. Christoph, The URDG Revision, http://www.lamy-associes.com/fichiers/publi/164_1.pdf, 21.

151. Credit Suisse (επιμ.), Bank Guarantees, https://www.credit-suisse.com/forms/ch/unternehmen/kmugrossunternehmen/doc/bankgarantie_handbuch_2514114_en.pdf, 29.

152. Από την στιγμή δε, που το ποσό θα είναι απαιτητό και δεν θα υπάρχει απλή προσδοκία δικαιώματος (όπως στο πρό της κατάπτωσης διάστημα), η εν λόγω συμφωνία θα συνιστά ουσιαστικά άφεση χρέους κατά τα οριζόμενα στην ΑΚ 454.

επιχείρησης¹⁵³. Απεναντίας, αξιολογώντας τη σιωπή των ΟΚΕΕΠΖ 458 επί του θέματος, το Διαιτητικό Δικαστήριο του Καίρου θεώρησε πιο πρόσφορη την έκδοση νέας εγγυητικής επιστολής παρά την παράταση ισχύος της ήδη εκδοθείσας¹⁵⁴.

Στο ζήτημα της λήξης της επιστολής δεν παρατηρείται κάποια ασυμφωνία με το εθνικό δίκαιο. Βέβαια, το εθνικό δίκαιο αναγνωρίζει περισσότερους τρόπους λήξης. Επιγραμματικά αναφέρουμε ότι η λήξη επέρχεται και με επιστροφή του σώματος της επιστολής όταν αυτή είναι αόριστης διάρκειας και έχει ισχύ μέχρι την επιστροφή της¹⁵⁵. Επίσης, ο ασφαλιζόμενος κίνδυνος πρέπει, κατά την κρατούσα αντίληψη, να έχει επισυμβεί εντός του χρόνου διάρκειας της επιστολής, όπως επιβάλλει ο οικονομικός σκοπός του θεσμού και ο αυστηρός και τυπικός χαρακτήρας που διαπνέει τη σύμβαση¹⁵⁶. Ενδεχομένως ασυμφωνίες να προκύψουν εξαιτίας της άποψης μερίδας της νομολογίας για ανάλογη εφαρμογή της ΑΚ 866. Συγκεκριμένα, έχει γίνει δεκτό¹⁵⁷ ότι για την απελευθέρωση της εκδότριας πρέπει εντός μήνα από την λήξη της επιστολής, ο λήπτης να μην έχει επιδιώξει δικαστικά την είσπραξη του ποσού. Μία τέτοια παραδοχή θέτει εκποδών την ανάγκη ασφάλειας και τυπικότητας της εγγυητικής επιστολής την οποία επιθυμούν τα μέρη, ενώ καθιστά προβληματική την εφαρμογή του αρ.25. Για τους λόγους αυτούς, θεωρούμε πιο πρόσφορη τη θέση της θεωρίας περί μη εφαρμογής της ΑΚ 866, ως αντίθετης στον οικονομικό σκοπό του θεσμού¹⁵⁸. Τέλος, αναμενόμενο είναι οι ΟΚΕΕΠΖ να μην προβλέπουν τίποτα σχετικό με ζητήματα παραγραφής, παρά να θέτουν ένα πλαίσιο για τα τεχνικά ζητήματα λειτουργίας της εγγυητικής επιστολής. Αυτό καθώς, όπως γνωρίζουν και τα μέλη της Τραπεζικής Επιτροπής οι διατάξεις περί παραγραφών παράγουν αναγκαστικό δίκαιο (*jus cogens*) και δεν χωρεί παρέκκλιση από αυτές με συμφωνία των μερών. Έτσι, στην περίπτωση της εγγυητικής επιστολής ισχύει η εικοσαετής παραγραφή (ΑΚ 249) από το χρονικό σημείο όπου έγινε απαιτητό το ποσό της επιστολής¹⁵⁹.

---

153. «Moreover, the fact that a contractor has previously allowed extensions of the letter of guarantee does not per se create a right for the owner to expect a third extension. The contractor is under no obligation to extend it and it is unlikely that retaining the letter of guarantee involves the same costs for the principal.»

154. «Nevertheless, it was expected from the Respondent, an experienced contractor to try to resolve the question of the guarantee, if not by having agreed to the extension, then to have proposed its replacement by another letter of guarantee of a reduce amount, in order to avoid any risk of abrupt interruption of the project. The Respondent had remained indifferent to the request of the Claimant which was not entirely inconceivable in the circumstances.»

155. Η εν λόγω δυνατότητα θα πρέπει να προβλέπεται στο κείμενο της σύμβασης, καθώς η εγγυητική επιστολή δεν έχει αξιογραφικό χαρακτήρα ώστε να θεωρηθεί κάτι τέτοιο αυτονόητο, βλ. Γκούσκου, (1995), 117, ΕφΑθ 4777/2001.

156. Δημητριάδης (1992), 51.

157. ΟΛΑΠ 10/1992, ΑΠ 593/1989, 210/1993, 48/1996.

158. Ψυχομάνης, Ζητήματα Εγγυητικών Επιστολών, ΝοΒ, (1994), 620·Γκούσκου (1995), 90, η οποία δεν αρνείται όμως τη δυνατότητα ρητής συμφωνίας περί εφαρμογής της ΑΚ 866 στη σύμβαση.

159. Αυτό καθώς η διάταξη της ΑΚ 249, όταν αναφέρει στο λεκτικό της «εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά», εννοεί τις περιπτώσεις εκείνες όπου κάποια ειδικότερη διάταξη επί παραγραφών αποκλείει την γενική εικοσαετή παραγραφή, βλ. Τριάντος, Αιρέσεις, προθεσμίες, παραγραφή, (1998), 165. Επομένως εδώ δεν υπάρχει περιθώριο για διαφορετική συμφωνία των μερών αλλά μόνο για εφαρμογή της αρχής «*lex specialis derogate legi generali*».

2.5. Ζητήματα περιορισμού της ευθύνης των πιστωτικών ιδρυμάτων

Σε ό,τι αφορά την εν λόγω υποκατηγορία, μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι διατάξεις για την ανωτέρα βία (αρ.26 ΟΚΕΕΠΖ), καθώς και την απαλλαγή από την ευθύνη για πράξεις τρίτων (αρ.29 ΟΚΕΕΠΖ), οι οποίοι κατά κανόνα είναι οι ανταποκρίτρες τράπεζες που εμπλέκονται σε μία διεθνή συναλλαγή.

2.5.1. Η οριοθέτηση της ανωτέρας βίας (αρ. 26, παρ. α ΟΚΕΕΠΖ)

Το αρ. 26 λειτουργεί σε διπλή κατεύθυνση. Αφενός δίνει έναν ορισμό της έννοιας της ανωτέρας βίας και των πραγματικών περιστατικών που αυτή περικλείει, αφετέρου αναφέρεται στα τεχνικά ζητήματα και τις πρακτικές συνέπειες που συνεπάγεται η επέλευση ενός τέτοιου συμβάντος. Έτσι, οι συντάκτες προβαίνουν πρώτα σε μία ενδεικτική απαρίθμηση συμβάντων που εμπίπτουν στην εν λόγω έννοια, εντάσσοντας εδώ θεομηνίες, αναταραχές, πολιτικές εξεγέρσεις, επαναστάσεις, πολέμους ή και τρομοκρατικές ενέργειες. Εκτός της εν λόγω ενδεικτικής απαρίθμησης, ενδιαφέρον παρουσιάζει το γενικό κριτήριο που τίθεται ώστε ένα συμβάν, καίτοι δεν ανήκει στα παραπάνω, να θεωρείται συμβάν ανωτέρας βίας. Το κριτήριο αυτό είναι το γεγονός να κείται εκτός της σφαίρας ελέγχου της εκδότριας και (σωρευτικά) να εμποδίζει την διενέργεια των, σχετικών με τις εγγυητικές επιστολές, εργασιών. Η εισαγωγή αυτού του γενικού κριτηρίου εισάγει και το σημαντικό στοιχείο της σφαίρας ελέγχου των τραπεζών. Όπως αναφέραμε και παραπάνω, η ερμηνεία του όρου «σφαίρα ελέγχου» μπορεί να βοηθήσει στο να αντιληφθούμε με ποια θεωρία περί ανωτέρας βίας του εθνικού δικαίου συντάσσεται το αρ.26, την υποκειμενική ή την αντικειμενική. Αυτό θα φανεί επίσης ιδιαίτερα επιβοηθητικό για να απαντήσουμε στο ερώτημα αν εντάσσονται στην έννοια της ανωτέρας βίας περιστατικά όπως οι απεργίες, οι οποίες δεν αναφέρονται εδώ ρητά, και οι οποίες είναι πιο συχνές στην πρακτική.

Έχει διατυπωθεί η άποψη¹⁶⁰ ότι η σφαίρα ελέγχου της τράπεζας είναι ένα πραγματικό ζήτημα και μπορεί να διαπιστωθεί εξετάζοντας την αντικειμενική δυνατότητα της τράπεζας να επηρεάσει το συγκεκριμένο συμβάν. Κατά αυτό αντιδιαστέλλεται από την σφαίρα αρμοδιότητας, η οποία αφορά τη βούληση του νομικού προσώπου της τράπεζας, βάσει του καταστατικού της και του εφαρμοστέου δικαίου, να αποτρέψει το συγκεκριμένο γεγονός. Η σφαίρα αρμοδιότητας είναι συνεπώς, θεωρητική έννοια, καθώς αφορά τα νόμιμα πλαίσια δράσης της τράπεζας, εκτός των οποίων δρα πέραν της αρμοδιότητας που της αναγνωρίζει το δίκαιο και το καταστατικό της. Σύμφωνα με την ως άνω ανάλυση, το αν οι απεργίες αποτελούν ή όχι περιστατικό ανωτέρας βίας είναι ζήτημα που πρέπει να κριθεί ad hoc κάθε φορά. Αυτό διότι δεν μπορούμε να γνωρίζουμε με απόλυτη ασφάλεια εκ των προτέρων αν η τράπεζα είναι σε θέση να εμποδίσει μία (νόμιμη) απεργία με γνώμονα τη συνέχιση των εργασιών της.

---

160. Αιγυπτιάδης (2002), 74.

2.5.2. Απαλλαγή ευθύνης για πράξεις τρίτων (αρ. 29 ΟΚΕΕΠΖ)

Η διάταξη αυτή παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον εντοπισμό της ευθύνης από πταίσμα της ανταποκρίτριας τράπεζας. Το κρίσιμο σημείο είναι ότι επιρρίπτει κάθε ευθύνη για όλα τα πταίσματα των ανταποκριτών στον οφειλέτη-πελάτη της εκδότριας. Αυτή η πρόβλεψη δείχνει ακραία ευνοϊκή για την εκδότρια, δεδομένου ότι θέτει εκποδών την πιθανότητα της να ευθύνεται για κάποιο πταίσμα το οποίο ενδεχομένως να προκάλεσε με πράξεις ή παραλείψεις της. Οι δύο βασικές κατηγορίες πταισμάτων της ανταποκρίτριας για τις οποίες τίθεται ζήτημα για το αν θα έπρεπε να ευθύνεται η εκδότρια, είναι το πταίσμα για την εκλογή της ανταποκρίτριας (*culpa in eligendo*) και το πταίσμα για την παροχή οδηγιών στην ανταποκρίτρια σχετικά με την εκτέλεση της εντολής (*culpa in instruendo*)¹⁶¹. Επομένως, στη διαλεκτική σχέση των ΟΚΕΕΠΖ με το εθνικό δίκαιο, το σημαντικό προς εξέταση είναι αν η απαλλαγή και από τις δύο κατηγορίες πταισμάτων είναι σύμφωνη με τις διατάξεις που διέπουν τη σχέση κάλυψης.

Η απαλλαγή από την *culpa in eligendo*: μία ρήτρα απαλλαγής από την ευθύνη αναφορικά με την εκλογή ανταποκριτή έχει νόημα όταν το πταίσμα του ανταποκριτή είναι τέτοιο που μπορεί να αποδοθεί στην απειρία του και στην έλλειψη τεχνογνωσίας σχετικά με τον χειρισμό της εγγυητικής επιστολής. Στην περίπτωση αυτή, θα εφαρμοστούν οι διατάξεις των ΑΚ 713 επ. περί εντολής, συγκεκριμένα η ΑΚ 716 παρ.2 η οποία προβλέπει το πταίσμα περί εκλογής ως λόγο ευθύνης που δεν δύναται να περιοριστεί με ρήτρα απαλλαγής, όπως εν προκειμένω η ρήτρα του αρ. 29. Έτσι, η εν λόγω ρήτρα δείχνει εκ πρώτης όψεως προβληματική σε σύγκριση με τις διατάξεις περί εντολής, οι οποίες δεν επιτρέπουν απόκλιση. Περαιτέρω, ανάλογα με τον τρόπο διαμεσολάβησης της ανταποκρίτριας θα πρέπει να διακρίνουμε αν η ανταποκρίτρια αναλαμβάνει απλά να κοινοποιήσει την έκδοση της επιστολής ή αναλαμβάνει πρόσθετα και την υποχρέωση να πληρώσει. Στην πρώτη περίπτωση, θα καλείται σε εφαρμογή η ΑΚ 334, καθώς η ανταποκρίτρια δεν είναι υποκατάστατη της εκδότριας αλλά βοηθός εκπλήρωσης υπό στενή έννοια. Η διαφοροποίηση έγκειται στο ότι, αναλαμβάνοντας την υποχρέωση κοινοποίησης μόνο, η ανταποκρίτρια επωμίζεται μία παρεπόμενη και δευτερεύουσα υποχρέωση στα πλαίσια της λειτουργίας της εγγυητικής επιστολής, σε αντίθεση με την υποκατάσταση της ΑΚ 715, όπου η ανταποκρίτρια αντικαθιστά την εκδότρια στην εκπλήρωση της κύριας παροχής, αφού αναλαμβάνει να πληρώσει η ίδια το ποσό της επιστολής έναντι κάποιας (διατραπεζικής) εξασφάλισης¹⁶². Επομένως, στην περίπτωση όπου η ανταποκρίτρια αναλαμβάνει και να πληρώσει την επιστολή, η ειδικότερη διάταξη της ΑΚ 716 παρ.2 εκτοπίζει αυτή της ΑΚ 334 βάσει της αρχής «*lex specialis derogat legi generali*».

¹⁶¹. Γκούσκου (1995), 141.

¹⁶². Ανδρουλάκης/ Μπέης/ Σταθόπουλος, Η διάκριση μεταξύ πρόσκτησης (ΑΚ 334) και υποκατάστασης κατά την εκπλήρωση της εντολής (ΑΚ 715, 716) ως αναιρετικός λόγος, Δίκη, (1994), 399, ΟΛΑΠ 25/1995, ΑΠ 555/1999, Εφ Πειρ 716/1993 οι οποίες κάνουν λόγο για υποκατάσταση όταν έχουμε αυτοτελή και υπεύθυνη ανάληψη της υπόθεσης εκ μέρους της ανταποκρίτριας και για πρόσκτηση κατά ΑΚ 334 όταν η εκδότρια (εν προκειμένω πίστωσης έναντι εγγράφων) διατηρεί η ίδια την πλήρη ευθύνη για την οργάνωση και διεκπεραίωση της τραπεζικής εργασίας, ενώ η ανταποκρίτρια αναλαμβάνει απλά μία δευτερεύουσα υποχρέωση στα πλαίσια της σύμβασης μεταξύ τους.

Συνεπώς, σε αμιγώς θεωρητικό επίπεδο, η παραδοχή ότι δεν είναι δυνατός ο αποκλεισμός από την ευθύνη της εκδότριας για την εκλογή ανταποκριτή δείχνει να προκύπτει κατά τρόπο λογικό. Εντούτοις, το εν λόγω συμπέρασμα δεν είναι, κατά την άποψη μας, απόλυτα ακριβές. Συγκεκριμένα, θεωρώντας τη σχέση των μερών υπό το πρίσμα του υποσυστήματος δικαίου των ΑΚ 713 επ. διαπιστώνουμε ότι η ευθύνη για την *culpa in eligendo* δεν μπορεί πράγματι να αποκλειστεί *a priori*. Όμως σε πρακτικό επίπεδο η έγερση σχετικών αξιώσεων από τον ζημιωθέντα θα ήταν χωρίς αντίκρισμα. Αυτό διότι κάθε εκδότρια κατά κανόνα ενημερώνει τον αντισυμβαλλόμενο της για την ανταποκρίτρια με την οποία σκοπεύει να συνεργαστεί, με συνέπεια αυτός να έχει την δυνατότητα εφόσον το επιθυμεί να διατυπώσει την αντίθεση του στην εκλογή της συγκεκριμένης ανταποκρίτριας¹⁶³ ή να επιλέξει μία άλλη. Η πρακτική αυτή των τραπεζών δείχνει να είναι απόλυτα σύμφωνη με την ΠΔ/ΤΕ 2501/2002, η οποία εξειδικεύει τις υποχρεώσεις πληροφόρησης των συναλλασσομένων από τα πιστωτικά ιδρύματα¹⁶⁴. Συνεπώς, ο αποκλεισμός της εν λόγω ευθύνης με το αρ.29 των ΟΚΕΕΠΖ δείχνει θεωρητικά προβληματικός από τη σκοπιά του εθνικού δικαίου, αλλά το πρόσχωμα αυτό είναι δυνατόν να ξεπεραστεί από μέρους της εκδότριας με τον τρόπο που αναφέρθηκε.

Η απαλλαγή από την *culpa in instruendo*: αναφορικά με τις οδηγίες που λαμβάνει η ανταποκρίτρια από την εκδότρια, ζήτημα ευθύνης της εκδότριας γεννάται είτε επειδή η ανταποκρίτρια αμέλησε πλήρως να συμμορφωθεί με τις οδηγίες της εντολέως της, είτε επειδή συμμορφώθηκε μεν, πλην όμως εκτέλεσε πλημμελώς τις εργασίες που της ανατέθηκαν. Από την στιγμή που το αρ. 29 δεν προβαίνει σε διαχωρισμό, θεωρούμε πως η απαλλαγή από την ευθύνη καταλαμβάνει και τις δύο περιπτώσεις· άλλωστε, η πλημμελής εκπλήρωση των υποχρεώσεων της ανταποκρίτριας είναι έλασσον σε σχέση με το μείζον, δηλαδή την πλήρη αθέτηση της υποχρέωσης συμμόρφωσης με τις οδηγίες της εκδότριας. Εν προκειμένω, η παραίτηση εκ μέρους του αντισυμβαλλόμενου από την έγερση σχετικής ένστασης είναι προβληματική υπό το πρίσμα της ΑΚ 716 παρ.2, αν πρόκειται για υποκατάσταση της ανταποκρίτριας στα καθήκοντα της εκδότριας και υπό το πρίσμα της ΑΚ 334 αν πρόκειται για πρόσκτηση, οπότε η ανταποκρίτρια αναλαμβάνει απλά να κοινοποιήσει την έκδοση της επιστολής στον λήπτη (λειτουργεί ως *avisbank*), ήτοι διεκπεραιώνει μία δευτερεύουσα υποχρέωση σε σχέση με την κύρια παροχή.

Σαφή εξαίρεση στο εν λόγω πόρισμα καθιερώνει η περίπτωση όπου η εκδότρια ενήργησε με κακή πίστη απέναντι στον πελάτη της (αρ. 30 ΟΚΕΕΠΖ). Αυτό είναι προφανές και υπό το πρίσμα του

---

163. Έτσι και η ΑΠ 217/1924. Πάντως, στην σπάνια περίπτωση όπου μία ανταποκρίτρια είναι η μοναδική καταρτισμένη που υπάρχει σε ένα κράτος για την εν λόγω εργασία, ή η εκδότρια δεν έχει η ίδια υποκατάστημα στο εν λόγω κράτος, τότε έχει κριθεί ορθά ότι η εκδότρια δεν ευθύνεται για το πταίσμα εκλογής ή οδηγιών που έδωσε με καλή πίστη στην ανταποκρίτρια της, βλ. ΕφΑθ 3591/1987.

164. http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/%CE%A0%CE%94.%CE%A4%CE%95_2501-31.10.2002_%CE%95%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CF%81%CF%89%CF%83%CE%B7%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CF%83%CF%83%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD%20%CE%BC%CE%B5%20%CF%84%CE%B1%20%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC%20%CE%B9%CE%B4%CF%81%CF%8D%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1.pdf

εθνικού δικαίου. Η ΑΚ 288, που εισάγει την αρχή της καλής πίστης είναι διάταξη της ουσιαστικής δημόσιας τάξης¹⁶⁵ από την οποία δεν χωρεί παραίτηση, καθώς οι ακραία κακόπιστες και αντισυναλλακτικές συμπεριφορές είναι αποδοκιμαστές σε κάθε περίπτωση.

2.6. Μεταβίβαση της εγγυητικής επιστολής και εκχώρηση του προϊόντος (αρ. 33 ΟΚΕΕΠΖ)

Η δυνατότητα μεταβίβασης της ίδιας της εγγυητικής επιστολής στο κείμενο των ΟΚΕΕΠΖ (αρ.33 παρ. α), αντιδιαστέλλεται στην δυνατότητα μεταβίβασης του προϊόντος της ίδιας επιστολής (αρ.33 παρ. ζ), το οποίο συνίσταται στην εκχώρηση της απαίτησης καταβολής του ποσού (ΑΚ 455 επ.). Έτσι, η εγγυητική επιστολή καθεαυτή είναι δυνατόν να μεταβιβαστεί ανεξάρτητα από την σχέση την οποία εξασφαλίζει μόνο όταν έχει οριστεί ρητά στο κείμενο της ως τέτοια (με την προσθήκη της ρήτρας transferable), με συνέπεια όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να έχουν λάβει γνώση σχετικά. Η μεταβίβαση της ίδιας της εγγυητικής επιστολής ανεξάρτητα από την σχέση αξίας είναι συνεπής προς τον αυτόνομο χαρακτήρα της σύμβασης, το οποίο εντούτοις δεν αναφέρεται στο λεκτικό του αρ.33, καθώς προκύπτει από την ανάγνωση του αρ.5.

Οι συντάκτες των ΟΚΕΕΠΖ ήταν δικαιολογημένα δύσπιστοι αναφορικά με την δυνατότητα μεταβίβασης της εγγυητικής επιστολής πριν την κατάπτωση, οπότε και υπάρχει απλή προσδοκία δικαιώματος. Αυτό διότι, σε περίπτωση κατά την οποία η εκδότρια κατέβαλε στον εκδοχέα μετά την κατάπτωση της επιστολής, θα ήταν δύσκολο για τον οφειλέτη να στραφεί εναντίον του και να αναζητήσει τα όσα καταβλήθηκαν, με συνέπεια να χειροτερεύει αδικαιολόγητα η θέση του¹⁶⁶. Η πρόβλεψη της συναίνεσης όλων των μερών για την μεταβίβαση προτού αυτή τελεστεί, αυτή την εξέλιξη επιχειρεί να θεραπεύσει. Το ζήτημα της μεταβίβασης έχει απασχολήσει και το Διαιτητικό Δικαστήριο του Επιμελητηρίου. Στην *Credit Insurer v. Bank, ICC Case 9427/1998*¹⁶⁷, η εκδότρια, προκειμένου να αποφύγει τις δυσάρεστες συνέπειες από την πτώχευση του εντολέα της, έσπευσε να εκχωρήσει τη σχέση στον εθνικό οργανισμό εξασφάλισης εξαγωγικών πιστώσεων, ο οποίος υποκατέστησε την εκδότρια στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, από τη στιγμή που πριν την εκχώρηση είχε προηγηθεί η συναίνεση του οφειλέτη, η μεταβίβαση είναι έγκυρη (έτσι και το αρ. 33 παρ. δ, σημ. ι ΟΚΕΕΠΖ). Περαιτέρω διαχώρισε την μεταβίβαση της σχέσης από την περίπτωση της μεταβίβασης του προϊόντος¹⁶⁸.

165. Δούβλης (1998), 210·Λιακόπουλος, Εγγυητική επιστολή υπέρ οφειλής εις ολόκληρον (κοινοπραξίας), ΔΕΕ, (1995), 366, ΑΠ 195/2010, 669/2011.

166. βλ. όμως και Καραγκουνίδης, Ζητήματα ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου από την αυτοτέλεια της τραπεζικής εγγυητικής επιστολής, ΕπισκεΔ, (2002), 383.

167. [http://www.kluwarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=ipn24795&query=AND\(content%3A%22first%22,content%3A%22demand%22,content%3A%22guarantees%22\)](http://www.kluwarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=ipn24795&query=AND(content%3A%22first%22,content%3A%22demand%22,content%3A%22guarantees%22))

168. Σκέψη 27, «The arbitral tribunal decides, in conclusion, that in so far as the present issue is concerned, there has been a valid claim presented by the beneficiary supplier's Bank....ICC Uniform Rules for Demand Guarantees provides that "a demand under a guarantee is not assignable unless expressly stated in the Guarantee or in amendment thereto", paragraph 2 provides that this Article "shall not, however, affect the Beneficiary's right to assign any proceeds to which he may be, or may become, entitled under the Guarantee".»

Το εθνικό δίκαιο δείχνει απόλυτα εναρμονισμένο με την αντίληψη του αρ.33 ΟΚΕΕΠΖ. Η μεταβίβαση της επιστολής προβλέπεται, κατά κρατούσα άποψη, μόνο κατόπιν ρητής συναίνεσης των μερών¹⁶⁹, ενώ το προϊόν της επιστολής, ήτοι η απαίτηση προς είσπραξη αυτή καθεαυτή μπορεί να μεταβιβαστεί οποτεδήποτε, από την στιγμή που η αναβλητική αίρεση της κατάπτωσης έχει πληρωθεί και υφίσταται ληξιπρόθεσμη απαίτηση¹⁷⁰. Τέλος, στην δυνατότητα συμμεταβίβασης της εγγυητικής επιστολής και της απαίτησης από την σχέση αξίας, το εθνικό δίκαιο, όπως και το αρ.33 ΟΚΕΕΠΖ, απαντά αρνητικά. Ο λόγος είναι ότι η αυτόνομη φύση της εγγυητικής επιστολής αποκλείει την εφαρμογή του ΑΚ 458, σε αντίθεση με τα ισχύοντα στην, παρεπόμενου χαρακτήρα, εγγύηση¹⁷¹.

2.7. Εφαρμοστέο δίκαιο και διεθνής δικαιοδοσία (αρ. 34-35 ΟΚΕΕΠΖ)

Οι ΟΚΕΕΠΖ προκρίνουν ως εφαρμοστέο δίκαιο το δίκαιο του τόπου όπου έχει κατάστημα ή γραφείο η εκδότρια τράπεζα. Έτσι, εφαρμοστέα κρίνεται σε κάθε περίπτωση η *lex bancae* καθώς τα μέρη την όρισαν ως εφαρμοστέα συνομολογώντας το στην σύμβαση. Ομοίως, κατά τη Σύμβαση της Ρώμης, εφαρμοστέο θα είναι το δίκαιο του κράτους όπου έχει την κατοικία ή την εγκατάσταση του το μέρος που οφείλει την χαρακτηριστική παροχή¹⁷², ήτοι την έκδοση της εγγυητικής επιστολής (αρ.4 παρ.1). Σε περίπτωση κατά την οποία δεν εφαρμόζεται η Σύμβαση της Ρώμης, σύμφωνα με την ΑΚ 25, εφαρμοστέο είναι επίσης το δίκαιο που αρμόζει στη σύμβαση με βάση όλες τις ειδικές συνθήκες, το οποίο είναι το δίκαιο του τόπου εγκατάστασης της εκδότριας (*lex sedis*)¹⁷³.

Αναφορικά με την διεθνή δικαιοδοσία, εφαρμοστέο είναι επίσης το δίκαιο του τόπου εγκατάστασης της εκδότριας (αρ. 35 παρ. α). Η ρύθμιση του αρ.35 πρέπει να εκληφθεί, σύμφωνα με εμάς, ως ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας και να ισχύσει ως τέτοια. Σε κάθε περίπτωση, το εθνικό δίκαιο αναγνωρίζει ως αρμόδια τα δικαστήρια του κράτους εγκατάστασης της εκδότριας, καθώς η παροχή έχει συμφωνηθεί (αρ. 20 παρ. γ ΟΚΕΕΠΖ) να εκπληρωθεί στον τόπο εγκατάστασης της εκδότριας, με συνέπεια, κατά τη Σύμβαση των Βρυξελλών να είναι αρμόδια τα δικαστήρια του κράτους εγκατάστασης της εκδότριας επίσης (αρ. 5)¹⁷⁴. Επιπλέον, λόγω του ότι η παροχή έχει συμφωνηθεί εκπληρωτέα στα γραφεία της εκδότριας, σε περίπτωση κατά την οποία δεν εφαρμόζεται η Σύμβαση των Βρυξελλών, αρμόδια είναι επίσης τα δικαστήρια του κράτους εγκατάστασης της εκδότριας.

---

169. Γκούσκου (1995), 92.

170. Ψυχομάνης, Ζητήματα Εγγυητικών Επιστολών, ΝοΒ, (1994), 618, αντ. ο Δημητριάδης (1992), 83, καθώς και ο Χελιδόνης (2012), 158 ο οποίος κάνει λόγο για νομική αίρεση (*conditio juris*), βλ. ΕφΑθ 3791/1987, ΠΠρΘεσ 169/1986.

171. Θεμελή (1999), 91.

172. Βρέλλης, Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, (2008), 197.

173. Γεωργιάδης, Η εξασφάλιση των πιστώσεων, (2008), 187.

174. Βρέλλης (2008), 371.

2.8. Οι δυνατότητες αποτροπής της κατάπτωσης

Η απουσία από την κωδικοποίηση των ΟΚΕΕΠΖ διατάξεων σχετικά με τις περιπτώσεις όπου είναι δυνατόν, κατ' εξαίρεση από την αρχή της αυτονομίας, να αποτραπεί η κατάπτωση ή η είσπραξη του ποσού της επιστολής είναι εμφανής. Το γεγονός ότι απουσιάζουν τέτοιες διατάξεις δεν σημαίνει ότι οι συντάκτες αγνοούν τις περιπτώσεις αυτές. Αντίθετα, η Τραπεζική Επιτροπή είναι βέβαιο ότι τις γνωρίζει, ενώ το ότι το Διαιτητικό Δικαστήριο έχει αντιμετωπίσει υποθέσεις προσωρινής δικαστικής προστασίας που αφορούν καταχρηστικά αιτήματα κατάπτωσης, αποδεικνύει ότι το Επιμελητήριο έχει πάρει θέση.

Η έλλειψη διατάξεων που να αποκρυσταλλώνουν την άποψη του Επιμελητηρίου σχετικά με την παρεμπόδιση είσπραξης επί καταχρηστικών αιτημάτων έχει να κάνει, σύμφωνα με εμάς, με τη συνειδητή επιλογή των συντακτών να μην αναμειχθούν με ένα ζήτημα το οποίο αφορά τις διατάξεις ουσιαστικής δημόσιας τάξης των εθνικών δικαίων. Έτσι, παρατηρώντας το εθνικό δίκαιο, θα διαπιστώσουμε ότι η ένσταση καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος αποτελεί την μόνη εξαίρεση στην αρχή της αυτονομίας. Αυτό συμβαίνει διότι εδράζεται στην ΑΚ 281, η οποία περιέχει κανόνα δημόσιας τάξης¹⁷⁵, την εφαρμογή του οποίου τα μέρη δεν είναι δυνατόν να αποκλείσουν. Στα αλλοδαπά δίκαια, παρατηρείται αντίστοιχα ότι η ένσταση της απατηλής συμπεριφοράς αποτελεί την μοναδική εξαίρεση από την αρχή της αυτονομίας, η οποία στηρίζεται στην γενική δικαιοκή αρχή «*fraus omnia corrumpit*», βάσει της οποίας κάθε ακραία κακόπιστη και αντισυναλλακτική συμπεριφορά είναι αποδοκιμαστέα σε κάθε περίπτωση από το δίκαιο¹⁷⁶.

Από τη στιγμή που η ερμηνεία των συγκεκριμένων αρχών επιφυλάσσεται για τα εκάστοτε εθνικά δικαστήρια, είναι κατανοητό ότι οι συντάκτες των ΟΚΕΕΠΖ δεν θέλησαν να θέσουν προδιατυπωμένα κριτήρια για τον εντοπισμό εξαιρέσεων από την αρχή της αυτονομίας, τα οποία θα κινδύνευαν να αναιρεθούν από τις, διαφοροποιούμενες ανά εφαρμοστέο δίκαιο, αποφάσεις που θα εκδίδονταν. Εντούτοις το Διαιτητικό Δικαστήριο έχει ασχοληθεί με τέτοιες υποθέσεις. Βέβαια, το κεκτημένο είναι περιορισμένο, καθώς τα καταχρηστικά αιτήματα που παρεμποδίζονται είναι ελάχιστα. Στην *Korean Companies v Egyptian Company, Interim Case, ICC Case No. 11651/2002*¹⁷⁷, το Δικαστήριο έκρινε επί αιτήματος προσωρινής δικαστικής προστασίας, όπου η αιτούσα (εργολήπτρια) προσέφυγε λόγω του ότι, όπως ανέφερε, η εργοδότης επιχείρησε την κατάπτωση καταχρηστικά, καίτοι οι συμβατικές υποχρεώσεις της από τη σύμβαση έργου είχαν τηρηθεί κανονικά και το έργο (ανέγερση εργοστασίου χάλυβα στην Αίγυπτο) ήταν σύμφωνο με τα όσα είχαν συνομολογηθεί. Λόγος ήταν, κατά την αιτούσα, η άντληση ρευστότητας μέσω του μηχανισμού της εγγυητικής επιστολής.

175. Λιακόπουλος, Εγγυητική επιστολή υπέρ οφειλής εις ολόκληρον (κοινοπραξίας) (γνωμ.), ΔΕΕ, (1995), 367· Παπανικολάου, Περί των ορίων της προστατευτικής παρεμβάσεως του δικαστή στη σύμβαση, (1991), 166· Λαδός, (1990), 49, ΑΠ 31/1993, 1176/1993, ΜΠρΒερ 271/1995.

176. Έλκει την καταγωγή της από την ένσταση γενικού δόλου η οποία αποτελεί κατάλοιπο του ρωμαϊκού δικαίου, βλ. Μάρκου (1997), 106.

177. [http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=KLI-KA-1102287-n&query=AND\(content%3A%22korean%22,content%3A%22companies%22\)](http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=KLI-KA-1102287-n&query=AND(content%3A%22korean%22,content%3A%22companies%22))

Το Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα προσωρινής δικαστικής προστασίας με τη συλλογιστική ότι η καταχρηστικότητα του αιτήματος δεν ήταν επαρκώς αποδεδειγμένη. Σε αυτή την κατεύθυνση χρησιμοποιήθηκαν τα πορίσματα προηγούμενων διαδικασιών ενώπιον των αμερικανικών και αιγυπτιακών δικαστηρίων οι οποίες αφορούσαν τη σχέση αξίας. Εντούτοις, από πουθενά δεν προέκυψε με σαφήνεια και πιθανολόγηση που να προσεγγίζει τη βεβαιότητα¹⁷⁸, το αν το έργο είχε εκτελεστεί προσηκόντως ή όχι. Συνεπώς, το Δικαστήριο απαίτησε η απάτη να είναι προφανής και ευαπόδεικτη, προκρίνοντας μάλιστα ως αποδεικτικά μέσα έγγραφα που αποδεικνύουν την καταχρηστικότητα του αιτήματος κατά τρόπο αδιαμφισβήτητο (χωρίς αυτό να σημαίνει ότι απέρριψε θεωρητικά οποιοδήποτε άλλο μέσο πληροί την προϋπόθεση της αδιαμφισβήτητης απόδειξης)¹⁷⁹. Άρα, η αίτηση έπρεπε να απορριφθεί γιατί αναγόταν στη σχέση αξίας, κατά τρόπο απαράδεκτο για την αυτόνομη φύση και την οικονομική λειτουργία του θεσμού, ήτοι την αποζημίωση με την επέλευση του κινδύνου, χωρίς αναγωγή στην βασική σχέση¹⁸⁰.

Με την εν λόγω απόφαση, το Δικαστήριο δείχνει να παίρνει σαφείς αποστάσεις στο θέμα της διάγνωσης των καταχρηστικών αιτημάτων από την παλαιότερη βρετανική νομολογία, στην οποία απαιτούνταν ο λήπτης όχι μόνο να διατυπώνει ένα αίτημα που υποκρύπτει απατηλή συμπεριφορά, αλλά να έχει μετάρχει στην απάτη ή να τη γνωρίζει¹⁸¹. Αυτή η θέση του Δικαστηρίου δείχνει λιγότερο αυστηρή για τον οφειλέτη, και εξυπηρετεί σύμφωνα με εμάς καλύτερα τον σκοπό του θεσμού, καθώς αρκείται στην αντικειμενική διάγνωση της καταχρηστικής συμπεριφοράς. Η εν λόγω διαπίστωση καταδεικνύει και τις ομοιότητες της θέσης του Επιμελητηρίου με την ΑΚ 281, όπου επίσης αρκεί απλώς η απόδειξη της καταχρηστικότητας, χωρίς να απαιτείται και η πλήρωση προϋποθέσεων που ανάγονται στο πρόσωπο του λήπτη (υποκειμενικές)¹⁸².

---

178. «Claimants have not presented proof for a clear case of fraud or manifest abuse{....}.As claimants have not proved fraud by clear evidence the application has to be rejected.»

179. «This follows from the principle of good faith{....}But fraud must be obvious and shown by documents and/or other means of clear proof.». Έτσι, το Δικαστήριο δείχνει να προσεγγίζει την ένσταση της απάτης αφαιρετικά, θεωρώντας ότι δεν υπάρχει αν δεν αποδειχθεί με βεβαιότητα το αντίθετο. Αυτή η θεώρηση δείχνει σύμφωνα με εμάς συνεπής στον εξαιρετικό χαρακτήρα που έχει η ένσταση. Αντίθετα, η εξαντλητική περιπτώσιολογία σχετικά με το τι συνιστά απατηλή συμπεριφορά δεν προσφέρει ιδιαίτερα στη λειτουργία του θεσμού, μάλλον το αντίθετο.

180. «Guarantees on the first demand are payable on mere request of the beneficiary without justification or contestation. Demand guarantees are like discounts. The beneficiary has only to state that the guaranteed risk has occurred. It is not necessary that the underlying facts have occurred. This is the situation under Egypt law and international usage as incorporated in the ICC Uniform Rules for Demand Guarantees».

181. Άξιος αναφοράς οι **United Trading Corporation SA v. Allied Arab Bank Ltd, Discount Records Ltd v. Barclay's Bank, Edward Owen Engineering Ltd v. Barclay's Bank**, οι οποίες εντούτοις αφορούσαν επιστολές καλής εκτέλεσης που είχαν εκδοθεί υπό τη μορφή των ανέκκλητων ενέγγυων πιστώσεων, βλ. Ο' Driscoll, Performance Bonds, Bankers Guarantees and the Mareva injunction, *Northwestern Journal of International Law and Business*, (1985), 384, <http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1201&context=njilb>

182. Πλέον, και η βρετανική νομολογία κλίνει προς την εν λόγω αντίληψη έχοντας εγκαταλείψει την συντηρητικότερη θέση της, βλ. τις **Standard Chartered Bank v. Pakistan National Shipping Corporation, Themehelp v. West, United City Merchants v. Royal Bank of Canada, Bridge, The Sale of Goods**, (1998), 256. Πάντως, σε ό,τι αφορά το εθνικό δίκαιο, η ένσταση της απάτης έχει περιεχόμενο σαφώς πιο περιορισμένο από αυτό της ένστασης καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος. Ορθά για εμάς, υποστηρίζει ο *Χρυσάνθης*, Η δικαστική απαγόρευση της είσπραξης εγγυητικής επιστολής και ενέγγυας πίστωσης στην

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Η ΕΝΕΓΓΥΑ ΠΙΣΤΩΣΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΛΗΡΩΜΗΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

3.1. Έννοια και οικονομική σημασία της τραπεζικής ενέγγυας πίστωσης

Η τραπεζική ενέγγυα πίστωση είναι η σύμβαση στην οποία ένα πιστωτικό ίδρυμα συμφωνεί με άλλον (τον οφειλέτη) να «ανοίξει» πίστωση υπέρ τρίτου (του δικαιούχου της πίστωσης) και να καταβάλλει στον δικαιούχο το ποσό της πίστωσης υπό τον όρο να του παραδώσει σειρά εγγράφων τα οποία έχουν προσυμφωνηθεί¹⁸³. Εν συνεχεία, αναλαμβάνει να παραδώσει στον οφειλέτη τα έγγραφα και να εισπράξει από αυτόν το ποσό της πίστωσης(αρ. 25 ν.δ 17-7/13-8-1923)¹⁸⁴. Συχνά, στο τριμερές αυτό πλέγμα σχέσεων, εμφολωρεί και ένα δεύτερο πιστωτικό ίδρυμα το οποίο αναλαμβάνει να μεσολαβήσει ανάμεσα στον δικαιούχο και το πρώτο πιστωτικό ίδρυμα είτε ως ανταποκριτής, είτε ευθυνόμενο αυτοτελώς για την έκδοση της πίστωσης και την πληρωμή του ποσού(βεβαιωμένη πίστωση). Λειτουργεί σε δύο στάδια¹⁸⁵: το εγγυοδοτικό, όπου ανοίγεται η πίστωση, και το χρηματοδοτικό, όπου καταβάλλεται το τίμημα στον δικαιούχο και το πιστωτικό ίδρυμα αναλαμβάνει τα έγγραφα, ώστε με τη σειρά του να ικανοποιηθεί από τον οφειλέτη. Η επιλογή του όρου «ενέγγυα πίστωση» δεν αποδίδει πιστά τη σύμβαση την οποία ρυθμίζει το νομοθετικό διάταγμα, διότι η λέξη «ενέγγυος», δημιουργεί την εντύπωση ότι το πιστωτικό ίδρυμα εξασφαλίζει τον πελάτη του ως εγγυητής¹⁸⁶. Στην πραγματικότητα, αποκτά ενέχυρο εκ του νόμου στα πράγματα τα οποία αναφέρονται στα φορτωτικά έγγραφα¹⁸⁷ (αρ. 25 παρ.2), για αυτό επελέγη ο όρος «ενέγγυα πίστωση»¹⁸⁸.

ημεδαπή και αλλοδαπή νομολογία, (1999), 16, ότι η ΑΚ 281 (όπως και η ΑΚ 288) οδηγεί δυνητικά σε περισσότερα ρήγματα της αρχής της αυτονομίας σε σχέση με την ένσταση της απάτης.

183. Βελέντζας, Τραπεζική διαμεσολάβηση προς εξασφάλιση απαιτήσεων, (1997), 80

184. Ψυχομάνης, Τραπεζικό Δίκαιο: Δίκαιο Τραπεζικών Συμβάσεων, (2008), 354, Λιακόπουλος, Γενικό εμπορικό δίκαιο : από την εμπορική πράξη στην εμπορική σύμβαση, (1998), 121

185. Θεμελή, Τραπεζική ενέγγυα πίστωση: σύμβαση πολλαπλότητας και περιπλοκότητας, (2003), 30

186. Βελέντζας, Τραπεζική Ενέγγυα Πίστωση: (πίστωση έναντι εγγραφών) : μετά την αναθεώρηση - τροποποίηση των ομοιόμορφων κανόνων και συνηθειών του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου (έκδοση 500/1993), (1995), 15

187. Μικρουλέα, Ζητήματα αστικής ευθύνης τραπεζών κατά τη διενέργεια πληρωμών και μεταφορά κεφαλαίων, (2007), 56. Αυτή μοιάζει και η πιο πειστική εξήγηση για την επιλογή του συγκεκριμένου όρου, καθώς ο γαλλικός όρος «credit confirmé» στην πιστή του μετάφραση σημαίνει «βεβαιωμένη πίστωση».

188. Ο ορισμός του ν.δ 17-7/18-3-1923 δεν δείχνει εύστοχος, καθώς περιορίζει τη δυνατότητα των μερών να διαπλάσσουν τη σύμβαση. Είναι σύνηθες άλλωστε στην πρακτική, το πιστωτικό ίδρυμα να αποδέχεται ή να πληρώνει συναλλαγματικές εκδόσεως του δικαιούχου (τραβηκτικές κατά τους ΟΚΣ 600) ή να εξουσιοδοτεί άλλο πιστωτικό ίδρυμα να πληρώσει σε αυτόν, βλ. Τετριμέλη (2012), 12, Μαρούδας (2000), 6, ο οποίος προκρίνει ως προτιμότερο τον, αμερικανικής προέλευσης, όρο «letter of credit». Αντίθετοι στη χρήση του εν λόγω όρου οι Ψυχομάνης, Η πίστωση έναντι εγγράφων : σύγχρονες πρακτικές - διάκριση από την ενέγγυο πίστωση, (2001), 23, Θεοφιλόπουλος, Εμπορικά πιστώσεις έναντι φορτωτικών εγγράφων : κανονισμός του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, (1952), 5, οι οποίοι προκρίνουν τον όρο «πίστωση έναντι εγγράφων» (credit documentaire), ο οποίος είναι πιο κοντά στην ορολογία των ΟΚΣ και των αλλοδαπών δικαίων, ενώ προτάθηκε και από την Επιτροπή Αργυριάδη, κατά τη σύνταξη του Σχεδίου Εμπορικού Κώδικα το 1987.

3.2. Η ρύθμιση της πίστωσης έναντι εγγράφων από τους ΟΚΣ 600

Όπως και επί των ΟΚΕΕΠΖ, και εδώ η προσέγγιση των Κανόνων θα γίνει με την εξής κατηγοριοποίηση: α) Ορισμοί και βασικές αρχές της πίστωσης έναντι εγγράφων (αρ. 1-5 ΟΚΣ), β) Λειτουργία της πίστωσης (αρ.6-33 ΟΚΣ), γ) Απαλλακτικές ρήτρες (αρ.34-37 ΟΚΣ), δ) Μεταβίβαση της πίστωσης (αρ. 38-39 ΟΚΣ).

3.3. Ορισμοί και βασικές αρχές της πίστωσης έναντι εγγράφων (αρ. 1-5 ΟΚΣ)

Οι ορισμοί και οι βασικές αρχές της πίστωσης προηγούνται, ώστε να τεθούν οι κανόνες που διέπουν σε κάθε περίπτωση τη λειτουργία της πίστωσης, η οποία αναλύεται παρακάτω¹⁸⁹. Έτσι, η συστηματοποίηση των διατάξεων ακολουθεί το πνεύμα των ΟΚΕΕΠΖ. Οι ΟΚΣ καλούνται σε εφαρμογή (αρ.1) όταν τα μέρη παραπέμπουν ρητά σε αυτούς. Εντούτοις, η αναφορά αυτή δεν επαρκεί για να τους προσδώσει τον χαρακτηρισμό των ΓΟΣ, λόγω της επιχειρηματολογίας του Κεφ. Α', αλλά και του ότι η ύπαρξη αυτόνομου συστήματος ορισμών (αρ.2), καθιστά σαφές ότι οι συντάκτες επιθυμούσαν να διαμορφώσουν ένα σύστημα όσο το δυνατόν πιο αυτονομημένο από τις ετερόνομες ρυθμίσεις των εθνικών δικαίων και επιπλέον να καθιερώσουν ένα πλέγμα ανεθνικής προέλευσης κανόνων.

3.3.1. Ορισμοί και ασυμφωνίες με το εθνικό δίκαιο (αρ. 2 ΟΚΣ)

Στο πεδίο των ορισμών, οι σοβαρότερες παρερμηνείες εντοπίζονται σε σχέση με το ν.δ 17-7/13-8-1923, το οποίο, λόγω του απαρχαιωμένου χαρακτήρα του, δεν ρυθμίζει τρόπους χειρισμού των πιστώσεων όπως είναι η διαπραγμάτευση (negotiation) που είναι πλέον διαδεδομένοι¹⁹⁰. Σε αντίθεση με την εγγυητική επιστολή, όπου οι ασυμφωνίες έχουν να κάνουν με την νομικά ακριβόλογη απόδοση των όρων στην ελληνική, εδώ όροι όπως «διαπραγμάτευση» ή «τιμώ την πίστωση» δεν είναι γνωστοί από το εθνικό πλέγμα διατάξεων. Όπως είναι αναμενόμενο λοιπόν, εμφανίζεται πιο διευρυμένη, σε σχέση με το ν.δ 17-7/18-3-1923, η έννοια της πίστωσης έναντι εγγράφων. Συγκεκριμένα, η τράπεζα, έναντι παραλαβής συγκεκριμένων εγγράφων, αναλαμβάνει την υποχρέωση είτε να διενεργήσει άμεση πληρωμή σε τρίτο είτε να αποδεχθεί συναλλαγματική εκδόσεως του τρίτου, είτε να αναλάβει τη διενέργεια μελλοντικής πληρωμής. Η μελλοντική πληρωμή εξυπηρετεί ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου ο αγοραστής επιθυμεί να μεταπωλήσει τα εμπορεύματα, ώστε με το τίμημα που θα εισπράξει να πληρώσει την τράπεζα¹⁹¹. Επιπλέον, είναι δυνατόν να εξουσιοδοτήσει άλλη τράπεζα όπως προβεί σε κάποια από τις παραπάνω ενέργειες¹⁹². Η προσθήκη του όρου «διαπραγμάτευση», έλκει την καταγωγή της στο αγγλοσαξονικό δίκαιο, το

189. Davis, The Documentary Credits Handbook, (1988), 100.

190. Ψυχομάνης (2001), 22.

191. Μαρίνος, Ενέγγυα πίστωση με μεταγενέστερη πληρωμή, ΔΕΕΤ, (1988), 151.

192. Λιακόπουλος, Ενέγγυα πίστωση πληρωτέα μετά προθεσμίας, πρόωρη πληρωμή και κατάχρηση δικαιώματος, ΔΕΕΤ, (1996), 20· Giovannucci, (2002) http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=996765

οποίο αντιμετωπίζει την διαπραγμάτευση ως «αγορά» εγγράφων εκ μέρους της τράπεζας, όρος που διατηρείται και από τους ΟΚΣ (purchase of drafts)¹⁹³. Το εθνικό δίκαιο, μολονότι το ν.δ 17-7/18-3-1923 δεν αναγνωρίζει ρητά τους εν λόγω τρόπους πληρωμής (πλην της άμεσης)¹⁹⁴, εντούτοις τους έχει αποδεχθεί. Σε ό,τι αφορά την απόδοση του όρου «διαπραγμάτευση» σε επίπεδο τραπεζικής πρακτικής, θεωρούμε ότι την αγορά των εγγράφων αποδίδει πιο πιστά η, γνωστή από το δίκαιο των αξιογράφων, προεξόφληση¹⁹⁵. Πάντως, θεωρητικά, η διαπραγμάτευση είναι δυνατόν να λάβει τη μορφή οιασδήποτε πράξης επί αξιογράφων, κάτι το οποίο καθιστά την έννοια νεφελώδη και δεν εξυπηρετεί την ασφάλεια της συναλλαγής. Εν προκειμένω, η αποδοχή τραπεζικών φαίνεται να μην ανήκει στην έννοια της διαπραγμάτευσης, καθώς οι συντάκτες των ΟΚΣ την κατονομάζουν ως διακριτή περίπτωση (αρ. 6 ΟΚΣ). Σε αυτή την κατεύθυνση, συμφωνούμε με την άποψη που θεωρεί ότι τα μέρη είναι αναγκαίο να προσδιορίζουν επακριβώς το είδος διαπραγμάτευσης που επιθυμούν¹⁹⁶, δυνατότητα την οποία σκόπιμα για εμάς, δεν αποκλείουν οι συντάκτες των ΟΚΣ (αρ. 12 παρ. α ΟΚΣ). Η απουσία σαφούς προσδιορισμού της μορφής πληρωμής ή διαπραγμάτευσης ενδέχεται άλλωστε να γεννήσει σοβαρές δυσλειτουργίες σε υποθέσεις πιστώσεων με βεβαιούσα τράπεζα σε άλλο κράτος, όπως η *Industrial Bank of Korea v. BNP Paribas (2003)*¹⁹⁷, όπου η τοπική τραπεζική πρακτική της Κορέας δεν συνήθιζε την πληρωμή με διαπραγμάτευση επί «τραπεζικών».

3.3.2. Πρακτικά προβλήματα που προκύπτουν από τους τρόπους πληρωμής με διαπραγμάτευση (negotiation) ή μελλοντική πληρωμή (deferred payment) του αρ. 2 ΟΚΣ

Η πίστωση με διαπραγμάτευση παρουσιάζει σημαντικές διαφορές σε επίπεδο πρακτικών συνεπειών από τις άλλες μορφές πληρωμής, ειδικά από την πίστωση με μελλοντική πληρωμή (deferred payment). Τα εν λόγω ζητήματα δεν γίνονται ορατά υπό το πρίσμα του ν.δ 17-7/18-3-1923, για τον λόγο ότι δεν προβλέπει τους εν λόγω τρόπους πληρωμής. Συγκεκριμένα, αν στην πίστωση με μελλοντική πληρωμή η τράπεζα πληρώσει πριν την ταχθείσα ημερομηνία, ζήτημα γεννάται αν έχει ευθύνη για την πληρωμή σε περίπτωση που στο ενδιάμεσο διάστημα επισυμβεί ένα γεγονός που θα δικαιολογούσε την μη πληρωμή (πχ. απάτη). Το θέμα έχει απασχολήσει την αγγλική νομολογία στην *Banco Santander v. Banque Paribas, English Court of Appeal, 191098/ 2000*¹⁹⁸. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, στην περίπτωση της μελλοντικής πληρωμής, η τράπεζα αναλαμβάνει με ευθύνη της την περίπτωση να λάβει χώρα απατηλή συμπεριφορά πριν τη λήξη της πίστωσης, με συνέπεια να μην έχει τη δυνατότητα να αναζητήσει κάλυψη από την τράπεζα που την καλύπτει ή τον εντολέα της (εδώ η βεβαιούσα Banco Santander απώλεσε το δικαίωμα κάλυψης

193. Todd, Bills of Lading and Banker's Documentary Credits, (1993), 16.

194. Τετριμέλη (2012), 46.

195. Αιγυπτιάδης (2002), 36. Για την προεξόφληση συναλλαγματικής, βλ. αντί πολλών, Κιάντου-Παμπούκη, Δίκαιο Αξιογράφων, (2013), 63.

196. Ψυχομάνης (2001), 76.

197. <http://www.tfab.org/files/A%20Court%20Case%20on%20Letters%20of%20Credit%20&%20UCP600.pdf>

198. Η οποία αφορούσε πίστωση στην οποία είχαν ενσωματωθεί οι παλαιότεροι UCP (έκδοση 500).

που είχε από την Banque Paribas)¹⁹⁹. Αντίθετα, η διαπραγμάτευση είναι, για το Δικαστήριο, πιο ασφαλής μέθοδος πληρωμής, καθώς η τράπεζα που αναλαμβάνει να αποδεχθεί τραβηκτικές διατηρεί αναλλοίωτη την αξίωση της από το αξιόγραφο σε κάθε περίπτωση²⁰⁰. Η εν λόγω άποψη δείχνει για εμάς να τέμνει δίκαια το ζήτημα²⁰¹. Τη σχετική θέση συμμερίζεται πλήρως η θεωρία και σε εθνικό επίπεδο, καίτοι η νομολογία δεν έχει ακόμη αποφανθεί επί ενός τέτοιου πραγματικού²⁰².

3.3.3. Η αρχή της αυτονομίας της πίστωσης (αρ. 4 ΟΚΣ)

Η ανεξαρτησία της πίστωσης από την σχέση αιτίας αποτελεί τη ratio contrahendi των συμβαλλομένων μερών²⁰³ και εξασφαλίζει ότι η πίστωση θα λειτουργήσει απαλλαγμένη από ενστάσεις που ανάγονται στη βασική σχέση (κατά κανόνα σύμβαση πώλησης) και η οποία δεν δεσμεύει την τράπεζα που καλείται να πληρώσει ή να διαπραγματευτεί (αρ. 4 παρ. α ΟΚΣ)²⁰⁴. Η σημασία του ότι η πίστωση αποτελεί ξεχωριστή νομικά σχέση (καίτοι οικονομικά είναι παρεπόμενη) προς τη σχέση αξίας, τονίζεται περισσότερο στην παρ. γ, στην οποία, εν είδει παραίνεσης, οι συντάκτες κρίνουν αναγκαίο ώστε οι εκδότριες των πιστώσεων να αποθαρρύνουν την συνομολόγηση στη σχέση της πίστωσης κειμένων ή εγγράφων της σχέσης αξίας²⁰⁵.

Η θεωρητική θεμελίωση της αρχής της αυτονομίας επικεντρώνεται στην ανάλυση της αρνητικής διατύπωσης του αρ. 4 («η σύμβαση δεν ενδιαφέρει ή δεσμεύει τις τράπεζες, ακόμη και αν η πίστωση συμπεριλαμβάνει οποιαδήποτε αναφορά σε αυτή»), η οποία εξυπηρετεί τον οικονομικό

---

199. «The essential conclusion is that on the assumption that Bayfern was guilty of fraud in the manner alleged and that was known to Santander before November 27, 1998 the risk of that fraud falls on Santander and not Paribas.». Η εν λόγω

200. Στο εν λόγω πόρισμα, σημαντικό είναι το κεκτημένο της γαλλικής νομολογίας, και συγκεκριμένα της **Canada Banque v. Credit Lyonnais** η οποία είχε προβεί σε παρόμοια συμπεράσματα.

201. Πάντως, μερίδα της θεωρίας άσκησε κριτική στην **Banco Santander**, καθώς χρησιμοποίησε τα συμπεράσματα μίας απόφασης δικαστηρίου κράτους του civil law, το οποίο είναι διαφορετικό σύστημα δικαίου από το αγγλοσαξονικό. Επίσης, η πληρωμή με διαπραγμάτευση την οποία προέκρινε η **Banco Santander** στα πρότυπα της **Canada Banque v. Credit Lyonnais**, έναντι του ρίσκου της προπληρωμής δεν είναι χωρίς μειονεκτήματα, καθώς η απαίτηση από την «τραβηκτική» (draft) εξαρτάται από τις εκάστοτε εθνικές ρυθμίσεις περί αξιογράφων, γεγονός που δεν ενθαρρύνει την βεβαιότητα δικαίου σε ό,τι αφορά την ικανοποίηση της τράπεζας, βλ. *Profazio/ Chuah*, An analysis of acceptance and deferred payment credits in civil and common law, *The Journal of International Maritime Law*, (2007), 336. Εύλογα θα αναρωτηθεί κανείς γιατί πήρε αυτή την έκταση στη νομολογία η συγκριτική ανάλυση προπληρωμής και προεξόφλησης «τραβηκτικών», καθώς η κάθε τράπεζα θα μπορούσε απλά να αποφεύγει τις προπληρωμές και να πληρώνει στη ρητή ημερομηνία της μελλοντικής πληρωμής. Εντούτοις, από την ανάγνωση των πραγματικών περιστατικών της **Banco Santander**, αλλά και από το κείμενο της κρίσης του Δικαστηρίου, προκύπτει ότι η προπληρωμή είναι μία εκτεταμένη συνήθεια στην τραπεζική αγορά του Λονδίνου, με συνέπεια το πρόβλημα να έχει ιδιαίτερη πρακτική προέκταση.

202. Γεωργιάδης (2008), 238· Γιοβανόπουλος, Τραπεζική ενέγγυα πίστωση και ελαττωματικότητα των εγγράφων, Αρμ., (2001), 163· Μαρούδας (2000), 34· Λιακόπουλος, Ζητήματα Εμπορικού Δικαίου, (1997), 260· Μάζης, Θέματα Αστικού, Εμπορικού και Δικονομικού Δικαίου, (1993), 254.

203. Αιγυπτιάδης (2002), 186.

204. Μαρίνος, Ενέγγυα πίστωση με μεταγενέστερη πληρωμή, ΔΕΕΤ, (1988), 150· Goode, Reflections on letters of credit, *Journal of Banking Law*, (1980), 291.

205. Βέβαια, αν συμπεριληφθούν στην πίστωση τέτοια κείμενα ή έγγραφα, αυτό δεν αλλοιώνει για εμάς τον αυτόνομο χαρακτήρα της, απλά ελαττώνει την ένταση με την οποία στοιχεία της σχέσης αξίας παρουσιάζονται στην πίστωση και μπορούν να προβληθούν ως ενστάσεις. Η παρ. γ είναι όμως ενδεικτική της πρόθεσης των συντακτών να απεκδύσουν την πίστωση από κάθε ένσταση η οποία θα μπορούσε να προκαλέσει κωλυσιεργίες και προβλήματα στην οικονομική λειτουργία του θεσμού.

σκοπό του θεσμού, ως μέσου ταχείας και ασφαλούς πληρωμής²⁰⁶. Μία επιπλέον διαπίστωση είναι ότι το αρ.4 εντάσσεται, σύμφωνα με εμάς, στον πυρήνα των διατάξεων των ΟΚΣ, οι οποίες αποτυπώνουν πάγιες και διαδεδομένες αρχές του διεθνούς εμπορίου, με συνέπεια να ανήκουν στις πηγές της *lex mercatoria*²⁰⁷. Η αντίθετη άποψη, ότι η αυτονομία της πίστωσης είναι απόρροια της σχετικής επιθυμίας των μερών και μόνον²⁰⁸, δεν θα πρέπει, κατά τη γνώμη μας, να γίνει δεκτή. Η άποψη αυτή εδράζεται στον απόλυτο σεβασμό της επιθυμίας των συμβαλλομένων (ΑΚ 361), η οποία και μόνο πρέπει να διαπλάθει τη σχέση. Όμως, αν γινόταν δεκτό κάτι τέτοιο θα έπρεπε να δεχθούμε ακολούθως και τη δυνατότητα ύπαρξης πιστώσεων με χαρακτήρα παρεπόμενο. Αυτή η δυνατότητα δεν μπορεί πράγματι να αποκλειστεί θεωρητικά²⁰⁹, πλην όμως, η παραδοχή ότι ενδέχεται να υπάρξουν πιστώσεις με παρεπόμενο χαρακτήρα παραγνωρίζει την πάγια και διαδεδομένη πρακτική του εμπορίου να εξυπηρετεί τις πληρωμές του μέσω αυτόνομων τραπεζικών πιστώσεων έναντι εγγράφων. Αυτή ακριβώς την αταλάντευτη πρακτική αποτυπώνει και το αρ.4, η οποία εκτός των άλλων αποτελεί και αποτύπωση του διεθνούς νομολογιακού κεκτημένου²¹⁰. Προς επίρρωση αυτού του επιχειρήματος, η Πολιτεία της Νέας Υόρκης, όπως και άλλες Πολιτείες των ΗΠΑ, έχουν ψηφίσει νόμο, βάσει του οποίου ρητά τίθεται εκποδών το αρ.5 UCC για όλες εκείνες τις πιστώσεις οι οποίες ρυθμίζονται από τους ΟΚΣ²¹¹, γεγονός το οποίο αποδεικνύει επαρκώς την εμπιστοσύνη των διεθνών χρηματοπιστωτικών κέντρων στο ότι οι ΟΚΣ αποτυπώνουν επαρκώς τις πάγιες αρχές και πρακτικές των πιστώσεων²¹².

Η πιο σημαντική νομολογιακή αποτύπωση της αρχής της αυτονομίας, η οποία αποτέλεσε σημείο αναφοράς για τις επόμενες, προέρχεται από το αγγλικό δίκαιο και την απόφαση ***United City Merchants v. Royal Bank of Canada (House of Lords/1982)***²¹³. Εδώ, εκτός των άλλων ζητημάτων σχετικά με την ακρίβεια των προσκομιζόμενων εγγράφων, τέθηκε το ζήτημα της υποχρέωσης πληρωμής εκ μέρους της τράπεζας, ακόμη και αν είχε διαπραχθεί παράβαση της βασικής σύμβασης, με συνέπεια ο αγοραστής να έχει ενστάσεις από τη σχέση αξίας. Το Δικαστήριο έκρινε ότι ο οικονομικός σκοπός των πιστώσεων επιβάλλει αυτές να δίνουν στον δικαιούχο τους τη

---

206. *Connerty*, Documentary Credits: A Dispute Resolution System from the ICC, *Journal of International Banking Law*, (1999), 66.

207. "Ετσι και ο *Χρυσάνθης*, Σχολιασμός στην ΠΠρΚαβ 220/1997, *ΕπισκΕΔ*, (1999), 607.

208. *Ψυχομάνης* (2001), 77.

209. Άλλωστε ούτε και οι ΟΚΣ την αποκλείουν, αφού σε κάθε περίπτωση μία πίστωση έναντι εγγράφων παρεπόμενου χαρακτήρα αποτελεί ένα τελείως διαφορετικό συμβατικό μόρφωμα το οποίο, πέραν του ότι δεν υπάρχει στην τραπεζική πρακτική, το Επιμελητήριο δεν ενδιαφέρεται επί της παρούσης να ρυθμίσει.

210. *Gavalda/ Stoufflet*, *Droit Bancaire*, (1999), 317, βλ. αντί πολλών ***Toprak Mahsulleri Ofisi v. Finagrain Compagnie Commerciale Agricole et Financiere (1979)***, ***Intraco Ltd v. Notis Shipping Corporation (1981)***.

211. *Barnes*, Internationalization of Revised UCC Article 5--Letters of Credit, *Northwestern Journal of International Law & Business*, (1996), 221.

212. *Graham/ Geva*, Standby Credits in Canada, *Canadian Business Law Journal*, (1984), 187·*Dole*, The Effect of UCP 600 Upon U.C.C. Article 5, *Wayne Law Review*, (2008), 785·*Chantayan*, Choice of Law under revised Article 5 of the Uniform Commercial Code, *Journal of Civil Rights and Economic Development*, (1999), 206·*Wood*, Drafting Letters of Credit: Basic issues under Article 5 of the Uniform Commercial Code, UCP 600 and ISP 98, *Banking Law Journal*, (2008), 104.

213. <http://www.jstor.org/discover/10.2307/2201210?uid=3738128&uid=2&uid=4&sid=21102634554587>.

δυνατότητα να πληρωθεί, ανεξάρτητα από την οποιαδήποτε διαφωνία τυχόν έχει με τον αντισυμβαλλόμενο του²¹⁴. Μοναδική εξαίρεση σε αυτό αποτελεί η ένσταση της απάτης, την οποία επίσηςπραγματεύτηκε η εν λόγω απόφαση (βλ. παρακάτω) και η οποία συνίσταται, σε συμπεριφορές ακραία κακόπιστες οι οποίες, σύμφωνα με την έκφραση που υιοθετεί η αμερικανική νομολογία, «σοκάρουν» το δικαστήριο λόγω της δολιότητας τους²¹⁵.

Σημαντικές στην οριοθέτηση της αρχής της αυτονομίας και στο αμερικανικό και καναδικό δίκαιο υπήρξαν και οι μεταγενέστερες *Ward Petroleum Corporation v. FDIC (United States Court of Appeals/1990)*²¹⁶, *Central Savings and Loan Association v. Stemmons N.W Bank (Texas Court of Appeals/1992)*²¹⁷, *Bank of Nova Scotia v. Angelica Whitewear Ltd.*²¹⁸. Στην πρώτη εξ' αυτών, επαναλήφθηκε η αρχή ότι κάθε τυχόν ένσταση, αμφιβολία ή αντιδικία αναφορικά με τη σχέση αξίας (εδώ αγοραπωλησία πετρελαίου σε χύδην φορτίο) δεν αναιρεί κατ' αρχήν (με την επιφύλαξη της ένστασης της απάτης), την υποχρέωση της τράπεζας να πληρώσει το ποσό και το δικαίωμα του πωλητή (δικαιούχου της πίστωσης) να το εισπράξει²¹⁹. Στην δεύτερη επαναλήφθηκε το ίδιο πόρισμα, καθώς και το ότι η σχέση της πίστωσης είναι εξίσου αυτόνομη από τη σχέση κάλυψης όπως είναι και από τη σχέση αξίας²²⁰. Τέλος, στην τρίτη απόφαση, κρίθηκε επίσης ότι οι προηγούμενες αντιδικίες μεταξύ αγοραστή και πωλητή αναφορικά με τη σχέση αξίας (προμήθεια ρούχων σε χονδρική) δεν είναι από μόνες τους βάσιμος λόγος να αρθεί η αρχή της αυτονομίας και η ανεξάρτητη λειτουργία της πίστωσης²²¹. Έτσι, το δικαίωμα είσπραξης του προμηθευτή δεν θίχτηκε παρά τις σοβαρές υπόνοιες ότι δεν είχε παραδώσει εμπορεύματα της συμφωνημένης ποιότητας, καθώς αυτό δεν προέκυπτε από τα έγγραφα που απαιτούνταν να προσκομίσει.

Από πλευράς εθνικού δικαίου, η αρχή της αυτονομίας αποσκοπεί στην εξισορρόπηση των συμφερόντων των μερών, καθώς τα μέρη που μετέχουν σε μία σχέση δεν είναι δυνατόν δια των ενστάσεων τους να επηρεάσουν τις υπόλοιπες. Κατά αυτό τον τρόπο, η τράπεζα μπορεί απερίσπαστη από ενστάσεις να πληρώσει την πίστωση ή να διαπραγματευτεί, υπό τη μόνη

---

214. Xiang, The identity of the fraudulent part under the fraud rule in the law of letters of credit, <http://www.austlii.edu.au/au/journals/UNSWLJ/2001/14.html#Heading110>, παρ. 43.

215. βλ. ενδεικτικά τις *Intraworld Industries v Girard trust Bank (Supreme Court of Pennsylvania/1975)*, *New York Life Insurance Co, v. Hartford National Bank and Trust Co. (United States Court of Appeals/1979)*, διαθέσιμες στις http://www.leagle.com/decision/19791366606F2d760_11234, http://www.leagle.com/decision/1975804461Pa343_1748

216. http://www.leagle.com/decision/19902200903F2d1297_12026

217. http://www.leagle.com/decision/19921080848SW2d232_11053

218. <http://scc.lexum.org/decisia-scc-csc/scc-csc/scc-csc/en/item/193/index.do>

219. «Therefore, that there was uncertainty or a dispute as to whether he was actually entitled to the amounts held in suspense is irrelevant to the obligation under the letter of credit.»

220. «A letter of credit transaction involves three separate and independent undertakings: one between the issuer and the beneficiary, one between the issuer and its account party, and the underlying obligation between the account party and the beneficiary. No party to one contract is responsible for performance of the obligations of another contract.», βλ. το ίδιο πόρισμα και στις *Dallas Bank & Trust v. Commonwealth Dev. Corp.(Texas Court of Appeal/1984)*, *Republic Nat'l Bank v. Northwest Nat'l Bank (Texas Court of Appeal/1992)*.

221. «Disputes between the parties to the underlying contract concerning its performance cannot as a general rule justify a refusal by an issuing bank to honour a draft which is accompanied by apparently conforming documents. This principle is referred to as the autonomy of documentary credits.»

προϋπόθεση τα έγγραφα να είναι εντάξει στην όψη τους (αρ. 25 παρ. 1 ν.δ. 17-7/13-8-1923)²²². Έτσι, η λειτουργία της πίστωσης μένει ανεπηρέαστη τόσο από τη σχέση κάλυψης²²³, όσο και από τη σχέση αξίας²²⁴. Η κατασκευή αυτή επιτυγχάνεται και εξυπηρετείται καλύτερα μέσω της υπαγωγής της σχέσης τράπεζας-δικαιούχου στην επώνυμη σύμβαση της αφηρημένης αναγνώρισης χρέους (ΑΚ 873)²²⁵.

Σε κάθε περίπτωση όμως, η αρχή της αυτονομίας δεν είναι δυνατόν να γίνει αντιληπτή σε όλο της το εύρος, αν δεν εξεταστεί και σε σχέση με την αρχή της συναλλαγής έναντι εγγράφων (αρ. 5 ΟΚΣ), η οποία άλλωστε αποτελεί «ακρογωνιαίο λίθο» της λειτουργίας της πίστωσης και υπό το ν.δ 17-7/13-8-1923 (αρ. 25 παρ.1).

3.3.4. Η συναλλαγή επί εγγράφων ως εκδήλωση της αρχής της αυτονομίας (αρ. 5 ΟΚΣ)

Κομβικό σημείο στην διενέργεια της πληρωμής ή της διαπραγμάτευσης είναι ο έλεγχος των εγγράφων, τα οποία πρέπει να είναι εντάξει στην όψη τους, προκειμένου να θεωρηθούν σύμφωνα με τους όρους της πίστωσης (αρ.14, παρ. α ΟΚΣ). Τα εν λόγω έγγραφα τα οποία αναπαριστούν δεδομένα της σχέσης αξίας (σύμβαση πώλησης κατά κανόνα), εξετάζονται από την εκδότρια ή βεβαιούσα τράπεζα χωρίς να υπεισέρχεται έλεγχος και στα δεδομένα της βασικής σχέσης, καθώς κάτι τέτοιο θα συνιστούσε απαράδεκτο ρήγμα στην αρχή της αυτονομίας²²⁶. Παρατηρείται σχηματικά, όχι μόνο αποσύνδεση της σχέσης της πίστωσης από τη σχέση αξίας, αλλά και αποσύνδεση των εγγράφων της πίστωσης ειδικότερα από τη σχέση αξίας.

Η αρχή της συναλλαγής επί εγγράφων, ήτοι ότι η τράπεζα ενδιαφέρεται αποκλειστικά για τα προσκομιζόμενα έγγραφα και όχι για το αν τα αγαθά που περιγράφονται είναι πχ. της συμφωνημένης ποιότητας, είναι σημαντική στην ευόδωση εμπιστοσύνης για τα μέρη μίας διεθνούς συναλλαγής. Έτσι, οδηγούμαστε στο αποτέλεσμα οι πιστώσεις να εκτελούνται, κατ' αρχήν νόμιμα, από δικαιούχους που έχουν παραβεί συμβατικές υποχρεώσεις αλλά προσεκόμισαν συμφωνημένα έγγραφα²²⁷.

Τα συμπεράσματα αυτά προκύπτουν και από τη νομολογία του Διαιτητικού Δικαστηρίου του Επιμελητηρίου, η οποία είναι πληθωρική στο θέμα αυτό. Η **Spanish Company v Kuwaiti Bank, Award, ICC Case No. 3820/1981**²²⁸, αφορούσε σχέση αγοραπωλησίας ποσότητας τροφίμων, η

222. Γεωργιάδης (2008), 278, ΑΠ 38/2006, 1316/2007, ΕφΠειρ 1223/1995, ΕφΑθ 5603/2012, ΠΠρΘεσ 1036/1994, ΠΠρΑθ 1724/1997.

223. Αντωνόπουλος, Η αρχή της αυτονομίας της αμετάκλητης ενέγγυας πίστωσης (τιμητικός τόμος Ανδρέα Λουκόπουλου), (1993), 251· Λουκόπουλος (1953), 14.

224. Γεωργιάδης (2008), 253.

225. Μαρούδας (2000), 63· Θεμελή (1999), 63· Λουκόπουλος (1953), 54· Γέσιου- Φαλτσή, Η διεθνής δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων για κρίση διαφορών από τραπεζική ενέγγυο πίστωση, Αρμ. (1983), 948.

226. Gruson / Bungert, Letters of Credit: The independence principle vindicated, Banking Law Journal, (1996), 614.

227. Ζαβού, ΕΤρΑΞΧρΔ (2000), 10.

228. Διαθέσιμη

στην

[http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN1319&query=AND\(content%3](http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN1319&query=AND(content%3)

οποία θα εξυπηρετούνταν με τμηματικές πληρωμές της ίδιας πίστωσης (αρ.32 ΟΚΣ), ενώ τις σχετικές ημερομηνίες φόρτωσης θα αποδείκνυαν οι φορτωτικές (αρ. 27 ΟΚΣ). Η πληρωμή θα γινόταν με την προσκομιδή, πέραν των φορτωτικών, και ενός πιστοποιητικού της υγειονομικής υπηρεσίας του κράτους της αγοράστριας (Κουβέιτ) το οποίο θα βεβαίωνε ότι τα τρόφιμα ήταν κατάλληλα προς βρώση. Το πιστοποιητικό που εξεδόθη βεβαίωνε το εν λόγω, με την επισήμανση ότι η ταχεία αλλοίωση που είχαν υποστεί τα καθιστούσε βρώσιμα για έναν ακόμη μήνα, γεγονός το οποίο αποσυντόνιζε τον προγραμματισμό προμηθειών της αγοράστριας. Για αυτό τον λόγο ισχυρίστηκε ότι η πληρωμή δεν έπρεπε να τελεστεί, ισχυρισμός με τον οποίο και η τράπεζα της απέρριψε το αίτημα της προμηθεύτριας προς πληρωμή. Το Δικαστήριο απέρριψε τον εν λόγω ισχυρισμό και έκρινε ότι η τράπεζα ήταν επιβεβλημένο να πληρώσει, καθώς η ταχύτητα αλλοίωσης των τροφίμων ήταν ζήτημα αναγόμενο στη βασική σχέση. Αντίθετα, η πληρωμή της πίστωσης εξαρτιόταν μόνο από τα έγγραφα, ήτοι τις φορτωτικές και το εν λόγω υγειονομικό πιστοποιητικό. Σε περίπτωση παραδοχής του αντιθέτου θα κλονιζόταν η βεβαιότητα των δικαιούχων της εκάστοτε πίστωσης ότι θα πληρωθούν αν συμμορφώνονται αυστηρά με τους όρους της²²⁹. Αφής στιγμής τα έγγραφα υπήρχαν και ήταν σύμφωνα με τα όσα όριζε η πίστωση, το αίτημα προς πληρωμή έπρεπε να ικανοποιηθεί και η αγοράστρια να αναζητήσει ικανοποίηση από τη σχέση αξίας²³⁰.

Την ως αρχή επιβεβαίωσε και η πρόσφατη (επί των ΟΚΣ 600) αγγλική απόφαση **Fortis Bank SA/NV and another v Indian Overseas Bank, (Court of Appeal, case n.58/2011)**²³¹, η οποία αφορούσε ζητήματα διατραπεζικής κάλυψης ανάμεσα στην εκδότρια (Indian Overseas Bank) και την βεβαιούσα (Fortis Bank). Συγκεκριμένα, η εκδότρια αρνήθηκε να καλύψει την βεβαιούσα που είχε πληρώσει τον δικαιούχο, ισχυριζόμενη ότι τα έγγραφα αεροπορικής μεταφοράς που της εμφανίστηκαν από αυτήν δεν ήταν πλήρη, καθώς δεν ανέφεραν το μέρος που χρεώνεται τα έξοδα της μεταφοράς. Όμως, η συγκεκριμένη αναφορά δεν ήταν προαπαιτούμενο ούτε στη σύμβαση της πίστωσης αλλά ούτε και στην (διατραπεζική) σχέση κάλυψης, βάσει της οποίας οι υποχρεώσεις του προσωπικού της εκδότριας εξαντλούνταν στον έλεγχο των συμφωνημένων εγγράφων και των

A%22kuwaiti%22,content%3A%22bank%22). Πέραν της νομολογίας του Διαιτητικού Δικαστηρίου, η αποσύνδεση των εγγράφων από τα δεδομένα της σχέσης αξίας διατυπώθηκε πρώτα στο αγγλικό νομολογιακό κεκτημένο και συγκεκριμένα στην **Equitable Trust Co. of New York v. Dawson Partners Ltd (1927)**, καθώς και στις σημαντικές νεότερες της αμερικανικής νομολογίας **Corporation de Mercadeo Agricola v. Mellon Bank, United States (Court of Appeals/1979)**, **Beyene v. Irving Trust Co., (District Court of New York/1985)**, διαθέσιμες στις ιστοσελίδες http://scholar.google.gr/scholar_case?case=7684981442850706679&hl=en&as_sdt=2&as_vis=1&oi=scholar&sa=X&ei=TiA0UUsZFYZJswachYCADw&ved=0CCsQgAMoADAA, http://www.leagle.com/decision/19841034596FSupp438_1954 αντίστοιχα.

229. «Payment may not be dependent on the mere will of the credit opener, because this would mean that the documentary credit would not give the beneficiary the intended security at all.»

230. Επιπρόσθετα, η τράπεζα ισχυρίστηκε ότι ο πελάτης της (αγοράστρια) δεν είχε παραλάβει, όπως υποδείκνυαν οι φορτωτικές, τα εμπορεύματα. Εντούτοις, και αυτός ο ισχυρισμός κρίθηκε απορριπτός, διότι αρκούσε η δυνατότητα της αγοράστριας να τα παραλάβει, η οποία υπήρχε από την στιγμή που τα τρόφιμα είχαν τεθεί στη διάθεση της («This is why the Arbitrator is satisfied that the condition 'goods received by opener' also covers the situation that the opener could have received the goods if he had wanted to».).

231. <http://wanda.uef.fi/oikeustieteet/luennot12-13/FortisBankSANV.pdf>

όρων τους και μόνο²³². Η εν λόγω πρόφαση (με τη μορφή ένστασης) της εκδότριας αναγόταν, κατά το Δικαστήριο, στην σύμβαση μεταφοράς, με συνέπεια να μην επηρεάζει την κάλυψη²³³.

3.4. Λειτουργία της πίστωσης (αρ. 6-33 ΟΚΣ)

3.4.1. Διαθέσιμη πίστωση, διάρκεια ισχύος και τόπος παρουσίασης

Οι ΟΚΣ, στο αρ. 6 επιλύουν βασικά τεχνικά ζητήματα τα οποία οφείλουν να διασαφηνίζονται, δεδομένου ότι στις εκάστοτε τοπικές τραπεζικές αγορές ενδεχομένως να επιλύονται με διαφορετικό τρόπο. Έτσι, απαιτείται να αναφέρεται ρητά αν μία τράπεζα είναι διαθέσιμη για έναν ή περισσότερους τρόπους πληρωμής, καθώς και αν η πίστωση είναι διαθέσιμη προς πληρωμή ή διαπραγμάτευση σε μία ή περισσότερες τράπεζες²³⁴. Αναφορικά με τον χρόνο ισχύος της πίστωσης, αυτός οριοθετείται από την ημερομηνία λήξης η οποία αναγράφεται επί του κειμένου²³⁵. Εντός του χρόνου αυτού πρέπει ο δικαιούχος να έχει προσκομίσει τα αναγκαία έγγραφα στην τράπεζα ώστε να πληρωθεί. Η άπρακτη παρέλευση του χρόνου εμφάνισης συνεπάγεται τη λύση της σύμβασης (πέρα από την ανάκληση της πίστωσης που επιφέρει το ίδιο αποτέλεσμα). Από τη στιγμή που οι ΟΚΣ δεν αναφέρουν κάτι διαφορετικό, συνάγεται σύμφωνα με εμάς, ότι εντός του χρόνου ισχύος αρκεί να έχουν προσκομιστεί τα έγγραφα και όχι να τελεστεί η πληρωμή, άποψη την οποία προκρίνει και η ελληνική θεωρία²³⁶. Τέλος, ως τόπος παρουσίασης των εγγράφων ορίζεται ο τόπος όπου η πίστωση είναι διαθέσιμη. Άρα, ο τόπος παρουσίασης των εγγράφων και πληρωμής της πίστωσης ταυτίζονται. Συνεπώς, το χρέος κατά τους ΟΚΣ, όπως και κατά το εθνικό δίκαιο θεωρείται, άρσιμο στην κατοικία του οφειλέτη (γραφεία ή υποκατάστημα της εκδότριας ή βεβαιούσας όπου γίνεται η παρουσίαση).

---

232. *Howard*, Gulf South Bank & Trust Company v. Holden: A Warning to Bankers Honoring Letters of Credit, Louisiana Law Review, (1991), 453.

233. Την ανεξαρτησία και από τη σχέση κάλυψης αποδέχεται η ελληνική θεωρία, βλ. *Λουκόπουλος*, (1953), 15.

234. Η διαπραγμάτευση ή και η βεβαίωση από περισσότερες τράπεζες αποτελεί συνήθη πρακτική στο διεθνές εμπόριο ώστε να διασπαρεί ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος σε περίπτωση που στο κράτος του εισαγωγέα (πελάτη της εκδότριας) λαμβάνουν χώρα πολιτικές-οικονομικές αναταραχές, βλ. *Αντωνόπουλος*, Η αρχή της αυτονομίας της αμετάκλητης ενέγγυας πίστωσης (τιμητικός τόμος Ανδρέα Λουκόπουλου), (1993), 252.

235. Έτσι και οι *Mutual Export Co. v. WestPac Banking Co. (New York District Court/1990)*, http://www.leagle.com/decision/1990903742FSupp161_1875, *Averbach v. Vnesheconombank Russia (California District Court/2003)*, http://www.leagle.com/decision/20031225280FSupp2d945_11152, όπου τονίζεται η ανάγκη σαφούς αναφοράς της ημερομηνίας μέχρι την οποία είναι δυνατή η παρουσίαση των εγγράφων: «Not only does the putative modified LOC of April 7, 1992 lack the completeness and certainty generally required under the UCP, the UCP specifically requires that all LOCs "must stipulate an expiry date for presentation of documents for payment, acceptance or negotiation."».

236. *Γεωργιάδης* (2008), 284. Ο λόγος είναι ότι, σύμφωνα και με το αρ. 28 παρ.β ν.δ 17-7/13-8-1923, ο αναγραφόμενος χρόνος στην πίστωση αφορά αποκλειστικά τον χρόνο εμφάνισης των εγγράφων. Επομένως, αφαιρετικά προκύπτει ότι πληρωμή μπορεί να λάβει χώρα και σε ύστερο χρονικό διάστημα.

3.4.2. Έκδοση, βεβαίωση και τροποποιήσεις της πίστωσης (αρ. 7,8,9,10 ΟΚΣ)

Η εκδότρια τράπεζα, από τη στιγμή όπου εκδίδει την πίστωση, αναλαμβάνει την υποχρέωση να προβεί σε οποιοδήποτε τρόπο πληρωμής, χωρίς δυνατότητα ανάκλησης της υποχρέωσης της, καθώς οι πιστώσεις στις οποίες εφαρμόζονται οι ΟΚΣ είναι πάντα ανέκκλητες (αρ.2 και αρ.7 παρ. β ΟΚΣ)²³⁷. Ως χρονικό σημείο ορίζεται αυτό της περιέλευσης στον δικαιούχο της ειδοποίησης ότι ανοίχθηκε η πίστωση²³⁸. Η ίδια υποχρέωση υπάρχει και για την βεβαιούσα, η οποία χρονικά άρχεται από το σημείο όπου θα γνωστοποιήσει στον δικαιούχο ότι αναλαμβάνει την, πρόσθετη προς την εκδότρια, υποχρέωση να «τιμήσει» την πίστωση (αρ. 8 ΟΚΣ). Αυτό περιλαμβάνει την υποχρέωση να πληρώσει άμεσα ή μελλοντικά, αποδεχθεί τραβηκτικές ή διαπραγματευτεί επ' αυτών, κατά τον ίδιο τρόπο που ανέλαβε την υποχρέωση και η εκδότρια²³⁹. Σε περίπτωση κατά την οποία δεν επιθυμεί να προσθέσει την βεβαίωση στην πίστωση πρέπει να το γνωστοποιήσει στην εκδότρια (αρ. 8 παρ. δ ΟΚΣ). Κατά αυτό διακρίνεται από την κοινοποιούσα (αρ. 9 ΟΚΣ), η οποία απλά γνωστοποιεί το άνοιγμα της πίστωσης στον δικαιούχο χωρίς να αναλαμβάνει πρόσθετες υποχρεώσεις, όντας απλά άγγελος της εκδότριας²⁴⁰. Τέλος, οι τροποποιήσεις στο κείμενο της πίστωσης παράγουν αποτέλεσμα σε περίπτωση όπου υπάρχει ρητή προς τούτο συγκατάθεση όλων των μερών. Σε διαφορετική περίπτωση, το κάθε μέρος δεν δεσμεύεται, παρά μόνο υπό τους όρους της πίστωσης πριν την τροποποίηση (αρ. 10 παρ. γ ΟΚΣ)²⁴¹.

237. *Τετριμέλη* (2012), 43. Βλ. σχετικά και την απόφαση του Διαιτητικού Δικαστηρίου του Επιμελητηρίου ***Spanish Company v Kuwaiti Bank, Award, (ICC Case No. 3820/1981)***: ««An irrevocable credit constitutes a definite undertaking of the issuing bank, provided that the terms and conditions of the credit are complied with: to pay or that payment will be made, if the credit provides for payment»».

238. *Ψυχομάνης* (2001), 151·*Βελέντζας*, Τραπεζική διαμεσολάβηση προς εξασφάλιση απαιτήσεων, (1997), 105.

239. Η βεβαιωμένη πίστωση των ΟΚΣ δεν πρέπει να συγχέεται με την «σιωπηρώς βεβαιωμένη». Στην περίπτωση αυτή, ένα πιστωτικό ίδρυμα του κράτους του δικαιούχου βεβαιώνει την πίστωση, καίτοι δεν έχει εξουσιοδοτηθεί σχετικά από πιστωτικό ίδρυμα του κράτους του εισαγωγέα. Έτσι, ο δικαιούχος εξακολουθεί να αντλεί αξιώσεις απέναντι και στα δύο πιστωτικά ιδρύματα, ενώ το πιστωτικό ίδρυμα το οποίο βεβαίωσε την πίστωση χωρίς εξουσιοδότηση στερείται κάθε αξίωσης κατά του πιστωτικού ιδρύματος που εξέδωσε την πίστωση. Για τον λόγο ότι δεν θεωρείται βεβαιωμένη κατά την έννοια των ΟΚΣ, μένει αρρυθμιστή καίτοι συνηθίζεται στην πρακτική, *Θεμελή*, (2003), 34.

240. *Γεωργιάδης* (2008), 281·*Χατζής* (2004), 85· *Θεμελή* (2003), 65, ΕφΑθ 9188/1984, 2396/1989, ΕφΠειρ 1223/1995, ΠΠρΑθ 9227/1994, 4813/1995, ΜΠρΑθ 23647/1993, βλ. όμως και *Γέσιου- Φαλτσή*, Η διεθνής δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων για κρίση διαφορών από τραπεζική ενέγγυο πίστωση, Αρμ. (1983), 953 η οποία θεωρεί ότι το πιστωτικό ίδρυμα- ανταποκριτής ενεργεί στο όνομα και για λογαριασμό του πιστωτικού ιδρύματος του εισαγωγέα, ήτοι είναι άμεσος αντιπρόσωπος σε κάθε περίπτωση. Περαιτέρω, υιοθετεί την άποψη ότι πρόκειται για σχέση μίσθωσης έργου, στην οποία εφαρμόζονται οι διατάξεις της εντολής (ΑΚ 713 επ.).

241. Βλ. σχετικά και την ***Banca del Sempione v. Suriel Fin., (District Court of Maryland/1994)***: «As a matter of law, Provident asserts that under the Uniform Customs and Practice for Documentary Credits ("UCP") any amendment to a letter of credit must be confirmed by the confirming bank if one is involved in the transaction. In the present case, Provident points out that Manufacturers never confirmed, or even knew about, the letters which BDS claims were amendments to the Provident LOC. Factually, Provident contends that the parties never intended for the letters to amend the Provident LOC.»

3.4.3. Οι συμφωνίες κάλυψης μεταξύ των τραπεζών (αρ. 13 ΟΚΣ)

Η εννοιολογική οριοθέτηση της βεβαίωσης και της κοινοποίησης της πίστωσης δεν παρουσιάζουν πρακτικό ενδιαφέρον για τη λειτουργία του θεσμού, καθώς τα όσα ισχύουν για πληρωμή έναντι εγγράφων σύμφωνων στην όψη τους εφαρμόζονται και εδώ. Συνεπώς, το πρακτικό αποτέλεσμα για τον δικαιούχο είναι ότι προστίθενται περισσότεροι υπόχρεοι για πληρωμή πλην της εκδότριας, χωρίς να αλλάζει σε κάτι ο μηχανισμός λειτουργίας. Αντίθετα, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην κάλυψη μεταξύ των τραπεζών, όπου υπάρχουν και οι πιο ενδιαφέρουσες αποφάσεις, ειδικά επί περιπτώσεων όπου μία τράπεζα τιμά την πίστωση, αλλά η εκδότρια αρνείται να την καλύψει, με συνέπεια την ανώμαλη εξέλιξη της σχέσης διατραπεζικής κάλυψης²⁴².

Σε εφαρμογή καλούνται πρώτα οι Κανόνες του Επιμελητηρίου για τις διατραπεζικές καλύψεις (αρ. 13 ΟΚΣ). Σε περίπτωση που δεν έχουν συνομολογηθεί, η εκδότρια οφείλει σε κάθε περίπτωση να καλύψει την κατονομαζόμενη στην πίστωση τράπεζα ως προς το κεφάλαιο, αλλά και τα έξοδα στα οποία αυτή προέβη. Αναφορικά με την υποχρέωση της εκδότριας να καλύψει ανεξαρτήτως του τρόπου που η βεβαιούσα επέλεξε για να τιμήσει την πίστωση, μία σοβαρή παραφωνία εντόπισε η **Banco Santander**. Στην εν λόγω πίστωση εφαρμόστηκαν οι ΟΚΣ 600, άρα και το αρ. 7 που προβλέπει υποχρέωση της εκδότριας να καλύψει την τράπεζα που τίμησε σε κάθε περίπτωση, είτε προεξόφλησε είτε προεκπλήρωσε (whether or not the nominated bank prepaid or purchased before maturity or not). Όμως, όπως έδειξε και η περίπτωση της προεκπλήρωσης όπου εμφιλοχωρεί απάτη (στο πραγματικό της **Banco Santander**), θα ήταν υπερβολικά ανεπιεικές για την εκδότρια να κληθεί να καλύψει μία τράπεζα που ανέλαβε τον κίνδυνο να τιμήσει μία πίστωση με προεκπλήρωση ενώ αποδείχθηκε ότι δεν έπρεπε να το κάνει λόγω της απατηλής συμπεριφοράς του δικαιούχου που εκδηλώθηκε πριν τη λήξη της πίστωσης.

Σε επίπεδο εθνικού δικαίου, μία τέτοια παραδοχή θα προσέκρουε στην ΑΚ 717, καθώς η εντολοδόχος τράπεζα παρέκκλινε από τα όρια της εντολής που της δόθηκε. Επιπλέον, θα έπρεπε να δεχθούμε ότι μία τράπεζα που προπλήρωσε κατά αυτό τον τρόπο με δική της ευθύνη²⁴³, δικαιούται να αξιώσει απόδοση των δαπανών της κατά την ΑΚ 722, το οποίο επίσης δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό²⁴⁴. Συνεπώς, η εν λόγω διατύπωση κρίνεται προβληματική από την οπτική του εθνικού δικαίου. Γνώμη μας είναι ότι οι ΟΚΣ ακολούθησαν το συγκεκριμένο λεκτικό θεωρώντας ως δεδομένο ότι η προπληρωμή της πίστωσης έλαβε χώρα χωρίς να επισυμβεί κάποιο γεγονός που θα δικαιολογούσε την μη πληρωμή κατά τον χρόνο λήξης της πίστωσης. Δεν θα ήταν λογικό να δεχθούμε ότι επιθυμούσαν να «επιβραβεύσουν» τις τράπεζες οι οποίες προπλήρωσαν κατά αυτό

²⁴². Για αυτό και το εν λόγω ζήτημα αποτελεί αντικείμενο ρητής ρύθμισης από τους ΟΚΣ, σε αντίθεση με τους ΟΚΕΕΠΖ που σιωπούν σχετικά.

²⁴³. βλ. όμως και *Μαρίνος*, ΔΕΕΤ (1988), 155 όπου υποστηρίζει την δυνατότητα εφαρμογής της ΑΚ 324 ΑΚ και έτσι αναγνωρίζει στην οφειλέτιδα τράπεζα την δυνατότητα να εκπληρώσει την παροχή πριν τον ορισμένο χρόνο.

²⁴⁴. Μόνη αξίωση που θα έπρεπε να δεχθούμε, αφού ενήργησε με δική της ευθύνη, θα ήταν αυτή του αδικαιολόγητου πλουτισμού (ΑΚ 904) κατά του δικαιούχου.

τον τρόπο δίνοντας τους επιπλέον και το δικαίωμα να αξιώσουν κάλυψη από τις εκδότριες των πιστώσεων.

3.4.4. Ο έλεγχος των εγγράφων (αρ. 14 ΟΚΣ)

Η εξέταση των εγγράφων από την εκδότρια ή την βεβαιούσα τράπεζα αποτελεί το κρίσιμο σημείο σχετικά με το αν θα συντελεσθεί πληρωμή της πίστωσης ή όχι. Ο τρόπος εξέτασης των εγγράφων για να διαπιστωθεί ότι είναι εντάξει στην όψη τους (*in their face*) αποτελεί εκδήλωση της αρχής ότι η συναλλαγή γίνεται μόνο επί των εγγράφων που απαιτεί η πίστωση, όπως επιβάλλει η αρχή της αυτονομίας²⁴⁵. Έτσι, η τράπεζα, προκειμένου να αποφασίσει αν θα πληρώσει εξετάζει μόνο την εξωτερική κανονικότητα των εγγράφων που της προσκομίζονται, χωρίς να την απασχολούν οι όποιες εσωτερικές πλημμέλειες που ανάγονται στη σχέση αξίας (αρ. 14 παρ. α ΟΚΣ)²⁴⁶. Σε περίπτωση που κρίνει ότι τα έγγραφα είναι σύμφωνα, οφείλει να «τιμήσει» την πίστωση κατά τον τρόπο που συμφωνήθηκε (αρ.15 ΟΚΣ). Επιπρόσθετα, η βεβαιούσα και η κατονομαζόμενη οφείλουν να διαβιβάσουν τα έγγραφα που εξέτασαν στην εκδότρια τράπεζα, προκειμένου αυτή να κρίνει αν η πληρωμή έγινε σύμφωνα με τα οριζόμενα στην πίστωση, ώστε να τους καλύψει (αρ. 7 ΟΚΣ).

Η αρχή του αρ. 14 ΟΚΣ αποτελεί την πιο σημαντική σχετικά με τον έλεγχο των εγγράφων γενικά και πλαισιώνεται από μία πλούσια περιπτωσιολογία επί τεχνικών ζητημάτων²⁴⁷, όπως είναι η πενθήμερη προθεσμία για να κρίνει η τράπεζα αν τα έγγραφα είναι σύμφωνα και η μη λήψη υπόψη ενός εγγράφου που δεν απαιτείται από την πίστωση. Η αντίληψη ότι τα έγγραφα πρέπει να είναι απολύτως εντάξει στην όψη τους είναι συνεπής με το δόγμα της απόλυτης συμμόρφωσης (*doctrine of strict compliance*)²⁴⁸, το οποίο είδαμε και με τους ΟΚΕΕΠΖ.

Η αρχή της συναλλαγής βάσει εγγράφων και μόνο, καθώς και ο αυστηρός έλεγχος της συμφωνίας αυτών με το κείμενο της πίστωσης, εκφράστηκε για πρώτη φορά εναργώς στην αγγλική απόφαση **Equitable Trust v. Dawson Partners Ltd.**²⁴⁹. Η εν λόγω απόφαση αφορούσε την πώληση ποσότητας βανίλιας, της οποίας η ποιότητα έπρεπε να βεβαιώνεται από πιστοποιητικά πραγματογνωμόνων (*by experts*). Αντίθετα, στην τράπεζα προσκομίστηκε ένα πιστοποιητικό πραγματογνώμονα. Συνεπώς, το δικαστήριο έκρινε ότι τα έγγραφα που προσκομίστηκαν δεν ήταν

---

245. Ζαβού, ΕΤρΑΧρΔ (2000), 9·Αιγυπτιάδης, Η ρήτρα προκαταβολής στην πίστωση έναντι εγγράφων, ΔΕΕΤ, Α' τριμηνία, (1990), 68.

246. Γιοβανόπουλος, Αρμ. (2001), 161·Χρυσάνθης, Η ευθύνη των τραπεζών κατά τον έλεγχο των εγγράφων της τραπεζικής ενέγγυας πίστωσης, ΕΕμπΔ, (1996), 193.

247. Καθώς και από ειδικότερες τεχνικές λεπτομέρειες για τα έγγραφα που ενδέχεται να προσκομιστούν, οι οποίες κείνται στα αρ.18-28 ΟΚΣ και δεν θα μας απασχολήσουν εν προκειμένω.

248. Harfield, Bank Credits and Acceptances, (1974), 73.

249. King, Law of Bankers' Commercial Credits, (2001), 57·Φαρμακίδης, Το δίκαιο του ελληνικού εξωτερικού εμπορίου : εισαγωγή στη θεωρία και πράξη του δικαίου του ελληνικού εισαγωγικού και εξαγωγικού εμπορίου, (1993), 220.

σύμφωνα με τους όρους της πίστωσης και η τράπεζα δεν ήταν υποχρεωμένη να πληρώσει²⁵⁰. Η εν λόγω έλλειψη δεν συνιστούσε απαραίτητα παράβαση συμβατικής υποχρέωσης από τη βασική σχέση (breach of contract), αλλά αυτό ήταν ένα ζήτημα που δεν ενδιέφερε το δικαστήριο, το οποίο έκρινε αυστηρά και μόνο με βάση τους όρους της πίστωσης. Όπως προκύπτει από την *Equitable Trust*, οι επουσιώδεις λεκτικές διαφοροποιήσεις έχουν αποτελέσει ένα πεδίο όπου συχνά εκδηλώνεται η αρχή της απόλυτης συμμόρφωσης με τους όρους της πίστωσης. Χαρακτηριστική σύγχρονη περίπτωση αποτελεί η *Courtaulds North America Inc. v. North Carolina National Bank (United States Court of Appeals/1975)*²⁵¹. Στην προκειμένη περίπτωση, η πίστωση ήταν εκτελεστέα με την εμφάνιση (εκτός των φορτωτικών εγγράφων) τιμολογίων με την αναγραφή της φράσης «100% ακρυλικό νήμα». Αντίθετα, προσκομίστηκαν τιμολόγια όπου αναγραφόταν η φράση «100% εισαγόμενο ακρυλικό νήμα», με συνέπεια η τράπεζα να αρνηθεί, ορθά κατά το Δικαστήριο την πληρωμή. Γίνεται προφανές για εμάς ότι η αυστηρή προσήλωση στην αρχή είναι δυνατόν να δημιουργήσει αρκετά προβλήματα στη συναλλακτική καθημερινότητα, ειδικά σε ό,τι αφορά ακραίες περιπτώσεις όπως η προαναφερθείσα.

Το δόγμα αποτυπώνεται κατά τρόπο απαρέγκλιτο και στις αποφάσεις επί πιστώσεων που ρυθμίζονται από τους ΟΚΣ. Έτσι, στην *Spanish Company v Kuwaiti Bank, Award, ICC Case No. 3820/1981*, κρίθηκε από το Διαιτητικό Δικαστήριο του Επιμελητηρίου ότι ένα πιστοποιητικό υγειονομικής υπηρεσίας ήταν εντάξει στην όψη του από τη στιγμή που ανέφερε ότι τα τρόφιμα ήταν βρώσιμα, παρά το ότι υπέκρυπτε το εσωτερικό ελάττωμα της ταχείας αλλοίωσης των τροφίμων (κατά τρόπο αντίθετο με τα συμφωνημένα στη βασική σχέση). Πλούσια στην εφαρμογή του άρ.14 ΟΚΣ είναι η αμερικανική νομολογία: στην *Hamilton Bank N.A. v. Kookmin Bank, Sky Industries Corporation, (United States Court of Appeals, 99-7595/2001)*²⁵², επιβεβαιώθηκε με τον ίδιο τρόπο η ανάγκη απόλυτης συμφωνίας των εγγράφων με τους όρους της πίστωσης (η οποία εν προκειμένω ρυθμιζόταν από τους ΟΚΣ 500). Συγκεκριμένα, η πίστωση είχε κληθεί να εξυπηρετήσει την πληρωμή ποσότητας υποδημάτων. Τα έγγραφα που έπρεπε να προσκομιστούν για να εκτελεστεί η πίστωση, ήταν φορτωτικό έγγραφο, ασφαλιστήριο και έγγραφο τηλεμοιοτυπίας. Εντούτοις, η εκδότρια αρνήθηκε, ορθά κατά το Δικαστήριο να καλύψει την βεβαιούσα, καθώς αυτή είχε πληρώσει έναντι φωτοαντιγράφου της τηλεμοιοτυπίας²⁵³. Ακόμη, ενδιαφέρον παρουσιάζει η *Banco General Runinahui, S.A. v. Citibank Intern (United States Court of Appeals/1996)*²⁵⁴. Εν προκειμένω η πίστωση (στην οποία εφαρμόζονταν οι ΟΚΣ 400) κρίθηκε πληρωτέα με την

---

250. Έτσι και ο Lord Summer στην ίδια απόφαση: «there is no room for documents, which are almost the same, or which will do just as well».

251. http://scholar.google.gr/scholar_case?case=14442695090165137286&hl=en&as_sdt=2,5&as_vis=1

252. <http://openjurist.org/245/f3d/82/hamilton-bank-na-v-kookmin-bank-sky-industries-corporation>

253. Οι ΟΚΣ 600 στο άρ. 17 απαιτούν την παρουσίαση ενός πρωτοτύπου από κάθε έγγραφο που χρειάζεται να προσκομιστεί. Εντούτοις, επιτρέπεται και η παρουσίαση αντιγράφου αν έχει συνομολογηθεί ρητά. Το ζήτημα έτσι καταλείπεται στην ελευθερία επιλογής των μερών, καίτοι οι συντάκτες έχουν κάνει, εύλογα, μία σαφή επιλογή υπέρ της παρουσίασης πρωτοτύπων.

254. http://www.leagle.com/decision/199657797F3d480_1505

εμφάνιση των εγγράφων σε διάστημα όχι μεγαλύτερο από δεκαπέντε (15) ημερών από την ημερομηνία φόρτωσης, προϋπόθεση που δεν τηρήθηκε από τον δικαιούχο. Συνεπώς, παρά το ότι ο εν λόγω όρος φαινόταν επουσιώδης, εξαιτίας του τα έγγραφα παρουσιάστηκαν ως μη σύμφωνα και η τράπεζα ορθά αρνήθηκε την πληρωμή²⁵⁵. Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει η **Fidelity National Bank of South Miami v. Dade County (Court of Appeal of Florida/1979)**²⁵⁶, στην οποία η τράπεζα αρνήθηκε την πληρωμή πίστωσης επειδή το πιστοποιητικό που απαιτούνταν να προσκομιστεί ήταν υπογεγραμμένο όχι από τον διευθυντή Δημοσίων Έργων της επαρχίας Dade, αλλά από τον διευθυντή Οικονομικών, καίτοι είχε το ίδιο ακριβώς περιεχόμενο με το απαιτούμενο στο κείμενο της πίστωσης.

Η ως άνω εξαντλητική περιπτωσιολογία είναι εμφανές ότι δημιουργεί δυνητικά πολλά προσχώματα στη λειτουργία της πίστωσης, καθώς δεν είναι ποτέ απόλυτα βέβαιο αν θα προκύψει κάποια ασυμφωνία στα έγγραφα. Για αυτό τον λόγο, υποστηρίχθηκε ευρέως σε αγγλική²⁵⁷ και αμερικανική νομολογία²⁵⁸ η άποψη ότι το μέτρο επιμέλειας και η διαδικασία εξέτασης των εγγράφων πρέπει να αναλύεται ευκρινώς στη σύμβαση. Η εν λόγω άποψη δεν πρέπει, σύμφωνα με εμάς, να γίνει δεκτή. Αυτό καθώς η αυστηρή προσήλωση στα απαιτούμενα έγγραφα απορρέει από την ίδια τη φύση της πίστωσης έναντι εγγράφων όπως έχει καθιερωθεί στις συναλλαγές κατά τρόπο απαρέγκλιτο. Θα ήταν αντίθετο στην διεθνή τραπεζική πρακτική να συναχθεί ότι η μη συνομολόγηση σχετικού όρου θα επιτρέπει στην τράπεζα να ελέγξει τα έγγραφα κατά την υποκειμενική της κρίση. Σε κάθε περίπτωση όμως, η αρχή εκφράζεται ρητά εάν έχουν ενσωματωθεί στη σχέση οι ΟΚΣ, καθώς προκύπτει από το αρ.14, παρ. α ΟΚΣ 600, καθώς και από τη γενικότερη πρόθεση της κωδικοποίησης να επιβάλλει μία ομοιόμορφη διεθνώς πρακτική στα θέματα που ρυθμίζει.

Η εθνική νομολογία είναι εξίσου συνεπής στην τήρηση της αρχής. Ενδεικτικά, η ΠΠρΘεσ 1229/1997 έκρινε ότι ορθά η τράπεζα δεν πλήρωσε πίστωση στην οποία είχε συμφωνηθεί η προσκομιδή ασφαλιστηρίου, καθώς το ασφαλιστήριο που προσκομίστηκε δεν κάλυπτε τα προϊόντα από την ημερομηνία αποστολής τους. Επίσης, η ΜΠρΚαρ 513/1997 έκρινε ότι το τιμολόγιο που προσκομίστηκε έπρεπε να απορριφθεί, διότι δεν ανέγραφε την πυκνότητα της ύφανσης των

---

255. «letters of credit are subject to a rule of "strict compliance." Documents presented for payment must precisely meet the requirements set forth in the credit.... If the documents do not on their face meet the requirements of the credit, the fact that a defect is a mere "technicality" does not matter.», βλ. επίσης και την **Kerr-McGee Chem. Corp. v. FDIC (United States Court of Appeals/1989)**, διαθέσιμη στην http://scholar.google.gr/scholar_case?case=1447755591910755211&hl=en&as_sdt=2&as_vis=1&oi=scholar&sa=X&ei=dul2UsaJD8jKsgb1v4CgDQ&ved=0CCsQgAMoADAA, η οποία αφορούσε την άρνηση πληρωμής επειδή το τιμολόγιο δεν ανέφερε ότι το ποσό του τιμήματος αντιπροσώπευε την τιμή FOB.

256. http://scholar.google.gr/scholar_case?case=12107214903605836754&hl=en&as_sdt=2,5&as_vis=1

257. Η εν λόγω άποψη εκφράζει την γνωστή θέση του αγγλικού δικαίου ότι οι Κανόνες του Επιμελητηρίου και κάθε συναφής υποχρέωση στα πλαίσια της πίστωσης οφείλει να αποτελεί αντικείμενο ρητής συμβατικής ενσωμάτωσης, *Μαρούδας*, 2000, 10-11, βλ. και τις **Banque De l' Indochine et de Suez S.A. v. H. Rayner, European Asian Bank A.G v. Punjab & Sind Bank, Forestal Mimosa Ltd. V. Oriental Credit Ltd.**

258. βλ. ενδεικτικά τις **Venizelos S.A v. Chase Manhattan Bank, (United States Court of Appeals/1970)**, διαθέσιμη στην http://www.leagle.com/decision/1970886425F2d461_1763 **United Commodities Greece v. Fidelity International Bank, (Supreme Court of the State of New York/1985)**, διαθέσιμη στην http://www.leagle.com/decision/1984107399AD2d974_4253.

ρούχων ,όπως είχε συμφωνηθεί. Συστηματοποιώντας τα κριτήρια ελέγχου, θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτός διενεργείται στην διαπίστωση ότι δεν συντρέχουν τα εξής: αφενός τα εξωτερικά γνωρίσματα των εγγράφων να μην αποκλίνουν από τα συμφωνημένα στην πίστωση, αφετέρου να μην εντοπίζονται αταξίες και λογικές αντιφάσεις μεταξύ τους²⁵⁹.

3.4.5. Το ρήγμα στην *strict compliance doctrine* σύμφωνα με τους ΟΚΣ και τη νομολογία

Η απόλυτη συμμόρφωση μπορεί, στα άκρα όρια της, να αποβεί επικίνδυνη για την οικονομική λειτουργία της πίστωσης, ειδικά σε περιπτώσεις όπου είναι προφανές ότι τα έγγραφα είναι εντάξει, πλην όμως παρουσιάζουν επουσιώδεις πλημμέλειες, οι οποίες, υπό το δόγμα της απόλυτης συμμόρφωσης, κινδυνεύουν να καταστήσουν την πληρωμή αδύνατη. Για αυτό τον λόγο, οι συντάκτες των ΟΚΣ μερίμνησαν ώστε να θεωρούνται σύμφωνα και τα έγγραφα τα οποία παρουσιάζουν επουσιώδεις πλημμέλειες, όταν από την όψη τους γίνεται εμφανές ότι δεν παρουσιάζουν λογική παραφωνία ή δεν έρχονται σε αντίθεση με τα υπόλοιπα έγγραφα της πίστωσης (αρ. 14 παρ. δ ΟΚΣ). Με αυτό τον τρόπο οι ΟΚΣ εισάγουν μία εξαίρεση στο δόγμα της απόλυτης συμμόρφωσης, η οποία ήταν αναγκαία ώστε να επιτύχει τον οικονομικό της σκοπό η πίστωση. Άλλωστε, όπως φάνηκε και από τις προεκτεθείσες αποφάσεις, υπάρχουν περιπτώσεις όπου η αυστηρότητα στον έλεγχο οδηγεί σε απορρίψεις, με συνέπεια, σύμφωνα με την Τραπεζική Επιτροπή, το 70% των πιστώσεων να μην εκτελούνται εξαιτίας τέτοιων ασυμφωνιών²⁶⁰.

Στην πραγματικότητα, οι ΟΚΣ σε αυτή την περίπτωση ήρθαν να επιβεβαιώσουν μία πραγματικότητα που οι συναλλαγές και η νομολογία είχαν διαπιστώσει πριν εκδοθεί η τρέχουσα κωδικοποίηση. Έτσι η *Boston Hides & Furs Ltd v. Sumitomo Bank Limited, Suellas Villegas S.A, Banco Nacional de Mexico S.A., (United States District Court, D. Massachussets, case n. 93-11933/ 1994)*²⁶¹, έκρινε επί πίστωσης (εφαρμογή των ΟΚΣ 500), όπου η πληρωμή θα γινόταν με εμφάνιση φορτωτικών εγγράφων και τιμολογίων. Τα δύο είδη εγγράφων ανέφεραν διαφορετικούς αριθμούς κιβωτίων στα οποία έγινε η φόρτωση, γεγονός το οποίο χρησιμοποίησε η βεβαιούσα για να αρνηθεί την πληρωμή. Εντούτοις, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι , καίτοι ο έλεγχος γίνεται στην όψη των εγγράφων²⁶², όμως μία τέτοια ασυμφωνία τεχνικού χαρακτήρα ήταν ασήμαντη (non trivial discrepancy) από τη στιγμή κατά την οποία τα υπόλοιπα στοιχεία των εγγράφων ήταν σε λογική συνάφεια μεταξύ τους²⁶³. Η εν λόγω άποψη επιβεβαιώθηκε και από την αγγλική νομολογία στην *Credit Industriel et Commercial vs. China Merchants Bank*

259. Χρυσάνθης (1996), 202.

260. Τετριμέλη (2012), 67.

261. http://www.leagle.com/decision/19942023870FSupp1153_11843

262. «On the basis of the documents alone, whether or not the documents appear on their face to constitute a complying presentation».

263. «The Banks do not contest the fact that Boston Hides' presentment facially conformed to the Letter of Credit's requirements. Instead, focusing on the internal trailer number discrepancy between the Invoice and the Bill of Lading, the Banks claim that this variance justified dishonor. The court, however, disagrees. The inconsistent trailer numbers were a "technical variance regarding a matter which was not required under the terms of the Letter of Credit and which could not mislead the Banks to their detriment».

(*Commercial Court/2002*)²⁶⁴, στην οποία τέθηκε το ζήτημα από την βεβαιούσα τράπεζα για το αν οφείλει να πληρώσει έναντι εγγράφων τα οποία δεν αναφέρουν τα ποσοστά επί τοις εκατό (%) από τα υλικά ενός χύδην φορτίου. Το Δικαστήριο έκρινε ότι τέτοια υποχρέωση δεν απορρέει από την τραπεζική πρακτική διεθνώς, ειδικά από τη στιγμή όπου μία τέτοια έλλειψη δεν προκαλεί κάποια εμφανή ασυμφωνία μεταξύ των εγγράφων που παρουσιάζονται²⁶⁵. Συνεπώς, το στοιχείο της λογικής φροντίδας (reasonable care) κατά τον έλεγχο, συνεπάγεται ότι το προσωπικό της τράπεζας πρέπει να χρησιμοποιεί σε ένα στοιχειώδη βαθμό και την κρίση του, προκειμένου να μην οδηγείται σε ανεπιχειρήσιμα αποτελέσματα για την λειτουργία του θεσμού (σε περιπτώσεις όπου οι ασυμφωνίες είναι επουσιώδεις)²⁶⁶, καθιστώντας τον ανελαστικό²⁶⁷. Αντίθετα, πρέπει να αποσκοπεί σε κάθε περίπτωση, να διακριβώσει το αντικειμενικό νόημα που παρουσιάζουν τα έγγραφα σε συνάρτηση με τις ισχύουσες εμπορικές συναλλαγές²⁶⁸. Αυτή η υποχρέωση συνεπάγεται ότι μία σειρά εγγράφων που δεν παρουσιάζουν λογικές αντιφάσεις θα πρέπει να μπορεί να γίνει δεκτή, καθώς επίσης και ένα έγγραφο με εμφανώς επουσιώδη τυπογραφικά λάθη²⁶⁹. 'Αρα, ορθά για εμάς, οι ΟΚΣ αφήνουν ένα περιθώριο ευελιξίας για αυτές συγκεκριμένα τις περιπτώσεις, ώστε να εξακολουθήσουν τα εμπλεκόμενα μέρη να προτιμούν τις πιστώσεις έναντι εγγράφων για να εξυπηρετούν τις πληρωμές τους, χωρίς τον φόβο της απόρριψης των εγγράφων για, ασήμαντους σύμφωνα με την κοινή λογική, λόγους. Πρακτική συνέπεια της ως άνω παραδοχής είναι το ότι η τράπεζα οφείλει σε ορισμένες περιπτώσεις όπου υποψιάζεται ότι υποκρύπτεται απάτη να επιδεικνύει αυξημένη επιμέλεια στην εξέταση των συγκεκριμένων εγγράφων²⁷⁰. 'Ετσι, το

---

264. <http://high-court-justice.vlex.co.uk/vid/2000-738-52637696>

265. «The obligation on the bank is to exercise reasonable care, as determined in accordance with international standard banking practice{....}The obligation is a passive one, in the sense of using reasonable care to assess the absence of any apparent inconsistency on the face of the documents».

266. Moses, Letters of Credit and the insolvent applicant: A recipe for bad faith dishonor, Alabama Law Review, (2005), 44.

267. 'Ετσι και η *Krediet Bank Antwerp v. Midland Bank, 1998*, (στην πίστωση εφαρμόστηκαν οι ΟΚΣ 500) στην οποία δηλώνεται σαφώς ότι ο έλεγχος των εγγράφων, θα πρέπει να τελείται όχι μηχανικά αλλά με χρήση της κοινής λογικής από τα πιστωτικά ιδρύματα, σε περίπτωση όπου οι ατέλειες είναι ασήμαντες: «to some extent therefore, the banker must exercise his own judgement, whether the requirement is satisfied by the documents presented to him». Αυτή την υποχρέωση επιβάλλει και η Διεθνής Τυποποιημένη Τραπεζική Πρακτική, έκδοσης επίσης του Επιμελητηρίου (ISBP ed. 681) βλ. <http://www.bankall.org/tag/isbp-681/>.

268. Γιοβανόπουλος, Αρμ. (2001), 166.

269. King (2001), 120. Για την περίπτωση των ασήμαντων τυπογραφικών λαθών, ιδιαίτερα διαφωτιστική υπήρξε η *Hing Yip Hing Fat Co. Ltd v. The Daiwa Bank Ltd, (Hong Kong Supreme Court/1991)*, όπου το Δικαστήριο δέχθηκε ότι δεν αποτελούσε ασυμφωνία η αναγραφή του ονόματος του εντολέα ως «Cheergoal Industrial Limited» αντί για «Cheergoal Industries Limited».

270. Τετριμέλη (2012), 71. Μάλιστα, έχει υποστηριχθεί στην αμερικανική νομολογία, ενδεικτικά στην *Bank of Cochín Ltd. v Manufacturers Hanover Trust and St. Lucia Enterprises Ltd. (United States District Court for the Southern District of New York/1985)*, διαθέσιμη στην http://www.leagle.com/decision/19861017808F2d209_1978 ότι το απαιτούμενο μέτρο επιμέλειας της βεβαιούσας τράπεζας πρέπει να είναι υψηλότερο από το αντίστοιχο της εκδότριας. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο εισήγαγε το κριτήριο της διαφοροποιημένης μεταχείρισης (bifurcated standard), βάσει του οποίου πρέπει να απαιτείται αυστηρότερος έλεγχος από την βεβαιούσα, λόγω του ότι ο δικαιούχος έμπορος είναι κατά κανόνα πελάτης της και έτσι τείνει να πληρώνει χωρίς να προβεί σε ενδελεχή εξέταση, προκειμένου να μην διακινδυνεύσει τις σχέσεις μαζί του.

Επιμελητήριο δείχνει να παίρνει σαφείς αποστάσεις από την ανελαστική προσέγγιση του strict compliance doctrine που εισήγαγε η *Equitable Trust v. Dawson Partners Ltd.*

3.4.6. Ασυμφωνία των εγγράφων (αρ. 16 ΟΚΣ)

Σε περίπτωση που η τράπεζα κρίνει ότι τα έγγραφα είναι ασύμφωνα έχει την επιλογή είτε να μην τιμήσει την πίστωση, είτε να επικοινωνήσει με τον εντολέα της, ώστε με τη συναίνεση του να παραιτηθεί από τις ασυμφωνίες που εντόπισε και να πληρώσει. Σε περίπτωση κατά την οποία αποφασίσει να αρνηθεί την πληρωμή, οφείλει να το αναγγείλει εγγράφως στην εκδότρια εντός πέντε ημερών. Στο κείμενο της αναγγελίας πρέπει να περιλαμβάνεται αναφορά στον λόγο για τον οποίο τα έγγραφα απορρίφθηκαν, καθώς επίσης και αυτά να επισυνάπτονται ώστε η εκδότρια να τα εξετάσει η ίδια. Πρακτική συνέπεια της παράλειψης της εν λόγω ενέργειας είναι ότι η τράπεζα που παρέλειψε να αναγγείλει την ασυμφωνία θα στερείται του δικαιώματος να την επικαλεστεί (αρ. 16 , παρ. στ ΟΚΣ). Αναφορικά με την αλλοδαπή νομολογία, ενδιαφέρον παρουσιάζει η *Hamilton Bank N.A. v. Kookmin Bank, Sky Industries Corporation, (United States Court of Appeals, 99-7595/2001)*. Εν προκειμένω, η εκδότρια δέχθηκε να τιμήσει επί αντιγράφων και όχι πρωτοτύπων, γεγονός το οποίο καθιστούσε τα έγγραφα ασύμφωνα. Εντούτοις, δεν ανέφερε τις εν λόγω ασυμφωνίες μέσα στην προθεσμία που είχαν θέσει οι ΟΚΣ, με συνέπεια να αποστερείται, κατά το Δικαστήριο, του δικαιώματος να τις προβάλλει ενώπιον κάθε άλλης μεσολαβούσας τράπεζας στη συνέχεια²⁷¹. Σύμφωνα με την *Hamilton Bank N.A. v. Kookmin Bank*, θα μπορούσαμε να πούμε ότι το αρ. 16 ΟΚΣ (πρώην αρ. 14 ΟΚΣ 500) επιχειρεί μία δίκαιη κατανομή ευθυνών στις σχέσεις μεταξύ εκδότριας και κατονομαζόμενης τράπεζας²⁷². Η συλλογιστική των συντακτών ήταν η εξής: από την στιγμή κατά την οποία υπάρχει ένας προφανής λόγος, αναγόμενος στην όψη των εγγράφων, ο οποίος να δικαιολογεί την μη πληρωμή από την εκδότρια, θα πρέπει να δοθεί ένα μικρό χρονικό διάστημα στην εκδότρια να τον προβάλλει. Διαφορετικά, θα χάνει το δικαίωμα να αρνηθεί την κάλυψη. Αυτό το σκεπτικό εξυπηρετεί και η προθεσμία των πέντε ημερών, με το πέρας της οποίας η παρουσίαση τεκμαίρεται σύμφωνη. Η ρύθμιση, μολονότι δείχνει άκαμπτη στα άκρα όρια της, εντούτοις είναι, κατά τη γνώμη μας, εξυπηρετική της βεβαιότητας και αυστηρής διεκπεραίωσης των υποχρεώσεων, η οποία πρέπει να διέπει τις διατραπεζικές σχέσεις. Περαιτέρω, η υποχρέωση εμπρόθεσμης αναγγελίας συνοδεύεται και από την υποχρέωση ταχείας και σε εύλογο χρόνο διαβίβασης των εγγράφων. Έτσι, η δυνατότητα διαβίβασης των εγγράφων «οποτεδήποτε» που προβλέπει το αρ. 16 παρ. ε, δεν πρέπει να αναγνωστεί με προσήλωση στη γραμματική διατύπωση, αλλά προσαρμοσμένη στην ανάγκη ταχείας διεκπεραίωσης των

²⁷¹. «Kookmin's failure to comply with the UCP did not excuse Hamilton's failure to make a timely and specific disclaimer;»

²⁷². Έτσι και το Δικαστήριο στη σκέψη 34: «Preclusion under Article 16 is designed to both balance the beneficiary's obligation of strict compliance under a letter of credit and give the beneficiary prompt notice of defects so it can cure them. It is, in a sense, punishment for an issuer's failure to timely meet its obligations under the letter of credit. Where a beneficiary submits false documents, however, the defect is latent, not apparent from the face of the material presented.»

υποχρεώσεων που αφορούν τη λειτουργία της πίστωσης. Αυτό επιβεβαίωσε και η **Bank of Cochín Ltd. v Manufacturers Hanover Trust and St. Lucia Enterprises Ltd. (United States District Court, Southern District of New York/1986)**²⁷³. Το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρχαν ατέλειες στα έγγραφα, οι οποίες επέβαλαν την απόρριψη τους. Εντούτοις, η εκδότρια τράπεζα δεν ενημέρωσε σχετικά την βεβαιούσα, παρά με καθυστέρηση (δέκα ημερών). Η καθυστέρηση της εκδότριας να αναγγείλει τις ασυμφωνίες, κείται έτσι εκτός των ορίων της τραπεζικής πρακτικής, αλλά και της αναληφθείσας υποχρέωσης της για ταχεία αναγγελία, όπως την ανέλαβε υπό τους ΟΚΣ²⁷⁴.

Την υποχρέωση της τράπεζας που απορρίπτει τα έγγραφα να διαβιβάσει αυτά σε εύλογο (για τον οικείο χώρο συναλλαγών) χρονικό διάστημα επιβεβαιώνει και η πιο πρόσφατη **Fortis Bank SA/NV and another v Indian Overseas Bank, (Court of Appeal, case n.58/2011)**²⁷⁵, όπου η εκδότρια δεν επέστρεψε τα έγγραφα παρά μετά την παρέλευση ενός μήνα από την εμφάνιση τους. Εντούτοις, ενημέρωσε για την ασυμφωνία των εγγράφων εντός της πενθήμερης προθεσμίας, με αποτέλεσμα να δικαιούται (αρ. 16 παρ. ε ΟΚΣ) να διαβιβάσει τα έγγραφα οποτεδήποτε. Όμως, το Δικαστήριο επέλεξε να ερμηνεύσει την υποχρέωση αναγγελίας του αρ. 16, εντασσόμενη στον ευρύτερο σκοπό των ΟΚΣ. Έκρινε σχετικά, ότι η ερμηνεία των διατάξεων τους θα πρέπει να γίνεται πάντοτε με σεβασμό στον διεθνοποιημένο τους χαρακτήρα. Εξετάζοντας λοιπόν το αρ. 16 μέσα από το πρίσμα της όλης κωδικοποίησης, γίνεται εμφανές ότι η τραπεζική πρακτική επιβάλλει την ταχεία διεκπεραίωση των εκατέρωθεν υποχρεώσεων, ακόμη και αν απουσιάζει ρητή αναφορά σχετικά με αυτές (όπως ισχυρίστηκε η Indian Overseas Bank). Υπό αυτή την έννοια, η επίκληση του αρ. 16 παρ. ε δεν θεωρείται ορθή εν προκειμένω, καθώς η καθυστέρηση του ενός μήνα εξοβελίζει πλήρως το σκοπό των ΟΚΣ, οι οποίοι εφαρμόζονται εξ' ολοκλήρου στη σχέση²⁷⁶.

---

273. Βλ. και στη Boston **Hides&Furs Ltd. v. Sumitomo Bank Ltd. (District Court of Massachusetts/1994)**: «Article 16 of the U.C.P. provides that an issuing bank must examine a beneficiary's documents within a "reasonable time" and notify the remitting bank, "without delay, "of any "discrepancies" on which the bank bases dishonor. If the issuer fails to meet any of these requirements, it is precluded from asserting the discrepancies.» . Στην εν λόγω περίπτωση μάλιστα, η μεσολαβούσα ανέφερε τις ασυμφωνίες στην επ' ακροατηρίω διαδικασία, αμελώντας πλήρως να τις αναγγείλει στην προθεσμία που είχε ταχθεί από τους ΟΚΣ.

274. Η υποχρέωση διαβίβασης των εγγράφων σε εύλογο χρόνο αποτελεί μία διακριτή υποχρέωση από αυτή της αναγγελίας σε πέντε ημέρες. Πάντως, στην εν λόγω υπόθεση εφαρμόζονται οι ΟΚΣ 400 (έκδοσης 1974) οι οποίοι δεν προέβλεπαν προθεσμία της αναγγελίας, απλά καθιέρωναν την υποχρέωση ταχείας αναγγελίας. Αν λοιπόν δεχθούμε ότι υπάρχει υποχρέωση ταχείας αναγγελίας ως μείζον καθήκον της εκδότριας/βεβαιούσας/ κατονομαζόμενης, τότε το ίδιο θα πρέπει να ισχύει και για τη διαβίβαση εγγράφων, η οποία είναι παρεπόμενη υποχρέωση ως προς την αναγγελία αυτή καθεαυτή.

275. <http://wanda.uef.fi/oikeustieteet/luennot12-13/FortisBankSANV.pdf>

276. Στην κρίση αυτή του Δικαστηρίου, σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν οι γνωμοδοτήσεις των Garry Collyer, Roger Jones, μελών της Τραπεζικής Επιτροπής του Επιμελητηρίου. Οι εν λόγω ισχυρίστηκαν ότι η καθυστέρηση του ενός μήνα στην επιστροφή των εγγράφων ήταν, από κάθε άποψη, απαράδεκτη στη διεθνή τραπεζική πρακτική, καθώς το σύνηθες σε παρόμοιες περιστάσεις ήταν τα έγγραφα να επιστρέφονται τάχιστα, εντός το πολύ δύο εργασίμων ημερών: «Mr Collyer stated that where "return is indicated, the return of documents "should occur immediately or at the very latest during the course of the following working day and that where "hold is indicated and the presenter instructs the issuing bank to return documents "it is international banking practice to comply promptly with instructions received from the presenter, especially instructions relating to the disposal of documents while Mr Jones said that "best practice entails the "speedy return of documents and, based on his own experience of UK practice, that would normally be "within a day

Η συγκεκριμένη πρόβλεψη του αρ. 16 ΟΚΣ, κατά τη γνώμη μας, οριοθετεί υποχρεώσεις τις οποίες η βεβαιούσα ή η κατονομαζόμενη τράπεζα είχαν σε κάθε περίπτωση και τις οποίες τους επέβαλε η καλή πίστη και η υποχρέωση παροχής πληροφοριών κατά την εκτέλεση της εντολής που τους δόθηκε (ΑΚ 718). Επομένως, από πλευράς εθνικού δικαίου, οι ως άνω υποχρεώσεις που καθιερώνουν οι ΟΚΣ θα μπορούσαν να επιβληθούν κατ' εφαρμογή των σχετικών διατάξεων περί καλόπιστης εκτέλεσης της εντολής (ΑΚ 718), αλλά και της αρχής της καλής πίστης όπως αυτή γενικά διατυπώνεται (ΑΚ 288)²⁷⁷. Συνεπώς, ακόμη και αν απουσίαζαν οι ΟΚΣ, ο εφαρμοστής του δικαίου θα καλούνταν να εξειδικεύσει γενικές δικαιοτικές αρχές και να τις προσαρμόσει στον οικείο κλάδο συναλλαγών (εδώ τον τραπεζικό), διαπλάθοντας τη σχέση και τις εκατέρωθεν υποχρεώσεις κατά τρόπο παρόμοιο με το αρ.16.

3.5. Απαλλακτικές ρήτρες (αρ. 34-37 ΟΚΣ)

3.5.1. Απαλλαγή από την ευθύνη για την αποτελεσματικότητα των εγγράφων (αρ. 34 ΟΚΣ)

Με το παρόν άρθρο, η τράπεζα αποποιείται κάθε ευθύνης που αφορά την μορφή, επάρκεια ή γνησιότητα των εγγράφων που της προσκομίζονται. Το ίδιο ισχύει και για την περιγραφή των εμπορευμάτων. Η ρύθμιση είναι αναμενόμενο να απαλλάσσει την τράπεζα από κάθε ευθύνη, από τη στιγμή που δεν συμμετέχει στην διαδικασία παραγωγής των εγγράφων ώστε να γνωρίζει τις τυχόν εσωτερικές τους ατέλειες, ήτοι τις ατέλειες που αντανakλούν στη σχέση αξίας²⁷⁸. Η λειτουργία της εν λόγω διάταξης είναι επικουρική, αφού πλημμέλειες αναφορικά με τα έγγραφα ή τα εμπορεύματα βαρύνουν τα μέρη της σχέσης αξίας τα οποία εμπλέκονται στην έκδοσή τους.

3.5.2. Ευθύνη για τη διαβίβαση και τη μετάφραση (αρ. 35 ΟΚΣ)

Η ρήτρα απαλλαγής από την ευθύνη για τη διαβίβαση των εγγράφων και τη μετάφραση τους στηρίζεται σε λόγο συναφή με τη ρήτρα απαλλαγής από την ευθύνη για την αποτελεσματικότητα τους. Όπως και στο αρ. 34, έτσι και εδώ, η τράπεζα δεν είναι δυνατόν να ευθύνεται για γεγονότα που-αφορούν μεν την λειτουργία της πίστωσης- πλην όμως δεν είναι σε θέση να ελέγξει²⁷⁹. Τέτοια είναι κυρίως τα σφάλματα ταχυδρομικών και τηλεγραφικών υπηρεσιών.

---

or two unless there is a good reason why not». Εντούτοις, έχει διατυπωθεί και η, ορθή για εμάς, άποψη ότι πρέπει να αντιμετωπίζονται με μεγαλύτερη ελαστικότητα περιπτώσεις όπου η τράπεζα καθυστέρησε στη διαβίβαση λόγω μίας τοπικής αργίας ή ενός τοπικού εθίμου που επηρέαζε τη διαβίβαση των εγγράφων.

277. Αυτό επαλήθευσε και η ΕφΑθ 2396/1989. Συγκεκριμένα, έκρινε ότι η εκδότρια πρέπει να αναγγείλει στη μεσολαβούσα (βεβαιούσα εν προκειμένω), κάθε ασυμφωνία των εγγράφων την οποία εντόπισε και να θέσει τα έγγραφα στη διάθεση της, σε αντίθετη δε περίπτωση δεν θα είναι σε θέση να επικαλεστεί τις ασυμφωνίες. Εν προκειμένω, η εκδότρια παρέλαβε τα έγγραφα και ειδοποίησε τη μεσολαβούσα για την ασυμφωνία, χωρίς όμως να της διαβιβάσει τα έγγραφα και να αποδεσμεύσει την πίστωση. Στα ίδια συμπεράσματα καταλήγει και η ΕφΑθ 2858/2007, με την διαφορά ότι η εν λόγω απόφαση εκκινεί από την παραδοχή ότι οι ΟΚΣ είναι ΓΟΣ, με συνέπεια να μην μπορεί να θεμελιωθεί σε αυτούς αδικοπρακτική ευθύνη, καθώς η παράβαση συμβατικής υποχρέωσης δεν πληροί το πραγματικό του παρανόμου της ΑΚ 914.

278. *Chorley/ Smart*, *Leading cases in the law of Banking*, (1977), 213.

279. *Αιγυπτιάδης* (2002), 72.

3.5.3 Απαλλαγή από ευθύνη ένεκα ανωτέρας βίας (αρ. 36 ΟΚΣ)

Η απαλλαγή από την ευθύνη για γεγονότα ανωτέρας βίας ρυθμίζεται κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως και στους ΟΚΕΕΠΖ. Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι το αρ. 36 ΟΚΣ ενσωματώθηκε αυτούσιο στους μεταγενέστερους ΟΚΕΕΠΖ. Έτσι, και εδώ οι συντάκτες προβαίνουν σε μία ενδεικτική απαρίθμηση γεγονότων και συμβάντων που ανήκουν στην έννοια της ανωτέρας βίας, ενώ εισάγουν και το γενικό κριτήριο διάγνωσης τους, ως συμβάντων εκτός του ελέγχου της τράπεζας. Και εδώ υιοθετείται η αντικειμενική θεωρία περί ανωτέρας βίας, ήτοι ο όρος αφορά κάθε γεγονός που κείται εκτός της σφαίρας οικονομικής δραστηριότητας της τράπεζας. Πάντως, το Επιμελητήριο είναι φειδωλό ως προς τη χρήση του όρου. Ενδεικτικά, στην *Syrian State trading organization, buyer v Ghanaian State enterprise, seller, Award, (ICC Case No. 4237/1984)*²⁸⁰, έκρινε ότι η αλλαγή καθεστώτος σε χώρα της Αφρικής (Γκάνα) και οι διαδηλώσεις που έλαβαν χώρα δεν αποτελούν γεγονός ανωτέρας βίας, ειδικά από τη στιγμή όπου η οικονομική δραστηριότητα δεν έπαυσε. Λόγος ήταν ότι μία τόσο διευρυμένη αντίληψη της έννοιας της ανωτέρας βίας θα προκαλούσε ανασφάλεια δικαίου στις διεθνείς συναλλαγές, καθώς τέτοια περιστατικά στο διεθνές στερέωμα είναι συχνά²⁸¹.

3.5.4. Απαλλαγή της ευθύνης για πταίσμα της ανταποκρίτριας (αρ. 37 ΟΚΣ)

Όπως και στο αντίστοιχο ζήτημα που τέθηκε επί των ΟΚΕΕΠΖ, έτσι και εδώ το βασικό ζητούμενο είναι αν η απαλλαγή από την ευθύνη για κάθε πταίσμα της ανταποκρίτριας τράπεζας (πράξεις τρίτων), θα πρέπει να καταλαμβάνει και τις δύο μορφές πταισμάτων (πταίσμα περί της εκλογής και πταίσμα περί τις οδηγίες), ή αντίθετα θα έπρεπε να δεχθούμε ότι κάποια μορφή πταίσματος παραμένει στη σφαίρα ευθύνης της τράπεζας σε κάθε περίπτωση. Επιπλέον, παραλλάσσουν σε σχέση με την εγγυητική επιστολή και οι διατάξεις του εθνικού δικαίου, σε αντιπαράθεση με τις οποίες θα εξετάσουμε το αρ. 37. Αυτό διότι το ζήτημα της ευθύνης για πράξεις τρίτων ρυθμίζεται από το αρ. 30 του ν.δ 17-7/13-8-1923, με αποτέλεσμα αυτού οι διατάξεις να κατισχύουν, κατά τη γνώμη μας, των διατάξεων του ΑΚ, ως *lex specialis*²⁸².

280. [http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN2259&query=AND\(content%3A%22syrian%22,content%3A%22state%22\)](http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN2259&query=AND(content%3A%22syrian%22,content%3A%22state%22))

281. «Leaving aside that such knowledge cannot substitute the requirement of a notice of an event of force majeure, if every governmental reshuffle and accompanying public excitement constitutes force majeure, world trade would in modern times be bogged down by uncertainty.»

282. Άλλωστε, από τη στιγμή που το ΕισΝΑΚ 41 διατήρησε σε ισχύ τα αρ. 25-34 ν.δ. 17-7/13-8-1923, δεν είναι δυνατόν να δεχθούμε ούτε και το ότι ο ΑΚ αναιρεί τις ρυθμίσεις του ν.δ. ως νεότερο σύστημα δικαίου, καθώς σε αυτή την περίπτωση δεν θα επέλεγε να εξαιρέσει ρητά τα εν λόγω άρθρα από την κατάργηση. Βέβαια, όλη η συλλογιστική που θα ακολουθήσουμε παραλλάσσει σημαντικά για όσους δέχονται την αντισυνταγματικότητα του ν.δ. 17-7/13-8-1923, καθώς, σε περίπτωση μίας υποθετικής αντισυνταγματικότητας, αίρεται η υπεροχή της *lex specialis* και κατισχύουν τα ΑΚ 332-334, καθώς και η ΑΚ 716 (ανάλογα αν η μεσολαβούσα θεωρηθεί βοηθός εκπλήρωσης ή υποκατάστατη). Όμως, το νομολογιακό κεκτημένο είναι πάγια υπέρ της συνταγματικότητας του ν.δ. οπότε η εν λόγω ανάλυση είναι χωρίς πρακτική σημασία.

Η απαλλαγή από την culpa in eligendo: το αρ. 30 παρ. 2 ν.δ 17-7/13-8-1923 ορίζει ότι η τράπεζα ευθύνεται αν επέδειξε αμέλεια αναφορικά με την εκλογή της ανταποκρίτριας. Υπό το πρίσμα του ν.δ. λοιπόν, για να καταφάσκει ευθύνη της τράπεζας θα πρέπει αυτή να επέλεξε μία ανταποκρίτρια αντικειμενικά ακατάλληλη, η οποία δηλαδή σύμφωνα με τα κρατούντα στη διεθνή τραπεζική πρακτική δεν είναι σε θέση να διεκπεραιώσει την εν λόγω τραπεζική εργασία. Άλλο ζήτημα το οποίο μπορεί να προκαλέσει ευθύνη της τράπεζας, είναι αυτή να μην προέβη σε επαρκή ενημέρωση του πελάτη της σχετικά με την ανταποκρίτρια που επέλεξε²⁸³. Στην αντίθετη, συνήθη, περίπτωση (αν δηλαδή τον ενημέρωσε επαρκώς), για να εντοπιστεί ευθύνη της τράπεζας θα πρέπει να αποδειχθεί από τον πελάτη της ότι ο όρος περί εκλογής της συγκεκριμένης ανταποκρίτριας αποτέλεσε αντικείμενο μονομερούς επιβολής από την, ισχυρότερη διαπραγματευτικά, τράπεζα χωρίς αυτός να μπορεί να αντιταχθεί. Όμως κάτι τέτοιο μόνο ad hoc μπορεί να διαγνωστεί, επειδή στο πεδίο της πίστωσης έναντι εγγράφων δεν είναι a priori δεδομένη η διαπραγματευτική αδυναμία του αντισυμβαλλόμενου (όπως πχ. στην καταναλωτική πίστη), αλλά συναρτάται με την οικονομική και οργανωτική του ευρωστία, η οποία είναι δυνατόν να παραλλάσσει σημαντικά κάθε φορά.

Οι ΟΚΣ στο αρ. 37 παρ. β, απαλλάσσουν την τράπεζα από την ευθύνη περί εκλογής ανταποκριτή, με την διαφορά ότι η εν λόγω απαλλαγή καταλαμβάνει και περιπτώσεις όπου η τράπεζα επέλεξε αντικειμενικά ακατάλληλο ανταποκριτή²⁸⁴. Θεωρώντας δεδομένο ότι υπήρχαν και άλλοι ανταποκριτές διαθέσιμοι στο εν λόγω κράτος, πιστεύουμε ότι η ρύθμιση είναι προβληματική. Αυτό διότι μετακυλύει κατά αδικαιολόγητο τρόπο ευθύνες από ίδιο πταίσμα της τράπεζας, στο πεδίο ευθύνης του πελάτη της.

Η απαλλαγή από την culpa in instruendo: αναφορικά με το πταίσμα περί παροχής οδηγιών στην ανταποκρίτρια, το ν.δ. 17-7/13-8-1923 ορίζει ότι ανεύθυνο υπάρχει σε κάθε περίπτωση για την παροχή οδηγιών στην ανταποκρίτρια, εκτός εάν εντοπίζεται ίδιο πταίσμα της εκδότριας²⁸⁵. Αντίθετα, οι ΟΚΣ απαλλάσσουν την εκδότρια σε κάθε περίπτωση το οποίο, όπως και επί του πταίσματος περί την εκλογή, είναι για εμάς προβληματικό καθώς μετακυλύει στον πελάτη και την ευθύνη για ίδιο πταίσμα της εκδότριας χωρίς επαρκή αιτιολογία.

Εκτός από τις ως άνω περιπτώσεις ευθύνης, ζήτημα γεννάται και στην περίπτωση κατά την οποία ανακύπτουν κατά τη λειτουργία της πίστωσης κίνδυνοι οι οποίοι συνδέονται με αλλοδαπούς νόμους ή συνήθειες (εδώ και τα τοπικά έθιμα). Το εν λόγω ζήτημα ήταν αναμενόμενο να ρυθμιστεί, καθώς πολλές διεθνείς πωλήσεις διεξάγονται με το ένα μέρος να βρίσκεται σε χώρα με διαφορετικά νομοθετικά συστήματα και εμπορικά ή άλλα έθιμα, τα οποία ενδέχεται να επηρεάζουν τη λειτουργία

---

283. Αντίθετα, και σύμφωνα με το κερτημένο της ΕφΑθ 3591/1987, αν η ανταποκρίτρια ήταν η μόνη διαθέσιμη στο εν λόγω κράτος, τον κίνδυνο επωμίζεται ο πελάτης της.

284. Χατζής (2004), 120.

285. Η περίπτωση κατά την οποία η ανταποκρίτρια δεν συμμορφώθηκε με τις οδηγίες της εκδότριας δεν εξετάζεται εδώ, καθώς το πταίσμα εν προκειμένω βρίσκεται στη σφαίρα ευθύνης της ανταποκρίτριας και δεν αφορά τη σχέση εκδότριας και εντολέα.

των καταστημάτων. Δεν υφίσταται, προς το παρόν, κάποιο νομολογιακό κεκτημένο το οποίο να αφορά την επιδίκαση αποζημίωσης σε τράπεζα για ζημία που επήλθε εξαιτίας αλλοδαπών νόμων ή συνηθειών. Πάντως, σε ό,τι αφορά την οριοθέτηση των αλλοδαπών συνηθειών, στελέχη της Τραπεζικής Επιτροπής στην *Fortis Bank SA/NV and another v Indian Overseas Bank* (βλ. παραπάνω), αποδέχθηκαν την πιθανότητα να εμφολωθούν στη λειτουργία της πίστωσης περιπτώσεις όπου η μεσολαβούσα τράπεζα καθυστέρησε να προβεί σε κάποια ενέργεια λόγω μίας αργίας ή μίας συγκεκριμένης τοπικής εμπορικής συνήθειας²⁸⁶.

3.5.5. Η μεταβίβαση της πίστωσης (αρ. 38 ΟΚΣ)

Η μεταβίβαση της πίστωσης δεν προβλέπεται ως δυνατότητα από τους ΟΚΣ, εκτός εάν τούτο ρητά δηλώνεται στο κείμενο της. Η ρύθμιση αυτή έχει ως σκοπό να διατηρήσει τον αυστηρά προσωπικό χαρακτήρα της πίστωσης²⁸⁷. Η μεταβίβαση της συμβατικής σχέσης αποτελεί διακριτή περίπτωση από την έκδοση βοηθητικής πίστωσης (back to back credit) όπου η ήδη ανοιγείσα πίστωση χρησιμοποιείται ως ασφάλεια για την έκδοση μίας νέας πίστωσης υπέρ του προμηθευτή, ήτοι πρόκειται νομικά για την έκδοση μίας νέας πίστωσης όπου η εκδότρια χρησιμοποιεί ως εξασφάλιση την πρώτη εκδοθείσα²⁸⁸. Εδώ, η πίστωση τίθεται από την εκδότρια στη διάθεση ενός δεύτερου δικαιούχου, ο οποίος όμως είναι σε θέση να μεταβιβάσει εκ νέου την ίδια πίστωση σε άλλους δικαιούχους. Προβλέπεται εντούτοις, η δυνατότητα μεταβίβασης της ίδιας πίστωσης τμηματικά, σε περισσότερους του ενός δεύτερους δικαιούχους²⁸⁹.

Επιπλέον, καινοτομία η οποία διευκολύνει ιδιαίτερα από την σκοπιά των διεθνών συναλλαγών, εισάγει το αρ. 37 παρ. η ΟΚΣ, βάσει του οποίου ο πρώτος δικαιούχος μπορεί να αντικαταστήσει τα έγγραφα του δεύτερου με δικά του, για το μέρος του ποσού που έχει συμφωνηθεί. Η πρακτική αυτή είναι χρήσιμη ώστε ο πρώτος δικαιούχος να εισπράξει με βάση δικά του έγγραφα, όπου δεν θα αναφέρεται το όνομα του προμηθευτή του (δεύτερου δικαιούχου), ώστε οι ανταγωνιστές του να μην είναι σε θέση να εντοπίσουν το πρόσωπο που τον προμηθεύει με πρώτες ύλες. Έτσι, και οι δύο δικαιούχοι (πρώτος και δεύτερος), θα εισπράττουν το ποσό που τους αναλογεί βάσει των

---

286. Ο Gary Jones, πρώην πρόεδρος της Τραπεζικής Επιτροπής, καταθέτοντας ως πραγματογνώμονας, δήλωσε: «there is certainly room for limited divergence in market practice dependent on local conditions and referred in this context to matters such as weather conditions, religious holidays, the means by which the documents are in fact returned and courier pickup times.».

287. Η χρησιμότητα τους αναδεικνύεται στις περιπτώσεις όπου ο πωλητής-δικαιούχος δεν είναι ο ίδιος παραγωγός αλλά τα προμηθεύεται από τρίτον, ο οποίος αξιώνει να εξασφαλιστεί η πληρωμή του με ένα μέσο εξίσου αποτελεσματικό. Έτσι, ο αρχικός δικαιούχος (εξαγωγέας) συμφωνεί με το πιστωτικό ίδρυμα να υποκατασταθεί στα δικαιώματα του από την πίστωση από άλλον δικαιούχο (τον προμηθευτή του), ο οποίος μετά από ειδοποίηση του εξαγωγέα, έχει το δικαίωμα να απαιτήσει από το πιστωτικό ίδρυμα την καταβολή του συνόλου ή μέρους της ανοιγείσας πίστωσης. Η πληρωμή θα εκτελείται για ένα μέρος της πίστωσης, καθώς θα πρέπει να υπάρχει και ένα υπόλοιπο ακατάβλητο, το οποίο κατά κανόνα θα αντιπροσωπεύει το κέρδος του πρώτου δικαιούχου, βλ. Γεωργιάδης, (2008), 237· Μάζης, Εμπράγματη εξασφάλιση τραπεζών και ανωνύμων εταιρειών, (1993), 353, Τραγάκης, Ελληνική τραπεζική νομοθεσία και πρακτική, (1980), τ. II, 889, ΠΠρΑθ 2593/1981.

288. Τετριμέλη (2012), 50· Αιγυπιάδης (2002), 43.

289. Θεμελή (2003), 37.

τιμολογίων και των φορτωτικών που ο κάθε ένας θα προσκομίσει²⁹⁰ και θα εξυπηρετηθούν από το προϊόν της ίδιας πίστωσης κατά το μέρος που αναλογεί στον καθένα τους από τη σχέση αξίας, επιτυγχάνοντας παράλληλα να διατηρήσουν τη συμβατική τους σχέση άγνωστη στον ανταγωνισμό. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι η δυνατότητα ορισμού της πίστωσης ως μεταβιβάσιμης (transferable), δεν πρέπει να συγχέεται με την δυνατότητα εκχώρησης του ίδιου του προϊόντος από την εκτέλεση της πίστωσης, η οποία μπορεί να συνομολογηθεί οποτεδήποτε, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εφαρμοστέο κάθε φορά δίκαιο (αρ. 39 ΟΚΣ).

3.6. Οι περιπτώσεις κάμψης της αρχής της αυτονομίας

Οι ΟΚΣ στο κείμενο τους δεν αναφέρονται σε περιπτώσεις κατά τις οποίες κάμπτεται η αρχή της αυτονομίας. Αυτό, όπως και στο αντίστοιχα θέμα με τους ΟΚΕΕΠΖ αναφέραμε, δεν οφείλεται στο ότι οι συντάκτες των ΟΚΣ δεν γνωρίζουν τις, σε διεθνές επίπεδο παρόμοιες, περιπτώσεις κάμψης της εν λόγω αρχής²⁹¹. Αντίθετα, σκοπός τους ήταν να καταστήσουν τους ΟΚΣ πιο εύπλαστους στη χρήση τους από τον εκάστοτε εφαρμοστή του δικαίου, παρά να προβούν σε μία αυστηρή τυποποίηση περιπτώσεων άρσης, η οποία ενδεχομένως να ερχόταν σε σύγκρουση με τις παγιωμένες αντιλήψεις κάμψης της αυτονομίας του κάθε εθνικού δικαίου. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο θα δημιουργούσε συγκρούσεις ανάμεσα στις απόψεις ή και τις νομοθετικές ρυθμίσεις των εθνικών δικαίων και τους ΟΚΣ, με συνέπεια τα μέρη να αποφεύγουν να τους ενσωματώνουν στη σχέση²⁹². Επομένως, η σταχυολόγηση των περιπτώσεων κάμψης της αυτονομίας δεν προκύπτει από κάποια σχετική τυποποίηση των ΟΚΣ, γιατί απλά τέτοια τυποποίηση δεν υπάρχει επειδή οι συντάκτες το επέλεξαν για τους λόγους που αναφέραμε. Αντίθετα, ο μηχανισμός των ΟΚΣ, σε αλληλεπίδραση με τα εθνικά δίκαια και τις αντιλήψεις τους, καθιερώνει την ανάγκη επιβεβαίωσης της αρχής της αυτονομίας σε κάθε περίπτωση, όπως την σκιαγραφούν τα αρ.4,5 ΟΚΣ. Έτσι, σε περίπτωση όπου αυτή αίρεται, αυτό δεν συμβαίνει επειδή οι ΟΚΣ καταφάσκουν την κάμψη της αυτονομίας σε

290. Κατά κανόνα λοιπόν, τα τιμολόγια του πρώτου δικαιούχου θα καλύπτουν το σύνολο του ποσού της ανοιγείσας πίστωσης, σε αντίθεση με τα, μειωμένης αξίας, τιμολόγια του δεύτερου.

291. Μία αναδρομή στις Γνώμες της Τραπεζικής Επιτροπής κατά τη σύνταξη τόσο των ΟΚΣ 400, όσο και των ΟΚΣ 500 αποδεικνύει ότι η Επιτροπή γνώριζε την ύπαρξη της ένστασης της απάτης και την αποδεχόταν ως υπαρκτό ζήτημα, βλ. Ζαβού, ΕΤΡΑΞΧρΔ (2000), 17. Έχει υποστηριχθεί και η, γοητευτική στη λογική της συνέπεια, άποψη ότι η απάτη δεν αναφέρεται στους ΟΚΣ διότι, κατά τους συντάκτες των Κανόνων, δεν αποτελούσε εξαίρεση από την αρχή της αυτονομίας. Αυτό διότι, από τη στιγμή που τα έγγραφα είναι προϊόν απάτης δεν είναι συμμορφούμενα σε κάθε περίπτωση με τους όρους της πίστωσης, βλ. *Graham/ Geva, Standby Credits in Canada, Canadian Business Law Journal*, (1984), 195. Αυτή η άποψη, μολονότι δείχνει λογική δεν θα πρέπει να γίνει δεκτή καθώς η αναδρομή στις απόψεις της Επιτροπής την αναιρεί. Επιπλέον, αν την δεχθούμε, οι πρακτικές συνέπειες θα είναι ότι οι απατηλές συμπεριφορές θα αποτελέσουν απλά μία περίπτωση μη εκπλήρωσης των συμφωνημένων. Αυτό όμως είναι αντίθετο με την έντονη απαξία που επιθυμεί να τους προσδώσει η αρχή «*fraus omnia corrumpit*», ενώ θα ήταν και ανακόλουθο να εντάξουμε στο ίδιο πεδίο μία απλή ασυμφωνία που επιφέρει μη πληρωμή με μία ακραία αντισυναλλακτική συμπεριφορά όπως η απάτη.

292. Επομένως οι συντάκτες των ΟΚΣ δεν είχαν λόγο να επιχειρήσουν να τάμουν τις όποιες ανομοιομορφίες των εθνικών δικαίων μέσω της κωδικοποιητικής τους προσπάθειας, βλ. *Connerty, Fraud and Documentary Credits: The approach of the English Courts*, <http://www.wwserv.co.uk/anthonyweb/FRAUD%20AND%20DOCUMENTARY%20CREDITS.pdf>

κάποιες περιπτώσεις, αλλά επειδή τα εθνικά δίκαια κρίνουν αναγκαίο, με βάση την ουσιαστική δημόσια τάξη τους, να αρθεί η αρχή της αυτονομίας των αρ. 4,5 ΟΚΣ. Πρόκειται για μία διαπίστωση αρνητική (ανάγκη μη τήρηση της αρχής των αρ. 4,5 ΟΚΣ στην εν λόγω περίπτωση), παρά θετική (υπαγωγή του πραγματικού σε άρθρα των ΟΚΣ).

Εκτός από την περίπτωση της απάτης, η οποία ερμηνεύεται με αποχρώσεις διαφορές και διαβαθμίσεις στα εθνικά δίκαια, γίνεται δεκτό επίσης ότι η αυτονομία αίρεται όταν η σχέση αξίας έχει κάποιο παράνομο αντικείμενο, το οποίο τα μέρη προσπαθούν να συγκαλύψουν, όπως πχ. το λαθρεμπόριο όπλων, ναρκωτικών κλπ. Σε αυτή την ακραία περίπτωση, η τράπεζα οφείλει να αρνηθεί την πληρωμή²⁹³. Τέλος, αντίστοιχο αποτέλεσμα επέρχεται και όταν η εκτέλεση της πίστωσης παραβιάζει την συναλλαγματική ή πτωχευτική νομοθεσία του εν λόγω κράτους²⁹⁴.

3.6.1. Η στοιχειοθέτηση της απάτης ειδικότερα: η ύπαρξη ακραία κακόπιστης συμπεριφοράς

Ο μηχανισμός ανεύρεσης των περιπτώσεων κάμψης της αυτονομίας αναδεικνύεται ιδιαίτερα στην περίπτωση της απάτης, η οποία είναι και η πιο συνήθης τέτοια περίπτωση. Προϋποθέσεις για να καταφάσκει απάτη είναι το απατηλό γεγονός να αντιπροσωπεύει μία συμπεριφορά ακραία κακόπιστη που ως τέτοια πρέπει να αποδοκιμαστεί σε κάθε περίπτωση από την έννομη τάξη. έχει επισυμβεί κατά τρόπο βέβαιο και ευαπόδεικτο. Διαφωτιστική ως προς το μέτρο βεβαιότητας ήταν η *Discount Records Ltd. v. Barclay's Bank Ltd*, όπου το Δικαστήριο έκρινε ότι μία παρέμβαση στο πεδίο λειτουργίας των πιστώσεων θα έπρεπε να γίνει δεκτή μόνο αν είχε λάβει χώρα ένα ιδιαίτερα σημαντικό συμβάν που την δικαιολογεί²⁹⁵. Αυτή η συμπεριφορά είναι δυνατόν να αφορά την πλαστότητα των εγγράφων που προσκομίζονται στην τράπεζα (fraudulent documents), ή την ύπαρξη μίας απάτης τόσο σκανδαλώδους, ώστε η είσπραξη του ποσού της πίστωσης από τον δικαιούχο να μην βρίσκει απολύτως κανένα έρεισμα στη σχέση αξίας (απάτη περί τη συναλλαγή-material fraud).

3.6.2. Απάτη περί τα έγγραφα (fraudulent documents)

Η απάτη περί τα έγγραφα εκτείνεται όχι μόνο στις περιπτώσεις όπου αυτά έχουν πλαστογραφηθεί, αλλά και στις περιπτώσεις όπου έχουν παραποιηθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αναπαριστούν ψευδή γεγονότα σε συνάρτηση με τη βασική σχέση²⁹⁶. Οι εν λόγω συνθήκες σκιαγραφήθηκαν στην *United City Merchants v. Royal Bank of Canada*, όπου ο δικαιούχος αξίωσε πληρωμή έναντι

---

²⁹³. Γεωργιάδης (2008). 258.

²⁹⁴. *Mugasha*, Enjoining the beneficiary's claim on a Letter of Credit or Bank Guarantee, (2004), 524.

²⁹⁵. Στο πραγματικό της εν λόγω απόφασης, τα κιβώτια με τα εμπορεύματα είχαν παραποιημένους αριθμούς ή περιείχαν σκουπίδια (junk), για να δικαιολογηθεί η φόρτωση από τον κακόπιστο δικαιούχο. Παρά ταύτα, το Δικαστήριο δεν θεώρησε την απάτη τόσο πρόδηλη ώστε να δικαιολογεί την άρση της αυτονομίας, βλ. *Τετριμέλη* (2012), 122.

²⁹⁶. *Αντωνόπουλος*, Η αρχή της αυτονομίας της αμετάκλητης ενέγγυας πίστωσης (τιμητικός τόμος Ανδρέα Λουκόπουλου), (1993), 257.

φορτωτικών εγγράφων με ψευδή ημερομηνία φόρτωσης, η οποία είχε αναγραφεί με ευθύνη τρίτου μέρους (υπάλληλος της μεταφορικής εταιρείας)²⁹⁷. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, από τη στιγμή όπου τα εν λόγω γεγονότα ήταν ευαπόδεικτα κατά τρόπο άμεσο, τότε θεμελιωνόταν επαρκώς η ένσταση της απάτης και η τράπεζα όφειλε να αρνηθεί την πληρωμή. Ένα ακόμη πιο «σκανδαλώδες» πραγματικό σχετικά με τα πλαστά έγγραφα απασχόλησε το Δικαστήριο στην **Bank of Cochín Ltd. v Manufacturers Hanover Trust and St. Lucia Enterprises Ltd. (United States District Court for the Southern District of New York, 1985)**²⁹⁸, όπου ο δικαιούχος της πίστωσης εμφάνισε στην τράπεζα φορτωτικά έγγραφα τα οποία είχαν εκδοθεί από ανύπαρκτες επιχειρήσεις, όπως και τα πιστοποιητικά ποιότητας που απαιτούνταν. Αυτό αποτέλεσε, κατά το Δικαστήριο ικανό λόγο να αρνηθεί η τράπεζα την πληρωμή, εξαιτίας της πλαστότητας των εγγράφων. Η συλλογιστική στις δύο ως άνω αποφάσεις ήταν παρόμοια με της, παλαιότερης, **Stejn v. Henry Schroder Banking Corporation**²⁹⁹, όπου το Δικαστήριο είχε δεχθεί την δυνατότητα κάμψης της αυτονομίας, καθώς ο δικαιούχος είχε επιδιώξει να εισπράξει το ποσό της πίστωσης ενώ είχε φορτώσει σκουπίδια αντί για τα συμφωνημένα εμπορεύματα, καίτοι οι φορτωτικές ανέφεραν ότι τα αγαθά ήταν τα συμφωνημένα από τη σχέση αξίας³⁰⁰. Περαιτέρω, άξια αναφοράς είναι και η **Mid-America Tire, Inc. v. PTZ Trading Ltd. (Supreme Court of Ohio/2002)**³⁰¹, η οποία επιβεβαίωσε τα πορίσματα της Stejn v. Henry Schroder Banking Corporation, καθώς θεώρησε δυνατή την κάμψη της αυτονομίας της πίστωσης, το ποσό της οποίας επιχειρήθηκε να εισπραχθεί από προμηθευτή ελαστικών, ο οποίος είχε φορτώσει ελαστικά μη συμφωνημένης ποσότητας και ποιότητας σε σχέση με την σύμβαση πώλησης³⁰².

3.6.3. Απάτη περί τη συναλλαγή (material fraud)

Η απάτη περί την συναλλαγή αφορά τις περιπτώσεις εκείνες όπου ο δικαιούχος επιχειρεί να εισπράξει το ποσό της πίστωσης, ενώ από την βασική σχέση κάτι τέτοιο εμφανώς δεν το δικαιούται³⁰³. Η εν λόγω διατύπωση, η οποία υιοθετείται κατά κύριο λόγο στο αγγλικό και το αμερικάνικο δίκαιο (στα ηπειρωτικά δίκαια η έννοια της απάτης περί την συναλλαγή δεν είναι διαδεδομένη), έλκει την καταγωγή της στο αρ. 5 του Ομοιόμορφου Εμπορικού Κώδικα, το οποίο

---

297. Η ίδια περίπτωση (παραπονημένες ημερομηνίες φόρτωσης), απασχόλησε το Δικαστήριο και στην **Prutscher v. Fidelity Inten. Bank (District Court of New York/1980)**, http://www.leagle.com/decision/19801037502FSupp535_1925, όπου έγινε δεκτό ότι η εν λόγω παραποίηση των φορτωτικών εγγράφων αποτελεί περίπτωση απάτης, αν και απέρριψε την εν λόγω ένσταση λόγω μη επαρκούς απόδειξης.

298. http://www.leagle.com/decision/19852145612FSupp1533_11925

299. <http://www.uniset.ca/other/cs6/31NYS2d631.html>

300. *Sappideen*, International Commercial Letters of credit: balancing the rights of buyers and sellers in insolvency, *Journal of Banking Law*, (2006), 145.

301. http://scholar.google.gr/scholar_case?case=3518950515917488280&hl=en&as_sdt=2&as_vis=1&oi=scholar&sa=X&ei=EQ0-UomUOoffsgbKvoCYBw&ved=0CDoQgAMoADAA

302. Βλ. σχετικά και την **Dulien Steel Prods Inc. v. Bankers Trust Co. (District Court of New York/1960)**, http://www.leagle.com/decision/19601111189FSupp922_1943.

303. *Econchong* (2011), 15.

καλείται σε εφαρμογή παράλληλα με τους ΟΚΣ. Παρά το γεγονός ότι η διερεύνηση απατηλής συμπεριφοράς που αφορά περιστατικά της βασικής συναλλαγής δίνει την εντύπωση ότι αναγκάζει το Δικαστήριο να ερευνήσει τη σχέση αξίας³⁰⁴, αυτό δεν ισχύει. Στην πραγματικότητα, η απατηλή συμπεριφορά είναι αναγκαίο να αποδεικνύεται άμεσα από την τράπεζα, η οποία σε διαφορετική περίπτωση οφείλει να πληρώσει. Αυτό ήταν το εύρημα της *Itek Corporation v. First National Bank (United States Court of Appeals, 1984)*³⁰⁵, η οποία υποστήριξε ότι ο δικαιούχος δεν έχει δικαίωμα στην είσπραξη αν στερείται έστω και μίας υποτυπώδους βάσης για να στηρίξει αυτή του την αξίωση³⁰⁶. Την υποπερίπτωση της material fraud επικαλέστηκε και η *Hamilton Bank N.A. v. Kookmin Bank, Sky Industries Corporation, (United States Court of Appeals, 99-7595/2001)*, όπου η ένσταση της αφορούσε την πλήρη ανυπαρξία της σχέσης αξίας, καθώς η εντολέας της πίστωσης χρησιμοποίησε την πίστωση για να εμφανίσει κύκλο συναλλαγών στις οποίες δεν προέβη. Βέβαια, η ένσταση της ήταν αποδεικτικά δυσχερής, ειδικά σε σχέση με το αυξημένο μέτρο βεβαιότητας που απαιτείται στις πιστώσεις έναντι εγγράφων, και απορρίφθηκε.

3.6.4. Το στοιχείο του προφανούς και ευαπόδεικτου.

Η εν λόγω κακόπιστη συμπεριφορά, εκτός από σκανδαλώδης, ώστε η κάμψη της αυτονομίας να είναι επιβεβλημένη, πρέπει να είναι ευαπόδεικτη, ώστε η διαπίστωση της να υπερβαίνει το μέτρο της απλής υποψίας και να προσεγγίζει την βεβαιότητα.

Στην *Fortis v. Abu Dhabi Islamic bank, (Supreme Court of New York County, 2010)*³⁰⁷, η Abu Dhabi Islamic Bank ισχυρίστηκε ότι ορθά αρνήθηκε να παράσχει κάλυψη στην Fortis, για τον λόγο ότι η πίστωση που εκδόθηκε δεν αντιπροσώπευε υπαρκτή σχέση αξίας, αλλά είχε εκδοθεί από συνδεδεμένη με την δικαιούχο επιχείρηση ώστε να παράσχει ρευστότητα στην «μητρική» επιχείρηση του ομίλου. Προς αυτό επικαλέστηκε ότι οι λιμένες φόρτωσης/ εκφόρτωσης ήταν σε διαφορετικά μέρη από αυτά που τηρούσαν υποκαταστήματα η εκδότρια και η βεβαιούσα, τα έγγραφα που προσκομίστηκαν ήταν φωτοτυπίες, ενώ είχε συνομολογηθεί και παραίτηση από κάθε ασυμφωνία εκ των προτέρων³⁰⁸. Εντούτοις, το Δικαστήριο έκρινε για το αν υπάρχει άρση της αρχής

304. Μία τέτοια παραδοχή θα υποβάθμιζε καίριο τον οικονομικό σκοπό του θεσμού, βλ. Stern, Letters of Credit, Current thinking in America, (1987), 39.

305. <http://www.jstor.org/discover/10.2307/2202356?uid=2&uid=4&sid=21102645660561>

306. Έτσι και η *Scarsdale National Bank & Trust Co. v. Toronto-Dominion Bank (District Court of New York City/1982)*, διαθέσιμη στην http://www.leagle.com/decision/1982911533FSupp378_1852, όπου ο δικαιούχος παρουσίασε έγγραφα τα οποία ο δικηγόρος του, σύμφωνα με τη σχέση αξίας κρατούσε προς φύλαξη. Αντίθετα με τα αμερικάνικα, τα αγγλικά δικαστήρια έχουν πιο συντηρητική προσέγγιση από τα αμερικανικά σε αυτό το θέμα, καθώς απαιτούν η απατηλή συμπεριφορά να είναι αποκάλυπτα σκανδαλώδης, βλ. Ζαβού, ΕτρΑξΧρΔ (2000), 22.

307. <http://law.justia.com/cases/new-york/other-courts/2010/2010-52415.html>

308. Η έκδοση της πίστωσης για την παροχή ρευστότητας στην μητρική επιχείρηση, χωρίς να υφίσταται σχέση αξίας, τέθηκε υπόψη του International Maritime Bureau (IMB) του Επιμελητηρίου, το οποίο δέχθηκε τον εν λόγω ισχυρισμό, και επιπλέον διατύπωσε την άποψη ότι πρόκειται περί μίας κατασκευασμένης/ σύνθετης (structured/synthetic) πίστωσης έναντι εγγράφων, η οποία εκδόθηκε ώστε να διευκολύνει κατά τρόπο απατηλό τη ρευστότητα της δικαιούχου επιχείρησης, χωρίς στην πραγματικότητα να υπάρχει σχέση αξίας: «Mr. Mukundan's Declaration sets forth a litany of what he characterizes as aberrations in the

της αυτονομίας του αρ. 4 ΟΚΣ, σε συνάρτηση με τους όρους που θέτει το αρ. 5 του Ομοιόμορφου Εμπορικού Κώδικα (UCC). Όπως ορίζει το αρ. 5, η απάτη πρέπει να έχει τελεστεί από τον δικαιούχο σε τρόπο πρότερο της πληρωμής και να αποδεικνύεται κατά τρόπο άμεσο και μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση³⁰⁹. Έτσι, το επιχείρημα ότι δεν υφίσταται σχέση αξίας και ότι η τράπεζα έπεσε θύμα συμπαιγνίας, δεν θα έπρεπε να γίνει δεκτό, καθώς θα δημιουργούσε αδικαιολόγητο ρήγμα στην αρχή της αυτονομίας της πίστωσης έναντι εγγράφων³¹⁰. Αυτό διότι, η ανυπαρξία της σχέσης αξίας θα πρέπει να αποδεικνύεται άμεσα και με βεβαιότητα. Η, έστω και σοβαρή πιθανολόγηση, δεν αρκεί να τη στοιχειοθετήσει, ώστε να αποτραπεί άμεσα η πληρωμή του ποσού. Η αναγκαία προϋπόθεση η απάτη να είναι εμφανώς αποδεδειγμένη είχε επαναληφθεί και στην **Hamilton Bank N.A. v. Kookmin Bank**, όπου το Δικαστήριο έκρινε πως η απάτη είναι αναγκαίο να αποδεικνύεται άμεσα και χωρίς αμφισβήτηση, κυρίως δε δια εγγράφων τα οποία αποδεικνύουν το ανύπαρκτο της απαίτησης σε συνάρτηση με τη σχέση αξίας. Η απάτη η οποία ανάγεται σε ζητήματα της βασικής σχέσης, αίρει την αυτονομία του αρ. 4 ΟΚΣ, όπως θα συνέβαινε και αν τα έγγραφα ήταν απλά παραποιημένα.

3.6.5. Η προϋπόθεση της γνώσης του δικαιούχου

Η εν λόγω προϋπόθεση για την διαπίστωση ότι πρέπει να καμφθεί η αρχή του αρ. 4 ΟΚΣ, αποτελεί εντέλει και το πιο σημαντικό εμπόδιο, εκτός του αποδεικτικού μέτρου, για την εξακρίβωση της ύπαρξης απάτης. Αυτό διότι ο αιτών την προσωρινή δικαστική προστασία και την αποτροπή της πληρωμής/ είσπραξης, θα πρέπει να αποδείξει ότι ο δικαιούχος γνώριζε την ύπαρξη της απάτης και, παρά ταύτα, προέβη στην υποβολή αιτήματος προς είσπραξη του ποσού της πίστωσης. Ο κανόνας αυτός έχει διαπλαστεί νομολογιακά στο αγγλικό δίκαιο το οποίο, για αυτό τον λόγο υιοθετεί και την πιο συντηρητική αντιμετώπιση επί του ζητήματος της απάτης. Η πρώτη σημαντική απόφαση όπου διατυπώθηκε ήταν η **United City Merchants v. Royal Bank of Canada**, όπου υποστηρίχθηκε ότι ο δικαιούχος έπρεπε να γνωρίζει την απάτη, προκειμένου η τράπεζα να του αρνηθεί την πληρωμή. Δικαιολογητικός λόγος για αυτό ήταν το ότι τα έγγραφα που παρουσιάζονται, κατά κανόνα καταρτίζονται από τρίτους, με συνέπεια να είναι ανεπιεικές για τους καλόπιστους δικαιούχους να υφίστανται την συνέπεια της απάτης που διέπραξαν τρίτοι³¹¹. Το σκεπτικό της **United City Merchants v. Royal Bank of Canada**, επιβεβαίωσε και η **Montrod Ltd. v. Grundkötter Fleischvertriebs GmbH (English Court of Appeal/2002)**, στην οποία διατυπώθηκε

---

transaction, which he says raise serious concerns regarding the legitimacy of the Letter of Credit as a means of payment for the goods shipped».

309. Xiang, *The Fraud Rule in the Law of Letters of Credit: A comparative study*, (2002), 30.

310. βλ. αντί πολλών την **Nareerux Import Co. Ltd v. Canadian Imperial Bank of Commerce**, σχολ. της Holdbrook, *Documentary Letters of Credit: Bank's obligation to pay may involve duty of good faith*, <http://www.airdberlis.com/Templates/Newsletters/newsletterFiles/162/Collateral%20Matters%20Jun%202010.pdf>

311. Τετριμέλη (2012), 125·Ζαβού, ΕΤρΑξΧρΔ (2000), 25, βλ. σχετικά και την **Bolvinter Oil S.A v. Chase Manhattan Bank (1983)**.

η άποψη ότι σε περίπτωση κατά την οποία τα έγγραφα είναι άκυρα από υπαιτιότητα τρίτου μέρους και ο δικαιούχος δεν το γνωρίζει, τότε η πίστωση θα πρέπει να πληρωθεί³¹². Η αντίθετη παραδοχή, σύμφωνα με το Δικαστήριο, θα επιφόρτιζε τις τράπεζες με καθήκοντα ελέγχου τα οποία κείνται εμφανώς εκτός από τη λειτουργία της πίστωσης και τον, διαμεσολαβητικό στην πληρωμή, ρόλο τους, καθώς θα ήταν αναγκασμένες να διευρύνουν τον έλεγχο που θα διενεργούν επί των εγγράφων³¹³. Συμπερασματικά λοιπόν, η απαίτηση που υπάρχει στο αγγλικό δίκαιο να γνωρίζει ο δικαιούχος την απάτη, αποτελούσε διάσπαση στην αρχή «fraus omnia corrumpit», καθώς καταλήγει πρακτικά στο αποτέλεσμα ο δικαιούχος να μην εμποδίζεται στην πληρωμή του σε περίπτωση που πχ. υπαίτιος της απατηλής συμπεριφοράς ήταν ένας μεταφορέας³¹⁴.

3.6.6. Συγκριτική θεώρηση της εξαίρεσης της απάτης σε σχέση με το εθνικό δίκαιο

Έγινε σαφές από την ως άνω εκτεθείσα ανάλυση ότι η εξαίρεση της απάτης ως λόγος άρσης της αρχής του αρ. 4 ΟΚΣ, αποτελεί κοινό τόπο σε πολλές σημαντικές έννομες τάξεις. Εντούτοις, ο τρόπος που η κάθε έννομη τάξη στοιχειοθετεί την εν λόγω εξαίρεση και οι όροι που θέτει παραλλάσσουν σημαντικά. Αρκεί να αναλογιστούμε τις διαφορές στη θεμελίωση της απάτης στο αγγλικό και το αμερικανικό δίκαιο κατά τη συζήτηση επί αιτήσεων προσωρινής δικαστικής προστασίας: το μεν αγγλικό δίκαιο έχει αυστηρότερη θέση, απαιτώντας την απόδειξη έως βεβαιότητας, ότι ο δικαιούχος γνώριζε την ύπαρξη απάτης, το δε αμερικανικό είναι επιεικέστερο, καθώς ακολουθεί τον κανόνα των equities³¹⁵, υποχρεώνοντας τον αιτούντα σε απόδειξη ότι ο ισχυρισμός του είναι πιο πιθανόν να ευσταθεί παρά το αντίθετο³¹⁶. Η διαφορετική αυτή θεώρηση, δεν φαίνεται σημαντική, αλλά αναπτύσσει τη σημασία της όταν η διαφορά άγεται προς δικαστική κρίση.

Επιπρόσθετα, και σε ό,τι αφορά το εθνικό δίκαιο, αρκεί να αναλογιστούμε την στοιχειοθέτηση της εξαίρεσης της απάτης υπό το πρίσμα της ΑΚ 281. Συγκεκριμένα, η καταχρηστική συμπεριφορά,

---

312. Εν προκειμένω, είχε υπογραφεί έγγραφο από πρόσωπο το οποίο δεν ήταν εξουσιοδοτημένο να το υπογράψει, με συνέπεια η έλλειψη νομιμοποίησης του να επιφέρει ακυρότητα.

313. *Sappideen* (2006), 151·*Hookey*, *Fraud and Letters of Credit: is there a nullity exception?*, Cambridge Law Journal, (2002), 279.

314. Η προϋπόθεση της γνώσης του δικαιούχου δεν είναι, κατά μία άποψη, πάντοτε αρραγής. Έτσι, στη *Niru Battery Manufacturing v. Milestone Trading (Commercial Court/2003)*, <http://www.nadr.co.uk/articles/published/Commerce/Niru%20v%20Milestone%202003.pdf>, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι ο δικαιούχος δεν γνώριζε περί των απατηλών δηλώσεων επί των φορτωτικών εγγράφων, αλλά τον υποχρέωσε να επιστρέψει στην τράπεζα το ποσό που εισέπραξε, καθώς αυτή του κατέβαλε από λάθος της. Κατά τη γνώμη μας πάντως, εδώ δεν πρόκειται για ρήγμα στην αρχή της γνώσης του δικαιούχου. Αυτό διότι το Δικαστήριο δεν αρνήθηκε την δυνατότητα του δικαιούχου να εισπράξει εξαρχής, παρά διαπίστωσε την υποχρέωση του να επιστρέψει το ποσό ως αχρεωστήτως καταβληθέν. Αυτό όμως ακριβέστερα είναι ένα ζήτημα που ανάγεται σε χρόνο ύστερο της πληρωμής και δεν αφορά την αποτροπή της πληρωμής.

315. *Low*, *Confusion and difficulties surrounding the fraud rule in the letters of credit: an English perspective*, *The Journal of International Maritime Law*, (2011), 463· *Xiang/ Buckley*, *A Comparative Analysis of the Standard of Fraud Required Under the Fraud Rule in Letter of Credit Law*, *Duke Journal of Comparative & International Law*, (2003), 304.

316. Βλ. ενδεικτικά τις *Harris Corp. v. National Iranian Radio & Television (1982)*, *Itec Corp. v. First National Bank of Boston (1984)*.

στην οποία εντάσσεται και η απάτη, είναι ένα στοιχείο που διαγιγνώσκεται αντικειμενικά, ήτοι χωρίς να απαιτείται η συνδρομή της γνώσης του δικαιούχου για την απάτη, το οποίο αποτελεί υποκειμενικό στοιχείο. Υπό το εθνικό δίκαιο, είναι λοιπόν πιο εφικτή η αποτροπή της πληρωμής, καθώς αφαιρείται από τους εντολείς ένα σημαντικό αποδεικτικό βάρος. Η αδρομερής περιγραφή αυτών των διαφορών μεταξύ των εννόμων τάξεων, καθιστά πιο πειστική την άποψη που διατυπώσαμε παραπάνω για τους λόγους για τους οποίους οι ΟΚΣ δεν ρυθμίζουν ρητά τις εξαιρέσεις από την αρχή της αυτονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΟΙ INCOTERMS 2010 ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

4.1. Ιστορική εξέλιξη των 'Όρων Incoterms

Οι εν λόγω όροι εκδόθηκαν με βασικό σκοπό να διευθετήσουν τα προβλήματα τα οποία προκαλούσε στο διεθνές εμπόριο η διαφορετική αντίληψη των μερών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Το Επιμελητήριο εν προκειμένω, διέγινωσεν ότι η ύπαρξη ποικίλων νομοθετικών ρυθμίσεων και δυσνόητων μεθόδων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου προκαλεί σύγχυση, δυσκολίες και χρονοβόρες επιπλοκές σε περίπτωση ανώμαλης εξέλιξης των σχέσεων. Η πρώτη έκδοση των 'Όρων συντάχθηκε το 1936 και ακολούθησαν οι αναθεωρήσεις του 1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000 και 2010, με πιο πρόσφατη αυτή του 2012, ώστε να ακολουθήσουν τις εξελίξεις του εμπορικού κλάδου³¹⁷, χωρίς να γίνονται πιο συχνές, προκειμένου η κάθε έκδοση να προλάβει να εδραιωθεί και να φανούν οι τυχόν αδυναμίες της στο βάθος του χρόνου³¹⁸.

Η σύμβαση την οποία εξυπηρετούν είναι η διεθνής πώληση κινητών. Όμως, κατά όμοιο τρόπο με τους ΟΚΕΕΠΖ και τους ΟΚΣ, δεν ρυθμίζουν την σχέση σε όλο το φάσμα των νομικών ζητημάτων τα οποία ενδέχεται να προκύψουν. Αντίθετα, ρυθμίζουν συγκεκριμένα ζητήματα της κάθε σχέσης, και σκοπός τους είναι να αποτελέσουν ως προς αυτό, ένα χρήσιμο τεχνικό εγχειρίδιο για τους συμβαλλόμενους, ώστε αυτοί να μην χρειαστεί να προσφύγουν σε υπηρεσίες νομικών συμβουλών³¹⁹.

Οι Όροι, όπως και οι ΟΚΕΕΠΖ και οι ΟΚΣ, ισχύουν με την ενσωμάτωσή τους από τα μέρη στην σύμβαση. Εντούτοις, η κάθε αναθεώρηση δεν καταργεί την παλαιότερη έκδοση. Είναι δηλαδή εφικτό τα μέρη να συμφωνήσουν ώστε η σύμβαση να διέπεται από μία παλαιότερη έκδοση, έστω και αν στο μεταξύ έχουν εκδοθεί νεότερες.

4.2. Η νομική φύση των 'Όρων

- **Οι Όροι ως κριτήριο ερμηνείας της βούλησης των μερών:** σύμφωνα με αυτή την άποψη, οι Όροι δεν αποτελούν πηγή δικαίου, αντιθέτως, πρόκειται για μέσο ερμηνείας της εμπορικής σχέσης κατά τις ΑΚ 173, 200³²⁰. Έτσι, θα ισχύουν μόνο εφόσον τα μέρη έχουν

317. *Morrissey/Graves*, International Sales Law and Arbitration: problems, cases and commentary, (2008), 148.

<http://www.iccwbo.org/products-and-services/trade-facilitation/incoterms-2010/history-of-the-incoterms-rules/>

318. Παλαιολόγος σε *Ένωση Ελληνικών Τραπεζών*, Incoterms 2000 : οι επίσημοι κανόνες του ΔΕΕ για την ερμηνεία των εμπορικών όρων, (2000), 7.

319. *Φλάμπουρας* σε Παμπούκη, Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, (2009), 562· ο ίδιος, Οι κανόνες του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου για τη Διεθνή Εμπορική Πώληση (Incoterms 2000), ΔΕΕ, (2000), 260.

320. *Φλάμπουρας/ Πετρόχειλος*, Η σύμβαση της Βιέννης για την διεθνή πώληση κινητών πραγμάτων, όπως ερμηνεύεται από τα διαιτητικά δικαστήρια, ΕΕμπΔ, (2001), 20.

επιλέξει να τους ενσωματώσουν για να διέπουν τη σχέση, ενώ σε διαφορετική περίπτωση θα χρησιμοποιούνται για να εξακριβωθεί η βούληση των μερών³²¹.

Την άποψη αυτή δείχνουν να συμμερίζονται και τα ελληνικά δικαστήρια, τα οποία αντιμετωπίζουν σταθερά τους Όρους, όπως και άλλες κωδικοποιήσεις του Επιμελητηρίου, ως Γενικούς Όρους Συναλλαγών³²², αλλά και ένα μέρος της θεωρίας³²³. Προς επίρρωση της θέσης τους, επικαλούνται τα εξής: οι ίδιοι οι συντάκτες των Όρων αναφέρουν πως αυτοί παράγουν την ισχύ τους σε περίπτωση που ενσωματωθούν στο κείμενο της σύμβασης με σχετική ρητή πρόβλεψη των μερών. Επιπλέον, οι Όροι δεν αποτελούν την μόνη κωδικοποίηση η οποία αποτυπώνει διεθνώς διαδεδομένες εμπορικές πρακτικές. Αντίθετα, υπάρχουν κείμενα, όπως της UNCITRAL αλλά και φορέων που εκπροσωπούν συγκεκριμένους εμπορικούς κλάδους (πχ. η Grain and Feed Trade Association-GAFTA, Federation of Oil Seeds and Fats Association-FOSFA)³²⁴, τα οποία είναι εξίσου διαδεδομένα, σε αντίθεση με τους Όρους οι οποίοι συνήθως χρησιμοποιούνται σε πώληση φορτίων υγρής μορφής και μόνο, γεγονός το οποίο αποδεικνύει το μη διαδεδομένο της χρησιμοποίησής τους. Τέλος, άλλο ένα στοιχείο που επικαλείται η εν λόγω άποψη είναι το ότι τα δικαστήρια των κρατών του common law δεν εφαρμόζουν τους Όρους με μεγάλη συχνότητα, δεδομένου ότι προτιμούν να εφαρμόζουν τους κανόνες που έχει διαμορφώσει η ίδια η νομολογία τους σχετικά με τη διεθνή πώληση κινητών πραγμάτων. Υπό αυτή την έννοια, θα ήταν πιο πρόσφορο να πούμε ότι κείμενο το οποίο αποτυπώνει την διεθνή εμπορική πρακτική είναι η CISG, παρά οι Incoterms, καθώς αποτελεί αντικείμενο αποδοχής μεταξύ πάρα πολλών κρατών.

Η εν λόγω τεκμηρίωση δεν δείχνει πειστική. Πρώτον, όλα της τα επιχειρήματα είναι αποθετικά, προσπαθούν ήτοι να πείσουν σχετικά με το γιατί οι Incoterms δεν είναι εμπορικές συνήθειες ή έθιμα, και όχι γιατί είναι Γενικοί Όροι Συναλλαγών. Σύμφωνα με εμάς, η θέση ότι πρόκειται για ΓΟΣ θα πρέπει να απορριφθεί, για τους ίδιους, εν πολλοίς, λόγους που απορρίψαμε την ίδια θέση αναφορικά με τους ΟΚΕΕΠΖ και τους ΟΚΣ (Κεφ. Α'). Συγκεκριμένα, ο φορέας σύνταξης των Κανόνων δεν είναι επιχείρηση αλλά ένας ιδιωτικός οργανισμός με αντικείμενο ενασχόλησης τα ζητήματα του διεθνούς εμπορίου. Από τη

---

321. *Φαρμακίδης* (1993), 170· *Διγενόπουλος*, Μη γνήσιες μορφές συμβάσεων FOB, *ΠειρΝ* (1983), 233, *ΕφΑθ* 156/1996, *ΠΠρΑθ* 3711/1997, *ΜΠρΘεσ* 16319/2007.

322. *ΕφΑθ* 9188/1984, 1858/1994, *ΕφΠειρ* 1123/1995, *ΠΠρΑθ* 9227/1994, 10962/1995, 1724/1997, *ΠΠρΘεσ* 12604/1995, *ΠΠρΚαβ* 220/1997.

323. *Φλάμπουρας* σε Παμπούκη, *Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών*, (2009), 563, αντ. ο *Φαρμακίδης* (1993), 169 ο οποίος κάνει λόγο για απλή συμβατική ενσωμάτωση των όρων, διαχωρίζοντας όμως το στοιχείο του προδιατυπωμένου από αυτό της μονομερούς επιβολής των όρων, το οποίο κατά τη γνώμη του δεν υπάρχει εδώ, βλ. όμως και *Περάκης* (2004), 138, ο οποίος τάσσεται υπέρ μίας ενδιάμεσης απάντησης, καθώς κατά αυτόν οι Όροι αποτυπώνουν μεν εμπορικές συνήθειες, αλλά ο τρόπος εισαγωγής τους στη σχέση προσιδιάζει στους ΓΟΣ.

324. *Παμπούκης*, *Η lex mercatoria ως εφαρμοστέο δίκαιο στις διεθνείς συμβατικές ενοχές*, (1996), 33.

στιγμή λοιπόν, κατά την οποία τους Όρους δεν διατυπώνει μία επιχείρηση, οπότε και θα μπορούσαμε να έχουμε υπόνοιες μεροληψίας, είναι εμφανές ότι δεν πρόκειται για ΓΟΣ³²⁵.

- **Οι Όροι ως μέρος της lex mercatoria:** κατά την άποψη αυτή, οι Incoterms εντάσσονται σε ένα σύνολο ανεθνικών κανόνων, οι οποίοι αποτελούν κοινό περιεχόμενο σε κάθε εθνικό δίκαιο είτε διαμορφώνουν ειδικές αρχές του διεθνούς εμπορίου. Γνώμη μας είναι ότι οι Όροι ανήκουν στην lex mercatoria, καθώς αποτυπώνουν ειδικότερες αρχές του διεθνούς εμπορίου και αποτυπώνουν διεθνείς συναλλακτικές συνήθειες³²⁶. Βέβαια, μία τέτοια επιλογή δεν είναι χωρίς σημαντικές πρακτικές συνέπειες, καθώς με αυτή την παραδοχή, θα πρέπει να δεχθούμε και ότι οι Όροι αποτυπώνουν συνήθειες ευρέως αποδεκτές στο διεθνές εμπόριο. Συνεπώς, σε περίπτωση που δεν έχουν ενσωματωθεί ρητά στη σύμβαση διεθνούς πώλησης και ο δικαστής αντιμετωπίζει ερμηνευτικές δυσκολίες, θα μπορούσε να συναγάγει ότι έχουν ενσωματωθεί σιωπηρά στη σύμβαση και να τους εφαρμόσει, εφόσον κρίνει ότι αντικατοπτρίζουν και διαδεδομένες διεθνώς εμπορικές συνήθειες³²⁷. Σε αυτό εντοπίζεται και η σπουδαιότερη πρακτική διαφορά με την θεωρία ότι πρόκειται για Γενικούς Όρους των Συναλλαγών.

4.3. Τα χαρακτηριστικά των επιμέρους Όρων

Ex Works (EXW)³²⁸: ο εν λόγω όρος υποχρεώνει τον πωλητή να παραδώσει τα εμπορεύματα στον τόπο της επαγγελματικής του δραστηριότητας. Η κύρια αυτή υποχρέωση συνοδεύεται και από παρεπόμενες, ήτοι ο πωλητής οφείλει να μεριμνήσει για την ζύγιση, καταμέτρηση και συσκευασία των εμπορευμάτων προτού τα θέσει στην διάθεση του αγοραστή. Μετά την εκπλήρωση της εν λόγω υποχρέωσης, όλες οι υπόλοιπες βαρύνουν τον αγοραστή, ο οποίος θα παραλάβει τα

---

325. Επιπλέον, στην περίπτωση των Incoterms δεν ευσταθεί το επιχείρημα το οποίο διατυπωνόταν επί των ΟΚΕΕΠΖ και των ΟΚΣ, ότι είναι κατά κανόνα προδιατυπωμένοι όροι οι οποίοι επιβάλλονται μονομερώς από το ισχυρό μέρος. Εν προκειμένω, πράγματι οι Όροι είναι προδιατυπωμένοι, εντούτοις δεν μπορεί να λεχθεί ότι στις σχέσεις εισαγωγέα-εξαγωγέα υπάρχει απαρέγκλιτα ένα πολύ ισχυρό μέρος το οποίο επιβάλλει την βούληση του. Δεν αποκλείεται ανά περίπτωση, κάποιος ισχυρός αντισυμβαλλόμενος να προσπαθήσει να συνομολογήσει ρήτρες οι οποίες τον συμφέρουν, αλλά αυτό δεν επαρκεί για την εξαγωγή γενικότερου πορίσματος.

326. Παμπούκης (1996), 140.

327. Φλάμπουρας σε Παμπούκη, (2009), 561. Κατά αυτόν τον τρόπο, οι Όροι αποτυπώνουν μία αξιόπιστη επιλογή για τον δικαστή σε κάθε περίπτωση όπου δεν μπορούν να δώσει πειστικές λύσεις το εφαρμοστέο δίκαιο της σχέσης, ακόμα και αν δεν έχουν συνομολογηθεί, Lowenfeld, Lex mercatoria: An arbitrator's view, Arbitration International. (1990), 145. Πάντως σημαντική και η παρατήρηση του Παμπούκη, (1996), 259 ότι δεν είναι δυνατόν να αποφανθούμε σχετικά με το αν οι Όροι εκφράζουν συνήθειες ή ειδικές αρχές του διεθνούς εμπορίου εν συνόλω, παρά μόνο εξετάζοντας κάθε διάταξη χωριστά. Αυτή η άποψη είναι και πιο συνεπής με την διαπίστωση μας ότι οι Όροι, όπως και οι ΟΚΕΕΠΖ και οι ΟΚΣ, αποτελούν κράμα συνθηκών, εθίμων και τεχνικών επίλυσης πρακτικών προβλημάτων. Επομένως, η αντιμετώπιση τους σαν συνολική κωδικοποίηση (άλλωστε οι Incoterms δεν χωρίζονται σε άρθρα), καίτοι δείχνει να εξυπηρετεί την εξαγωγή ενός ευρύτερου συμπεράσματος, εντούτοις παραγνωρίζει τις ιδιαιτερότητες των επιμέρους διατάξεων. Αντ. σε αυτό ο Γεωργακόπουλος, Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου, (1995), 480, ο οποίος, θεωρώντας την κωδικοποίηση σαν ενιαίο σύνολο, προβαίνει στην εκτίμηση ότι πρόκειται για συλλογή διεθνών συνθηκών.

328. International Chamber of Commerce, Incoterms 2010, (2010), 4.

πράγματα από την εγκατάσταση του πωλητή και θα τα προετοιμάσει προς μεταφορά. Το χρέος εδώ είναι άρσιμο από τον δανειστή στην κατοικία του οφειλέτη, κατά την ΑΚ 320 παρ.1.

Free Carrier (FCA): ο όρος αυτός εισάγει περισσότερες υποχρεώσεις για τον πωλητή, σε σχέση με τον EXW. Συγκεκριμένα, ο πωλητής βαρύνεται με την υποχρέωση να παραδώσει τα πράγματα προς εξαγωγή σε συμβατικά καθορισμένο τόπο, στον μεταφορέα που του έχει υποδείξει σχετικά ο αγοραστής³²⁹. Πέραν αυτής της κύριας υποχρέωσης, οφείλει να εφοδιαστεί με τις απαιτούμενες άδειες για την εξαγωγή των πραγμάτων, να εκτελωνίσει τα πράγματα, να καλύψει κάθε έξοδο μεταφοράς μέχρι το σημείο παράδοσης και να ειδοποιήσει σχετικά τον αγοραστή ή τον μεταφορέα ότι τα πράγματα είναι έτοιμα προς μεταφορά. Ο αγοραστής από μέρους του, υποχρεούται να καταβάλλει το τίμημα, να μεριμνήσει για την κατάρτιση της σύμβασης μεταφοράς, να εφοδιαστεί με κάθε απαραίτητη άδεια για την εξαγωγή των εμπορευμάτων και να τα εκτελωνίσει³³⁰.

Free on Board (FOB): ο όρος FOB, αφορά σύμφωνα με τους Incoterms 2010 αποκλειστικά την θαλάσσια μεταφορά³³¹. Συνεπώς, σε περίπτωση κατά την οποία τα εμπορεύματα φορτώνονται σε αμαξοστοιχία, φορτηγό ή αεροπλάνο χρησιμοποιούνται οι ειδικοί προς τούτο όροι FOR (για αμαξοστοιχίες), FOT (για φορτηγά) και FOB airport (για αεροπλάνα)³³². Μέχρι και τους Incoterms 2000, θεωρούνταν πως σε περίπτωση που έχει συνομολογηθεί όρος FOB, ο πωλητής θα έχει εκπληρώσει την υποχρέωση του μόλις τα πράγματα διέλθουν από τη νοητή προέκταση του κιγκλιδώματος της κουπαστής του πλοίου, το οποίο βρίσκεται στον λιμένα φόρτωσης. Από το σημείο αυτό και έπειτα (when the goods pass the ship's rail) τα έξοδα και ο κίνδυνος καταστροφής του εμπορεύματος βαρύνουν τον αγοραστή³³³. Ο κανόνας αυτός εξέλιπε στην αναθεώρηση του

---

329. Αν έχει συμφωνηθεί η εξαγωγή να γίνει με ναυτική μεταφορά, η εν λόγω ρήτρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για να κατονομάσει το πλοίο επί του οποίου θα τελεστεί η φόρτωση των εμπορευμάτων, πχ. FCA-S.S. Cyreneia (όνομα πλοίου)-Incoterms 2010.

330. Φλάμπουρας, Οι κανόνες του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου για τη Διεθνή Εμπορική Πώληση (Incoterms 2000), ΔΕΕ, (2000), 264.

331. *International Chamber of Commerce*, 2010, 5.

332. Αντ. όμως οι ΑΠ 873/2000, ΕφΘεσ 2453/1997 θεωρούν πως, παρά το ότι οι όροι FOB, FOT αναφέρονται διακριτά από το Επιμελητήριο, εντούτοις το οικονομικό αποτέλεσμα που επιφέρουν για τον αγοραστή είναι το ίδιο. Άρα η συνομολόγηση του ενός αντί του άλλου δεν διαφοροποιεί τις έννομες συνέπειες. Έτσι και ο Γεωργακόπουλος, Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου, τ. II, (1989), 69, ο οποίος θεωρεί ότι η FOB καταλαμβάνει κάθε περίπτωση φόρτωσης σε μεταφορικό μέσο, ανεξαρτήτως του αν αυτό είναι χερσαίο, θαλάσσιο ή εναέριο.

333. βλ. ενδεικτικά και την *Societe de Banque Swiss v. Societe Generale Alsacienne de Banque (Supreme Court of Switzerland)*: «This is the International Contract Terms acronym for Free On Board, a trade term requiring the seller to deliver goods on board a vessel designated by the buyer. The seller fulfills his obligations to deliver when the goods have passed over the ship's rail.» Αντ. ο Φλάμπουρας, Η κατανομή και η μετάθεση του κινδύνου στην πώληση κινητών, (2007), 499, υποστήριζε πως η αντίληψη της νοητής προέκτασης της γραμμής της κουπαστής δημιουργεί δυσεπίλυτα προβλήματα στην κατανομή του κινδύνου, ειδικά επί φορτώσεως εμπορευματοκιβωτίων ή πετρελαίου, όπου είναι δύσκολο να συνάγουμε σε ποιο σημείο της φόρτωσης συνέβη η ζημία. Για αυτό τον λόγο θεωρεί πως θα έπρεπε η μετάθεση του κινδύνου να λάβει χώρα κατά την έναρξη της διαδικασίας φόρτωσης. Έτσι και ο Αργυριάδης, Περί εμπορικής και ναυτικής πωλήσεως, Αρμ. (1972), 646.

2010 και του 2012³³⁴, με συνέπεια τα μέρη να μπορούν να συνομολογήσουν τη ρήτρα FCA κατονομάζοντας το πλοίο φόρτωσης, ή τη ρήτρα FAS.

Free Alongside Ship (FAS): η ρήτρα FAS υποδηλώνει ότι ο πωλητής εκπληρώνει την υποχρέωση παράδοσης των εμπορευμάτων όταν τοποθετήσει αυτά κατά μήκος της αποβάθρας όπου βρίσκεται το πλοίο, ώστε αυτά μετέπειτα να φορτωθούν, αφού πρώτα έχει ειδοποιήσει τον αγοραστή σχετικά³³⁵. Από το σημείο αυτό και έπειτα κάθε κίνδυνος βαραίνει τον αγοραστή.

Cost Insurance Freight (CIF): η εν λόγω ρήτρα, επιβάλλει την ενσωμάτωση στο καταβλητέο τίμημα, των δαπανών ασφαλίσεως των πραγμάτων, καθώς και του ναύλου (εδώ εντοπίζεται και η βασική διαφορά από την FOB). Κατά την αυθεντική διατύπωση της ρήτρας από το Επιμελητήριο, αφορά μόνο τη ναυτική πώληση, αλλά έχει γίνει δεκτό ότι μπορεί να εφαρμοστεί και σε άλλες μορφές όπου επιλέγεται διαφορετικό μεταφορικό μέσο, με κοινό στοιχείο ότι και εδώ στο τίμημα περιλαμβάνονται ο ναύλος και τα έξοδα ασφάλισης³³⁶. Επί σύμβασης πώλησης με ρήτρα CIF, ο πωλητής έχει υποχρέωση να παραδώσει το εμπόρευμα στον αγοραστή, μεταφέροντας το μέχρι τον λιμένα φόρτωσης. Η ευθύνη βαραίνει τον πωλητή μέχρι το εμπόρευμα να φορτωθεί στο συμφωνημένο πλοίο, στον συμφωνημένο χρόνο. Στον εν λόγω λιμένα (φόρτωσης) είναι καταβλητέο και το τίμημα. Συνεπώς, ο τόπος προορισμού των πραγμάτων και ο τόπος εκπλήρωσης της παροχής (καταβολή του τιμήματος) δεν συμπίπτουν, καθώς ο λιμένας προορισμού των πραγμάτων είναι πάντα διαφορετικός από τον λιμένα φόρτωσης. Άρα, η ρήτρα CIF παράγει πέμψιμο χρέος, καθώς παρεκκλίνει από τον κανόνα της ΑΚ 320 παρ.1³³⁷.

Οι τρόποι εκπλήρωσης της υποχρέωσης του πωλητή προς παράδοση συνοψίζονται εναργώς στην απόφαση **Smyth & Co Ltd v. Bailey Sons & Co**³³⁸ του 1940. Ο πωλητής την εκπληρώνει είτε με την φόρτωση των εμπορευμάτων στο πλοίο, είτε με την πώληση εμπορευμάτων τα οποία ήδη μεταφέρονται και βρίσκονται εν πλω (πώληση in transit), είτε με την αγορά πραγμάτων τα οποία βρίσκονται εν πλω και την μεταπώληση τους στον αγοραστή³³⁹.

Περαιτέρω, ο πωλητής οφείλει να εκδώσει το τιμολόγιο για την πώληση των πραγμάτων και να το αποστείλει στον αγοραστή, από κοινού με τα φορτωτικά έγγραφα, να συνάψει τη σύμβαση

---

334. <http://www.iccwbo.org/products-and-services/trade-facilitation/incoterms-2010/the-incoterms-rules/>, «The risk of loss of or damage to the goods passes when the goods are on board the vessel, and the buyer bears all costs from that moment onwards».

335. Έχει υποστηριχθεί ότι σε περίπτωση μη ειδοποίησης του αγοραστή, ο πωλητής εξακολουθεί να φέρει τον κίνδυνο για τα πράγματα, βλ. *Τσιριντάνης*, Η αγοραπωλησία εν τω θαλασσίω εμπορίω, (1934), 167.

336. ΑΠ 662/1991, ΕφΘεσ 649/2005, ΕφΑθ 3957/2006.

337. ΑΠ 178/1998, ΕφΠειρ 1105/2006. Συχνά στην πρακτική παρατηρείται και η μη αναγραφή συγκεκριμένου λιμένα φόρτωσης, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στον πωλητή να επιλέξει εκείνος τον πιο πρόσφορο λιμένα προς αυτό.

338. Carr, International Trade Law, (2005), 7· *Flambouras*, Transfer of Risk in the Contract of Sale involving Carriage of Goods: A Comparative Study in English, Greek Law and the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, http://www.jus.uio.no/pace/transfer_of_risk_contract_of_sale_involving_carriage_of_goods_comparative_study.dionysios_flambouras/12.html, για το κείμενο της απόφασης βλ. <http://www.ilaw.com/ilaw/doc/view.htm?id=142829>.

339. Ward, Letters of Credit and Documentary Collections: An export and import guide, (2009), 96.

ασφάλισης με μία αξιόπιστη ασφαλιστική εταιρεία³⁴⁰ και να της καταβάλει το ασφάλιστρο (το οποίο έπειτα θα ενσωματωθεί με τη ρήτρα CIF στο καταβλητέο από τον αγοραστή ποσό). Βέβαια, παρά το ότι τα πράγματα ασφαρίζονται για όποιον κίνδυνο προκύψει κατά τον πλου από το λιμάνι φόρτωσης στο λιμάνι προορισμού, οι κίνδυνοι τυχαίας καταστροφής και φθοράς τους, εξακολουθούν να βαρύνουν τον αγοραστή³⁴¹. Το ποσό της ασφάλισης, κατά το κείμενο των Incoterms 2010, πρέπει να καλύπτει το 110% της αξίας της σύμβασης κατ' ελάχιστον, όπως και τους βασικούς κινδύνους της θαλάσσιας μεταφοράς, όπως τους περιγράφουν οι Institute Cargo Clauses του Institute of London Underwriters³⁴².

Στις υποχρεώσεις του αγοραστή εντάσσεται η καταβολή του τιμήματος, το οποίο καθορίζεται από την ποσότητα την οποία αναγράφουν τα φορτωτικά έγγραφα. Επιπλέον, οφείλει να καλύψει κάθε έξοδο σχετικά με την στοίβαση των πραγμάτων και την τοποθέτηση τους στους χώρους του πλοίου, καθώς και να τα παραλάβει μόλις εκφορτωθούν. Είναι προφανές ότι η πώληση με τιμή CIF είναι προς όφελος του αγοραστή, ο οποίος δεν επιβαρύνεται με την ανεύρεση αξιόπιστης ασφαλιστικής επιχείρησης ώστε να ασφαλίσει τα εμπορεύματα, ενώ και η μεταφορά επαφίεται στη μέριμνα του πωλητή (εξαγωγέα). Τέλος, απλή παραλλαγή της CIF αποτελεί και η ρήτρα Cost & Freight (C & F). Η διαφορά τους έγκειται στο ότι εν προκειμένω ο πωλητής δεν υποχρεούται να συνάψει σύμβαση ασφάλισης των πραγμάτων για τους κινδύνους της μεταφοράς.

Carriage Paid To (CPT): με την εν λόγω ρήτρα, ο πωλητής έχει υποχρέωση να συνάψει με δικά του έξοδα τη σύμβαση μεταφοράς και να πληρώσει το ναύλο μέχρι τον λιμένα προορισμού. Παρά το ότι τα εν λόγω έξοδα βαρύνουν τον πωλητή, ο κίνδυνος μεταβαίνει στον αγοραστή μετά την παράδοση των εμπορευμάτων στον πρώτο μεταφορέα³⁴³. Παραλλαγή της είναι η ρήτρα Carriage and Insurance Paid to (CIP), η οποία έχει το νόημα ότι ο πωλητής έχει την υποχρέωση να συνάψει σύμβαση ασφάλισης των εμπορευμάτων για κινδύνους που τυχόν ανακύψουν κατά την μεταφορά.

Delivered At Frontier (DAF): η εν λόγω ρήτρα υποχρεώνει τον πωλητή να θέσει τα εμπορεύματα στη διάθεση του αγοραστή σε συμβατικά καθορισμένο σημείο στα σύνορα δύο κρατών, ανεξαρτήτως μέσου μεταφοράς. Μετά την παράδοση των πραγμάτων αυτός φέρει κάθε κίνδυνο³⁴⁴.

---

340. Μπεχλιβάνης, Σχετικά με το πρόσωπο του ασφαλισμένου στις ναυτικές πωλήσεις με ρήτρα CIF, ΕπισκεΔ, (2005), 359. Η εν λόγω σύναψη ασφαλιστικής σύμβασης αποτελεί γνήσια σύμβαση υπέρ τρίτου (ΑΚ 410), καθώς η ασφάλιση είναι προς το συμφέρον του αγοραστή και αυτός δικαιούται να απαιτήσει την παροχή από την υποσχεθείσα ασφαλιστική επιχείρηση, βλ. και ΕφΑθ 1369/2000, 555/2005.

341. Αργυριάδης, Μεταβίβαση κινδύνου και καταβολή τιμήματος στην πώληση CIF, ΕΕμπΔ, (1988), 186. Κατά την ΕφΑθ 3957/2006 η υποχρέωση καταβολής του ενιαίου τιμήματος (τίμημα πώλησης, κόστος ασφάλισης και ναύλο) βαρύνει τον αγοραστή ακόμη και αν το εμπόρευμα δεν φτάσει στον προορισμό του. Έτσι, δεν θα μπορεί να αποκρούσει την αξίωση του πωλητή με την ένσταση μη εκπληρωθέντος συναλλάγματος της ΑΚ 374.

342. Φλάμπουρας σε Παμπούκη, Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, (2009), 579. Έτσι υπολογίζουν, σε περίπτωση αμφιβολίας, και το ποσό της ασφαλιστικής κάλυψης οι ΟΚΣ 600 (αρ. 28 παρ.στ, περ. ii).

343. Φαρμακίδης, (1993), 174.

344. Στην πράξη, και προκειμένου να αποφεύγονται οι επιπλοκές σε κράτη με μεγάλες συνωριογραμμές, οι πωλητές κατονομάζουν συγκεκριμένο συνωριακό σταθμό τον οποίο προτιμούν ως τόπο παράδοσης, ή κάποια ελεύθερη τελωνειακή ζώνη, Φλάμπουρας, Η κατανομή και η μετάθεση του κινδύνου στην πώληση κινητών, (2007), 584. Ramberg, ICC Guide to Incoterms, (2000), 47.

Επίσης, ο πωλητής υποχρεούται να καταρτίσει σύμβαση μεταφοράς των εμπορευμάτων μέχρι τα σύνορα, ενίοτε και μετά το σημείο των συνόρων, καθώς συχνά το μεταφορικό μέσο διέρχεται της συννοριογραμμής χωρίς να πραγματοποιήσει στάση³⁴⁵. Ο αγοραστής από μέρους του, υποχρεούται να καταβάλλει το τίμημα, να καλύψει κάθε έξοδο αναφορικά με τον εκτελωνισμό των πραγμάτων, και να πληρώσει τα έξοδα εκφόρτωσης τους.

Delivered Ex Ship (DES): η ρήτρα DES αφορά το θαλάσσιο εμπόριο και υποδηλώνει την υποχρέωση του πωλητή να θέσει τα πράγματα στην διάθεση του αγοραστή στον συμφωνημένο χρόνο και στο συμφωνημένο λιμάνι προορισμού. Από την στιγμή της άφιξης των εμπορευμάτων στον λιμένα, ο κίνδυνος μετατίθεται από τον πωλητή στον αγοραστή, όπως και τα συναφή έξοδα.

Delivered Ex Quay (DEQ): με την ρήτρα DEQ, ο πωλητής αναλαμβάνει τον κίνδυνο μέχρι να θέσει τα εμπορεύματα επί της προκυμαίας του λιμένα προορισμού του πλοίου. Από τον εν λόγω σημείο τους κινδύνους φέρει ο αγοραστής, ο οποίος βαρύνεται και με τα έξοδα εκτελωνισμού και έκδοσης των αναγκαίων αδειών³⁴⁶. Πλέον έχει αντικατασταθεί από την DAT, η οποία βρίσκει εφαρμογή σε όλα τα είδη μεταφοράς³⁴⁷.

Delivered At Place (DAP)³⁴⁸: η εν λόγω ρήτρα εισήχθη με τους Incoterms 2010 και σημαίνει ότι ο πωλητής έχει την υποχρέωση να παραδώσει τα αγαθά προς εκφόρτωση, όταν φθάσουν στον κατονομαζόμενο τόπο προορισμού και να ειδοποιήσει τον αγοραστή. Από το σημείο αυτό και έπειτα όλοι οι κίνδυνοι μετατίθενται στον αγοραστή.

Delivered At Terminal (DAT): η ρήτρα DAT (εισήχθη επίσης με τους Incoterms 2010) έχει την έννοια ότι ο πωλητής αναλαμβάνει την υποχρέωση να εκφορτώσει τα εμπορεύματα από το μέσο μεταφοράς (στον τόπο προορισμού) και να τα θέσει στη διάθεση του αγοραστή σε συγκεκριμένο σημείο του τόπου προορισμού.

Delivered Duty Unpaid (DDU): η έννοια της εν λόγω ρήτρας είναι ότι ο πωλητής οφείλει να παραδώσει στον αγοραστή τα εμπορεύματα στον τόπο προορισμού, φορτωμένα στο μέσο μεταφοράς, ανεξάρτητα από το αν η μεταφορά θα γίνει δια θαλάσσης, ξηράς ή αέρος³⁴⁹. Ο ναύλος μέχρι αυτό το σημείο και όλα τα έξοδα μεταφοράς μέχρι τον τόπο άφιξης βαρύνουν τον πωλητή.

Delivered Duty Paid (DDP): η ρήτρα DDP συνεπάγεται τις δυσμενέστερες συνέπειες για τον πωλητή, καθώς τον βαρύνει με την καταβολή όλων των τελών και την λήψη κάθε διοικητικής άδειας για την επίτευξη της εισαγωγής των εμπορευμάτων. Μετακυλύει έτσι πολλά έξοδα και ευθύνες στον πωλητή, ενώ αναμενόμενο θα ήταν ο εισαγωγέας-αγοραστής να μεριμνήσει για αυτά.

---

³⁴⁵. Σε αυτό έγκειται και το δύσχρηστο της εν λόγω ρήτρας, καθώς είναι σπάνιο ο εξαγωγέας-πωλητής να γνωρίζει τις διαδικασίες εισαγωγής και εκτελωνισμού του εμπορεύματος καλύτερα από τον εισαγωγέα.

³⁴⁶. Καινοτομία η οποία εισήχθη με τους Incoterms 2000 και διατηρήθηκε και από την έκδοση του 2010.

³⁴⁷. "Ετσι και η διατύπωση του Επιμελητηρίου, βλ.<http://www.iccwbo.org/products-and-services/trade-facilitation/incoterms-2010/the-incoterms-rules/> «once unloaded from the arriving means of transport, are placed at the disposal of the buyer at a named terminal at the named port or place of destination»

³⁴⁸. <http://www.iccwbo.org/products-and-services/trade-facilitation/incoterms-2010/the-incoterms-rules/>

³⁴⁹. Με την σειρά της η εν λόγω ρήτρα έχει αντικατασταθεί στους Incoterms 2010 από την DAP (Delivered At Place).

4.4. Οι ρήτρες Incoterms ως κριτήριο εντοπισμού της ευθύνης της εκδότριας την πίστωση τράπεζας

Ένα ενδιαφέρον θεωρητικό ζήτημα αποτελεί το εάν και σε ποιο βαθμό η συνομολόγηση των ρητρών Incoterms επηρεάζει την κατανομή ευθυνών ανάμεσα στην εκδότρια/ βεβαιούσα τράπεζα και τον εισαγωγέα, σε περίπτωση κατά την οποία επέλθει τυχαία καταστροφή ή χειροτέρευση του εμπορεύματος ή κάποιο άλλο γεγονός ανωτέρας βίας προκαλέσει ανώμαλη εξέλιξη στην τριμερή σχέση εισαγωγέα-τράπεζας-εξαγωγέα. Το θέμα μολονότι θεωρητικό, παρουσιάζει πρακτικό ενδιαφέρον, δεδομένου ότι σε πολλές περιπτώσεις η χώρα του εξαγωγέα διακρίνεται από πολιτική αστάθεια ή επικρατούν κοινωνικές αναταραχές, γεγονότα τα οποία συχνά επηρεάζουν την ομαλή εξέλιξη των εξαγωγών³⁵⁰.

Αρχικά, η συνομολόγηση μίας ρήτρας Incoterms ουδόλως αφορά τις υποχρεώσεις και τις ευθύνες της εκδότριας τράπεζας, καθώς η ίδια η τράπεζα δεν αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος στη σχέση αξίας (διεθνής πώληση). Ο ρόλος της είναι μεσολαβητικός, καθώς εκδίδει την πίστωση και προβαίνει στην καταβολή της, ήτοι μεσολαβεί στην καταβολή του τιμήματος. Επιπλέον, η τραπεζική εργασία της πίστωσης έναντι εγγράφων αφορά συναλλαγές επί εγγράφων (αρ. 5 ΟΚΣ 600), ενώ αντίθετα η διεθνής πώληση (σχέση αξίας) την οποία ρυθμίζουν οι Incoterms αφορά, σε πρώτη ανάλυση, μόνο εμπορεύματα.

Όμως, η συμφωνία κατανομής κινδύνου, την οποία εμπερικλείουν οι Incoterms ενδέχεται να επηρεάζει εκτός από τη σχέση εισαγωγέα-εξαγωγέα, και τη σχέση εισαγωγέα (αγοραστή) και πιστωτικού ιδρύματος, σε περίπτωση όπου το εμπόρευμα καταστραφεί λόγω τυχαίου γεγονότος, εκτός της σφαίρας ελέγχου της τράπεζας³⁵¹. Σε αυτή την περίπτωση, η ευθύνη του εισαγωγέα παραλλάσσει ανάλογα με την ρήτρα η οποία συνομολογήθηκε.

Έτσι, αν έχει συνομολογηθεί στο συμβόλαιο πώλησης ρήτρα FOB (Free On Board), αυτό σημαίνει ότι ο εισαγωγέας ανέλαβε κάθε κίνδυνο σχετικά με το εμπόρευμα ήδη από την φόρτωση του στο μέσο μεταφοράς (δυνατόν να είναι και άλλο μέσο πέρα από πλοίο), με συνέπεια να μην μπορεί να επικαλεστεί ενώπιον του εξαγωγέα την ανώμαλη εξέλιξη της σχέσης και να αρνηθεί την καταβολή του τιμήματος, καθώς το εμπόρευμα καταστράφηκε ενώ είχε περάσει στην ευθύνη του, ήτοι είχε αναδεχθεί κάθε σχετικό κίνδυνο (έτσι και η ΑΚ 522).

---

³⁵⁰. Φαρμακίδης (1993), 168.

³⁵¹. Το ζήτημα ,καίτοι δεν είχαν συνομολογηθεί οι Incoterms, απασχόλησε την ελληνική νομολογία στα πρώτα χρόνια μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι ΠρΠειρ 3471/1951, 1083/1952, έκριναν επί εμπορικών συναλλαγών οι οποίες είχαν ματαιωθεί εξαιτίας του ναυτικού αποκλεισμού του λιμένος του Πειραιά. Οι ελληνικές εκδότριες τράπεζες είχαν καταβάλλει μέσω των ανταποκριτριών τους στο εξωτερικό (Αίγυπτος), αλλά δεν μπόρεσαν να εισπράξουν, καθώς τα εμπορεύματα καταστράφηκαν λόγω της μακράς παραμονής τους στον λιμένα φόρτωσης. Συνεπώς, στράφηκαν κατά των Ελλήνων εισαγωγέων (και εδώ εντολών τους) ζητώντας τους τα ποσά των πιστώσεων πλέον των προμηθειών.

Αντίθετα, αν έχει συνομολογηθεί στο συμβόλαιο πώλησης η ρήτρα Delivered Ex Ship ή Delivered Ex Quay³⁵², αυτό συνεπάγεται ότι ο εισαγωγέας αναλαμβάνει τον κίνδυνο από την στιγμή όπου τα εμπορεύματα θα φθάσουν στον τελικό τους προορισμό ή θα εκφορτωθούν από το μέσο μεταφοράς τους. Εδώ, σε αντίθεση, με τη ρήτρα FOB θα πρέπει να δεχθούμε ότι ο εισαγωγέας θα έχει απαλλαχθεί από την υποχρέωση καταβολής του τιμήματος, καθώς η τυχαία καταστροφή ή χειροτέρευση των εμπορευμάτων έλαβε χώρα προτού αυτά βρεθούν στον τόπο προορισμού ή εκφορτωθούν, οπότε και ο κίνδυνος παρέμεινε στη σφαίρα ευθύνης του εξαγωγέα. Συνεπώς, δεν θα δικαιούται να απαιτήσει την καταβολή του τιμήματος. Το ερώτημα λοιπόν που τίθεται είναι, εάν και σε ποιο βαθμό η εξέλιξη αυτή θα επηρεάζει το δικαίωμα της εκδότριας τράπεζας να απαιτήσει από τον εισαγωγέα καταβολή του ποσού της πίστωσης, καθώς και εάν αυτή η απάντηση παραλλάσσει ανάλογα με την ρήτρα που συνομολογήθηκε. Το ζήτημα αποκτάει ιδιαίτερη σημασία και σε περίπτωση όπου η πίστωση ορίστηκε με ρήτρα προκαταβολής (green clause ή red clause), καθώς η τράπεζα θα έχει προκαταβάλλει το τίμημα της πώλησης χωρίς να της έχουν παραδοθεί τα φορτωτικά έγγραφα, τα τιμολόγια και τα ασφαλιστήρια³⁵³.

Θα ήταν λογικά ανακόλουθο να απαντήσουμε στο εν λόγω ερώτημα, προτού κρίνουμε για το αν οι ρήτρες Incoterms τίθενται υπόψη της τράπεζας και αν αυτή είναι υποχρεωμένη να τους εξετάσει κατά τη διαδικασία ελέγχου των εγγράφων τα οποία προσκομίζει ο δικαιούχος προς είσπραξη (εξαγωγέας). Εν προκειμένω, υπόψη της τράπεζας προσκομίζονται οι φορτωτικές, τα τιμολόγια και τα ασφαλιστήρια έγγραφα τα οποία έχει στην κατοχή του ο δικαιούχος (αρ. 26 παρ. 2 ν.δ 17-7/18-3-1923). Οι ρήτρες αναγράφονται επί των τιμολογίων, καθώς ανάλογα με την ρήτρα που έχει συμφωνηθεί αλλάζει και το ύψος του καταβλητέου τιμήματος και ,κατά λογική ακολουθία, και το ύψος της εκδοθείσας πίστωσης³⁵⁴. Επομένως, αποτελούν στοιχεία τα οποία εξετάζονται από την τράπεζα. Απλά, η τράπεζα δεν είναι σε θέση, και ούτε υποχρεούται, να ελέγξει αν αντιπροσωπεύουν μία μεταβολή που έλαβε χώρα σε πεδίο πραγματικό, καθώς η ίδια ασχολείται μόνο με τα έγγραφα και τις μεταξύ τους ασυμφωνίες. Οι ενστάσεις αυτού του είδους, οι οποίες πηγάζουν από τους Incoterms, θα πρέπει να εγερθούν από τον εντολέα και όλες οι αποδεικτικές δυσχέρειες βαρύνουν εκείνον, από την στιγμή όπου η τράπεζα θα τον ενημερώσει ότι ο δικαιούχος εμφάνισε τα έγγραφα.

Η απάντηση δεν είναι διαφορετική και σε περίπτωση όπου η πίστωση έχει εκδοθεί με ρήτρα προκαταβολής (green clause ή red clause). Εδώ, είναι αληθές ότι η τράπεζα δεν θα έχει εξαρχής

---

352. Υπό τους Incoterms 2010, θα συνομολογηθούν οι ρήτρες Delivered At Terminal (DAT) ή Delivered At Place (DAP).

353. Γεγονός με ιδιαίτερη σημασία υπό το ελληνικό δίκαιο, καθώς η παράδοση των εν λόγω εγγράφων στο πιστωτικό ίδρυμα, είναι αναγκαία συνθήκη για την σύσταση του νομίμου ενεχύρου επί των εμπορευμάτων (αρ. 25 παρ. 2 ν.δ 17-7/13-8-1923), όπως και την επίσπευση εκτέλεσης με βάση τον εν λόγω τίτλο (αρ.40-47 ν.δ 17-7/18-3-1923).

354. Έτσι π.χ, αν ο εισαγωγέας πωλήσει με ρήτρα CIF το καταβλητέο ποσό θα αφορά, όχι μόνο την τιμή του εμπορεύματος, αλλά και το ναύλο με το σχετικό κόστος ασφάλισης των πραγμάτων. Αντίθετα, αν πωλήσει με ρήτρα EXW, το καταβλητέο ποσό θα ταυτίζεται με το τίμημα της πώλησης, καθώς για όλα τα άλλα έξοδα θα βαρύνεται ο εισαγωγέας.

στα χέρια της έγγραφα τα οποία να περιέχουν τις ρήτρες³⁵⁵. Όμως, θα πρέπει να δεχθούμε ότι γνωρίζει την ύπαρξη τους. Αυτό διότι, καίτοι τα έγγραφα δεν τίθενται υπόψη της ταυτόχρονα με την καταβολή του ποσού, λαμβάνει γνώση των ρητρών από το συμβόλαιο πώλησης το οποίο προσκόμισε ο εισαγωγέας κατά την σύναψη της σχέσης κάλυψης³⁵⁶, προκειμένου να εκδοθεί η πίστωση. Πράγματι, θα ήταν αντιφατικό ένας χρηματοδοτικός οργανισμός με εμπειρία σε χειρισμούς πιστώσεων να εξυπηρετεί διεθνείς συναλλαγές χωρίς να έχει λάβει γνώση ότι η σύμβαση ρυθμίζεται από ρήτρες, οι οποίες μάλιστα ενδέχεται να είναι ευνοϊκές υπέρ του ενός μέρους. Αυτό γίνεται πιο σαφές αν αναλογιστούμε ότι είναι πιθανό στη χώρα του εξαγωγέα να επικρατούν ταραχές, με συνέπεια η εν λόγω τραπεζική εργασία να χαρακτηρίζεται ως υψηλού κινδύνου³⁵⁷. Αφού δόθηκε απάντηση σε αυτό το πρώτο ερώτημα, θα εξετάσουμε το θέμα, διακρίνοντας ανά περίπτωση αν η πίστωση εκδίδεται με ρήτρα προκαταβολής ή όχι:

- Επί πίστωσης με ρήτρα προκαταβολής: σε αυτή την περίπτωση, η τράπεζα έχει ήδη καταβάλει το ποσό, με συνέπεια ο εισαγωγέας να μην είναι σε θέση ούτε την είσπραξη να παρεμποδίσει, ούτε και την καταβολή εκ μέρους του πιστωτικού ιδρύματος (αυτή έχει ήδη συντελεσθεί)³⁵⁸. Επομένως, οι όποιες ενστάσεις του θα εγερθούν στο πλαίσιο της σχέσης κάλυψης, στο σπάνιο ενδεχόμενο όπου ο εξαγωγέας προσκομίσει τα έγγραφα. Αν έχει συνομολογηθεί ρήτρα FOB, ο εισαγωγέας θα πρέπει να καλύψει τις δαπάνες του πιστωτικού ιδρύματος (AK 722) για τους λόγους που προαναφέραμε. Σε ενδεχόμενο αντίθετα όπου έχει συνομολογηθεί κάποια από τις ρήτρες DES, DEQ, DAT, DAP, τότε η καταστροφή του εμπορεύματος θα έχει λάβει χώρα ενώ το κίνδυνο έφερε ακόμα ο εξαγωγέας. Αν ο εξαγωγέας προσκομίσει φορτωτικές και τιμολόγια παρά το ότι επήλθε η καταστροφή του εμπορεύματος, τότε ο εισαγωγέας θα πρέπει να αποδείξει άμεσα και κατά τρόπο αναντίρρητο στην τράπεζα την επέλευση του επίμαχου περιστατικού στο σημείο όπου τον κίνδυνο έφερε ο εξαγωγέας, το οποίο σε συνδυασμό με κάποια από τις ως άνω ρήτρες καθιστά την περιουσιακή μετάθεση που έλαβε χώρα με την προκαταβολή, αδικαιολόγητη. Με αυτό τον τρόπο, η τράπεζα δεν θα μπορεί να ισχυριστεί ότι δεν έλαβε γνώση του εν λόγω περιστατικού και θα είναι υποχρεωμένη να αναζητήσει τα καταβληθέντα πλέον από τον δικαιούχο, αφού θα έχει απορρίψει τα έγγραφα τα οποία αυτός προσκόμισε. Αντίθετα, αν ο εισαγωγέας παραλείψει αυτή την ενέργεια, ορθά θα υποχρεούται να καλύψει

355. Αιγυπτιάδης, Η ρήτρα προκαταβολής στην πίστωση έναντι εγγράφων, ΔΕΕΤ, Α' τριμηνία, (1990), 69.

356. Σε επίπεδο πρακτικής, αυτό επιτάσσει και το αρ. 18 παρ. γ ΟΚΣ 600: «the description of performance in a commercial invoice must correspond with that appearing in the credit», καθώς όσες υποχρεώσεις των μερών καθιερώνονται στην πίστωση πρέπει να αντικατοπτρίζονται στα έγγραφα και το αντίστροφο.

357. Στην εν λόγω περίπτωση η τράπεζα είναι πιθανό να μην προέβαινε καν στη σύναψη της σχέσης κάλυψης, άρα και να μην εξέδιδε εξαρχής την πίστωση, αν έκρινε ότι ο εν λόγω όρος, σε συνδυασμό με την έκρυθμη κατάσταση στη χώρα του εξαγωγέα, καθιστά την εργασία της εξαιρετικά επισφαλής, (AK 195), βλ. Γεωργιάδης / Σταθόπουλος, Αστικός Κώδικς, (1997), τ.Ι, 315.

358. Ενδέχεται μάλιστα η ικανοποίηση του πιστωτικού ιδρύματος να είναι ταχεία, αν η πίστωση έχει εκδοθεί με ρήτρα green clause, οπότε το πιστωτικό ίδρυμα θα έχει λάβει κάποια πολύ ισχυρή εξασφάλιση, όπως τη δυνατότητα άμεσης απαλλοτρίωσης δεσμευμένων καταθέσεων του εισαγωγέα. Τότε αυτός θα βρεθεί ενώπιον ενός πολύ δυσμενούς, περιουσιακά, τετελεσμένου.

τις δαπάνες της εκδότριας³⁵⁹, καθώς αυτή δεν είναι υποχρεωμένη να γνωρίζει το συμβάν το οποίο προκάλεσε την καταστροφή ή χειροτέρευση του εμπορεύματος. Θα έχει βέβαια, σε κάθε περίπτωση, την δυνατότητα να στραφεί κατά του αδικαιολογήτως πλουτίσαντα (ΑΚ 904) εξαγωγέα από την σχέση αξίας και να ανορθώσει έτσι την περιουσιακή ζημία που υπέστη³⁶⁰. Η ως άνω περίπτωση παρουσιάζει, για εμάς, μόνο θεωρητικό ενδιαφέρον. Αυτό διότι θα είναι σπάνιο ο εξαγωγέας, αν θέλει να φερθεί κακόπιστα και αφού έχει ήδη εισπράξει το τίμημα, να εμφανίσει φορτωτικά έγγραφα στην εκδότρια. Πιο συνεπές θα ήταν, να μεριμνήσει από πριν για την επιστροφή του ποσού που του καταβλήθηκε, σε περίπτωση που το ζημιογόνο συμβάν έλαβε χώρα ενώ έφερε ο ίδιος τον κίνδυνο (πώληση με ρήτρες DES, DEQ, DAT, DAP).

- Επί των υπολοίπων μορφών πίστωσης: η περίπτωση αυτή διαφέρει κατά το ότι δεν έχει υπάρξει προκαταβολή. Συνεπώς, δεν έχει λάβει χώρα περιουσιακή μεταβολή, και ο εισαγωγέας έχει την δυνατότητα να αποτρέψει την είσπραξη ή την καταβολή, με προσφυγή στην προσωρινή δικαστική προστασία, χωρίς να χρειαστεί να αντιδικήσει με το ίδιο το πιστωτικό ίδρυμα. Η απάντηση του ποιος έφερε τον κίνδυνο από τη σχέση αξίας είναι η ίδια με παραπάνω για τις ρήτρες που προαναφέραμε, με το πρακτικό ενδιαφέρον να εντοπίζεται στην συνομολόγηση ρητρών τύπου D. Η διαφορά είναι ότι εδώ ο εισαγωγέας είναι σε θέση να παρεμποδίσει την ίδια την καταβολή εκ μέρους της τράπεζας. Αυτό σημαίνει ότι, στην περίπτωση όπου έχει συνομολογηθεί ρήτρα Incoterms τύπου D και αποδείξει άμεσα και κατά τρόπο αναντίρρητο την επέλευση του γεγονότος που προκάλεσε την καταστροφή κατά τη μεταφορά, είναι σε θέση να εμποδίσει την καταβολή του ποσού της πίστωσης. Συνεπώς, δεν θα χρειαστεί καν να προβάλλει την εν λόγω επιχειρηματολογία στην εκδότρια τράπεζα για να αποφύγει την απόδοση της δαπάνης, καθώς δεν θα έχει καν υπάρξει δαπάνη εκ μέρους της, αν ο εντολέας παρεμποδίσει την πληρωμή αμέσως μετά την εμφάνιση των εγγράφων.

---

359. Διάφορο αν ο εισαγωγέας θα μπορούσε να προβάλλει την ένσταση κατάχρησης δικαιώματος (ΑΚ 281) εκ μέρους της τράπεζας, σε περίπτωση όπου το γεγονός στο οποίο οφείλεται η καταστροφή του εμπορεύματος και η μη ευδόωση της μεταφοράς είναι τόσο πασίδηλο και γνωστό, ώστε θα αποτελούσε καταχρηστική συμπεριφορά η επίκληση της τράπεζας ότι δεν το γνώριζε. Ένα τέτοιο γεγονός θα αποτελεί συνήθως ένας πόλεμος, μία ναυτική τραγωδία κ.ο.κ. Κατά τη γνώμη μας, ένας ισχυρισμός σαν αυτόν δικαιολογημένα θα αποκρουστεί από την τράπεζα, καθώς ο έλεγχος των εγγράφων και όσων αναφέρονται σε αυτά αποτελεί το μόνο και κύριο μέλημα της, όπως επιτάσσει η αρχή της αυτονομίας της πίστωσης (αρ. 5 ΟΚΣ 600). Επιπλέον, και η παραδοχή ενός τέτοιου ισχυρισμού δεν συνεπάγεται αναγκαστικά ότι η καταστροφή του εμπορεύματος ένεκα αυτού του λόγου συνέπεσε με το σημείο της μεταφοράς όπου τον κίνδυνο έφερε ο εξαγωγέας.

360. Ορθότερο είναι, για εμάς, να δεχθούμε ότι την ίδια δυνατότητα δεν έχει η εκδότρια τράπεζα. Αυτό διότι, η ίδια ολοκλήρωσε ομαλά την εντολή που της ανατέθηκε (ΑΚ 713 επ.), καθώς πλήρωσε έναντι εγγράφων τα οποία ήταν εντάξει στην όψη τους. Συνεπώς, νόμιμα αξίωσε την απόδοση των δαπανών της (ΑΚ 722). Είναι άλλο ζήτημα αν της εμφανίστηκαν έγγραφα με σοβαρές ασυμφωνίες στην όψη τους. Σε αυτή την περίπτωση, η ίδια δεν εξετέλεσε ορθά την εντολή, με συνέπεια να στερείται του δικαιώματος να αναζητήσει την δαπάνη από τον εισαγωγέα. Άρα τότε θα έχει εκείνη την αξίωση του αδικαιολόγητου πλουτισμού από τον εξαγωγέα.

Ένα άλλο ζήτημα είναι ποιά εξαίρεση από την αρχή της αυτονομίας θα επικαλεστεί ο εισαγωγέας, προκειμένου να ακυρώσει την είσπραξη της πίστωσης. Η περίπτωση κατά την οποία ο εξαγωγέας παρουσιάζει έγγραφα με σοβαρές ασυμφωνίες στην όψη τους γεννά υποχρέωση της εκδότριας να απορρίψει τα έγγραφα, όπως έχει συμφωνηθεί με τον δικαιούχο κατά το άνοιγμα της πίστωσης (αρ. 14, παρ. α ΟΚΣ 600) με συνέπεια να μην προκαλείται ρήγμα στην αρχή της αυτονομίας και να μην είναι αναγκαία ούτε η παρέμβαση του εισαγωγέα στη σχέση εκδότριας εξαγωγέα. Αντίθετα, αν τα έγγραφα είναι παραποιημένα σοβαρά, ή αν είναι γνήσια μεν, αλλά αναπαριστούν όλως ψευδή περιστατικά, τότε η παρέμβαση του εισαγωγέα είναι απαραίτητη. Το πρώτο ενδεχόμενο αποτελεί την, αποδεκτή διεθνώς, περίπτωση απάτης μέσω πλαστών εγγράφων (*fraudulent documents*)³⁶¹. Στο δεύτερο ενδεχόμενο, τα έγγραφα είναι γνήσια, αλλά η χρήση τους αντίκειται προφανώς στον οικονομικό σκοπό της πίστωσης, ο οποίος προφανώς δεν είναι να καθιστά τον δικαιούχο αδικαιολόγητα πλουσιότερο³⁶². Σε ό,τι αφορά το ελληνικό δίκαιο, και οι δύο περιπτώσεις θα μπορούσαν να υπαχθούν στο πραγματικό της ΑΚ 281, υπό την αναγκαία προϋπόθεση ότι τα επίμαχα περιστατικά και το σημείο στο οποίο έλαβαν χώρα (δηλαδή ενώ τον κίνδυνο έφερε ο εξαγωγέας), αποδεικνύονται από τον δικαιούχο άμεσα και με τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση³⁶³. Οι παραπάνω λύσεις ανταποκρίνονται καλύτερα, κατά τη γνώμη μας, στην ανάγκη ομοιόμορφης αντιμετώπισης της διεθνούς πώλησης, ταυτόχρονα με τον σεβασμό στην αρχή της αυτονομίας της πίστωσης.

4.5. Το ζήτημα της ασυμφωνίας των Incoterms οι οποίοι τίθενται στα φορτωτικά έγγραφα της και τα τιμολόγια

Το θέμα αυτό παρουσιάζει πρακτικό ενδιαφέρον, διότι από την στιγμή που έχουν συνομολογηθεί στα έγγραφα της πίστωσης ρήτρες Incoterms αντιφατικές μεταξύ τους, τότε ενδέχεται η τράπεζα να αρνηθεί την πληρωμή του ποσού της πίστωσης, λόγω ουσιώδους ασυμφωνίας των εγγράφων μεταξύ τους (*non trivial discrepancy*). Έτσι, είναι πιθανό τα έγγραφα να είναι εντάξει στην όψη τους, όμως τα δεδομένα που αναγράφουν να έρχονται σε αντίθεση, με αποτέλεσμα τα στοιχεία της σχέσης αξίας όπως προκύπτουν, να παρουσιάζουν αντιφατικότητα³⁶⁴. Σε αυτή την περίπτωση, η

---

361. *Byrne*, *Negotiation in Letter of Credit Practice and Law: The Evolution of the Doctrine*, *Texas International Law Journal*, (2007), 583.

362. Με αυτό τον τρόπο ορίζεται και η δεύτερη υποπερίπτωση απάτης την οποία δέχεται το αμερικανικό δίκαιο, ήτοι ως η συμπεριφορά εκείνη, η οποία αποφέρει στον δικαιούχο κέρδη τα οποία δεν θα δικαιούτο με βάση την συναλλαγή στην οποία προέβη (πώληση).

363. Περαιτέρω, δεν αποκλείεται και η αξίωση αποζημίωσης από τον εισαγωγέα με τις διατάξεις περί αδικοπραξιών, αν αποδειχθεί ότι ο εξαγωγέας ενήργησε με τρόπο αντίθετο στα συναλλακτικά ήθη (ΑΚ 919). Αυτό βέβαια, αφορά τις μεταξύ τους σχέσεις.

364. Αυτό θα συμβαίνει όταν η φορτωτική αναφέρει πχ. ότι δεν έχει πληρωθεί ο ναύλος, καίτοι το τιμολόγιο αναγράφει τιμή πώλησης CIF. Η περίπτωση αυτή της αντιφατικότητας των εγγράφων είναι και η πιο πιθανή όπου οι ΟΚΣ εμπλέκονται με τα έγγραφα μεταφοράς, βλ. *Japikse*, *Combined Transport and Arbitration*, <http://www.kluwerarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=KLI-KA-0945041-n>

τράπεζα ενώπιον της οποίας προσκομίζονται τα έγγραφα δεν θα αρνηθεί την πληρωμή αναγκαστικά λόγω ασυμφωνίας αυτών στην όψη τους (αρ. 14 παρ. α ΟΚΣ 600), αλλά λόγω του ότι τα δεδομένα των εγγράφων βρίσκονται σε λογική αντίθεση μεταξύ τους. Πληρούται έτσι, ο κανόνας του αρ. 14 παρ. δ ΟΚΣ 600.

Εντούτοις, αυτή η ασυμφωνία δεν είναι απαραίτητο ότι υποκρύπτει κάποια ανώμαλη εξέλιξη στη σχέση αξίας. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας ασυμφωνίας από την πρακτική των συναλλαγών σχετίζεται με τις διεθνείς τριγωνικές πωλήσεις.

Η εν λόγω κατασκευή χρησιμοποιείται όταν για διάφορους, συνήθως πολιτικής φύσης, λόγους ένα κράτος επιβάλλει εμπορικό αποκλεισμό σε ένα άλλο, ή επιβάλλει δια της νομοθετικής οδού, την απαγόρευση συναλλαγών με επιχειρήσεις του άλλου αυτού κράτους. Γίνεται εμφανές λοιπόν, ότι πρέπει να επινοηθεί μία κατασκευή η οποία να παρακάμπτει τις εν λόγω απαγορεύσεις, ώστε οι συναλλαγές να συνεχίζονται απρόσκοπτα.

Η διενέργεια συναλλαγών ανάμεσα σε εμπόρους των δύο κρατών, παρά τις απαγορεύσεις της εθνικής τους νομοθεσίας, μπορεί να συνεχιστεί με τη χρήση ενός μεσολαβούντος εμπόρου από τρίτο κράτος, ο οποίος θα αγοράσει τα εμπορεύματα από τον ένα και θα τα πωλήσει στον άλλο. Βέβαια, καθώς ο «μεσάζων» έμπορος δεν λειτουργεί τόσο προς δική του κερδοσκοπία, όσο διαμεσολαβητικά ανάμεσα στα μέρη³⁶⁵, η μεταφορά των εμπορευμάτων δεν υπάρχει λόγος να γίνει από την χώρα του πωλητή στην χώρα του ενδιάμεσου εμπόρου, αλλά κατευθείαν στην χώρα του τελικού αγοραστή. Θα συνηθίζεται λοιπόν, η ενδιάμεση πώληση να λαμβάνει χώρα και κατά τη μεταφορά των εμπορευμάτων (πώληση in transit)³⁶⁶.

Επομένως, προκειμένου να εξυπηρετηθεί η σχέση με την συνομολόγηση Incoterms υπάρχουν δύο επιλογές για τα μέρη:

- Ο μεσάζων έμπορος θα αγοράσει από τον αρχικό πωλητή με τιμή FOB και θα πωλήσει στον τελικό αγοραστή με τιμή CIF (ή CIP αν πρόκειται για χερσαία μεταφορά). Με αυτό τον τρόπο ο μεσάζων θα αναλάβει την καταβολή του ναύλου μέχρι τον τόπο προορισμού ή τον λιμένα εκφόρτωσης, ενώ ο τελικός αγοραστής θα βαρύνεται με την καταβολή του τιμήματος, προσαυξημένη κατά το ποσό του ναύλου και της ασφάλισης των εμπορευμάτων.
- Ο μεσάζων έμπορος θα αγοράσει από τον αρχικό πωλητή με τιμή CIF και θα πωλήσει στον τελικό αγοραστή με τιμή FOB. Έτσι, ο μεσάζων θα οφείλει κατά την πρώτη πώληση την καταβολή του ναύλου στον πρώτο πωλητή, ενώ ο τελικός αγοραστής θα υποχρεούται κατά την δεύτερη πώληση να καταβάλει τον ναύλο στον μεταφορέα, χωρίς το εν λόγω ποσό να περιλαμβάνεται στην τιμή.

Με βάση τα παραπάνω προκύπτουν στρεβλώσεις σε περίπτωση που η πληρωμή του τιμήματος εξυπηρετηθεί με έκδοση πίστωσης έναντι εγγράφων. Συγκεκριμένα, σε περίπτωση όπου ο

---

365. Συχνά άλλωστε τέτοιου είδους συναλλαγές έχουν και ανθρωπιστικό χαρακτήρα, πχ. εισαγωγή ειδών πρώτης ανάγκης σε χώρες όπου υπάρχουν σχετικά εμπόδια κλπ.

366. Φλάμπουρας σε Παμπούκη, Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, (2009), 580.

μεσάζων αγοράσει με τιμή FOB και πωλήσει με τιμή CIF, θα προσκομιστεί στο πιστωτικό ίδρυμα τιμολόγιο με τιμή CIF όπου θα είναι ενσωματωμένο και το ποσό του ναύλου³⁶⁷. Επιπλέον, θα προσκομιστεί και η φορτωτική, στην οποία όμως θα αναφέρεται ότι δεν έχει προπληρωθεί ο ναύλος, καίτοι είναι υποχρέωση του πωλητή να προκαταβάλει το τίμημα του ναύλου κατά τη φόρτωση του εμπορεύματος³⁶⁸. Αυτό εξηγείται εύκολα αν αναλογιστούμε ότι η πρώτη πώληση ήταν FOB, οπότε ο ναύλος δεν περιλαμβανόταν στην τιμή, αφού βάρυνε τον αγοραστή (μεσάζοντα). Όμως, το πιστωτικό ίδρυμα δεν είναι σε θέση να γνωρίζει την εν λόγω εξέλιξη, ούτε είναι υποχρεωμένο να την ερευνήσει, καθώς οι υποχρεώσεις του εξαντλούνται στο να ελέγξει αν τα έγγραφα είναι εντάξει στην όψη τους ή δεν παρουσιάζουν στοιχεία αντιφατικά μεταξύ τους. Η αντίθετη παραδοχή θα ήταν αντίθετη στην αρχή του ότι οι τράπεζες ασχολούνται αποκλειστικά με έγγραφα (αρ. 5 ΟΚΣ 600). Συνεπώς θα είναι υποχρεωμένο να απορρίψει τα έγγραφα λόγω του ότι αναπαριστούν αντιφατικά μεταξύ τους δεδομένα (αρ. 14 παρ. δ ΟΚΣ 600). Το πρόβλημα αυτό εμφανίστηκε και στην **Kerr-McGee Chem. Corp. v. FDIC (United States Court of Appeals/1989)**³⁶⁹, όπου η τράπεζα αρνήθηκε να πληρώσει το ποσό της πίστωσης, επειδή στο τιμολόγιο δεν είχε περιληφθεί η τιμή FOB.

Επιπρόσθετα, στην περίπτωση όπου ο μεσάζων αγοράσει με τιμή CIF και πωλήσει με τιμή FOB, θα πρέπει να παρουσιάσει τιμολόγιο με ρήτρα FOB, ενώ η φορτωτική θα αναφέρει ότι ο ναύλος προπληρώθηκε από τον ίδιο, δεδομένου ότι η πρώτη πώληση έγινε με τιμή CIF. Εδώ θα έγκειται η ασυμφωνία βάσει της οποίας η τράπεζα θα αρνηθεί την καταβολή του ποσού της πίστωσης³⁷⁰.

Προκειμένου να παρακαμφθούν και τα εν λόγω εμπόδια, προτείνεται το εξής: στην πρώτη περίπτωση, ο τελικός αγοραστής (εντολέας της εκδότριας τράπεζας) θα συμφωνήσει ως όρο για την πληρωμή της πίστωσης την παρουσίαση τιμολογίου με ρήτρα CIF, αλλά και φορτωτικής στην οποία θα αναγράφεται ο όρος «freight payable at destination» (ναύλος πληρωτέος στον προορισμό), ώστε να θεραπευτεί η ασυμφωνία του τιμήματος FOB με το τιμολόγιο CIF³⁷¹. Με αυτό τον τρόπο, ο μεσάζων θα καταβάλει το ναύλο με την άφιξη στον λιμένα (ή τόπο) προορισμού, την οποία καταβολή θα αποδείξει στον τελικό αγοραστή με την παρουσίαση σχετικής απόδειξης. Αυτονόητο ότι και η εν λόγω απόδειξη θα περιλαμβάνεται στα προσκομιστέα έγγραφα.

Τέλος, στην δεύτερη περίπτωση, η συμφωνία του τελικού αγοραστή και της εκδότριας τράπεζας θα έχει ως εξής: ο δικαιούχος (μεσάζων) θα πρέπει να παρουσιάσει τιμολόγιο με την ρήτρα FOB και φορτωτική με τον όρο «freight prepaid» (ναύλος προπληρωθείς), προκειμένου να αρθεί το εμπόδιο

---

367. Moses, The irony of International Letters of Credit: They aren't secure but they usually work, *Banking Law Journal*, (2003), 484, Carr, *International Trade Law*, (2005), 436.

368. Κοροτζής, Το Δίκαιο της θαλάσσιας φορτωτικής, (1996), 57.

369. http://scholar.google.gr/scholar_case?case=1447755591910755211&hl=en&as_sdt=2&as_vis=1&oi=scholar&sa=X&ei=dul2UsaJD8jKsgb1v4CgDQ&ved=0CCsQgAMoADAA

370. Έτσι έκριναν και οι **Electronic Systems International Inc. v. The Ministry of Defence of the Islamic Republic of Iran, Supplier v Buyer, Interim Award, ICC Case No. 7645/1995, Kwei Tek Chao v British Traders and Shippers Ltd.**

371. Κοροτζής (1996), 111.

της ρήτρας FOB, βάσει της οποίας ο ναύλος δεν βαρύνει τον αγοραστή. Έτσι, το πιστωτικό ίδρυμα θα δεχθεί να πληρώσει, ενώ ο τελικός αγοραστής θα καταβάλει το ναύλο στον μεσάζοντα, κατά παρέκκλιση από τα οριζόμενα στην πώληση FOB και ο ναύλος θα επιστραφεί στον μεσάζοντα μέσω του μεταφορέα.

4.6. Το πρόβλημα της ασυμφωνίας του περιεχομένου της φορτωτικής με τους Incoterms μέσα από την αλλοδαπή νομολογία

Η φορτωτική (bill of lading), όπως προκύπτει και από το ν.δ 17-7/13-8-1923 (αρ. 25, αρ.34) αποτελεί το βασικό έγγραφο το οποίο παραδίδεται στην τράπεζα προκειμένου αυτή να καταβάλλει το ποσό της πίστωσης. Για αυτό τον λόγο αποτελεί το πιο σημαντικό έγγραφο το οποίο πρέπει να προσκομίσει ο δικαιούχος. Τα στοιχεία τα οποία πρέπει να περιέχει απαριθμούνται στο άρθρο 125 παρ. 2 του ΚΙΝΔ³⁷², σε κάθε δε περίπτωση πρέπει να βρίσκονται σε πλήρη αντιστοιχία με τα υπόλοιπα έγγραφα της πίστωσης προκειμένου να πληρωθεί ο δικαιούχος³⁷³.

Περαιτέρω, όπως επιβάλλουν και οι ΟΚΣ 600 (αρ. 27) τα φορτωτικά έγγραφα τα οποία προσκομίζονται ενώπιον της τράπεζας πρέπει να είναι «καθαρά», ήτοι να απουσιάζουν αρνητικές παρατηρήσεις, ελαττώματα ή επιφυλάξεις του παραλήπτη³⁷⁴, καθώς σε αντίθετη περίπτωση θα μπορούσαν εύλογα να υπάρξουν ενστάσεις εκ μέρους του αγοραστή (ή του μεταφορέα). Περαιτέρω, θα απορρίπτονται από την τράπεζα όποια έγγραφα δεν πληρούν την ως άνω προϋπόθεση, ειδικά εκείνα τα οποία αναφέρουν ότι τα εμπορεύματα έγιναν δεκτά μόνο για φόρτωση (received for carriage/ received for shipment), χωρίς να ορίζεται κάτι διαφορετικό (αρ. 20 ΟΚΣ 600). Αυτή η ρύθμιση των ΟΚΣ είναι αναμενόμενη, καθώς σε αυτή την περίπτωση ο αγοραστής δεν θα μπορεί να γνωρίζει με βεβαιότητα αν τα εμπορεύματα φορτώθηκαν προς μεταφορά ή όχι. Πρακτικά αυτό συνεπάγεται ότι η ρήτρα FAS (Free Alongside Ship) δεν θεωρείται ενδεδειγμένη για την πληρωμή της πίστωσης. Το ελάττωμα αυτό βέβαια, θεραπεύεται σε περίπτωση όπου η τράπεζα, κατόπιν συνεννόησης με τον εντολέα-αγοραστή, λάβει την επιβεβαίωση ότι τα εμπορεύματα έχουν εκφορτωθεί κανονικά. Συνεπώς, η πληρωμή θα συντελεστεί, αφού οι ασυμφωνίες θεραπευτούν κατά παρόμοιο τρόπο όπως το αρ. 16, παρ.β ΟΚΣ ορίζει

Το ζήτημα της καθαρής φορτωτικής και των στοιχείων που πρέπει να αναφέρει συνδέεται άμεσα με τους όρους που έχουν συμφωνηθεί ανάμεσα στα μέρη για την φόρτωση του εμπορεύματος και το σημείο όπου μετατίθεται ο κίνδυνος από τον πωλητή στον αγοραστή. Το θέμα δεν έχει

---

372. Τα αντίστοιχα ελάχιστα στοιχεία αναφέρει και το αρ.20 ΟΚΣ 600.

373. Μάζης, Έννοια και σκοπός έκδοσης τιμολογίου-μη δυνατότητα θεώρησης του ως φορτωτικού εγγράφου, ΔΕΕ, (2000), 960. Επίσης, τα ελάχιστα στοιχεία της φορτωτικής είναι σημαντικά διότι πολλές διεθνείς πωλήσεις ακολουθούν οι μεταπωλήσεις των ίδιων εμπορευμάτων από τους πρώτους αγοραστές, οι οποίοι συχνά συμβάλλονται με τους αγοραστές τους προτού καν φορτωθούν τα εμπορεύματα από τον πρώτο πωλητή. Επομένως, είναι σημαντικό να γνωρίζουν τις ακριβείς ημερομηνίες φόρτωσης, ώστε να προγραμματίσουν τις μετέπειτα ενέργειες τους.

374. Μάρκου, Το Δίκαιο της θαλάσσιας φορτωτικής, (2004), 299, Κοροτζής (1996), 33.

απασχολήσει την ελληνική νομολογία, παρά μόνο την αλλοδαπή και το Διεθνές Διαιτητικό Δικαστήριο του Επιμελητηρίου.

Συγκεκριμένα, στην ***Supplier v Buyer, Interim Award ICC Case No. 7645/1995***, ο πωλητής και ο αγοραστής συνήψαν σύμβαση όπου συνομολογήθηκε ότι η πληρωμή θα εξυπηρετηθεί με την έκδοση πίστωσης έναντι εγγράφων. Προκειμένου να εισπράξει το ποσό της πίστωσης, ο δικαιούχος έπρεπε να προσκομίσει καθαρή φορτωτική με πλήρη στοιχεία (βλ. αρ. 20 ΟΚΣ 600). Στην πώληση συμφωνήθηκε η ρήτρα CFR (Cost and Freight), βάσει της οποίας ο πωλητής οφείλει να πληρώσει κάθε έξοδο μέχρι την άφιξη του φορτίου στον λιμένα από όπου θα φορτωθεί το εμπορεύμα στο πλοίο με ευθύνη του και θα μετατεθεί ο κίνδυνος στον αγοραστή. Επιπλέον, ο πωλητής οφείλει να διαβιβάσει τα καθαρά φορτωτικά έγγραφα με τα απαιτούμενα στοιχεία. Για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του οφείλει να ενημερώσει τον αγοραστή.

Εντούτοις, κατά την άφιξη του πλοίου στον λιμένα προορισμού, ο πωλητής προσκόμισε φορτωτική η οποία, καίτοι ήταν καθαρή, δεν ανέγραφε ημερομηνία έκδοσης, ενώ και η περιγραφή των εμπορευμάτων ήταν ελλιπής. Επιπλέον, παρατηρήθηκε και ασυμφωνία ανάμεσα στον αριθμό της σύμβασης πώλησης ο οποίος αναγραφόταν στο τιμολόγιο και στον ίδιο αριθμό επί της φορτωτικής. Το Δικαστήριο ισχυρίστηκε ότι η έλλειψη της ημερομηνίας έκδοσης της φορτωτικής αποτελούσε μεταξύ των άλλων ελλείψεων, την πιο ουσιώδη, η οποία δικαιολογούσε την άρνηση πληρωμής του ποσού της πίστωσης. Προκειμένου να υποστηρίξει την εν λόγω θέση, αναφέρθηκε στους ΟΚΣ, αλλά και στην ανάλυση των υποχρεώσεων του πωλητή υπό το φως των Incoterms. Συγκεκριμένα, σε ό,τι αφορά τους ΟΚΣ, προβλέπεται ότι η ημερομηνία έκδοσης της φορτωτικής αποτελεί απαιτούμενο στοιχείο, ταυτίζεται δε με την ημερομηνία φόρτωσης των εμπορευμάτων στο μέσο μεταφοράς (εδώ το πλοίο). Αποτελεί λοιπόν, την ένδειξη ότι τα εμπορεύματα φορτώθηκαν μετά από ή ταυτόχρονα με την εν λόγω ημερομηνία³⁷⁵. Επίσης, η υποχρέωση αναγραφής της ημερομηνίας έκδοσης αποτελεί απαιτούμενο και υπό τη ρήτρα CFR η οποία είχε συνομολογηθεί εν προκειμένω. Αυτό διότι, αποτελεί υποχρέωση του δικαιούχου της πίστωσης (πωλητή) να διαβιβάσει μετά την φόρτωση, όλα τα σχετικά έγγραφα, τα οποία πρέπει να αναγράφουν όλες τις πληροφορίες που απαιτεί η σύμβαση πώλησης. Συνεπώς, και η εμφάνιση φορτωτικής σύμφωνης με τα οριζόμενα στη σύμβαση πώλησης αποτελεί υποχρέωση από την οποία ο πωλητής δεν μπορεί να παρεκκλίνει.

Το ζήτημα αυτό, δεν θα αποτελούσε πρόβλημα για την λειτουργία της πίστωσης έναντι εγγράφων, αν αφορούσε αποκλειστικά τη σχέση αξίας. Σε αυτή την περίπτωση, οι όποιες ενστάσεις του αγοραστή λόγω της εμφάνισης ασύμφωνων εγγράφων θα επιλύονταν μεταξύ των μερών της

---

³⁷⁵. βλ. όμως και την ***James Finlay and Company, Limited v. N. V. Kwik Hoo Tong Handel***, όπου η ημερομηνία έκδοσης της φορτωτικής συνεπάγεται ότι η φόρτωση έγινε σε κάθε περίπτωση την ίδια ημέρα, *Sassoon/Lorenzon*, CIF and FOB Contracts, (2012), 87.

βασικής σχέσης³⁷⁶. Όμως, κατά κανόνα, οι όροι οι οποίοι αφορούν τα έγγραφα της σχέσης αξίας, επαναλαμβάνονται με ακρίβεια και στη σύμβαση της πίστωσης έναντι εγγράφων. Αυτό έχει ως πρακτική συνέπεια εδώ, ότι από την στιγμή που η συνομολόγηση της ρήτρας CFR στη φορτωτική (και τα τιμολόγια) προβλέφθηκε στη σχέση αξίας, η εμφάνιση εγγράφων με τα ίδια στοιχεία ήταν απαιτούμενο και για την πληρωμή του ποσού της πίστωσης. Συμπερασματικά, η μη τήρηση υποχρεώσεων από τη σχέση αξίας, όπως τις σκιαγραφούν οι ρήτρες Incoterms, είναι δυνατόν, μέσω των φορτωτικών εγγράφων, να επηρεάσει και την ίδια την λειτουργία της πίστωσης έναντι εγγράφων. Ορθά επομένως το Δικαστήριο έκρινε πως, λόγω της ασυμφωνίας της φορτωτικής με τις υποχρεώσεις που επέβαλε η ρήτρα CFR, η άρνηση πληρωμής του ποσού της πίστωσης ήταν δικαιολογημένη³⁷⁷.

Το ζήτημα τέθηκε με τον ίδιο τρόπο και στην υπόθεση **Kwei Tek Chao v. British Traders and Shippers Ltd.**, η οποία αφορούσε πώληση με τιμή CIF³⁷⁸. Εν προκειμένω, οι ενάγοντες αγόρασαν από τους εναγόμενους εμπορεύματα με τιμή CIF και η πληρωμή ορίστηκε να εξυπηρετηθεί με το άνοιγμα πίστωσης έναντι εγγράφων. Η πώληση CIF συνεπάγεται δύο κύριες υποχρεώσεις για τον πωλητή. Αφενός να εμφανίσει τα προβλεπόμενα έγγραφα, αφετέρου να παραδώσει τα εμπορεύματα στη συμφωνημένη ποσότητα και ποιότητα³⁷⁹. Συνακόλουθα, και ο αγοραστής έχει δύο διακριτά δικαιώματα³⁸⁰: να απορρίψει τα έγγραφα, το οποίο ενδιαφέρει σε περίπτωση όπου η καταβολή του τιμήματος εξυπηρετείται με το άνοιγμα πίστωσης έναντι εγγράφων, είτε να απορρίψει τα εμπορεύματα, το οποίο αφορά ιδιαίτερα τη σχέση αξίας.

Εντούτοις, εδώ ο πωλητής απέστειλε τα εμπορεύματα σε ημερομηνία μεταγενέστερη από την συμφωνηθείσα. Η εν λόγω καθυστέρηση δεν αναγράφηκε στην ημερομηνία έκδοσης της φορτωτικής, με συνέπεια το έγγραφο να δείχνει σύμφωνο στην όψη του καίτοι ήταν πλαστό. Προέκυπτε λοιπόν, ότι η φόρτωση είχε γίνει στην συμφωνημένη ημερομηνία, ενώ στην

---

376. Σκέψεις 67-68: «The arbitral tribunal holds, that defendant was entitled under the contract to receive a B/L showing the date of issue and with an unambiguous wording fully concurring with the contract and that the B/L as presented and delivered by claimant did not fulfil these requirements. Since the Bill of Lading was the most essential document to be furnished by the seller, the existence of non purely trivial defects in such document was of such importance that the tender of the B/L as it was, is to be regarded as a lack of performance by claimant.»

377. Σκέψη 73: «The importance and relevance of all the asserted discrepancies respectively defects in the documents need not be further analyzed in view of the fact that the defects in the bill of lading alone did render the set of documents unsuitable».

378. <http://www.jstor.org/discover/10.2307/1090680?uid=372635281&uid=2134&uid=2&uid=70&uid=3&uid=60&sid=21102565616297>

379. «Under a c.i.f. contract, the seller is under two distinct obligations : to deliver correct documents and to deliver correct goods.»

380. Σύμφωνα με τον Lord Devlin: «There is a right to reject the documents and a right to reject the goods and the two things are quite distinct. ...So far as the goods are concerned a CIF seller must put on board at the port of shipment goods in conformity with the contract description. He must also forward documents and those documents must comply with the contract». Αντίστοιχο σκεπτικό και στην **Borrowman, Phillips & Co. v Free & Hollis** : «The seller must tender to the buyer documents stipulated by the contract. If the documents do not conform to the contract then the buyer is entitled to reject those documents and the seller will be in repudiatory breach of contract, subject to the seller's ability to re-tender conforming documents within the time allowed by the contract».

πραγματικότητα είχε γίνει δύο ημέρες μετά. Όταν η φορτωτική εμφανίστηκε στην τράπεζα του αγοραστή, αυτή κατέβαλε το ποσό της πίστωσης, καθώς η φορτωτική ήταν εντάξει στην όψη της. Η παραποίηση της φορτωτικής δεν στάθηκε δυνατόν να εντοπιστεί παρά αργότερα, οπότε ο αγοραστής, ο οποίος στο μεταξύ δεν κατάφερε να μεταπωλήσει τα εμπορεύματα, στράφηκε κατά του πωλητή αξιώνοντας την επιστροφή του τιμήματος.

Το Δικαστήριο έκρινε ότι η πληρωμή της πίστωσης είχε γίνει ορθά από την τράπεζα. Αυτό διότι από τη στιγμή που τα έγγραφα ήταν εντάξει στην όψη τους, είχε πληρωθεί η προϋπόθεση της εμφάνισης και μεταβίβασης φορτωτικών εγγράφων σύμφωνα στην όψη τους, όπως απαιτεί η ρήτρα CIF από τον πωλητή. Βέβαια, αυτό δεν αναιρεί το γεγονός ότι τα έγγραφα απέκρυψαν μία παράβαση συμβατικής υποχρέωσης σημαντική για την εν λόγω πώληση, καθώς ο αγοραστής ανέμενε την έγκαιρη φόρτωση των εμπορευμάτων ώστε να τα μεταπωλήσει. Όμως, η εν λόγω παραβίαση συμβατικής υποχρέωσης³⁸¹ αφορά την σχέση αξίας και δεν θα μας απασχολήσει περαιτέρω³⁸².

Αντίστοιχο ζήτημα απασχόλησε τη νομολογία και στην *Electronic Systems International, Inc. v. The Ministry of Defence of the Islamic Republic of Iran, Military Industries Organization, IUSCT Case No. 814/1989*. Εν προκειμένω είχε συναφθεί ανάμεσα στο Ιρανικό Υπουργείο Άμυνας και αμερικανική εταιρεία, σύμβαση πώλησης ποσότητας ναρκών (σχέση αξίας). Η πληρωμή συμφωνήθηκε να γίνει με το άνοιγμα πίστωσης την οποία βεβαίωσε η Manufactures Hanover Trust ως ανταποκρίτρια τράπεζα της εκδότριας ιρανικής. Το συμφωνηθέν τίμημα ήταν C&F (CFR), ήτοι υποχρέωνε τον πωλητή να πληρώσει το ναύλο για την μεταφορά, και να τον εισπράξει στη συνέχεια μέσω του τιμήματος από τον αγοραστή. Υποχρέωση του, σύμφωνα με τη ρήτρα C&F ήταν να μεταβιβάσει τα σωστά φορτωτικά έγγραφα, που επιβεβαίωναν τη φόρτωση των εμπορευμάτων στις συμφωνηθείσες ημερομηνίες, καθώς και την πληρωμή του ναύλου. Στη σχέση αξίας συνέβησαν επιπλοκές (συγκεκριμένα, ο αγοραστής επιθυμούσε την ακύρωση της πώλησης για ένα μέρος της συμφωνηθείσας ποσότητας ναρκών), αλλά η είσπραξη του ποσού της πίστωσης ήταν, κατά το Δικαστήριο, νόμιμη. Αυτό διότι οι υποχρεώσεις που επέβαλε η ρήτρα C&F η οποία είχε ενσωματωθεί στη φορτωτική, είχαν τηρηθεί³⁸³ (φόρτωση-πληρωμή ναύλου), επομένως κάθε διαφορά έπρεπε να διευθετηθεί από τη σχέση αξίας.

---

381. «Here there had been a breach of obligations, entitling the buyer either to rescind the contract, or to sue for damages.»

382. Αντίστοιχου σκεπτικού για σύμβαση πώλησης με ρήτρα CIF και η *James Finlay and Company, Limited v. N.V.KwikHooTongHandel*, https://www.google.gr/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDQQFjAB&url=http%3A%2F%2Fnaralaw.com.ne.kr%2FFINLAY.DOC&ei=V_P0UcyuDYTvsgahloDgDg&usg=AFQjCNHz06kqi2EVHtkjBDIzi71xWL-r8Q&sig2=brRwpl1DbuuyMDXoF-4p7Q

383. Σκέψεις 55, 56: «The designation C&F means that the shipper must deliver the goods to a carrier and pay the freight costs to the named destination. The documentation required under the Purchase Order and letter of credit is sufficient to indicate that this delivery has been accomplished.».....«The notification 'OCEAN FREIGHT PREPAID' signed by Norton, Lilly & Company, Inc. on the bill of lading carries the date of 20 June 1979, which indicates that the shipping documents could not have been complete by 15 June 1979.

Όπως έγινε σαφές από την ως άνω περιπτώσιολογία, οι ρήτρες που λειτουργούν πιο αποτελεσματικά σε σχέση με τις πιστώσεις έναντι εγγράφων είναι οι ρήτρες της κατηγορίας «C», ειδικότερα δε η ρήτρα CIF. Αυτό διότι οι υποχρεώσεις που καθιερώνουν για τον εξαγωγέα είναι σημαντικά αυξημένες (όχι όμως στον ίδιο βαθμό όπως οι ρήτρες κατηγορίας «D»)³⁸⁴. Συγκεκριμένα, η ρήτρα CIF απαιτεί από τον εξαγωγέα-πωλητή να μεριμνήσει για την φόρτωση των πραγμάτων, άρα και την έκδοση των φορτωτικών εγγράφων, όπως επίσης και για την σύναψη της ασφαλιστικής σύμβασης. Τα έγγραφα που αποδεικνύουν την τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων (φορτωτική και ασφαλιστήριο), είναι και τα δύο βασικά έγγραφα που ενεργοποιούν την υποχρέωση πληρωμής της τράπεζας. Επιπλέον, η ρήτρα CIF, μετακυλώντας τις εν λόγω υποχρεώσεις στο πεδίο του πωλητή, αίρει σε μεγάλο βαθμό την αβεβαιότητα που αναγκαστικά υπάρχει σε μία συναλλαγή όπως η διεθνής πώληση κινητών, όπου ο αγοραστής στερείται της δυνατότητας να ελέγξει την ποιότητα των πραγμάτων πριν την εκφόρτωση τους και επωμίζεται τον κίνδυνο να καταβάλλει τίμημα για πράγματα μη συμφωνημένης ποιότητας.

Αντίθετα, τα πλεονεκτήματα αυτά των ρητρών CIF δεν ισχύουν στον ίδιο βαθμό για τις ρήτρες CIP. Αυτό γίνεται εμφανές στην πράξη: σε περίπτωση όπου έχει συνομολογηθεί η ρήτρα CIP σε μία διεθνή πώληση και τα εμπορεύματα βρίσκονται στη θάλασσα, οπότε και ο κίνδυνος κατά τη μεταφορά βρίσκεται στο πεδίο του αγοραστή. Στην πράξη, ο αγοραστής απαιτεί από τον πωλητή την έκδοση καθαρής φορτωτικής με σημείωση ότι τα πράγματα φορτώθηκαν στο κατάστρωμα του πλοίου (on-board notation). Ο συνδυασμός αυτών των πραγματικών περιστατικών σε μία συναλλαγή δημιουργεί ανώμαλη εξέλιξη στην διενέργεια της πληρωμής, σε ενδεχόμενη καταστροφή των εμπορευμάτων ενώ αυτά είναι εν πλω. Αυτό διότι ο κίνδυνος θα βρίσκεται μεν στο πεδίο του αγοραστή, πλην όμως και ο πωλητής δεν ευθύνεται για την καταστροφή που έλαβε χώρα. Στην πράξη όμως, θα έχει χάσει το δικαίωμα πληρωμής της πίστωσης από την τράπεζα και θα επαφίεται στην καλή πίστη του αγοραστή για το αν θα τον αποζημιώσει με βάση τη σχέση αξίας. Διαπιστώνεται λοιπόν, ότι η μετακύληση υποχρεώσεων στον πωλητή δημιουργεί ενίοτε στρεβλώσεις εις βάρος του. Υπό αυτή την έννοια, η πληρωμή της πίστωσης γίνεται πιο απρόσκοπτα για τον πωλητή αν στην βασική σχέση έχει συνομολογηθεί η ρήτρα EXW, οπότε και οι υποχρεώσεις του είναι σαφώς λιγότερες.

Από την ανάλυση που προηγήθηκε γίνεται εμφανές ότι το βασικό σημείο επαφής των Incoterms και των πιστώσεων έναντι εγγράφων αφορά τα έγγραφα και τις πληροφορίες επί αυτών³⁸⁵. Όμως, τίθεται το ερώτημα σχετικά με το γιατί οι Incoterms επιλέγονται απαραίτητα από τα μέρη στη διεθνή πώληση κινητών, ενώ δεν ισχύει το ίδιο για τους ΟΚΣ και τους ΟΚΕΕΠΖ.

However, by resubmitting the completed documents with its June 1979 letter, the Claimant, to the Tribunal's satisfaction, fulfilled its obligations under C&F terms as stipulated by the Contract.».

384. *Bergami*, The link between Incoterms 2000 and Letters of Credit; documentation requirement and payment risk, (2006), <http://www.jbsge.vu.edu.au/issues/vol01no4/Bergami.pdf>

385. Καθώς κατά τα άλλα ρυθμίζουν διαφορετικά συμβατικά μορφώματα.

Αρχικά, άποψη μας είναι ότι αυτό συμβαίνει διότι αρκετές έννομες τάξεις ρυθμίζουν με ειδικά νομοθετήματα τα εν λόγω μορφώματα, με συνέπεια τα μέρη να επαφίενται στο ότι ο εφαρμοστής του δικαίου θα κρίνει τη διαφορά στη βάση των νομοθετημάτων αυτών και κάθε ενσωμάτωση πρόσθετων κανόνων, όχι μόνο να δείχνει περιττή αλλά σε ένα βαθμό να εντείνει και την ανασφάλεια δικαίου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το ν.δ. 17-7/13-8-1923, αλλά και ο Ομοιόμορφος Εμπορικός Κώδικας των Η.Π.Α, ο οποίος ρυθμίζει αποκλειστικά τις πιστώσεις έναντι εγγράφων³⁸⁶. Περαιτέρω, η ενσωμάτωση των ΟΚΣ και των ΟΚΕΕΠΖ στη σχέση ρυθμίζει τον τρόπο διενέργειας μίας τραπεζικής εργασίας και κατά τούτο προϋποθέτει την ελευθερία κίνησης κεφαλαίων. Όμως, κάτι τέτοιο βρίσκει προσχώματα όταν κάποιο μέρος της συναλλαγής προέρχεται από κράτος με παρεμβατική οικονομική πολιτική, το οποίο επιθυμεί να ρυθμίζει με ανάλογο τρόπο την νομοθεσία περί συναλλάγματος. Αντίθετα, οι Incoterms επιδιώκουν τον καταμερισμό του κινδύνου σε μία συναλλαγή μεταξύ πωλητή και αγοραστή χωρίς την παρεμβολή των πιστωτικών ιδρυμάτων. Συνεπώς, η ενσωμάτωση τους δεν βρίσκει τα εν λόγω εμπόδια και τα μέρη ενθαρρύνονται να παραπέμπουν σε αυτούς.

Τέλος, η πιο διευρυμένη χρήση των Incoterms σε σχέση με τους ΟΚΣ και κυρίως με τους ΟΚΕΕΠΖ, οφείλεται στο ότι στα συμβατικά μορφώματα που ρυθμίζουν δεν παρεμβαίνουν με την ίδια ένταση οι διατάξεις ουσιαστικής δημόσιας τάξης των εθνικών δικαίων. Έτσι, ακόμα και στα σημεία που οι Incoterms ρυθμίζουν κάτι με διαφορετικό τρόπο από την CISG, αυτό δεν δημιουργεί πρόβλημα στη συναλλαγή, καθώς οι διατάξεις της CISG αποτελούν σε μεγάλο βαθμό ενδοτικό δίκαιο, με συνέπεια οι δύο διαφορετικές ρυθμίσεις να μην συγκρούονται³⁸⁷. Αντίθετα, όπως είδαμε και στα κεφάλαια της εγγυητικής επιστολής και της ενέγγυας πίστωσης, τα πιο κρίσιμα ζητήματα των εν λόγω συμβατικών μορφωμάτων τείνουν να ρυθμίζονται από διατάξεις *jus cogens* των εθνικών δικαίων. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι οι απαλλακτικές ρήτρες που εισάγουν τα αρ. 29 ΟΚΕΕΠΖ και 37 ΟΚΣ, οι οποίες όπως είδαμε συγκρούονται, αφενός με τις ΑΚ 334 και ΑΚ 716, αφετέρου με το αρ. 30 του ν.δ 17-7/13-8-1923³⁸⁸. Επομένως, σε ό,τι αφορά τους Incoterms, η ασφάλεια δικαίου και η βεβαιότητα ότι οι συνομολογηθέντες όροι δεν θα τεθούν με την ίδια συχνότητα στην «βάσανο» των εθνικών διατάξεων ουσιαστικής δημόσιας τάξης, παρέχουν μία πειστική απάντηση στο ερώτημα της διευρυμένης εφαρμογής τους.

---

386. Με την επισήμανση ότι σε αρκετές πολιτειακές νομοθεσίες οι ρυθμίσεις του UCC τίθενται εκποδών αν στη σύμβαση έχουν ενσωματωθεί οι ΟΚΣ.

387. Επομένως, όπου για παράδειγμα συγκρούεται η ρήτρα CIF με τα αρ. 31,67 της CISG αναφορικά με την μετάθεση του κινδύνου και τον τόπο παράδοσης των εμπορευμάτων, η ρύθμιση της CIF θα κατισχύει χωρίς να δημιουργείται ζήτημα σύγκρουσης, βλ. *Φλάμπουρας* σε Παμππούκη (2009), 577.

388. Το ίδιο δεν θα πρέπει να γίνει δεκτό και για τις εξαιρέσεις από την αρχή της αυτονομίας, όπου όπως είδαμε οι συντάκτες των ΟΚΕΕΠΖ και των ΟΚΣ ηθελημένα σιωπούν.

ΣΥΝΟΨΗ

Όπως αναδείχθηκε από την ανωτέρω ανάλυση, οι κωδικοποιήσεις του Επιμελητηρίου δεν φιλοδοξούν να αντικαταστήσουν πλήρως τις ρυθμίσεις που επιφυλάσσει το εφαρμοστέο δίκαιο αναφορικά με τους δύο θεσμούς που εξετάσαμε. Αντίθετα, σκοπός τους είναι να καθιερώσουν έναν ομοιόμορφο τρόπο επίλυσης των πιο κρίσιμων ζητημάτων της πρακτικής, σε όσο γίνεται πιο αποδεσμευμένο βαθμό από τις απόψεις του εκάστοτε εθνικού δικαίου και της σχετικής νομολογίας. Επιπλέον, η μακρόχρονη εφαρμογή των Κανόνων από τον επιχειρηματικό κόσμο δίνει, εκτός της υπόλοιπης επιχειρηματολογίας που προηγήθηκε, τη δυνατότητα να τους εντάξουμε στην *lex mercatoria*, με συνέπεια όχι μόνο να χρησιμεύουν ως μέσο ερμηνείας της βούλησης των μερών σε περίπτωση αμφιβολιών, αλλά να καλούνται και σε εφαρμογή ως μέρος ενός ανεθνικού συνόλου κανόνων δικαίου που έχουν επικρατήσει από την επί μακρόν χρήση τους στις σχετικές συναλλαγές διεθνώς.

Συνεπώς με την ως άνω αντίληψη δείχνει να είναι και η θέση της διεθνούς νομολογίας. Πράγματι, παρατηρείται σε έντονο βαθμό, ιδιαίτερα στο πεδίο της πίστωσης έναντι εγγράφων, η χρήση από τον δικαστή πολλών μερών της κωδικοποίησης ανεξάρτητα από το δίκαιο το οποίο καλείται σε εφαρμογή στη σχέση. Άρα, η αλλοδαπή νομολογία αντιμετωπίζει τους θεσμούς με σεβασμό στον ρόλο που έχουν να επιτελέσουν στις διεθνείς συναλλαγές, ήτοι με τρόπο αποκομμένο από τις ρυθμίσεις του κάθε φορά εφαρμοστέου δικαίου. Αυτή η πρακτική ενισχύει την ασφάλεια δικαίου στα εμπλεκόμενα μέρη, καθώς και την πεποίθηση ότι οι διαφορές τους θα αντιμετωπιστούν κατά ομοιόμορφο τρόπο υπό οποιαδήποτε δικαιοδοσία. Αναφορικά με την εν λόγω ομοιομορφία, εμφανής είναι πλέον η σύγκλιση αμερικανικής και αγγλικής νομολογίας, ειδικά στα ζητήματα διάγνωσης της απάτης στην πίστωση έναντι εγγράφων.

Το συμπέρασμα δεν είναι ίδιο σχετικά με τη στάση του εθνικού δικαστή απέναντι στους Κανόνες. Από την επισκόπηση της ελληνικής νομολογίας, προκύπτει ότι τον εθνικό δικαστή έχουν απασχολήσει συμβάσεις στις οποίες έχουν ενσωματωθεί οι ΟΚΣ και καθόλου οι ΟΚΕΕΠΖ. Αυτό εξηγείται εν μέρει από το γεγονός ότι, αναφορικά με τις εγγυητικές επιστολές, τα μέρη ενδιαφέρονται να παρεμποδίσουν την είσπραξη ή πληρωμή μέσω της προσωρινής δικαστικής προστασίας, το οποίο σπάνια επιτυγχάνεται. Συνεπώς, εύλογα ως ένα βαθμό δεν υπάρχει ελληνική νομολογία σχετικά με τους ΟΚΕΕΠΖ. Άλλωστε, η ίδια τάση παρατηρείται και διεθνώς, όπου η νομολογία είναι εξίσου λιτή. Η κατάσταση είναι τελείως διαφορετική σε ό,τι αφορά τους ΟΚΣ για τις πιστώσεις έναντι εγγράφων. Εδώ παρατηρούμε ότι ο Έλληνας δικαστής παραγνωρίζει πλήρως τον ρόλο που έχουν να διαδραματίσουν οι Κανόνες στις διεθνείς συναλλαγές, με συνέπεια να τους αντιμετωπίζει ως κοινούς όρους που έχουν ενσωματωθεί στις σχετικές συμβάσεις. Λογικό επακόλουθο αυτής της στάσης είναι να τους κρίνει υπό το φως των διατάξεων του εθνικού δικαίου οπότε και αποφαινεται απλώς για το αν είναι σύμφωνοι με το πλέγμα διατάξεων του ΑΚ και του ν.δ. 17-7/13-8-1923. Αυτή η στάση εξηγείται, σύμφωνα με εμάς, από δύο κύριους λόγους: αφενός, από την πάγια θέση των ελληνικών δικαστηρίων να αντιμετωπίζουν τους Κανόνες ως ΓΟΣ, με συνέπεια

πράγματι η μόνη απομένουσα επιλογή να είναι να τους ελέγξει κανείς ως τέτοιους υπό το πρίσμα του ΑΚ και του ν.δ. 17-7/13-8-1923. Αφετέρου, η, ανεπιθύμητη για τις διεθνείς συναλλαγές, επιλογή ρύθμισης της πίστωσης έναντι εγγράφων από ένα ειδικό νομοθέτημα, δίνει στον εθνικό δικαστή την αίσθηση ότι το υπάρχον πλαίσιο είναι επαρκές, με συνέπεια η αναγωγή στους Ομοιόμορφους Κανόνες να παρέλκει. Και αυτή η αντίληψη με τη σειρά της είναι αναμενόμενη και δικαιολογημένη, αφής στιγμής οι Κανόνες αντιμετωπίζονται ως ΓΟΣ, οπότε κάθε διαφορετική ρύθμιση του ν.δ. επί τεχνικών ζητημάτων να τους παραγκωνίζει. Πιστεύουμε λοιπόν ότι η στάση της ελληνικής νομολογίας κρίνεται συνολικά ως μη φιλική προς τον διεθνοποιημένο χαρακτήρα και την εξωστρέφεια των αντίστοιχων συναλλαγών. Επιπλέον, η θέση αυτή πηγάζει από τη δομική διαφοροποίηση της εθνικής από την αλλοδαπή νομολογία αναφορικά με τη νομική φύση των Κανόνων· πράγματι η σταθερή μεταχείριση των Κανόνων ως ΓΟΣ δεν αφήνει πολλά περιθώρια για να τους επιφυλαχθεί διαφορετική αντιμετώπιση από τον εθνικό δικαστή.

Αναφορικά με τα πορίσματα από την ανάλυση των ΟΚΕΕΠΖ και των ΟΚΣ, αυτά δεν παραλλάσσουν σημαντικά. Έτσι, διαπιστώθηκε ότι και στους δύο θεσμούς, οι ρήτρες απαλλαγής για πταίσματα της ανταποκρίτριας τράπεζας παρουσιάζονται προβληματικές υπό την έποψη των διατάξεων *jus cogens* του εθνικού δικαίου, ήτοι των ΑΚ 713 επ. σε ό,τι αφορά την εγγυητική επιστολή και του ν.δ. 17-7/13-8-1923 σε ό,τι αφορά την πίστωση έναντι εγγράφων. Εντούτοις, οι ασυμφωνίες αυτές είναι δυνατόν να παρακαμφθούν στις περισσότερες περιπτώσεις, όπως προαναφέρθηκε.

Ακόμη, αναδείχθηκε επαρκώς ο λόγος για τον οποίο οι συντάκτες των Κανόνων αποφεύγουν να ρυθμίσουν οι ίδιοι τις περιπτώσεις όπου κάμπτεται η αρχή της αυτονομίας. Αυτό που ήθελαν να αποφύγουν ήταν να διαπλάσουν τους Κανόνες κατά τρόπο τέτοιο ώστε να έρθουν σε σύγκρουση με τις διατάξεις δημόσιας τάξης των εθνικών δικαίων. Κάτι τέτοιο θα απέτρεπε τα μέρη από το να τους ενσωματώνουν στις συμβάσεις, καθώς θα επικρατούσε ανασφάλεια δικαίου. Προς επίρρωση αυτής της άποψης έρχεται η δικαιοσυγκριτική αναφορά των περιπτώσεων κάμψης της αρχής της αυτονομίας σε ελληνικό, αμερικάνικο και αγγλικό δίκαιο, όπου οι διαφορές είναι πράγματι σημαντικές. Συγκεκριμένα, το ελληνικό και το αμερικάνικο δίκαιο καθιστούν την άρση της αυτονομίας πιο εφικτή για τον αιτούντα την προσωρινή δικαστική προστασία. Αυτό οφείλεται στο ότι η ΑΚ 281 στο πραγματικό της απαιτεί την διακρίβωση αντικειμενικών προϋποθέσεων και μόνο, ενώ και το αμερικανικό δίκαιο, μέσω του κανόνα των *equities*, καθιστά την απόδειξη της καταχρηστικής-απατηλής συμπεριφοράς ευκολότερη σε δίκονομικό πεδίο. Αντίθετα, το αγγλικό δίκαιο εμφανίζεται αισθητά πιο δύσκαμπτο, διότι απαιτεί και την απόδειξη της προηγούμενης γνώσης του δικαιούχου της πίστωσης περί της απατηλής συμπεριφοράς, ώστε να δεχθεί την κάμψη της αρχής της αυτονομίας. Γίνεται λοιπόν κατανοητό, ότι αν οι συντάκτες των ΟΚΣ επιχειρούσαν, δια της κωδικοποίησης, να συμβιβάσουν τις εν λόγω διαφορές, θα προκαλούσαν περισσότερες παραφωνίες παρά θα επέλυαν τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα.

Επίσης, τα πολλά και ποικίλα ζητήματα τραπεζικής πρακτικής τα οποία ενδέχεται να προκύψουν κατά τον χειρισμό μίας εγγυητικής επιστολής ή πίστωσης έναντι εγγράφων δημιουργούν μία πλούσια περιπτωσιολογία, η οποία δεν είναι εύκολο να χαλιναγωγηθεί από μόνο τους ΟΚΕΕΠΖ ή τους ΟΚΣ, ενώ και η νομολογία είναι απίθανο να καλύψει πλήρως όλες αυτές τις περιπτώσεις. Κοινή συνισταμένη όμως αυτών των ζητημάτων είναι ότι παρεμποδίζουν την ομαλή λειτουργία των θεσμών, η οποία συνίσταται στην απρόσκοπτη πληρωμή των ποσών από τις τράπεζες (ειδικά σε ό,τι αφορά την σύμφωνη παρουσίαση εγγράφων³⁸⁹). Σε αυτό το πεδίο άποψη μας είναι ότι πολλά έχουν να προσφέρουν οι εκδόσεις του Επιμελητηρίου για την Διεθνή Τυποποιημένη Τραπεζική Πρακτική (ISP98)³⁹⁰. Επίσης, καθοριστικό είναι και τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα να χειρίζονται αντίστοιχα ζητήματα με στοιχειώδη λογική, χωρίς να αποκλίνουν ουσιωδώς από την αρχή της αυστηρής τήρησης της εντολής. Αυτονόητο είναι βέβαια ότι η εν λόγω αρχή πρέπει να γίνεται σεβαστή σε κάθε περίπτωση και από τους αντισυμβαλλόμενους των πιστωτικών ιδρυμάτων, οι οποίοι πρέπει να καταβάλλουν κάθε προσπάθεια να συμμορφώνονται σχετικά. Σε κάθε περίπτωση, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η αυστηρή προσήλωση στο δόγμα απόλυτης συμμόρφωσης των εγγράφων όπως εκφράστηκε στην πίστωση έναντι εγγράφων, αλλά παράγει αποτελέσματα και επί της εγγυητικής επιστολής, είναι μία αρχή προβληματική στην αταλάντευτη τήρηση της. Επομένως, ορθά οι ΟΚΣ (αρ. 14 παρ.δ), οι ΟΚΕΕΠΖ (αρ. 19 παρ. β), αλλά και η νομολογία αναγνωρίζουν ρήγματα στην αρχή, άρα και παραδέχονται την υποχρέωση των τραπεζών να χειρίζονται τις εγγυητικές επιστολές και τις πιστώσεις με άξονα, εκτός του αυστηρού ελέγχου, και την κοινή λογική.

---

389. Η ασυμφωνίες των εγγράφων αποτελούν, σύμφωνα με στοιχεία του Επιμελητηρίου, το 70% των λόγων απόρριψης των αιτημάτων πληρωμής, βλ. *Bergami*, Will the UCP 600 provide solutions to the letter of credit transactions?, *International Review of Business Research Papers*, (June 2007), 42· *Mann*, The role of Letters of Credit in Payment Transactions, *Michigan Law Review*, (2000), 413.

390. αντ. όμως *Bergami*, UCP 600: Letter of Credit Rules Revised http://www.melbournecentre.com.au/Finsia_MCFS/2007/Roberto_Bergami_final.pdf

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

- *Αιγυπτιάδης Απ.*, Η ρήτρα προκαταβολής στην πίστωση έναντι εγγράφων, ΔΕΕΤ, Α' τριμηνία, 1990, 67
- ο *ίδιος*, Ομοιόμορφοι κανόνες και συνήθειες του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου για τις ενέγγυες πιστώσεις, 2002
- *Αλεξανδρίδου Ελ.*, Δίκαιο προστασίας καταναλωτή : ελληνικό - κοινοτικό : κατ' άρθρο ερμηνεία του Ν. 2251/1994 όπως ισχύει μετά το Ν. 3587/2007, 2008
- *Αλεξανδροπούλου Ε.*, Το απρόβλεπτο και το ακαταμάχητο ως θεμελιώδη κριτήρια της ανώτερης βίας στις δικαιοπρακτικές ενοχές, Αρμ. 1985, 263
- *Αντωνόπουλος Σ.*, Η εγγυητική επιστολή απλής ειδοποίησης, ΝοΒ, 1987, 254
- ο *ίδιος*, Η αρχή της αυτονομίας της αμετάκλητης ενέγγυας πίστωσης (τιμητικός τόμος Ανδρέα Λουκόπουλου), 1993, 251
- *Αργυριάδης Α.*, Περί εμπορικής και ναυτικής πώλησεως, Αρμ. 1972, 645
- ο *ίδιος*, Μεταβίβαση κινδύνου και καταβολή τιμήματος στην πώληση CIF, ΕΕμπΔ, 1988, 185
- *Βελέντζας Ι.*, Τραπεζική ενέγγυα πίστωση : (πίστωση έναντι εγγραφών) : μετά την αναθεώρηση - τροποποίηση των ομοιόμορφων κανόνων και συνηθειών του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου (έκδοση 500/1993), 1995
- ο *ίδιος*, Τραπεζική εγγυητική επιστολή, ΕΤρΑΞΧρΔ, 1995, 229
- ο *ίδιος*, Τραπεζική διαμεσολάβηση προς εξασφάλιση απαιτήσεων, 1997
- ο *ίδιος*, Δίκαιο τραπεζών και τραπεζικών συμβάσεων (εργασιών), 2004
- *Βερβερίδης Α.*, Έννοια πίστωσης και ανοικτού (αλληλόχρεου) λογαριασμού, Δελτίο Δικαστικού Ε.Τ.Ε, 2004 , 247
- *Βερβερίδης Α.*, Σύμβαση πίστωσης με αλληλόχρεο λογαριασμό, 2009
- *Βρέλλης Σπ.*, Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, 2008
- *Γαζετάς Κ.*, Γενικοί Όροι Συναλλαγών: δικαστική προστασία, 2001
- *Γέσιου- Φαλτσή Π.*, Η διεθνής δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων για κρίση διαφορών από τραπεζική ενέγγυα πίστωση, Αρμ. 1983, 948
- *Γεωργακόπουλος Λ.*, Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου, τ. II, 1989
- ο *ίδιος*, Εγχειρίδιο εμπορικού δικαίου, 1995
- ο *ίδιος*, Χρηματιστηριακό και τραπεζικό δίκαιο : το δίκαιο του ελληνικού συστήματος της κεφαλαιαγοράς και χρηματαγοράς, 1999
- *Γεωργιάδης Α./ Σταθόπουλος Μ.*, Αστικός Κώδιξ, τ. I, 1997
- *Γεωργιάδης Α./ Σταθόπουλος Μ.*, Αστικός Κώδικας, κατ' άρθρο ερμηνεία, 2007

- Γεωργιάδης Α., Η εξασφάλιση των πιστώσεων, 2008
- ο ίδιος, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, 2012
- Γιοβανόπουλος Ρ., Τραπεζική ενέγγυα πίστωση και ελαττωματικότητα των εγγράφων, Αρμ., 2001, 161
- Γκούσκου Α., Η εγγυητική επιστολή με ρήτρα πληρωμής "σε πρώτη ζήτηση", 1995
- η ίδια, Εγγυητική επιστολή τραπεζίς σε πρώτη ζήτηση. Έκδοση διαταγής πληρωμής. Ισχύς προσωρινής διάταξης περί μη κατάπτωσης (σχόλιο στην ΕφΑθ 4758/1995), ΕΕμπΔ, 1995, 585
- Δέλλιος Γ., Γενικοί Όροι Συναλλαγών, 2013
- Δελούκας Ν., Οι γενικοί όροι των συναλλαγών, 1952
- Δημητριάδης Κ., Η εγγυητική επιστολή, 1992
- Διγενόπουλος Β., Μη γνήσιες μορφές συμβάσεων FOB, ΠειρΝ 1983, 231
- Δούβλης Β., Η μεταβίβαση τραπεζικής πίστωσης με αλληλόχρεο λογαριασμό, 1994
- ο ίδιος, Η απελευθέρωση των τραπεζικών εγγυητών κατ' άρθρο 862 Α.Κ., 1998
- ο ίδιος, Ο δικαστικός έλεγχος της λειτουργίας των ΓΟΣ στις τραπεζικές συναλλαγές, ΕΤρΑξΧρΔ, 1999, 3
- Δούβλης Β./ Μπώλος Α., Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτών, 2008
- Δωρής Φ., Η εξειδίκευση της καλής πίστης στο άρθρο 2 Ν. 2251/1994 για την προστασία των καταναλωτών και η σημασία της στο κοινό αστικό δίκαιο, ΝοΒ 2000, 737
- Ελευθεριάδης Ν., Καταχρηστική κατάπτωση τραπεζικής εγγυητικής επιστολής και προσωρινή δικαστική προστασία, 2002
- Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Ομοιόμορφες Συνήθειες και Πρακτική για τις ενέγγυες πιστώσεις, 2007
- ο ίδιος, Ομοιόμορφοι Κανόνες του ΔΕΕ για τις εγγυητικές επιστολές σε πρώτη ζήτηση, 2011
- Ζαβού Αικ., Η εξαίρεση της απάτης στην αρχή της αυτονομίας στις ενέγγυες πιστώσεις, σύγκριση μεταξύ αμερικανικού και αγγλικού δικαίου, ΕΤρΑξΧρΔ, 2000, 8
- Θεμελή Χ., Η ανεξάρτητη τραπεζική εγγυητική επιστολή : (μεταξύ θεωρίας και πράξης), 1999
- η ίδια, Τραπεζική ενέγγυα πίστωση : σύμβαση πολλαπλότητας και περιπλοκότητας, 2003
- Θεοδωρόπουλος Π., Η εγγύησις κατά τον ισχύοντα αστικών κώδικα : άρθρα 847-870 αστικού κώδικος, 1953
- Θεοφιλόπουλος Ε., Εμπορικά πιστώσεις έναντι φορτωτικών εγγράφων : κανονισμός του διεθνούς εμπορικού επιμελητηρίου, 1952
- ο ίδιος, Η πίστωση έναντι φορτωτικών εγγράφων, 1964
- Καραγκουνίδης Απ., Ζητήματα ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου από την αυτοτέλεια της τραπεζικής εγγυητικής επιστολής, ΕπισκΕΔ, 2002, 370

- *Καράκωστας Ι.*, Γενικοί Όροι των Τραπεζικών Συναλλαγών, 2001
- *ο ίδιος*, Δίκαιο προστασίας καταναλωτή : Ν. 2251/1994 όπως ισχύει μετά το Ν. 3587/2007 : ερμηνεία - νομολογία - πρακτική εφαρμογή, 2008
- *Κασιμάτης Π.*, Η αφηρημένη υπόσχεση και η αφηρημένη αναγνώριση χρέους κατά την ΑΚ 873, 2009
- *Καυκάς Κ.*, Ενοχικόν δίκαιον : ερμηνεία κατ' άρθρον, 1975
- *Κεραμέας Κ.*, Ζητήματα κατάπτωσης εγγυητικών επιστολών, ΕπισκεΔ, 1998, 3
- *Κιάντος Β.*, Ιδιωτικό Δίκαιο του Διεθνούς Εμπορίου, 2005
- *Κοζύρης Φ.*, Το παραδεκτόν παραιτήσεως του εγγυητού από ενστάσεων μετριαζουσών την ευθύνην του, ΕΕΝ, 1972, 416
- *Κοροτζής Ι.*, Το Δίκαιο της θαλάσσιας φορτωτικής, 1996
- *Κοτσίρης Λ.*, Αι εμπορικά συνήθειαι, ΝοΒ, 1962, 537
- *Κοτσίρης Λ.*, Η έννοια του καταναλωτή (γνωμ.), ΔΕΕ, 2005, 1128
- *Κουράκης Ν.*, Η κατάχρησις δικαιώματος κατά το ιδιωτικό και δημόσιο δίκαιο, 1978
- *Κριμπάς Δ.*, Η Εγγύησης εις τας τραπεζικάς συναλλαγάς (Αι Εγγυητικά. Επιστολαί Των Τραπεζών), 1956
- *Λαδάς Π.*, Η αιτία των συμβάσεων για προσωπική ασφάλεια και η κατάχρηση δικαιώματος του δανειστή, 1990
- *Λιακόπουλος Αθ.*, Εγγυητική επιστολή με ρήτρα πληρωμής «σε πρώτη ζήτηση» και κατάχρηση δικαιώματος, ΝοΒ, 1987, 283
- *ο ίδιος*, Εγγυητική επιστολή υπέρ οφειλής εις ολόκληρον (κοινοπραξίας) (γνωμ.), ΔΕΕ, 1995, 367
- *ο ίδιος*, Ενέγγυα πίστωση πληρωτέα μετά προθεσμίας, πρόωρη πληρωμή και κατάχρηση δικαιώματος, ΔΕΕΤ, 1996, 20
- *ο ίδιος*, Ζητήματα εμπορικού δικαίου, 1997
- *ο ίδιος*, Γενικό εμπορικό δίκαιο : από την εμπορική πράξη στην εμπορική σύμβαση, 1998
- *Λιβάνης Ν.*, Η αιτιώδης αναγνώριση χρέους, 1984
- *Λουκόπουλος Α.*, Η αμετάκλητος αποσβεστική πίστωσης, 1953
- *Λουκόπουλος Α.*, Εγγυητική επιστολή τραπεζής «υπό ειδοποίησιν, αλλά υπό όρους» (γνωμ.), ΕΕμπΔ, 1990, 730
- *Μάξης Π.*, Εμπράγματη εξασφάλιση τραπεζών και ανωνύμων εταιρειών : σύμφωνα με το Ν.Δ. της 17.7/13.8.1923 περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιρειών και την υπόλοιπη σχετική ειδική νομοθεσία, 1993
- *ο ίδιος*, Θέματα Αστικού, Εμπορικού και Δικονομικού Δικαίου, τ. Ι, 1993
- *ο ίδιος*, Έννοια και σκοπός έκδοσης τιμολογίου-μη δυνατότητα θεώρησης του ως φορτωτικού εγγράφου, ΔΕΕ, 2000, 960

- ο ίδιος, *Θέματα Αστικού, Εμπορικού και Δικονομικού Δικαίου*, τ. II, 2004
- *Μαρίνος Μ.*, Η αναθεώρηση των Ομοιόμορφων Κανόνων και Συνηθειών σχετικών με την Ενέγγυα Πίστωση του 1983 και το Standby Letter of Credit, ΔΕΕΤ, Β τριμηνία, 1987, 32
- ο ίδιος, Ενέγγυα πίστωση με μεταγενέστερη πληρωμή, ΔΕΕΤ, 1988, 150
- *Μάρκου Ι.*, Ενστάσεις επί προσωπικών εγγυοδοτικών συμβάσεων, 1997
- ο ίδιος, Το Δίκαιο της θαλάσσιας φορτωτικής, 2004
- *Μαρούδας Γ.*, Η τραπεζική ενέγγυος πίστωση στο ελληνικό και αγγλικό δίκαιο : οι ομοιόμορφοι κανόνες και συνήθειες του διεθνούς εμπορικού επιμελητηρίου, 2000
- *Μεντής Γ.*, Γενικοί Όροι Συναλλαγών σε καταναλωτικές και εμπορικές συμβάσεις : ερμηνεία του άρθρου 2 παρ. 1-10 ν. 2251/94, όπως τροποποιήθηκε με το ν. 2741/1999, 2000
- *Μικρούλεα Α.*, Ζητήματα αστικής ευθύνης τραπεζών κατά τη διενέργεια πληρωμών και μεταφορά κεφαλαίων, 2007
- *Μπεχλιβάνης Α.*, Σχετικά με το πρόσωπο του ασφαλισμένου στις ναυτικές πωλήσεις με ρήτρα CIF, ΕπισκεΔ, 2005, 359
- *Παλαιολόγος Δ./ Ένωση Ελληνικών Τραπεζών*, Incoterms 2000 : οι επίσημοι κανόνες του ΔΕΕ για την ερμηνεία των εμπορικών όρων, 2000
- *Παλαιολόγος Δ., Γκούσκου Α.* (επιμ.), ICC Uniform rules for demand guarantees= ΔΕΕ Ομοιόμορφοι κανόνες για τις εγγυητικές επιστολές σε πρώτη ζήτηση / Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο/ Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, 2010
- *Παμπούκης Κ.*, Τραπεζικά Πιστωτικά Συμβάσεις, 1962
- *Παμπούκης Χ.*, Η lex mercatoria ως εφαρμοστέο δίκαιο στις διεθνείς συμβατικές ενοχές : συμβολή στη γενική θεωρία του δικαίου των διεθνών συναλλαγών, 1996
- ο ίδιος (επιμ.), Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών, 2009
- *Πανόπουλος Γ.*, Η κυρωτική αποζημίωση και η ελληνική δημόσια τάξη του άρθρου 33 ΑΚ, 2003
- *Παπαστερίου Δ.*, Εμπράγματο Δίκαιο, τ.Ι, 2008
- *Περάκης Ε.*, Η έννοια του καταναλωτή κατά τον νέο ν.2251/1994, ΔΕΕ, 1995, 32
- ο ίδιος, Γενικό Μέρος του Εμπορικού Δικαίου, 2004
- ο ίδιος, Εισαγωγή στο Εμπορικό Δίκαιο, 2011
- *Ρόκας Ν.*, Αξιόγραφα, 1992
- ο ίδιος, Στοιχεία εμπορικού δικαίου : γενικό μέρος, εμπορικές συμβάσεις, 1998
- *Ρόκας Ν./Γκόρτσος Χ.*, Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου, 2012
- *Σκαλίδης Λ., Βελέντζας Ι.* (επιμ.), Εμπορικός κώδικας και νομοθετήματα εμπορικού δικαίου ουσιαστικού, δικονομικού και φορολογικού : (νομοθεσία, νομολογία, βιβλιογραφία, σχόλια - παρατηρήσεις, υποδείγματα δικογράφων και εταιρικών), 1995

- Σπυριδάκης Ι., Εμπράγματο Δίκαιο, 2001
- Σταθόπουλος Μ./ Χιωτέλλης Αρ./ Αυγουστιανάκης Μ., Κοινοτικό Αστικό Δίκαιο, 1995
- Σταματιάδης Δ., Η αυτονομία της ιδιωτικής βούλησης στο πεδίο των διεθνών συμβατικών ενοχών, 2011
- Τετριμέλη Α., Τραπεζική ενέγγυα πίστωση, 2012
- Τραγάκης Δ., Ελληνική τραπεζική νομοθεσία και πρακτική, 1980
- Τριανταφυλλάκης Γ., Εφαρμογές εμπορικού δικαίου, 2007
- Τριάντος Ν., Αιρέσεις, προθεσμίες, παραγραφή, 1998
- ο ίδιος, Αστικός Κώδικας, 2010
- Τσιμικάλης Α., Μελέται εκ του δικαίου των τραπεζών, 1949
- Τσιριντάνης Αλ., Η αγοραπωλησία εν τω θαλασσίω εμπορίω, 1934, 167
- Τσούμας Β., Εγγύηση & εγγυοδοσία : θεωρία - νομολογία – υποδείγματα, 2006
- Φαρμακίδης Ο., Το δίκαιο του ελληνικού εξωτερικού εμπορίου : εισαγωγή στη θεωρία και πράξη του δικαίου του ελληνικού εισαγωγικού και εξαγωγικού εμπορίου, 1993
- Φαρσαρώτας Ι., Εγγύηση και εγγυητικές επιστολές, Έψιλον 7, 2005, 237
- ο ίδιος, Κατανοώντας τη σύγχρονη τραπεζική, 2009
- Φλάμπουρας Δ., Οι κανόνες του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου για τη Διεθνή Εμπορική Πώληση (Incoterms 2000), ΔΕΕ, 2000, 260
- ο ίδιος, Το δίκαιο της διεθνούς πώλησης κινητών : συμβολή στην ερμηνεία της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τις διεθνείς πωλήσεις κινητών πραγμάτων (N 2532/1997), των incoterms 2000 και του N 2251/1994, 2010
- Φλάμπουρας Δ./ Πετρόχειλος Γ. , Η σύμβασης της Βιέννης για την διεθνή πώληση κινητών πραγμάτων, όπως ερμηνεύεται από τα διαιτητικά δικαστήρια, ΕΕμπΔ, 2001, 20
- Χατζής Δ., Ευθύνη της τράπεζας για πλημμελή εκπλήρωση τραπεζικών συμβάσεων, 2004
- Χατζησεβαστού Α., Εγγυητική επιστολή σε πρώτη ζήτηση : δυνατότητες αποτροπής της καταπτώσεως, 2011
- Χελιδόνης Α., Οι ενστάσεις του εγγυητή κατά τον αστικό κώδικα, 2012
- Χριστακάκου-Φωτιάδη Κ., Η εξασφάλιση του δανειστή με προσωπικές ασφάλειες εκ του νόμου, 2002
- Χρυσάνθης Χ., Η ευθύνη των τραπεζών κατά τον έλεγχο των εγγράφων της τραπεζικής ενέγγυας πίστωσης, ΕΕμπΔ, 1996, 190
- ο ίδιος, Η δικαστική απαγόρευση της είσπραξης εγγυητικής επιστολής ή ενέγγυας πίστωσης στην ημεδαπή και αλλοδαπή νομολογία, 1999
- ο ίδιος, Συγκεντρωτική παρουσίαση νομολογίας για την κατάχρηση δικαιώματος κατά την είσπραξη ενεγγύου πιστώσεως και την καταχρηστική δήλωση κατάπτωσης εγγυητικής επιστολής, ΕπισκεΔ, 1999, 954

- *Ψυχομάνης Σπ.*, Εγγυητικές επιστολές τραπεζίτης, ΕΕΝ, 1986, 97
- *ο ίδιος*, Ζητήματα εγγυητικών επιστολών, ΝοΒ, 1994, 594
- *ο ίδιος*, Οι γενικοί όροι στις τραπεζικές συμβάσεις, ΕΕμπΔ, 1998, 887
- *Ψυχομάνης Σ.*, Η πίστωση έναντι εγγράφων : σύγχρονες πρακτικές - διάκριση από την ενέγγυο πίστωση, 2001
- *ο ίδιος*, Τραπεζικές δραστηριότητες αμφισβητήσιμης νομιμότητας, 2002
- *ο ίδιος*, Περί καταχρηστικής καταπτώσεως ή εξαναγκασμού σε παράταση ισχύος εγγυητικών επιστολών-σχόλια στην ΕφΑθ 275/2002, Αρμ., 2005, 995
- *ο ίδιος*, Η κατανομή και η μετάθεση του κινδύνου στην πώληση κινητών, 2007
- *ο ίδιος*, Τραπεζικό δίκαιο, δίκαιο τραπεζικών συμβάσεων, 2008

Αλλοδαπή

- *Barnes J.G.*, Internationalization of Revised UCC Article 5--Letters of Credit, Northwestern Journal of International Law & Business, 1996, 215
- *Bergami R.*, Will the UCP 600 provide solutions to the letter of credit transactions?, International Review of Business Research Papers, June 2007, 41
- *ο ίδιος*, UCP 600: Letter of Credit Rules Revised http://www.melbournecentre.com.au/Finsia_MCFS/2007/Roberto_Bergami_final.pdf
- *Bertrams R.*, Bank Guarantees in International Trade: The Law and Practice of Independent (first demand) Guarantees and Standby Letters of Credit in Civil Law and Common Law jurisdictions, 2004
- *Bridge M.*, The Sale of Goods, 1998
- *Byrne J.E.*, Negotiation in Letter of Credit Practice and Law: The Evolution of the Doctrine, Texas International Law Journal, 2007, 561
- *Carr I.*, International Trade Law, 2005
- *Castaneda C.*, Comparative Study of UCP 600 and UCP 500, 2007
- *Chantayan F.*, Choice of Law under revised Article 5 of the Uniform Commercial Code, Journal of Civil Rights and Economic Development, 1999, 199
- *Chatzimihail N.*, The many lives and faces of lex mercatoria: History as genealogy in International Business Law, <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1484&context=lcp>
- *Christoph R.*, The URDG Revision, http://www.lamy-associes.com/fichiers/publi/164_1.pdf
- *Connerty A.*, Fraud and Documentary Credits: The approach of the English Courts, <http://www.wwwwserv.co.uk/anthonyweb/FRAUD%20AND%20DOCUMENTARY%20CR EDITS.pdf>

- *Cuniberti G.*, Three Theories of Lex Mercatoria, Columbia Journey of Transnational Law, 2013, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2244349
- *Cranston R.*, Theorizing transnational Commercial Law, Texas International Law Journal, 2007, 597
- *Cremades B./ Plehn S.*, The New Lex Mercatoria and the Harmonization of the Laws of International Commercial Transaction, Boston University Law Journal, 1984, 317
- *Chorley L./ Smart P.*, Leading cases in the law of Banking, 1977
- *Dolan J.*, The Law of Letters of Credit, 2007
- *ο ίδιος*, Letter of Credit Litigation under UCC Article 5: A case of statutory preemption, Wayne State University Law School Research Paper, 2011, 10
- *Dole R.*, The Effect of UCP 600 Upon U.C.C. Article 5, Wayne Law Review, 2008, 785
- *Eberth R.*, The Uniform Customs and Practice for Documentary Credits, 1983.
- *Econchong N.*, The Independence Principle on Letters of Credit and Demand Guarantees, 2011
- *Fall Ab.*, Defence and Illustration of Lex Mercatoria in Maritime Arbitration-The Case Study of "Extra-Contractual Detention" in Voyage Charter-party Disputes, Kluwer Law International, 1998,
[http://www.kluwerarbitration.com/gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN8585&query=AND\(content%3A%22incoterms%22,content%3A%22documentary%22,content%3A%22credit%22\)](http://www.kluwerarbitration.com/gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=IPN8585&query=AND(content%3A%22incoterms%22,content%3A%22documentary%22,content%3A%22credit%22))
- *Flambouras D.*, Transfer of Risk in the Contract of Sale involving Carriage of Goods: A Comparative Study in English, Greek Law and the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods,
http://www.jus.uio.no/pape/transfer_of_risk_contract_of_sale_involving_carriage_of_goods_comparative_study.dionysios_flambouras/12.html
- *Fouchard P./ Kahn Ph.*, Le droit de relations économiques internationales, 1982
- *Galland M.*, Paperless letters of credit and EDI on the Internet, Electronic Markets, 1995, 13
- *Giovannucci D.*, Basic Trade Finance Tools: Payment methods in International Trade, 2002
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=996765
- *Graham G./ Geva B.*, Standby Credits in Canada, Canadian Business Law Journal, 1984, 180
- *Gruson M./ Bungert H.*, Letters of Credit: The independence principle vindicated, Banking Law Journal, 1996, 614
- *Harfield H.*, Bank Credits and Acceptances, 1974.
- *Horowitz D.*, Letters of Credit and Demand Guarantees: Defences to Payment, 2010

- *Hobrook D.*, Documentary Letters of Credit: Bank's obligation to pay may involve duty of good faith, <http://www.airdberlis.com/Templates/Newsletters/newsletterFiles/162/Collateral%20Matters%20Jun%202010.pdf>
- *Hooley R.*, Fraud and Letters of Credit: is there a nullity exception?, Cambridge Law Journal, 2002, 279.
- *Howard T.*, Gulf South Bank & Trust Company v. Holden: A Warning to Bankers Honoring Letters of Credit, Louisiana Law Review, 1991, 437
- *International Chamber of Commerce*, Incoterms 2010, 2010
- *Japikse R.*, Combined Transport and Arbitration, <http://www.kluwarbitration.com.gate2.library.lse.ac.uk/document.aspx?id=KLI-KA-0945041-n>
- *King R.*, Law of Banker's Commercial Credits, 2001
- *Kassis A.*, Theorie generale des usages du commerce, 1984
- *Leon C.*, Letters of Credit: a Primer, Maryland Law Review, 1986, 432
- *Low Y.H.*, Confusion and difficulties surrounding the fraud rule in the letters of credit: an English perspective, The Journal of International Maritime Law, 2011, 462
- *Lowenfeld A.*, Lex mercatoria: An arbitrator's view, Arbitration International. 1990
- *Mann R.J.*, The role of Letters of Credit in Payment Transactions, Michigan Law Review, 2000, 401
- *Mistelis L./Fletcher I.*, Is Harmonization a necessary evil?The future of harmonization and new resources of international trade law, 2001
- *Morrissey J./Graves J.*, International Sales Law and Arbitration: problems, cases and commentary, 2008
- *Moses M.L.*, The irony of International Letters of Credit: They aren't secure but they usually work, Banking Law Journal, 2003, 479
- *η ἰδία*, Letters of Credit and the insolvent applicant: A recipe for bad faith dishonor, Alabama Law Review, 2005, 31
- *Mugasha A.*, Enjoining the beneficiary's claim on a Letter of Credit or Bank Guarantee, Journal of Banking Law, 2004, 523.
- *Murray C./ Holloway D.*, Schmitchoff's export trade: the law and practice of international trade, 2007
- *O' Driscoll P.*, Performance Bonds, Bankers Guarantees and the Mareva injunction, Northwestern Journal of International Law and Business, 1985, 380 <http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1201&context=njilb>
- *Profazio G./ Chuah J.*, An analysis of acceptance and deferred payment credits in civil and common law, The Journal of International Maritime Law, 2007, 330

- *Rosener J.D.*, Recent Developments: Letter of Credit Transactions, 2005
http://www.pepperlaw.com/publications_article.aspx?ArticleKey=519
- *Ramberg J.*, ICC Guide to Incoterms, 2000
- *Sappideen R.*, International Commercial Letters of credit: balancing the rights of buyers and sellers in insolvency, *Journal of Banking Law*, 2006, 144.
- *Sassoon D./Lorenzon F.*, CIF and FOB Contracts, 2012
- *Schmitchoff C.*, The unification of the law of International Trade, 1968
- *ο ίδιος*, Export Trade, 1990
- *Stern M.*, Letters of Credit, Current thinking in America, 1987.
- *Their J.*, Letters of Credit: A solution to the problem of documentary compliance, *Fordham Law Review*, 1982, 848
- *Xiang G./ Buckley R.P.*, A Comparative Analysis of the Standard of Fraud Required Under the Fraud Rule in Letter of Credit Law, *Duke Journal of Comparative & International Law*, 2003, 293
- *Xiang G.*, The identity of the fraudulent part under the fraud rule in the law of letters of credit, <http://www.austlii.edu.au/au/journals/UNSWLJ/2001/14.html#Heading110>
- *Ward Th.*, Letters of Credit and Documentary Collections: An export and import guide, 2009
- *Wunnicke D./ Turner P.*, Standby and Commercial Letters of Credit, 1996
- *Wood J.*, Drafting Letters of Credit: Basic issues under Article 5 of the Uniform Commercial Code, UCP 600 and ISPB 98, *Banking Law Journal*, 2008, 104

Κατάλογος ιστοσελίδων

- <http://www.airdberlis.com>
- <http://www.americanbar.org/aba.html>
- <http://www.bankall.org/tag/isbp-681/>
- <http://books.google.com/?hl=el>
- <https://www.credit-suisse.com>
- <http://www.dsanet.gr/1024x768.htm>
- <http://high-court-justice.vlex.co.uk>
- <http://www.iccwbo.org/>
- <http://il.findacase.com>
- <http://www.i-law.com/ilaw/doc/view.htm?id=142829>
- <http://www.jstor.org/>
- <http://www.kluwerarbitration.com/>
- <http://law.justia.com>
- <http://www.lse.ac.uk/library/home.aspx>
- <http://www.leagle.com>
- <http://openjurist.org/>
- http://www.proquest.com/en-US/products/feature01_package.shtml
- <http://scholarlycommons.law.northwestern.edu/>
- <http://scc.lexum.org>
- <http://scholar.google.gr>
- <http://www.ssrn.com/>
- <http://www.tfab.org>

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

(οι αριθμοί με έντονα στοιχεία υποδηλώνουν αριθμό υποσημείωσης-όπου αυτή υφίσταται).

Εθνική

Άρειος Πάγος

- ΟΛΑΠ 10/1992:50,**157**
- ΟΛΑΠ 17/1992:26,**57**
- ΟΛΑΠ 34/2005:43,**125**
- ΑΠ 217/1924:53,**163**
- ΑΠ 561/1966:36,**93**
- ΑΠ 558/1981:35,**88**
- ΑΠ 1828/1988:35,**88**
- ΑΠ 635/1988:35,**89**
- ΑΠ 1524/1991:35,**88**
- ΑΠ 662/1991:91,**336**
- ΑΠ 467/1992:36,**95/43,122**
- ΑΠ 210/1993:35,89/**45,129/50,157**
- ΑΠ 862/1996:40,**112**
- ΑΠ 1160/1998:17,**31/27,64**
- ΑΠ 543/1998:35,**88**
- ΑΠ 178/1998:91,**337**
- ΑΠ 873/2000:90,**332**
- ΑΠ 764/2001:35,**89/36,91**
- ΑΠ 577/2003:35,**88**
- ΑΠ 33/2005:43,**125**
- ΑΠ 1658/2006:47,144
- ΑΠ 394/2006:17,**31/27,64**
- ΑΠ 38/2006:17,**31/27,64/28,65/64,222**
- ΑΠ 1481/2007:45,**129**
- ΑΠ 1316/2007:64,**222**
- ΑΠ 1712/2008:26,**57**
- ΑΠ 16/2008:34,**85/35,89**
- ΑΠ 2234/2009:26,**57**
- ΑΠ 2084/2009:26,**57**
- ΑΠ 1956/2009:26,**57**

- ΑΠ 1665/2009:26,**57**
- ΑΠ 1612/2009:45,**129**
- ΑΠ 1005/2010:26,**57**
- ΑΠ 911/2010:45,**129**
- ΑΠ 1415/2012:34,**85**
- ΑΠ 1287/2012:35,**89/45,129**
- ΑΠ 102/2012:26,**57**

Εφετείο

- ΕφΑθ 3920/1982:35,**88**
- ΕφΑθ 7644/1982:35,**88**
- ΕφΑθ 9188/1984:17,**31/27,64/67,240/88,322**
- ΕφΑθ 3181/1987:43,**122**
- ΕφΑθ 5089/1988:40,**112**
- ΕφΑθ 2396/1989:67,**240/76,277**
- ΕφΑθ 8320/1989:40,**112**
- ΕφΑθ 7050/1990:34,**84**
- ΕφΑθ 1826/1993:35,**88**
- ΕφΑθ 7209/1993:45,**129**
- ΕφΑθ 1858/1994:35,**89/45,129/88,322**
- ΕφΑθ 4758/1995:36,**95**
- ΕφΑθ 11349/1995:34,**84/38,106**
- ΕφΑθ 156/1996:88,**321**
- ΕφΑθ 321/1997:35,**88**
- ΕφΑθ 1369/2000:92,**340**
- ΕφΑθ 4887/2000:35,**88**
- ΕφΑθ 4777/2001:50,**155**
- ΕφΑθ 9223/2001:34,**85**
- ΕφΑθ 8188/2003:36,**95**
- ΕφΑθ 555/2005:52,**162/92,340**
- ΕφΑθ 3957/2006:91,**335/92,341**
- ΕφΑθ 805/2011:45,**129**
- ΕφΑθ 5603/2012:64,**222**
- ΕφΘεσ 2541/1983:17,**31/27,64**
- ΕφΘεσ 2378/1993:35,**88**

- ΕφΘεσ 1337/1994:45,**129**
- ΕφΘεσ 2453/1997:17,**31/27,64/90,332**
- ΕφΘεσ 1287/1999:35,**89/36,91**
- ΕφΘεσ 104/2001:45,**129**
- ΕφΘεσ 897/2002:35,**88**
- ΕφΘεσ 1051/2002:35,**88**
- ΕφΘεσ 649/2005:91,**335**
- ΕφΛαρ 371/2007:35,**89/45,129**
- ΕφΠειρ 1123/1995:88,**322**
- ΕφΠειρ 1223/1995:64,**222/67,240**
- ΕφΠειρ 1105/2006:91,**337**
- ΕφΠειρ 870/2006:32,**74**

Πολυμελές Πρωτοδικείο

- ΠΠρΑθ 4162/1992:40,**112**
- ΠΠρΑθ 9790/1992:34,**84/38,106**
- ΠΠρΑθ 9227/1994:17,**31/27,64/67,240/88,322**
- ΠΠρΑθ 4813/1995:67,**240**
- ΠΠρΑθ 10962/1995:88,**322**
- ΠΠρΑθ 1724/1997:64,**222/88,322**
- ΠΠρΑθ 3711/1997:88,**321**
- ΠΠρΑθ 5805/2004:35,**89**
- ΠΠρΑθ 3865/2005:34,**85/45,129**
- ΠΠρΑθ 5614/2006:34/**38**
- ΠΠρΘεσ 1564/1982:14,**20**
- ΠΠρΘεσ 13449/1993:35,**88**
- ΠΠρΘεσ 1036/1994:64,**222**
- ΠΠρΘεσ 12604/1995:17,**31/27,64/88,322**
- ΠΠρΚαβ 220/1997:17,**31/27,64/62,207/88,322**

Μονομελές Πρωτοδικείο

- ΜΠρΑθ 11682/1985:34,**84/38,106**
- ΜΠρΙωαν 25/1987:45/**135**
- ΜΠρΑθ 4162/1992:40,**112**
- ΜΠρΑθ 23647/1993:17,**31/27,64/67,240**

- ΜΠρΑθ 32577/1999:36,**95/40,112**
- ΜΠρΘεσ 16319/2007:88,**321**
- ΜΠρΘεσ 1627/2003:45,**129**
- ΜΠρΚαρ 513/1997:71
- ΜΠρΛαμίας 214/1985:35,**88**
- ΜΠρΧαλκ 3007/2005:17,**31/27,64**

Αποφάσεις προ της εισαγωγής του ΑΚ

- ΠρΠειρ 1083/1952:94,**351**
- ΠρΠειρ 3471/1951:94,**351**

Αλλοδαπή

Αγγλία

- Borrowman, Phillips & Co. v Free & Hollis/1878:103,**380**
- Basse and Selve v. Bank of Australasia/1904:46,**140**
- English Scottish and Australian Bank v. Bank of South Africa/1922:46,**140**
- Equitable Trust Co. Of New York v. Dawson Partners Ltd/1927:46,**140/65,228/69,249/74**
- James Finlay and Company, Limited v. N. V. Kwik Hoo Tong Handel/1929:102,**375/104,382**
- Smyth & Co Ltd v. Bailey Sons & Co/1940:91,**338**
- Kwei Tek Chao v British Traders and Shippers Ltd./1954:100,**370/103,378**
- Discount Records Ltd v. Barclay's Bank/1975:57,**181/81,295**
- Edward Owen Engineering Ltd v. Barclay's Bank/1978:57,**181**
- United City Merchants v. Royal Bank of Canada/1981:57,**182/62,213/81/84,311**
- Intraco Ltd v. Notis Shipping Corporation/1981:22,**50/62,210**
- Banque De l' Indochine et de Suez S.A. v. H. Rayner/1983:71,**257**
- European Asian Bank A.G v. Punjab & Sind Bank/1983:71,**257**
- Bolvinter Oil S.A v. Chase Manhattan Bank/1983:84,**311**
- United Trading Corporation SA v. Allied Arab Bank Ltd./1985:57,**181**
- Forestal Mimosa Ltd. V. Oriental Credit Ltd./1986:71,**257**
- Themehelp v. West/1995:57,**182**
- Krediet Bank Antwerp v. Midland Bank, 1998:73,**267**
- Banco Santander v. Banque Paribas, 191098/ 2000:60,**198/61,201**
- Credit Agricole Indosuez v. Muslim Commercial Bank Ltd/2000:46,**140**
- Credit Industriel et Commercial vs. China Merchants Bank/2002:72,**264**
- Montrod Ltd. v. Grundkotter Fleischvertriebs GmbH/2002:85,**312**

- Niru Battery Manufacturing v. Milestone Trading/2003:85,**314**
- Mahonia Ltd. v. Morgan Chase Bank and Another/2003:27,**63**
- Standard Chartered Bank v. Pakistan National Shipping Corporation/2003:57,**182**
- Fortis Bank S.A&Stemcor UK Limited v. Indian Overseas Bank/2011:22,**50/65,231/75/79**

Αμερική

- Stejn v. Henry Schroder Banking Corporation/1941:82,**299**
- Dulien Steel Prods Inc. v. Bankers Trust Co./1960:82,**302**
- Intercontinental Planning v. Daystrom, Inc./1968:27,**62**
- Venizelos S.A v. Chase Manhattan Bank/1970:71,**258**
- Intraworld Industries v Girard trust Bank/1975:63,**215**
- Courtaulds North America Inc. v. North Carolina National Bank/1975:70,**251**
- New York Life Insurance Co, v. Hartford National Bank and Trust Co./1979:63,**215**
- Fidelity National Bank of South Miami v. Dade County/1979:71,**256**
- Corporation de Mercadeo Agrícola v. Mellon Bank, United States/1979:65,**228**
- Prutscher v. Fidelity Inten. Bank/1980:82,**297**
- Scarsdale National Bank&Trust Co. v. Toronto-Dominion Bank/1982:83,**306**
- Harris Corp. v. National Iranian Radio& Television/1982:85,**316**
- Dallas Bank & Trust v. Commonwealth Dev. Corp./1984:63,**220**
- Itek Corporation v. First National Bank/1984:83,**305/85,316**
- Beyene v. Irving Trust Co./1985:65,**228**
- United Commodities Greece v. Fidelity International Bank/1985:71,**258**
- Bank of Cochin Ltd. v Manufacturers Hanover Trust and St. Lucia Enterprises Ltd./1985:73,**270/74,273/82,298**
- J. Zeevi and Sons Ltd v. Grindlays Bank (Uganda)/1986:26,**61**
- Kerr-McGee Chem. Corp. v. FDIC/1989:71,**255/100,369**
- Electronic Systems International Inc. v. The Ministry of Defence of the Islamic Republic of Iran/1989:100,**370/104,383**
- Ward Petroleum Corporation v. FDIC/1990:63,**216**
- Mutual Export Co. v. WestPac Banking Co./1990:66,**235**
- Central Savings and Loan Association v. Stemmons N.W Bank/1992:63,**217**
- Republic Nat'l Bank v. Northwest Nat'l Bank/1992:63,**220**
- Banca del Sempione v. Suriel Fin./1994:67,**241**
- Boston Hides & Furs Ltd v. Sumitomo Bank Limited, Suellas Villegas S.A/1994:72,**261**
- Banco General Runinahui, S.A. v. Citibank Intern/1996:70,**254**

- Hamilton Bank N.A. v. Kookmin Bank, Sky Industries Corporation/2001:70,**252/74,272**
- Mid-America Tire, Inc. v. PTZ Trading Ltd./2002:82,**301**
- Averbach v. Vnesheconombank Russia/2003:66,**235**
- Fortis v. Abu Dhabi Islamic bank/2010:83,**307**

Γαλλία

- Toprak Mahsulleri Ofisi v. Finagrain Compagnie Commerciale Agricole et Financiere/1979:22,**50/61,210**
- Canada Banque v. Credit Lyonnais/1986:61,**200**

Διαιτητικό Δικαστήριο του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου

- Mexican Costruction Company v. Belgian Bank, Award, ICC Case No.3316/1979:37,**100**
- French Enterprise v. Yugoslav Subcontractor, Award, ICC Case No. 3540/1980:41,**117**
- Spanish Company v Kuwaiti Bank, Award, ICC Case No. 3820/1981:64,**228/67,237/70**
- Syrian State trading organization, buyer v Ghanaian State enterprise, seller, Award, ICC Case No. 4237/1984:77,**280**
- U.S. Supplier v U.S. Purchaser, Award, ICC Case No. 4555/1985:37,**103**
- Contractor v. Owner, Final Award, ICC Case No.4629/1989:41,**114**
- Buyer Y v. Seller A and others, Final Award, ICC Case No. 7661/1995:34,**83**
- Supplier v Buyer, Interim Award, ICC Case No. 7645/1995:100,**370/102**
- Credit Insurer v. Bank, ICC Case 9427/1998:48,**146**
- Korean Companies v Egyptian Company, Interim Case, ICC Case No. 11651/ 2002:56,**177**

Διαιτητικό Δικαστήριο του Εμπορικού Επιμελητηρίου του Καίρου

- African Company v. European Company, Award, CRCICA Case No. 491994/1996:49,**153**

Ελβετία

- Societe de Banque Swiss v. Societe Generale Alsacienne de Banque/1989:90,**333**

Καναδάς

- Bank of Nova Scotia v. Angelica Whitewear Ltd./1987:63,**218**
- Nareerux Import Co. Ltd v. Canadian Imperial Bank of Commerce/2009:84,**310**

Νότιος Κορέα

- Industrial Bank of Korea v. BNP Paribas/2003:60,**197**

Ховк Ковк

- Hing Yip Hing Fat Co. Ltd v. The Daiwa Bank Ltd/1991:73,**269**

ΛΗΜΜΑΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

(οι αριθμοί υποδηλώνουν σελίδες)

Ελληνικοί όροι

- Αναγκαστικό δίκαιο:25/50
- Ανταποκρίτρια:24/40/51
- Αντεγγυητική επιστολή:40
- Αντεγγυητής:33
- Ανωτέρα βία:30/49/51
- Απαλλαγή ευθύνης από πράξεις τρίτων:51/52
- Απαλλακτικές ρήτρες:76
- Απάτη:81
- Απάτη περί τα έγγραφα:82
- Απάτη περί τη συναλλαγή:83
- Αποτελεσματικότητα εγγράφων:76
- Αποτροπή της κατάπτωσης:56/57
- Άρσιμο χρέος:45/66/90
- Αρχή απόλυτης συμμόρφωσης:44/46/69/109
- Αρχή της αυτάρκειας:23
- Αρχή της αυτονομίας:36/56/61
- Ασυμφωνία εγγράφων:72/73/74
- Βεβαίωση:40/67
- Γενικοί Όροι Συναλλαγών:17
- Δημόσια τάξη:26
- Διαβίβαση εγγράφων:74/76
- Διαθέσιμη πίστωση:66
- Διαπραγμάτευση:59/60
- Διάρκεια:48/66
- Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο:11
- Δικαιούχος:39/58
- Εγγυητής:36/58
- Εγγυητική επιστολή:32/41
- Εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης:38
- Εγγυοδοτικό στάδιο:58
- Εγγυοδοτική περίπτωση:44
- Έκδοση:32/65

- Εκχώρηση:54/79
- Έλεγχος (εγγράφων):46/64
- Εμπορική συνήθεια:13
- Εμπορικό έθιμο:12
- Ενέγγυος πίστωση: βλ. «πίστωση έναντι εγγράφων»
- Κάλυψη:63/67
- Κάμψη της αυτονομίας:80
- Κατάπτωση:42/44/47
- Καταχρηστικότητα:56/85
- Κοινοποίηση:39
- Κομίσιμο χρέος:45
- Λήξη:49
- Μελλοντική πληρωμή:59
- Μεταβίβαση:54/79
- Μη σύμφωνο αίτημα:47
- Νομική φύση:13/86
- Ομοιόμορφοι Κανόνες για τις Εγγυητικές Επιστολές σε Πρώτη Ζήτηση:32
- Ομοιόμορφοι Κανόνες και Συνήθειες:11
- Ομοιόμορφος Εμπορικός Κώδικας:62
- Παραγραφή:50
- Παράταση ισχύος:48
- Πίστωση έναντι εγγράφων:58
- Πιστωτικές επιστολές αναμονής:38
- Πράξεις τρίτων: βλ. «απαλλαγή ευθύνης από πράξεις τρίτων»
- Προσκομιστέα έγγραφα:44/100
- Προσωρινή δικαστική προστασία:47/56/85
- Πρωτοφειλέτης:40
- Ρήτρα προκαταβολής:95
- Συναλλαγματική:59/60
- Συναλλακτικά ήθη:34
- Τιμολόγιο:98/99
- Τόπος πληρωμής:45
- Τραβηκτικές:59/61/67
- Τραπεζική Επιτροπή:11/12
- Τροποποιήσεις:67

- Τύπος (εγγυητικής επιστολής/πίστωσης έναντι εγγράφων):35
- Φορτωτικά έγγραφα:101
- Φορτωτική: βλ. «φορτωτικά έγγραφα»
- Χρηματοδοτικό στάδιο:58

Ξένοι όροι

- CISG: 106
- Culpa in eligendo:25/52/77
- Culpa in instruendo:26/52/78
- Incoterms:87
- Lex mercatoria:13/89
- UNCITRAL:14/19/20